CGS
ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต

กรณีศึกษาบ่อนไพ่ พนันฟุตบอลเว็บไซต์ และไฮโล จังหวัดอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ

จันทรา ธนะวัฒนาวงศ์
กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น
ปิยะมาศ ทัพมงคล
เพียงกมล มานะรัตน์
ศิระศักดิ์ คชสวัสดิ์
คำปิ่น อักษร

สสส
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

แผนงานสนับสนุนศูนย์วิจัยปัญหาการพนัน
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต
กรณีศึกษาบ่อนไพ่ พนันฟุตบอลเว็บไซด์ และไฮโล
จังหวัดอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ

คณะนักวิจัย

จันทรา ธนะวัฒนาวงศ์ กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น

ปิยะมาศ ทัพมงคล เพียงกมล มานะรัตน์

ศิระศักดิ์ คชสวัสดิ์ คำปิ่น อักษร

ภายใต้ชุดโครงการ

"สังคมวิทยาการพนันและนัยเชิงนโยบาย" กรณีศึกษาการพนันในพื้นที่จังหวัดชายแดนอีสานใต้
(อุบลราชธานี- อำนาจเจริญ ยโสธร-มุกดาหาร สุรินทร์-ศรีษะเกษ)
และแหล่งพนันในเขตแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน

เสนอ

ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน คณะเศรษฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ

มกราคม 2557

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต : กรณีศึกษาบ่อนไพ่ พนันฟุตบอลเว็บไซด์และไฮโล จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ” เป็นงานศึกษาที่เริ่มต้นจากกรอบคิดว่าด้วยสังคมวิทยาที่นำมาใช้ในการศึกษาการพนัน โดยมุ่งเน้นศึกษาสถานการณ์การพนันในจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญและความเปลี่ยนแปลงในมิติการพนันที่เกิดขึ้น ศึกษาพฤติกรรมของผู้เล่น ประเภท ชนิดการพนัน ในพื้นที่ในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดอุบลราชธานี และ อำนาจเจริญ เพื่อศึกษาต้นทุนและรายได้ ประมาณการวงเงินพนัน รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการเล่นพนัน รวมทั้งปัจจัยที่ทำให้เกิดการเล่นการพนัน โดยวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงสังคมเศรษฐกิจของผู้เล่น

นอกจากการศึกษาสถานการณ์การพนันแล้ว งานวิจัยนี้ยังดำเนินการเจาะลึกในกรณีศึกษาที่สะท้อนความเป็นเมืองและชนบท โดยในส่วนของเมืองอุบลราชธานีผู้วิจัยทำการศึกษาเจาะลึกเรื่องบ่อนไพ่สำหรับเทศบาลเมืองอำนาจเจริญทำการศึกษาวิจัยเจาะลึกที่การพนันฟุตบอลเว็บไซด์ ส่วนในเขตชนบทดำเนินการศึกษาไฮโลงานศพในเขตอำเภอโขงเจียมและอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษาที่พบมีดังนี้ ในส่วนของสถานการณ์การพนันในจังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ “หวยใต้ดิน” ยังคงเป็นชิดการพนันที่เป็นที่นิยม เนื่องจากเข้าถึงได้ง่ายและมีความสะดวกในการเล่นการพนันชนิดดังกล่าว สำหรับการพนันที่พบสามารถจัดประเภทเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือการพนันผิดกฎหมาย ซึ่งได้แก่ หวย บ่อนไพ่ การพนันที่ผิดกฎหมายและสอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรม ได้แก่ ไฮโล การชนไก่ การพนันที่ผิดกฎหมายที่มาจากเทคโนโลยี ได้แก่ การพนันฟุตบอล การพนันออนไลน์ และมวยตู้ ซึ่งการพนันแต่ละชนิดมีกลุ่มผู้เล่นที่หลากหลายทั้งในอายุ อาชีพ และวงเงินหมุนเวียน

ในส่วนของกรณีศึกษาเจาะลึกทั้งบ่อนไพ่ พนันฟุตบอลเว็บไซด์ และไฮโลงานศพ พบว่า (1) การพนันบอลเว็บไซด์ เขตเมืองอำนาจเจริญ พิจารณาจากกลุ่มผู้เล่นพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนในระดับนักเรียนมัธยมปลาย โดยแรงจูงใจสำคัญของผู้เล่นกลุ่มนี้คือเหตุผลในเชิงสังคม (social reason) การที่กลุ่มเพื่อนเข้าไปยังร้านที่รับแทงพนันบอลเว็บไซด์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เยาวชนกลุ่มนี้เข้าไปแทงบอลเว็บไซด์ (2) ไฮโลงานศพ เป็นสนามของการสมาคมของผู้คนในชุมชนในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆในชุมชน ที่ชุดคุณค่าบางอย่างที่มีร่วมกันถูกสร้างขึ้นและได้รับการยอม ชุดคุณค่าของชุมชนที่ได้รับการยอมรับให้จัดกิจกรรมดังกล่าวในงานศพถูกผสมผสานเข้าการจัดการที่เป็นระบบมากขึ้น ส่งผลให้แรงจูงใจของผู้เล่น

นอกจากจะเป็นที่สมาคมกันแล้ว เดิมพันในวงไฮโลได้ขยับตัวขึ้นมาเป็นแรงจูงใจหลักของผู้เล่นด้วย (3) บ่อนไพ่สเตอร์ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นไพ่ สะท้อนให้เห็นในการให้ความหมายต่อการพนันของนักพนันกลุ่มต่างๆ อาทิ นักพนันที่เป็นข้าราชการ แม่ค้า พบการให้คำจำกัดความที่คล้ายกัน กล่าวคือนักพนันเชื่อว่า การเล่นไพ่เป็นกิจกรรมทางสังคมประเภทหนึ่ง ที่เทียบเคียงได้กับกิจกรรมทางสังคมประเภทอื่นๆ ที่บุคคลทั่วไปใช้เป็นกิจกรรมคลายเครียด และกิจกรรมยามว่าง คำตอบที่ได้มักจะสะท้อนด้วยคำพูดที่ว่า “คือการเล่นเพื่อคลายเครียด” หรือ “กิจกรรมยามว่าง” “กิจกรรมคลาดเครียดยามว่าง” ดังนั้นช่องว่างของเวลาที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันจึงถูกเติมเต็มด้วยการเล่นไพ่

สารบัญ

บทคัดย่อ ..... ก

สารบัญ ..... ค

บทที่ 1 บทนำ 1

บทที่ 2 สถานการณ์การพนันในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ 22

บทที่ 3 บ่อนไพ่ การพนันของชนชั้นกลางในเขตเมืองอุบลราชธานี 36

บทที่ 4 พนันฟุตบอลเว็บไซด์ (โต๊ะบอลในยุคออนไลน์) กรณีศึกษาเฉพาะเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ 57

บทที่ 5 “ไฮโล” : การพนันในวิถีชีวิตของคนชนบท 76

บทที่ 6 วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา 96

บรรณานุกรม 105

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมา

จุดกำเนิดของการพนันเริ่มต้นมาจากความรู้สึกพึงพอใจและความตื่นเต้นเร้าใจ ซึ่งมีเหตุผลที่แตกต่างและหลากหลายที่ปัจเจกบุคคลจะเล่นการพนัน บางคนเล่นเพื่อความท้าทายในชีวิต ขณะที่คนอื่นต้องการเล่นเพื่อหลีกหนีจากชีวิตประจำวัน แต่อย่างไรก็ตามนักพนันล้วนมีเป้าหมายในแง่อารมณ์ความรู้สึกที่คล้ายคลึงกัน คือ ความรู้สึกพึงพอใจ ความรู้สึกที่เป็นสุขใจหรือพึงพอใจดังกล่าวนี้เองที่บางครั้งพัฒนาไปสู่การ “เสพติด” ซึ่งบ่อยครั้งทำให้การศึกษาการพนันพัฒนาไปสู่การมองในฐานะ “พธาธิวิทยา” ที่จะต้องได้รับการรักษาไม่ว่าจะผ่านกลไกทางจิตวิทยาหรือกลไกทางชีวภาพ เฉกเช่นเดียวกับอาการติดยา หรือติดสุรา

การพนันเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมๆกับการแพร่หลายของโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ในระบบทุนนิยมปัจจุบัน ชี้ให้เห็นพฤติกรรมการพนันที่มีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ในด้านหนึ่งวัฒนธรรมทางสังคมในมุมของโครงสร้างหน้าที่มีความต้องการสร้างสังคมให้ดำรงอยู่ในลักษณะของความมีเสถียรภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของผู้คนทั้งในส่วนของการควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสามารถในการคาดการณ์สิ่งต่างๆในสังคม

ความกดดันทางเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมนำไปสู่ความต้องการทดลองสิ่งใหม่ๆ ต้องการความเสี่ยงในชีวิต ต้องการจะเป็นผู้ประกอบการ ในชีวิตประจำวันของผู้คนส่วนใหญ่มีความต้องการความตื่นเต้นและความมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้คนจำนวนมากจึงแสวงหากิจกรรมที่จะช่วยทดแทนความต้องการข้างต้น หรือชดเชยส่วนที่ขาดหายไปของความตื่นเต้นในชีวิตและการถูกควบคุมจากกฎระเบียบในชีวิตประจำวัน หนึ่งในกิจกรรมเช่นนั้น คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการพนันและกิจกรรมเสี่ยงโชคอื่นๆ ซึ่งไม่เพียงแต่จะเติมเต็มความต้องการส่วนบุคคลแต่ยังช่วยในการทำให้สังคมมีเสถียรภาพโดยการแทนที่พลังที่สร้างความแตกร้าวในสังคม กล่าวคือเป็นการลดทอนความตึงเครียดระหว่างความไม่สัมพันธ์กันของวัฒนธรรมและโครงสร้างกับรูปแบบของกระบวนการในการจัดการความตึงเครียด

ในแง่โครงสร้างความสัมพันธ์ทางการเมือง (politics of gambling) กล่าวได้ว่าการพนันเป็นรูปแบบการกระทำทางสังคมชนิดหนึ่งที่แสดงให้เห็นการสร้างพื้นที่ทางสังคม ที่อยู่นอกเหนือโครงสร้าง

การเมืองที่กำกับอยู่ การมีผู้แพ้-ผู้ชนะในการเล่นพนัน นับได้ว่าเป็นการสร้างพื้นที่ใหม่ให้กับผู้เล่น ที่จะมีอำนาจต่อรองในวงพนัน รวมทั้งมีอำนาจในการตรวจสอบการใช้กลโกงต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนที่อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางอำนาจในการตัดสินใจ (ทั้งในเชิงพื้นที่และเชิงกระบวนการ)

สำหรับสังคมไทย การเติบโตทางการค้าและเศรษฐกิจตั้งแต่ช่วงต้นรัตนโกสินทร์ รวมทั้งระบบการจัดเก็บภาษีอากรในลักษณะให้สัมปทานเอกชนผูกขาดที่เป็นรายได้ของรัฐ เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การแพร่หลายของการพนันโดยเฉพาะการพนันในบ่อนเบี้ย ซึ่งสัมพันธ์กับการอพยพของชาวจีนที่เข้ามาเป็นแรงงานทดแทนแรงงานในสังคมไทย แต่การจัดเก็บอากรจากบ่อนเบี้ยโดยเอกชนรายย่อยก็ค่อยๆถูกยกเลิก รวมทั้งรัฐเองกลายเป็นผู้ควบคุมการพนันในสังคม ทั้งการลดจำนวนบ่อนเบี้ยและรวมศูนย์บ่อนให้กลายเป็นบ่อนใหญ่เพียงไม่กี่แหล่ง โดยรัฐได้เงินรายได้จากการออกใบอนุญาตในการประกอบกิจการบ่อนเบี้ย ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากการที่รัฐ/ชนชั้นปกครองเกรงอิทธิพลจากเครือข่ายธุรกิจการพนันของคนจีนในสังคมไทยประกอบกับการเกิดธุรกิจที่ติดตามมากับสถานที่ที่มีบ่อนเบี้ยการพนัน (โรงโสเภณี โรงรับจำนำ) จึงถูกใช้เป็นเหตุผลของการสร้างปัญหาทางสังคมตามมา [1] จนท้ายที่สุดนำมาซึ่งการยกเลิกและห้ามการพนันในบ่อนเบี้ยตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติอากรการพนัน พ.ศ.2444 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2458 และอากรบ่อนเบี้ยถูกยกเลิกอย่างหมดสิ้นเมื่อ พ.ศ. 2460 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การยกเลิกบ่อนเบี้ยและหวยในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ส่งผลให้การพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ก็ยังคงมีการลักลอบเล่นการพนันชนิดต่างๆสืบเนื่องมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

งานศึกษาของ พินิจ ลาภธนานันท์และคณะ[2] พบว่า ประเภทการพนันที่เป็นที่นิยมในปี พ.ศ.2553 เป็นการพนันที่ “ไม่ถูกกฎหมาย” มีสถิติการเล่นการพนันที่หลากหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นหวยใต้ดิน การพนันในบ่อน การพนันฟุตบอล กีฬาพื้นบ้าน มวยตู้ หวยออมสิน หวย ธกส.หวยปิงปอง ฯ ล้วนเป็นการพนันที่เป็นที่นิยมเล่นทั้งในเขตกรุงเทพ เขตเมือง และเขตชนบท แม้ว่าการเล่นพนันสลากกินแบ่งรัฐบาลจะเป็นประเภทการพนันที่เป็นที่นิยมมากที่สุดแต่เมื่อพิจารณาจากแนวโน้มของการวิเคราะห์ข้อมูลจากนักวิจัยและสถานการณ์ความเป็นจริงก็พบว่าการพนันสลากกินแบ่งรัฐบาลและหวยใต้ดินมักเป็นการพนันที่เกิดขึ้นพร้อมๆกันและมีสัดส่วนความนิยมที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

---

[1] รายละเอียดศึกษาเพิ่มเติมได้จาก ณัฐยา อัศวพงษ์อนันต์ . *“บ่อนเบี้ยในสังคมไทย พ.ศ.2367-2460: กรณีศึกษาเชิงวัฒนธรรม”*, วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2548).

[2] พินิจ ลาภธนานันท์ และคณะ. การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย . กรุงเทพ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554).

การพนันประเภทต่างๆ ในสังคมไทยส่วนใหญ่เข้าข่ายเรื่องผิดกฎหมาย รวมทั้งมีเพียงรัฐที่ผูกขาดกิจการการพนันบางประเภทไว้ว่าเป็นสิ่งไม่ผิดกฎหมาย แต่ในสภาพความเป็นจริง ยังพบการเล่นการพนันอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบเล่นการพนันและเป็นกิจกรรมที่เป็นที่นิยมที่ตัดข้ามเส้นแบ่งในเรื่องชนชั้น เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ในสังคม ดังนั้นการศึกษาเรื่องการพนันในฐานะกิจกรรมทางสังคมจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ

กล่าวสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานการณ์การพนันจากการสำรวจข้อมูลการพนันทั่วประเทศโดยพินิจ ลาภธนานันท์และคณะในปี 2553 พบว่าภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีนักพนันจำนวนมากที่สุดถึงประมาณ 10.174 ล้านคน และข้อมูลจากการสำรวจยังพบว่าประชากรที่เล่นการพนันอยู่ในเขตชนบทมากกว่าเขตเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีประชากรเล่นการพนันในเขตชนบทถึงกว่า 8 ล้านคน แต่ในเขตเมืองมีเพียงประมาณ 2.164 ล้านคน งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาถึงพฤติกรรมการพนัน ประเภท ชนิดการพนัน ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ โดยมุ่มเน้นให้เห็นถึงมิติเชิงสังคมเศรษฐกิจของผู้เล่น เพื่อทำการวิเคราะห์ผลกระทบ มุมมอง ทัศนคติต่อการเล่นการพนัน โดยคณะผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมการพนันแท้จริงแล้ว ถูกสร้างขึ้นมิติเศรษฐกิจซึ่งมีปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงทั้งการเมือง ธุรกิจ และรูปแบบของสังคมวัฒนธรรมในระบบทุนนิยมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การพนันในจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญและความเปลี่ยนแปลงในมิติการพนันที่เกิดขึ้น
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้เล่น ประเภท ชนิดการพนัน ในพื้นที่ในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดอุบลราชธานี และ อำนาจเจริญ
3. เพื่อศึกษาต้นทุนและรายได้ ประมาณการวงเงินพนัน รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการเล่นพนัน
4. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเล่นการพนัน โดยวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงสังคมเศรษฐกิจของผู้เล่น

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การพนันในจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ทั้งในแง่ของพฤติกรรมของผู้เล่น ประเภท ชนิดของการพนัน รวมทั้งปัจจัยที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของการพนันในปัจจุบัน และผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยการวิจัยข้อมูลเอกสาร การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสัมภาษณ์ผู้เล่นการพนัน การอาศัยสถิติข้อมูลจากสถานีตำรวจ เพื่อใช้ประกอบการศึกษาวิจัยครั้งนี้

- การศึกษาเชิงเอกสาร เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยงานวิจัย วิทยานิพนธ์ต่างๆที่ได้ดำเนินการมาก่อน รวมทั้งเอกสารวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิด และการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบ เช่น สถิติจากสถานีตำรวจ สถิติจากองค์กรเครือข่ายด้านการพนัน
- การเก็บข้อมูลเชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่เล่นการพนัน และบุคคลที่เคยเกี่ยวข้องอยู่ในเครือข่ายของการพนัน และการจัดประชุมกลุ่มย่อย
- การสังเกตการณ์ นักวิจัยได้เข้าไปสังเกตการณ์เล่นพนันในชุมชนที่ทำการวิจัย เพื่อสังเกตพฤติกรรมการเล่นของนักพนัน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เกิดขึ้นวงพนัน

เค้าโครงของรายงาน

บทที่ 1 ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา วัตถุประสงค์ รวมทั้งนำเสนอแนวคิดสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการพนัน และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนันในสังคมไทยและการพนันที่พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทที่ 2 เป็นการให้รายละเอียดของสถานการณ์การพนันที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ

บทที่ 3-4 กรณีศึกษาประเภทการพนันในเขตเมือง โดยอาศัยการเก็บข้อมูลจากพื้นที่เขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญและเทศบาลนครอุบลราชธานี เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะของกลุ่มผู้เล่น ขนาด จำนวนวงเงิน ผลกระทบที่เกิดขึ้น และสถานะของบ่อนว่ามีพลวัตและการปรับตัวอย่างไร

บทที่ 5 กรณีศึกษา “ไฮโล” ในเขตพื้นที่ชนบท ในฐานะชนิดของการพนันที่พบอย่างแพร่หลาย โดยอาศัยพื้นที่ศึกษาในชุมชน 2 แห่งของอำเภอโขงเจียม และ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะกลุ่มผู้เล่น ขนาด จำนวนวงเงิน และผลกระทบที่เกิดขึ้น

บทที่ 6 เป็นบทสรุปการศึกษาวิจัย รวมทั้งนำเสนอถึงแนวทางในการจัดการกับประเด็นเรื่องการพนันโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาวิจัย

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากประเด็นการวิจัยการพนัน เป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหว และยังเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางกฎหมาย การเข้าถึงข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ หรือการสังเกตการณ์วงพนันที่เกิดขึ้น เป็นการดำเนินการวิจัยผ่านกลุ่มคนที่นักวิจัยเคยทำงานร่วมเป็นหลักที่ไว้วางใจนักวิจัยในการให้ข้อมูลต่างๆ ดังนั้นกลุ่มคนที่ให้ข้อมูลจึงอาจเป็นกลุ่มคนที่ไม่ครอบคลุมชุมชนที่ทำการศึกษาทั้งหมด

กรอบแนวคิด

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนันในระดับสากล มีงานจำนวนมากที่ศึกษาวิจัยประเด็นการพนันที่วางอยู่บนพื้นฐานที่ว่าปัญหาการพนันเป็นอาการทางพยาธิวิทยาของปัจเจกบุคคลที่จะต้องได้รับการบำบัดรักษา ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยในเชิงจิตวิทยาหรือจิตเวชต่อปัญหาการพนัน อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้อาศัยมุมมองเชิงสังคมศาสตร์ในการเป็นกรอบแนวคิดนำทางเพื่อวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ แรงจูงใจของการเล่นการพนัน และผลกระทบที่เกิดขึ้น

สังคมวิทยากับการศึกษาการพนัน

การศึกษาทางสังคมวิทยาคือการศึกษาองค์กรของสังคมและพฤติกรรมของบุคคลใน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือในระดับมหภาคและจุลภาค ในระดับมหภาคให้ความสนใจต่อ

โครงสร้างทางสังคมและหน้าที่ของสังคมในระดับกว้าง ในระดับจุลภาคมุ่งความสนใจต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลที่ดำรงอยู่ในทางสังคม ซึ่งทั้งสองระดับไม่ใช่สิ่งที่จะบูรณาการเข้าด้วยกันได้อย่างง่ายดาย รวมทั้งสังคมวิทยาระดับมหภาคและระดับจุลภาคยังแตกแขนงเป็นศาสตร์ที่ค่อนข้างจะแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามสำหรับการศึกษาเรื่องการพนันมีลักษณะร่วมกันของสังคมวิทยาในระดับมหภาคและในระดับจุลภาค กล่าวคือเป็นการศึกษาเหตุผลว่าทำไมจึงพบว่าปัจเจกบุคคลบางคนจึงเล่นการพนันในบริบทของสังคมมากกว่าที่จะเป็นการการศึกษาที่สภาพจิตใต้สำนึกของปัจเจกบุคคล

โครงสร้างหน้าที่นิยม[3]

โครงสร้างหน้าที่นิยมเป็นทฤษฎีสังคมวิทยามหภาคที่มีสมมุติฐานว่าสังคมถูกสร้างขึ้นจากองค์ประกอบที่มีหน้าที่ที่แตกต่างกัน เมื่อองค์ประกอบที่เป็นแก่นสำคัญของสังคมขัดแย้งกัน สังคมก็จะสร้างกลไกในการจัดการความขัดแย้งนั้นและบูรณาการระบบทั้งหมดเข้าด้วยกัน สังคมจึงมีกลไกในการกำกับควบคุมตนเองหรือเป็นการรักษาไว้ซึ่งสภาวะที่สมดุลขององคพยพทั้งหมด

งานศึกษาของ Edward Devereux และ Necama Tee เป็นสองนักวิชาการที่ศึกษาการพนันโดยอาศัยแนวคิดโครงสร้างหน้าที่นิยม งานของ Devereux เรื่อง Gambling and Social Structure : A Sociological Study of Lotteries and Horseracing in Contemporary America เป็นการศึกษาการพนันในสหรัฐอเมริกา ซึ่งในช่วงที่ทำการศึกษาการพนันในสังคมอเมริกาส่วนมากเป็นการพนันที่ผิดกฎหมายและมีทัศนคติต่อการพนันในเชิงลบอันเชื่อมโยงกับประเด็นเชิงศีลธรรม (เช่น มองว่าเกี่ยวพันกับอาชญากรรมหรือเป็นความชั่วช้าของปัจเจกบุคคล) แต่งานของ Devereux สะท้อนให้เห็นถึงการมองการพนันในฐานะของกิจกรรมในยามว่างที่เกิดขึ้นในแบบแผนการปฏิบัติในชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งมุมมองเช่นนี้เป็นการตั้งคำถามต่อการมองการพนันว่าเป็นความเบี่ยงเบนทางสังคม เพราะเห็นว่าการพนันมีมิติเชิงบวกที่ทำหน้าที่เป็น safety valve ในการลดระดับความขุ่นข้องหมองใจและความตึงเครียดที่เกิดขึ้นกับปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ถูกสร้างจากการดำรงอยู่ของผู้คนในระบบทุนนิยมที่ตกอยู่ภายใต้ความต้องการของแบบวิถีการผลิตอุตสาหกรรม การตกอยู่ภายใต้แบบวิถีการผลิตดังกล่าวก็ไม่ใช่ว่าทุกคนจะประสบความสำเร็จแม้ว่าจะมีการทำงานอย่างหนักเพียงใดก็ตาม เพราะฉะนั้นการพนันจึงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ช่วยลดความตึงเครียดและความขุ่นข้องหมองใจลง เพราะการเข้าสู่การเล่นการพนันทำให้

---

[3]Per Binde. ***Gambling motivation and involvement: A review of social science research***. Stockholm: Sweden.(2009).pp.12-14.

ปัจเจกบุคคลสามารถฝันถึงชัยชนะที่ได้มาจากโชคชะตาและสามารถได้มาซึ่งคุณลักษณะของความสำเร็จ รวมถึงความรู้สึกที่สามารถควบคุมและจัดการทรัพยากรของตนเองได้

ขณะที่งานศึกษาของ Necama Tee เรื่อง Gambling in Sweden เน้นไปที่การพนันฟุตบอลซึ่งเป็นรูปแบบของการพนันที่ถูกฎหมายที่เป็นที่นิยมในสวีเดนในช่วงทศวรรษที่ 1960 พบว่าร้อยละ 75 ของผู้ชายสวีเดนจะมีส่วนร่วมในการพนันฟุตบอล กลุ่มคนที่เข้าร่วมการพนันดังกล่าวมีลักษณะที่ตัดข้ามกลุ่มช่วงชั้นทางสังคมรวมทั้งงานศึกษานี้ยังได้ข้อสรุปว่าการเข้ามีส่วนร่วมในการพนันฟุตบอลช่วยลดความไม่พึงพอใจทางสังคมลง (social discontent) ซึ่งการบรรเทาความขุ่นข้องหมองใจนี้เองส่งผลด้านที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมสวีเดน เพราะหากปราศจากซึ่งการพนันฟุตบอลในช่วงทศวรรษที่ 1960 อาจทำให้สังคมสวีเดนเผชิญกับความเสี่ยงต่อการปฏิวัติที่โจมตีไปยังชนชั้นในสังคมสวีเดนเอง

งานศึกษาของทั้ง Devereux และ Tee พิจารณาถึงการพนันในเชิงบวก เนื่องจากการพนันทำหน้าที่เป็น “วาวล์ นิรภัย” ที่ช่วยปกป้องสังคมจากพลังที่เป็นอันตรายซึ่งหล่อหลอมจากความขุ่นข้องหมองใจของประชาชนที่มีต่อสังคมที่พวกเขาดำรงอยู่ อย่างไรก็ตามก็มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเมื่อนำแนวคิดโครงสร้างหน้าที่นิยมมาใช้ศึกษาการพนัน ไม่เพียงพอที่จะอธิบายการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งแนวคิดนี้ระบุให้เห็นมูลเหตุจูงใจของการเข้ามีส่วนร่วมในการเล่นการพนันของผู้คนในสังคมว่าเกิดความขุ่นข้องหมองใจทางสังคม และระดับของการเข้าไปเกี่ยวพันกับการพนันสามารถอธิบายผ่านความเข้มข้นของความขุ่นข้องหมองใจที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันการทำหน้าที่ในการรักษาสมดุลของระบบสังคมเองยังถูกมองว่าเป็นการรับใช้การดำรงอยู่ของชนชั้นนายทุนในท้ายที่สุดด้วย

แนวคิดความคับข้องใจและการหลีกหนีทางสังคม[4]

แม้ว่านักสังคมวิทยาจะเชื่อร่วมกันว่าการพนันเป็นสิ่งที่ช่วยบรรเทาความรู้สึกขุ่นข้องหมองใจของผู้คนในสังคมที่ถูกกดทับด้วยแรงกดดันระบบเศรษฐกิจทุนนิยม แต่การบรรเทาความรู้สึกของผู้คนในสังคมดังกล่าวไม่ได้เป็นหลักในการอธิบายว่าทำไมการพนันจึงยังคงมีอยู่ในสังคมที่มีความแน่นอน ผู้เล่นการพนันเล่นบนพื้นฐานของเหตุผลที่มีความแตกต่างกัน บางคนอาจเล่นการพนันเพื่อบรรเทาความรู้สึกขุ่นข้องหมองใจ แต่การเล่นการพนันของบางคนถูกอธิบายว่าเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในยามว่าง (leisure time) ซึ่งสามารถนำไปสู่การทำธุรกิจที่มุ่งหวังกำไรของบริษัทเอกชนหรือเป็นแหล่งรายได้ของรัฐ

---

[4]Ibid. pp.14-16

การศึกษาจำนวนมากสะท้อนให้เห็นการหลีกหนีจากกิจวัตรประจำในหน้าที่การงาน (routine) ภายใต้สังคมสมัยใหม่นั้นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเล่นการพนัน ผู้คนไม่เพียงแต่หาทางในการหลบหนีจากความคับข้องใจจากสถานะที่พวกเขาอยู่ในโครงสร้างทางสังคม แต่ยังเป็นเพราะขาดที่ยึดเหนี่ยวและรู้สึกแปลกแยกกับสังคม และรูปแบบชีวิตประจำวันที่ทำให้ผู้คนรู้สึกเบื่อหน่าย การพนันถูกมองในฐานะของการบำบัดอาการด้วยตนเองจากภาวะที่ผิดปกติต่างๆ ทฤษฎีการลื่นไหล (flow theory) เป็นแนวคิดที่เข้ามาครอบครองการศึกษาการพนันในฐานะกิจกรรมยามโดยผสมผสานทั้งสังคมวิทยาและจิตวิทยา มุ่งประเด็นความสนใจไปยังประสบการณ์การเล่นการพนันที่สัมพันธ์กับการมีเวลาว่าง มากกว่าปัญหาที่จะเกิดจากการพนัน “การลื่นไหล”ถูกระบุว่าเป็นสภาวะแห่งความพึงพอใจของประสบการณ์ที่ดีที่สุดที่เกิดจากลักษณะของกิจกรรมบางประเภท ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้กระทำปรากฏตัวขึ้นในกิจกรรมนั้นๆและมีความรู้สึกสุขใจจากการดำเนินกิจกรรมนั้นจนกระทั่งลืมเวลาและกิจวัตรประจำวัน

ในเชิงสังคมวิทยา ทฤษฎีการไหลลื่นมีมุมมองต่อการเล่น (play) ในฐานะที่เป็นขอบเขตของการกระทำที่แยกออกจากความเป็นจริงทางสังคมที่เกิดขึ้นทุกวัน ตัวตนทางสังคมของผู้เล่นจะไม่สัมพันธ์กันและอาจจะบรรเทาความรู้สึกคับข้องหมองใจได้หากไม่ได้รู้สึกถึงการอยากได้รับรางวัล ทฤษฎีการไหลลื่นไม่ได้แจงรายละเอียดที่นำไปสู่การให้รางวัลทางสังคมมากนัก แต่เป็นการเน้นอธิบายปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้องในเกมและผลลัพธ์เชิงประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ขณะที่มีแนวคิดที่หลากหลายในการพิจารณาถึงความขุ่นข้องหมองใจและความต้องการหลีกหนีจากสังคมที่เป็นแรงจูงใจให้คนหันไปเล่นการพนัน อย่างไรก็ตามสามารถที่จะพิจารณาแรงจูงใจในการเล่นการพนันได้ออกเป็น 2 ปริมณฑล กล่าวคือในส่วนของโลกในชีวิตประจำวันและโลกของการพนัน ความรู้สึกขุ่นข้องหมองใจที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน “ผลัก” (push) ให้นักพนันเข้าสู่โลกการพนัน ในอีกด้านหนึ่งการดำเนินการในส่วนของโลกแห่งการพนัน “ดึง” นักพนันเข้าไปสู่ปริมณฑลแห่งการพนัน ด้วยการนำเสนอรางวัลและประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้น ซึ่งเป็นส่วนที่เหมาะเจาะลงตัวในการบรรเทาความคับข้องใจของปัจเจกบุคคลในสังคม

รางวัลทางสังคมของการพนัน (The social rewards of gambling)[5]

แนวคิดนี้เป็นการพิจารณารางวัลทางสังคมที่ปัจเจกบุคคลได้รับจากการพนันในฐานะคุณลักษณะเชิงสัญลักษณ์ของการมีปฏิสัมพันธ์กัน เป็นการเน้นไปที่การกระทำของมนุษย์ที่วางอยู่บนการตีความเหตุการณ์ การตีความดังกล่าวจะให้ความหมายของเหตุการณ์และความหมายที่ถูกปรับเปลี่ยนไปตาม

[5] Ibid.pp.16-18

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์จึงเป็นการศึกษาความหมายทางวัฒนธรรมและสังคมในระดับจุลภาค

Erving Goffman เป็นผู้ที่นำเสนอแนวคิดรางวัลทางสังคมของการพนัน โดยที่ตัวเขาเองเข้าไปทำงานเป็นคนแจกไพ่ในคาสิโนที่เนวาด้า แม้ว่าตัว Goffman จะไม่ได้อธิบายความคิดเขาในฐานะปฏิสัมพันธ์นิยมเชิงสัญลักษณ์ แต่ก็มักถูกติดป้ายว่าเป็นเช่นนั้น งานศึกษาของ Goffman เน้นไปที่ปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมในระดับเล็กๆ กล่าวคือระหว่างนักพนันในฐานะปัจเจกบุคคลและรางวัลทางสังคมที่ได้รับจากการพนัน มุมมองของเขาต่อการพนันแสดงออกอย่างชัดเจนในบทความเรื่อง “Where the action Is” โดยชี้ว่าการพนันเป็นการกระทำที่มีฐานะเป็นกิจกรรมที่มีทั้งผลที่ตามมา ทั้งในแง่ที่เป็นปัญหาและดำเนินการไปบนความรู้สึกเพื่อตนเอง ตัวอย่างเช่น การแข่งขันกีฬา การมีส่วนร่วมในการอภิปรายทางการเมืองและการพนันถือว่าเป็นกิจกรรมต้นแบบ (prototype of action) เป็นการกระทำที่เป็นสาธารณะและเกี่ยวกับโชคชะตา ดังนั้นจึงทำให้การกระทำของปัจเจกบุคคลวางอยู่ภายใต้แรงกดดันและเปิดเผยให้เห็นถึงลักษณะอุปนิสัย (character) คุณลักษณะนิสัยที่เข้มแข็งประกอบด้วยคุณลักษณะในเชิงบวกมากมาย เช่น ความกล้าหาญ ความฮึกเหิม ความซื่อสัตย์ มีศักดิ์ศรี ความมั่นใจ คุณลักษณะเช่นนี้เป็นสิ่งที่ผู้คนปรารถนา แม้ว่าความหมายของคุณลักษณะดังกล่าวจะผันแปรไประหว่างบริบทของสังคมและกลุ่มทางสังคม ทำให้เกิดลักษณะของความขัดกัน ในด้านหนึ่งคุณลักษณะเป็นสิ่งที่ติดกับบุคคลที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพ แต่ก็สามารถถูกสร้างหรือถูกทำลายโดยพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ทางสังคมที่แหลมคม เพราะฉะนั้นคุณลักษณะจึงถูกวางเดิมพันไว้ และทำให้เกิดการแข่งขันกันของคุณลักษณะ (character contest) ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษประเภทหนึ่งของเกมเชิงศีลธรรม ดังนั้นความตื่นเต้นและการแสดงออกซึ่งลักษณะนิสัยที่มีฉากที่เกี่ยวข้องกับโชคชะตาอย่างจริงจังจึงเป็นปฏิบัติการที่เป็นเป้าหมายทั้งหมดของเรื่อง

Goffman เห็นว่าการพนันกลายเป็นแรงจูงใจต่อเมื่อปัจเจกบุคคลมีความปรารถนาที่จะสร้างความประทับใจให้เป็นที่ชื่นชมของคนอื่นๆ เช่น การแสดงทักษะในการเล่นและความสุขุมเมื่อแพ้หรือชนะเพื่อที่จะเพิ่มพูนเกียรติภูมิของบุคคลขึ้น ซึ่งจะได้รับต่อเมื่อมีคนจ้องมอง มีผู้ร่วมเล่น จึงทำให้คุณลักษณะที่ปรารถนาดังกล่าวเกิดขึ้น และเป็นคุณลักษณะที่เกิดจากการตีความความหมายของปฏิบัติการอันสัมพันธ์กับลักษณะและเกียรติภูมิทางสังคมนั้นๆ ทั้งนี้ Goffman เน้นให้ความสำคัญกับการพนันในฐานะของการแข่งขันทางสังคม (social contest) ซึ่งมีนัยที่แสดงถึงมาตรการในการเผชิญหน้า ความเป็นศัตรูกัน และแม้กระทั่งความก้าวร้าวที่จะเกิดขึ้น ขณะเดียวกันงานศึกษาจำนวนมากที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับรางวัลทางสังคมของการพนันก็แสดงให้เห็นว่าการพนันมีส่วนสร้างการอยู่ร่วมกันและความเป็นมิตรต่อกันและกัน ดังนั้นการที่คนเล่นการพนันจึงเป็นหนทางที่จะทำให้อยู่ร่วมกับคนอื่น ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น

ระหว่างการเล่นพนันที่ทำให้ชุดคุณค่าบางอย่างที่มีร่วมกันถูกสร้างขึ้นและได้รับการยอมรับ ในแง่นี้สรุปได้ว่าแนวคิดรางวัลทางสังคมของการพนันจำแนกได้เป็น 2 ด้านหลัก กล่าวคือด้านหนึ่งเป็นการสร้างการแสดงออกอย่างโอ้อวดและการแข่งขัน กับอีกด้านหนึ่งเป็นการสร้างการอยู่ร่วมกัน

งาน Ellen Oxfeld Basu[6] ที่ศึกษาการพนันโดยอาศัยกรอบแนวคิดของ Goffman ได้เริ่มต้นจากลักษณะที่ย้อนแย้งกันระหว่างศีลธรรมของผู้ประกอบการ (entrepreneurial ethic) และแนวโน้มของชายวัยผู้ใหญ่ที่มีอาชีพฟอกหนังในจีนเข้ามีส่วนร่วมในการพนันระดับสูงของชุมชน งานศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าในโลกของการพนันการเลียนแบบและการสวมบทบาทใหม่มีทั้งความเสี่ยงและความเป็นไปได้ที่จะได้รับการเป็นผู้ประกอบการ แต่การดำเนินการให้เกิดเช่นนั้นได้เป็นเรื่องที่จำกัดอยู่ในสถานที่และเวลาแบบหนึ่งเท่านั้น Oxfeld Basu ตีความคนเล่นไพ่นกกระจอกว่าเป็นปฏิบัติการที่มีปัญหาส่งผลกระทบที่ตามมา และทำไปเพียงเพื่อผลประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ และยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของผู้เล่นทั้งในเรื่องสถานะทางสังคมและความร่ำรวย และความเป็นไปได้ของความขัดแย้งที่สำคัญของจริยธรรมของชุมชน

ประสบการณ์ของการ “เล่น”

มุมมองทางสังคมวิทยาต่อการพนันในอีกมิติหนึ่ง เป็นการทำความเข้าในต่อตัวผู้เล่นโดยการพิจารณาประสบการณ์ในการเล่นการพนัน ซึ่งสัมพันธ์กับจิตใต้สำนึกของบุคคลที่แตกต่างกันในความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นบนโลกความเป็นจริงกับโลกของการพนัน นักสังคมวิทยาให้มุมมองต่อโลกการพนันว่าเปรียบเสมือน “สนามเด็กเล่น” (playgrounds) ที่ผู้เล่นแยกตัวออกจากชีวิตปกติประจำวันทั้งในมิติสถานที่และเวลา (temporally and spatially) ขณะเดียวกันโลกของการเล่นการพนันถูกทำให้มีชีวิตชีวาโดยการกำหนดกฎเกณฑ์ที่แตกต่างจากบรรดากฎเกณฑ์ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้เล่นที่อยู่ในโลกแห่งการพนันจึงถูกทำให้มีชีวิตชีวาโดยชุดของแรงจูงใจที่แตกต่างจากกฎเกณฑ์ที่เป็นกิจวัตรประจำของพวกเขา และในโลกของการเล่นเป็นที่ซึ่งทำให้บุคคลมีเสรีภาพในการทดลองบทบาทใหม่และยอมรับอัตลักษณ์ใหม่ในลักษณะชั่วคราว

---

[6] Hans Steinmuller. The moving boundaries of social heat: gambling in rural China, in *Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol.17 (2011) ,pp.266-267

งานของ Gerda Reith[7] แบ่งประเภทการเล่นที่เป็นสนามของจิตใต้สำนึกของปัจเจกบุคคลในการรับรู้ออกเป็น 3 ประเภท คือ เวลา สถานที่ และเงินตรา ในส่วนของการเล่นการพนันที่อยู่ในการรับรู้ในมิติของเวลา พบว่าเวลาของนักพนันเป็นเวลาที่เรียกว่าเป็นช่วงเวลาที่เป็นจริง (true duration) ที่ดำรงอยู่ในจิตสำนึก เป็นเวลาที่ปัจเจกบุคคลได้มาจากประสบการณ์ที่แต่ละคนมีแตกต่างกันขึ้นอยู่กับตำแหน่งแห่งที่ในโลกที่เขาดำรงอยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นเวลาที่แตกต่างจากเวลาในหน้าปัดนาฬิกา ดังนั้นปัจเจกบุคคลจึงมี true duration หลายชุดขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่อยู่ในจิตสำนึกของเขา ทั้งนี้ลักษณะธรรมชาติของเวลาในอาณาเขตของการพนันมี 2 ลักษณะ (1) ช่วงเวลาที่นักพนันแต่ละคนรับรู้อยู่ภายในใจ ซึ่งวัดโดยอาศัยอัตราการเล่นและขึ้นอยู่กับชนิดของเกมที่พวกเขาเล่น ขนาดของผู้เกี่ยวข้องและวงเงินในการพนัน ดังนั้นการรับรู้ถึงประสบการณ์ในการเล่นขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่เข้าไปเกี่ยวข้องว่ามีระยะสั้นหรือยาว รูปแบบของเวลาแบบนี้จึงเป็นเรื่องที่นักพนันแต่ละคนมีแตกต่างกันไป (2) รูปแบบของเวลาอีกแบบคือ ช่วงเวลาของประสบการณ์ทั่วไป ซึ่งเป็นชุดคุณลักษณะที่มาจากความถี่ในการเวลาการพนันในแต่ละรูปแบบ ซึ่งส่งผลให้การรับรู้ในมิติของเวลาที่มีร่วมกันของนักพนันในทุกประเภทการพนันจะมีเวลาที่มีลักษณะคงที่และเป็นเวลาปัจจุบันชั่วขณะที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กล่าวคือ พอจบการเล่นรอบหนึ่งก็จะเกิดการเล่นรอบใหม่ขึ้นซ้ำๆกันไปในทุกประเภทของการพนัน ส่งผลให้นักพนันอยู่ในมิติเวลาปัจจุบันที่เป็นนิรันดร์ (eternal present) เวลาในมิตินี้จึงเป็นเรื่องของขณะต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนมิติของสถานที่ ก็มีลักษณะคล้ายๆ กับมิติเวลาของการพนัน โดยมิติสถานที่ถูกย่นย่อและทำให้หายไป เช่นเดียวกับเวลาที่ถูกแช่แข็งและทำให้หายไปจากการรับรู้ของนักพนัน การรับรู้ในเรื่องพื้นที่เป็นส่วนสำคัญที่สุดของแบบวิถีในการดำรงอยู่และการประกันความปลอดภัยของร่างกายในพื้นที่นั้นๆ เมื่อนักพนันอยู่ในโลกของการพนันจะแยกตัวออกจากพื้นที่ที่รายรอบพวกเขา จึงทำให้พวกเขาอยู่ในภาวะของการรับรู้ถึงความไม่มั่นคง ความไร้ระเบียบและความรู้สึกมึนงง จมตัวเองอยู่กับเกมที่กำลังเล่น กระทั่งไม่สามารถขยับตัวออกไปจากเกมได้ ในแง่นี้การอยู่ในโลกของการพนัน ทำให้นักพนันไม่สามารถขยับออกจากสถานที่ที่ตนเล่นการพนันอยู่ได้ เนื่องจากต้องจับจ้องอยู่กับการพนันที่กำลังเกิดขึ้น

สำหรับมิติของเงินตรา นักพนันโดยทั่วไปมักไม่ได้ต้องการเล่นเพื่อชนะหรือแพ้อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่าการได้หรือเสียในการพนันทำให้นักพนันรู้สึกถึงความตื่นเต้นมีชีวิตชีวา แม้แรงจูงใจของการเล่นการพนันแต่ละชนิดจะแตกต่างกัน อาทิเช่นการเล่นเพื่อเข้าสังคม เล่นเพื่อให้ได้เงินรางวัล หรือ

---

[7] Gerda Reith “The Experience of Play”, in James F. Cosgrave (ed.) *The sociology of risk and gambling reader*, US: Routledge.(2006). pp.255-290.

เพื่อฝึกฝนทักษะ (เช่น การแข่งม้า) อย่างไรก็ตามการเล่นการพนันชนิดต่างๆ มักมีลักษณะร่วมกันคือ การแสวงหาความตื่นเต้นตื่นตาตื่นใจ คุณค่าของเงินตราถูกลดค่าลง นักพนันหลายคนยังคงไม่หยุดเล่นแม้ว่าจะเล่นได้เงินจำนวนมหาศาลก็ตาม ขณะที่การชนะการพนันบางชนิดได้ไม่ได้หมายถึงการได้เงินรางวัล แต่หมายถึงการได้แสดงออกซึ่งทักษะและความสามารถของนักพนันเองว่ามีเหนือคนอื่น รางวัลในการพนันจึงเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเป็นเรื่องของเงินรางวัลแต่เพียงเท่านั้น เช่น การได้รับการยกย่อง การเพิ่มพูนสถานะ และการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้น อย่างไรก็ตามเงินตราก็ยังมีความสำคัญทั้งในฐานะสื่อกลางที่ดึงดูดให้นักพนันจะเข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในการพนันนั้นๆ และเป็นสัญลักษณ์ที่จับต้องได้ในการพนันที่แทนการมีอยู่ของนักพนัน

อำนาจ [8]: และการพนัน

เมื่อกล่าวถึง “อำนาจ” โดยทั่วไปมักถูกทำความเข้าใจในฐานะที่เชื่อมโยงกับความสามารถในการที่บุคคลหนึ่งมีเหนือบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ที่ต้องการ อย่างไรก็ตามแนวคิดเรื่องอำนาจยังคงเป็นแนวคิดที่หาข้อสรุปร่วมกันไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบเคียงกับคำว่า “อิทธิพล” อย่างไรก็ตามมีความพยายามของนักวิชาการที่จะอธิบายแนวคิดเรื่องอำนาจ ที่สร้างความเข้าใจอย่างรอบด้าน Steven Lukes จากผลงานเรื่อง Power: A Radical View จำแนกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างโฉมหน้าของอำนาจ 3 หน้า (three faces of power) โฉมหน้าแรกของอำนาจย้อนกลับไปยังแนวคิดของ Thomas Hobbes ที่กล่าวว่า อำนาจเกี่ยวข้องกับการดึงและการผลักไปยังเจตจำนงค์ของคนหนึ่ง เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจ (decision-making) โฉมหน้าที่สองของอำนาจคือการให้ทางเลือกที่จำกัดแก่ผู้อื่น เพื่อมุ่งหวังการก่อรูปประเด็นการเมืองให้ผู้อื่นทำตามในสิ่งที่ตนเองต้องการ (agenda-setting) และโฉมหน้าที่สามของอำนาจ คือการควบคุมความคิด เสมือนว่าอำนาจแทรกซึมอยู่ในจิตใจของผู้คน โดยที่คนๆ นั้นไม่ได้ตระหนักว่ากำลังถูกบีบบังคับให้ทำ โฉมหน้าของอำนาจในแบบที่ 3 จึงเป็นอำนาจในลักษณะของการปฏิบัติการที่แนบเนียนและไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรม รวมทั้งยังเป็นอำนาจที่ไม่จำกัดตัวอยู่แค่ผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองเท่านั้น

อำนาจในแบบที่ 3 สอดคล้องกับการอธิบายอำนาจของสำนักหลังโครงสร้างนิยม แนวคิดเรื่องอำนาจตามทัศนะของ Foucault จะต้องไม่ถูกพิจารณาว่า อำนาจเป็นพลังในทางลบหรือเป็นการลิดรอนเสรีภาพหรือไม่ก็เป็นพลังที่กดขี่ เหมือนดังเช่นคำอธิบายของนักวิเคราะห์การเมืองแนวดั้งเดิม ในทางตรง

[8] สรุปจาก Andrew Heywood

ข้ามอำนาจตามความคิดของ Foucault นั้นมีลักษณะเชิงบวกมากกว่า กล่าวคือเป็นสิ่งที่ผลิตความรู้ ดังที่ Foucault กล่าวว่า เราต้องเลิกกล่าวถึงผลของอำนาจในทางลบอยู่ร่ำไป เช่น อำนาจมีบทบาทแต่ด้าน "กีดกัน" "กดขี่" "เก็บกด" "เซ็นเซอร์" "พรางตา" "ปิดบัง" "ซ่อนเร้น" แต่แท้ที่จริงแล้ว อำนาจเป็นตัวผลิตสร้างความจริง สร้างขอบเขตให้วัตถุต่างๆ รวมไปถึงพิธีกรรมทั้งหลาย ดังนั้นปัจเจกบุคคลที่อยู่ในกระบวนการนี้ จึงขึ้นอยู่กับการผลิตสร้างดังกล่าว กล่าวได้ว่า กำเนิดของอัตบุคคล ได้อุบัติขึ้นพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงลักษณะของอำนาจ ในขณะที่มนุษย์กลายเป็นปัจเจกบุคคล อำนาจเองก็ค่อยๆ หันไปสวมรูปโฉมแบบนิรนาม ซึ่งทำให้อำนาจมีประสิทธิภาพมากขึ้น และลักษณะเบ็ดเสร็จมากกว่าในอดีต รวมทั้งสามารถจัดระเบียบแบบแผน และต้องการจัดประเภทของคนที่อยู่ในนั้น พร้อมกับยัดเยียดระบบที่ถูกจัดแจงไว้อย่างเข้มงวดแก่ทุกคน ปฏิบัติการจองจำเหล่านี้นับเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดระเบียบวินั ให้แก่ปัจเจกบุคคลในวิถีชีวิตและวิธีคิดของเขา มนุษย์สมัยใหม่จึงกลายเป็นผู้ที่ถูกกำหนดทิศทางและถูกจัดประเภทด้วยสิ่งที่เรียกว่า "อำนาจเหนือชีวิต"[9]

การที่ Foucault ให้ความสนใจกับเรื่อง "อำนาจ" ในสังคมที่เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ เนื่องจากในสาขาวิชารัฐศาสตร์เมื่อศึกษาเรื่องอำนาจ หมายความถึงอำนาจที่จำกัดภายใต้กรอบแห่งกฎหมายหรือในเชิงสถาบัน แต่เมื่อมนุษย์ในฐานะองค์ประธานถูกวางอยู่ในความสัมพันธ์ทางการผลิตและความสัมพันธ์ในการสร้างความหมาย เขาก็ถูกวางอยู่บนความสัมพันธ์ทางอำนาจด้วย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีความสลับซับซ้อนอย่างยิ่ง สำหรับ Foucault ทฤษฎี Marxism ที่ศึกษาประวัติศาสตร์การผลิตเป็นเพียงเครื่องมือที่ดีในการศึกษาความสัมพันธ์ทางการผลิต ในขณะที่ภาษาศาสตร์และสัญศาสตร์นำเสนอเครื่องมือสำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ของการสร้างความหมาย แต่สำหรับความสัมพันธ์ทางอำนาจ ในทัศนะของ Foucault เห็นว่ายังไม่มีเครื่องมือในการศึกษาสิ่งที่เรียกว่า "อำนาจ" ดังนั้นจึงจำเป็นต้องขยายมิตินิยามของอำนาจ หากต้องการศึกษา การที่วาทกรรมในสังคมทำให้มนุษย์ในฐานะองค์ประธานกลายเป็นวัตถุ (the objectivizing of the subject)[10] การศึกษาอำนาจในลักษณะนี้จะทำให้เห็นมิติของอำนาจที่ไม่ได้มีแต่ด้านของการกดขี่บังคับผ่านกลไกของกฎหมายและสถาบัน แต่ยังมีด้านที่สร้างสรรค์ และสิ่งที่อำนาจมีส่วนสร้างสรรค์ให้บังเกิดขึ้นมากที่สุดก็คือ ความจริง (Truth) ผ่านกลไกของโรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ และพื้นที่แบบต่างๆทั่วสังคม

---

[9] ฮันส์ ฌอร์ฌส์ เดอครีอป (คนอื่นๆ) (ประสานงาน).*สรรนิพนธ์มนุษยศึกษาและสังคมศาสตร์ในประเทศฝรั่งเศสศตวรรษที่ 20.* เชียงใหม่ : Chiang Mai University..(2545). หน้า 409-410

[10] Dreyfus, Hubert L. and Paul Rabinow. *Michel Foucault ; beyond structuralism and hermeneutics*. Chicago: University of Chicago Press(1983).pp.209

การนำแนวคิดของ Foucault มาศึกษาการพนันผ่านคำบรรยายที่ *Collège de France* ในปี 1979 ที่ให้ความสนใจกับลัทธิเสรีนิยมใหม่ในฐานะที่เป็นรูปแบบที่ทรงพลังของเหตุผลของการปกครอง Foucault ให้ความสนใจกับการปรับสัณฐานในการวิเคราะห์ปฏิบัติการประจำวันของทุนมนุษย์ในสังคมเสรีนิยมใหม่ ซึ่งเป็นการปฏิวัติคำอธิบายใหม่ของกิจกรรมทุกอย่างในฐานะที่เป็นรูปแบบของการลงทุนของบุคคล ดังนั้นทุกๆการบริโภคจึงเท่ากับการผลิต และเป็นการแสดงที่ทำให้ทุกผู้กระทำเป็นผู้ประกอบการของตัวตน (entrepreneurs of the self) Foucault เสนอว่ากลไกของการมีเหตุผลในปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองดำเนินการผ่าน homo economic ที่เป็นพื้นที่ร่วมกันของปฏิสัมพันธ์ของรัฐบาลและปัจเจกบุคคล ถือเป็นหลักในการกำกับอำนาจที่มีเหนือปัจเจกบุคคล ในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ homo economic จึงเป็นกลไกที่เป็นเหตุผลการปกครองชีวญาณ (governmentality) จากมุมมองนี้ "เศรษฐกิจ" จึงไม่ใช่การปรากฏตัวขององค์กรประเภทหนึ่งหรือกระบวนการที่มีการจัดตั้งนอกเหนือจากรัฐ เวลาที่ Foucault พิจารณาถึงการปรากฏตัวของ "เศรษฐกิจ" หมายความรวมถึงการปรากฏตัวในรูปแบบใหม่ของความรู้และอำนาจที่สามารถทำความเข้าใจได้ดีที่สุดในฐานะการเปลี่ยนรูปของระบอบวินัยที่มีอยู่ก่อน เศรษฐกิจจึงเป็น "แนวทาง" (approach) ที่มีหลักการที่สามารถนำไปใช้กับพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งหมดด้วย และผลที่ตามมาคือทุกๆครั้งที่มีการแลกเปลี่ยนในระบบเศรษฐกิจโดยมี homo economic เป็นหุ้นส่วนจึงไม่เท่ากับการเป็นปัจเจกบุคคลที่ "ถูกกระทำ" แต่กลายเป็นผู้กระด้วยตนเองเพราะมีเสรีภาพที่จะเลือก ขณะเดียวกันเศรษฐกิจก็เป็นสถาบันที่รัฐสามารถเข้าแทรกแซงด้วย อัตบุคคลที่ถูกสร้างขึ้นจึงมีทั้งเสรีภาพในการเลือกขณะเดียวกันก็มีอำนาจของรัฐผ่านกลไกต่างๆ มาจับจ้องและตรวจสอบ มิติของอำนาจในการปกครองชีวญาณ จึงเป็นความสัมพันธ์ทางอำนาจที่เชื่อมต่อตั้งแต่รัฐไปจนถึงจิตใจของปัจเจกชน โดยผ่านสถาบันการฝึกสร้างวินัยในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่รัฐ สื่อมวลชน สถาบันศาสนา ไปจนถึงครอบครัวและตัวตน ดังนั้นมิติอำนาจดังกล่าวจึงเชื่อมต่อระหว่างอำนาจในระดับมหภาคกับจุลภาค[11]

คุณลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ คือการที่ปัจเจกบุคคลเป็นผู้บริโภคพร้อม ๆกับการเป็นผู้ผลิต การบริโภคจึงเป็นกิจกรรมของการประกอบการของปัจเจกบุคคลซึ่งอยู่บนฐานทุนที่เขามีสิทธิใช้สอยเพื่อที่จะผลิตบางสิ่งที่สร้างความพึงพอใจให้กับตนเอง[12] การบูรณาการแนวคิด "การบริโภคการผลิต" (productive consumption) เป็นหัวใจสำคัญของทฤษฎีว่าด้วยทุนมนุษย์ ในฐานะที่เป็นการ

---

[11] Graham Burchell, Colin Goedon and Peter Miller (eds.) *The Foucault Effect: studies in governmental rationality*, Chicago : University of Chicago Press.(1991) pp.43-44.

[12] Michel Foucault. *The birth of biopolitics: lectures at the Collège de France, 1978-79*. Translated by G. Burchell. New York: Palgrave Macmillan.(2008). p.226

วิเคราะห์ว่าปัจเจกบุคคลจัดสรรเวลาของเขาอย่างไร พวกเขาตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลระหว่างกิจกรรมต่างๆอย่างไร โดยทฤษฎีทุนมนุษย์ ให้ความสนใจกับข้อเท็จจริงที่ว่ากิจกรรมทั้งหลายมีการตอบแทนที่ต่างกัน นำไปสู่การมองปัจเจกบุคคลในฐานะผู้ที่มีเหตุผลทางเศรษฐกิจ (rational-economic individual) และเป็นปัจเจกบุคคลที่ลงทุนบนฐานของการวิเคราะห์ต้นทุนค่าเสียโอกาสและหาวิธีการลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียสิ่งที่ลงทุนไป

การศึกษาอำนาจของ Foucault ช่วยเปิดมุมมองในการอธิบายให้เห็นถึงวาทกรรมของอำนาจในเรื่องต่างๆ ที่รายล้อมตัวตนของปัจเจกบุคคล กล่าวในกรณีของการพนันมักพบวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสพติด (addiction) เพราะบ่อยครั้งที่การเล่นการพนันถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ผู้เล่นเสพติด ส่งผลให้ผู้เล่นกลายเป็นผู้ป่วยทางจิตใจ หรือกลายเป็นบุคคลที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ แต่การวิเคราะห์อำนาจในแบบ Foucault ทำให้สามารถพิจารณาการเสพติดในฐานะที่เป็นชุดวาทกรรมที่ฝังตัวอยู่ในการก่อรูปประวัติศาสตร์สังคมที่จับตัวรวมเข้ากับความสัมพันธ์ทางอำนาจและความรู้

งานศึกษาของ Gerda Reith[13] เป็นตัวอย่างของการศึกษาวาทกรรมในสังคมผ่านสิ่งที่เรียกว่าการเสพติด ทำให้เห็นว่าการเสพติดเป็นเครื่องมือของปฏิบัติการทางวาทกรรมที่ทำหน้าที่ส่งผ่านแนวคิดการบริโภคที่ไร้ระเบียบและนำไปสู่การสร้างความรู้สึกสูญเสียการควบคุม กล่าวคือการตกเป็นผู้ใต้บังคับทั้งจากบุคคลภายนอกและกลไกที่ไม่พึงปรารถนา ดังนั้นลักษณะดังกล่าวจึงเป็นลักษณะที่ตรงข้ามกับคุณค่าแกนกลางของลัทธิเสรีนิยมใหม่ แนวคิดว่าด้วยการเสพติดได้เปลี่ยนองค์อธิปัตย์ผู้บริโภคที่มีเสรีภาพไปสู่การถูกกำหนดตัดสินและเปลี่ยนความปรารถนาไปสู่ความต้องการ (need) แทนที่การบริโภคจะเป็นการตระหนักถึงตนเอง ในสภาวะแห่งการเสพติด ปัจเจกบุคคลกลับถูกทำลายตัวตนของตนเอง ขณะเดียวกันชีวอำนาจของรัฐก็จัดการคนเหล่านั้นในฐานะประเภทของบุคคลที่ต้องได้รับการบำบัดรักษา เพื่อที่ตัวตนของเพวกเขาจะได้มีเสรีภาพที่จะเลือกบริโภคในระบบเสรีนิยมใหม่อีกครั้ง

การเสพติดในแวดวงการพนัน ถูกนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของนักพนันที่เป็นไปในทิศทางที่ไม่สมเหตุสมผล (irrational) กล่าวคือเป็นผู้ที่ปลดตัวเองออกจากเงื่อนไขบังคับและกิจวัตรประจำวัน โดยการใช้เงินเพื่อนำไปสู่ประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้น และพฤติกรรมดังกล่าวมีศักยภาพที่เพียงพอในการสร้างให้เกิดปัญหาขึ้น หากนักพนันซึ่งพยายามลงเงินเดิมพันเพื่อหวังว่าจะเรียกทุนคืนในส่วนที่ตนเสียไป ดังนั้นจึงเป็น

---

[13] Gerda Rieth. Consumption and its discontents : addiction, identity and the problems of freedom, *The British Journal of Sociology*,vol.55,Issue 2 (2004) pp.286-287

หน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดการกับประชากรที่อยู่ในความเสี่ยงเช่นนี้ ในแง่นี้นักพนันจึงเป็นบุคคลที่ทั้งแสวงหาและมุ่งไปสู่โอกาสและความเสี่ยง

หากศึกษาความเสี่ยงในการพนันที่อาศัยแนวคิดแบบ Foucauldian[14] จะเห็นว่าความเสี่ยงเป็นวาทกรรม ยุทธศาสตร์ ภาคปฏิบัติและสถาบันที่รายล้อมปรากฏการณ์นั้นๆอยู่ ซึ่งผลิตสร้างความจริง บนความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานของการกระทำ การวิเคราะห์ความเสี่ยงจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางอำนาจในเชิงสังคมวัฒนธรรมมากกว่าจะเป็นการวิเคราะห์ธรรมชาติของความเสี่ยง เราสามารถทำความเข้าใจความเสี่ยงในฐานะยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในการกำกับอำนาจต่อประชากรและปัจเจกบุคคล เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของเสรีนิยมใหม่ ที่ต้องการให้ปัจเจกบุคลกำกับ ควบคุม ดูแลตนเอง เพื่อจะหลีกเลี่ยงความเสี่ยง จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ปัจเจกบุคลต้องจัดการกับความเสี่ยงด้วยตนเอง เพื่อไม่นำไปสู่ความตาย การล้มละลาย การถูกดำเนินคดี อุบัติเหตุ หรือโรคภัยไข้เจ็บ โดยอาศัยการคำนวณปัจจัยต่างๆ และป้องกันตนเอง ดูแลตนเองให้ไม่พบกับความเสี่ยง นอกจากนั้น วาทกรรมการพนันในปัจจุบันที่ขยับเข้าใกล้ความเสี่ยงทางการแพทย์ ที่ถูกนิยามว่าเป็น “โรคการพนัน” ทำให้กิจกรรมการพนันไม่ได้อยู่ในวาทกรรมเชิงศีลธรรมหรือศาสนา แต่อยู่ในปริมณฑลของเศรษฐกิจ การบริโภค และการแพทย์ในฐานะที่เป็นเหตุผลของรัฐ ขณะที่ชุดวาทกรรมเชิงศีลธรรมและศาสนาก็มิได้จางหายไป แต่กลับกลายเป็นวาทกรรมหลักในการใช้กำกับตนเองของปัจเจกบุคคลกับความสัมพันธ์กับกิจกรรมการพนันที่เกิดขึ้น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจะเป็นการศึกษาวรรณกรรมที่ให้ภาพของการพนันในสังคมไทยและวรรณกรรมเกี่ยวข้องกับการพนันในภาควันออกเฉียงเหนือ เพื่อการทำความเข้าใจต่อการพนันที่ดำรงอยู่ในสังคมอีสานพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเชิงพื้นที่ที่สะท้อนพฤติกรรม กลุ่ม ประเภทของการพนัน ที่มีไม่มากนัก และส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สามารถแยกออกได้ดังนี้

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประเภทของการพนันและกลุ่มผู้เล่น

---

[14] Deborah Lupton, ‘Risk and Governmentality” in James F. Cosgrave. *The Sociology of Risk and Gambling Reader*. New York :Routledge. (2006).pp.86-87

ประเภทของการพนันที่พบมีชนิดที่หลากหลายซึ่งแปรผันไปตามกลุ่มของผู้เล่น ในส่วนของการพนันฟุตบอลงานศึกษาจะมุ่งให้ความสำคัญไปที่กลุ่มเยาวชน นักเรียน และนักศึกษา เนื่องจากเป็นประเภทการพนันที่กลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษาให้ความนิยม งานวิจัยของ สุรชัย จันทร์จรัส และ ศรัญญา รักสงฆ์ (2545) เรื่อง “พฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น” ซึ่งพบว่าพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นการพนันการแข่งขันฟุตบอลต่างประเทศโดยเฉพาะการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรของประเทศต่างๆ ในยุโรป โดยรูปแบบการเล่นการพนันฟุตบอลจะมีทั้งการติดต่อระหว่างผู้เล่นพนันกับโต๊ะรับแทงโดยตรง และการติดต่อกันทางโทรศัพท์ โดยการชำระเงินมีทั้งการเล่นระบบเงินสดหรือชำระเงินก่อนฟุตบอลเริ่มแข่งขัน และระบบเครดิตหรือชำระเงินหลังจากรู้ผลการแข่งขันฟุตบอลแล้ว รวมทั้งการเริ่มเล่นการพนันฟุตบอลมักจะเริ่มต้นตั้งแต่สมัยเรียนมัธยม

หวยใต้ดิน เป็นประเภทของการพนันที่ประชาชนเกือบทุกอาชีพสามารถเข้าถึง งานศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการเล่นการพนันประเภทหวยใต้ดินในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น” (พัชรินทร์:2535) พบว่าประชากรในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น นิยมซื้อหวยใต้ดินเป็นจำนวนมากเกือบทุกอาชีพ โดยงานศึกษานี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่ให้ข้อมูลสำคัญในด้านเจ้ามือหวย และใช้เครื่องมือแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่ศึกษา 200 คน ซึ่งมีความหลากหลายในอาชีพ ไม่วาจะเป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ แท่ค้าหายเร่แผงลอย กรรมการ/สามล้อ นักเรียนนักศึกษา ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ โดยความนิยมของการเล่นหวยใต้ดินในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นเกิดจากการที่หวยใต้ดินเล่นง่ายไม่ซับซ้อน และรู้สึกว่าไม่เป็นสิ่งชั่วร้าย โดยการเข้าถึงก็เป็นเรื่องที่สะดวก เพราะจะมีผู้ขายมาหาถึงบ้านหรือที่ทำงานก่อนที่หวยจะออก 1-2 วันก่อนหวยออกหรือในวันที่หวยออก

ขณะเดียวกันงานศึกษาของ ฐาจุฑา สมประสงค์ เรื่อง “มูลเหตุจูงใจและพฤติกรรมในการเล่นการพนัน: กรณีศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอปากคาด จังหวัดหนองคาย” (2542) ซึ่งเน้นพื้นที่ศึกษาในเขตนอกเมืองหรือนอกเทศบาล โดยกุล่มประชากรที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร งานศึกษาพบว่าหวยใต้ดินก็เป็นการเป็นพนันที่กลุ่มตัวอย่างนิยมเล่น เพราะสามารถเล่นได้ง่ายและเปิดเผยมีร้านค้าขายในตัวอำเภอและตัวจังหวัดอย่างแพร่หลาย ทุกคนในชุมชนจะรู้แหล่งขายหวยใต้ดิน นอกจากนี้ยังมีคนเดินโพยไปตามหมู่บ้านและยังมีสาขาขายในหมู่บ้านด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหวยใต้ดินเป็นการเล่นพนันทุกกลุ่มอาชีพทั้งในเขตเทศบาลและเขตนอกเมืองสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก

การพนันม้าแข่ง เป็นประเภทของการพนันชนิดหนึ่งที่มีการศึกษาไม่มากนัก ซึ่งถือว่าเป็นการพนันที่ถูกกฎหมายและรัฐอนุญาตให้เล่น แต่อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยของศุภชัย วิจิตรเจริญ เรื่อง “พฤติกรรม

การเล่นพนันม้าแข่งในสนามม้าจังหวัดมหาสารคาม” สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้เล่น และโครงสร้างของธุรกิจการพนันม้าแข่งใน จังหวัดมหาสารคาม โดยที่จังหวัดมหาสารคามเป็นหนึ่งในจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีสนามม้าแข่ง กลุ่มของผู้เล่นมีทั้งนักธุรกิจ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มอาชีพอิสระ ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะเสี่ยงแทงม้าในวงเงินที่ลดหลั่นกันตามสภาพเศรษฐกิจกิจของแต่ละกลุ่ม โดยในแต่ละสัปดาห์สนามม้าที่จังหวัดมหาสารคามจะมีผู้เข้าสนามประมาณ 2,000 คน มีจำนวนเงินหมุนเวียนในสนามม้าประมาณ 1,000,000 บาท อย่างไรก็ตามแม้ว่า การพนันม้าแข่งจะเป็นประเภทของการพนันที่ถูกกฎหมาย แต่งานศึกษานี้ก็แสดงให้เห็นข้อมูลในสนามม้าที่ยังคงมีปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “โต๊ดเถื่อน” ที่คอยให้บริการแก่ผู้เล่นการพนัน อัตราการต่อรองขึ้นอยู่กับความพอใจร่วมกันระหว่างผู้รับแทงกับผู้แทง โดยส่วนใหญ่โต๊ดเถื่อนจะจ่ายเงินรางวัลที่สูงกว่าที่คณะกรรมการสนามม้าตั้งไว้แม้ว่าจะมีความเสี่ยงสูงในการจ่ายเงินรางวัลก็ตาม ที่น่าสังเกตคือ งานศึกษานี้อาจจะไม่ได้ร่วมวงเงินการพนันใน “โต๊ดเถื่อน” ซึ่งน่าจะมีวงเงินประมาณการที่มากพอสมควรในแต่ละสัปดาห์ เพราะกลุ่มตัวอย่างของงานศึกษานี้มีสัดส่วนที่เล่นในโต๊ดเถื่อนมากว่าเล่นการพนันในระบบสนามม้า และยังมีกลุ่มที่เล่นทั้งในระบบสนามม้าและเล่นในโต๊ดเถื่อนด้วย

งานศึกษาของวุฒิชัย พรรณะ เรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการเล่นการพนันและรูปแบบการแก้ไขและป้องกันการเล่นการพนันในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม” เป็นที่น่าสนใจงานศึกษาที่ศึกษาพฤติกรรมการเล่นการพนันของผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยพบว่าผู้ต้องขังในเรือนจำที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเคยเกี่ยวข้องกับการเล่นการพนันในหลายประเภทภายในเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นการพนันฟุตบอล เล่นไพ่ เล่นโดมิโน การเล่นมวยตู้ เล่นหวยใต้ดิน หรือแม้กระทั่งกิจกรรมการเล่นกีฬาในเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นเปตอง ตะกร้อ การแข่งฟุตบอลระหว่างกันก็ถูกนำมาใช้เป็นกิจกรรมการพนันด้วย งานศึกษานี้ทำให้เห็นว่าผู้ต้องขังซึ่งมีคดีความผิดติดตัวมา รวมทั้งมีเวลาว่างในเรือนจำ และความต้องการเงินใช้จ่ายภายในเรือนจำ ทำให้กิจกรรมการพนันแทรกซึมเข้ามาในชีวิตประจำวันของพวกเขาได้ง่าย

มูลเหตุจูงใจ

สำหรับการพนันฟุตบอล แรงจูงใจมาจากความชอบกีฬาฟุตบอล ประกอบกับความตื่นเต้นในการติดตามฟุตบอลหรือเชียร์ทีมฟุตบอลที่ตนเองชื่นชอบ จากนั้นก็เปลี่ยนมาเป็นความอยากได้เงิน การศึกษาส่วนใหญ่พบว่ามูลเหตุจูงใจของการเล่นหวยใต้ดิน เกิดจากการเข้าถึงได้ง่าย มีแรงจูงใจในรางวัลที่สูงกว่าสลากกินแบ่งรัฐบาล และรู้สึกว่าโทษมีความไม่รุนแรง และ การพนันแข่งม้า เป็นไปเพื่อความสนุกสนานเสี่ยงโชคเป็นสำคัญ เว้นแต่ผู้มีที่รายได้น้อยที่เข้าแทงม้ามีความคาดหวังว่าจะร่ำรวย อย่างไรก็ตามการพนัน

แทงม้าเป็นสิ่งไม่ผิดกฎหมายซึ่งเป็นแรงจูงใจหนึ่งให้ประชาชนบางส่วนหันมาเล่นพนันม้าแข่ง สำหรับบรรดาผู้ต้องหาในเรือนจำ มูลเหตุจูงใจที่สำคัญของการเล่นการพนันคือความต้องการเงินเพื่อใช้จ่ายในเรือนจำเป็นหลัก

ผลกระทบ

แม้ว่างานศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น จะอภิปรายให้เห็นถึงผลกระทบ แต่เน้นให้ความสำคัญที่มิติเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการพนัน แต่ก็ไม่ได้ชี้ให้เห็นชัดว่านำไปสู่ผลกระทบต่อสังคมอย่างไร นอกจากปัญหาหนี้สิน รวมทั้งไม่ได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงระดับของปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการพนันในแต่ละประเภท ซ้ำผลการศึกษาชนิดของการพนันบางประเภท เช่น หวยใต้ดิน กลับให้ภาพว่าผู้เล่นรู้สึกว่าไม่ใช่เรื่องที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งงานศึกษาเรื่องการพนันแข่งม้า สัดส่วนของผลกระทบในแง่เศรษฐกิจขอบเขตผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุดกลับเป็นนักธุรกิจ ซึ่งมีฐานทางเศรษฐกิจที่ดีในระดับหนึ่ง ยกเว้นงานศึกษาผู้ต้องหาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

วรรณกรรมที่ให้ภาพรวมของการพนันในสังคมไทย

งานศึกษาของนักวิชาการศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย[15] ถือว่าเป็นงานบุกเบิกที่สำคัญในการพยายามทำความเข้าใจและค้นคว้าหาข้อมูลมิติของเศรษฐกิจนอกกฎหมายเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะที่เหมาะสม ซึ่งในงานเหล่านี้มีการกล่าวถึงการพนันประเภทต่างๆ ที่จัดว่าเป็นเศรษฐกิจนอกกฎหมาย

งานวิจัยเรื่อง หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย[16] เป็นงานที่ศึกษากิจกรรมผิดกฎหมายประเภทต่างๆที่สำคัญในสังคมไทย คณะวิจัยยังนำเสนอภาพของระบบเศรษฐกิจนอกกฎหมายไทยเป็นครั้งแรกซึ่งพบว่ามีขนาดใหญ่คือมีมูลค่าราว 2 ถึง 4 แสนล้านบาทต่อปี (ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2536-2538) กล่าวเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพนัน งานศึกษานี้ได้ลงทำการศึกษากรณีของบ่อนการพนัน และหวยใต้ดิน

---

[15] นักวิชาการที่บุกเบิกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจนอกกฎหมายได้แก่ ศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร, รศ.ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์ และ รศ.ดร.นวลน้อย ตรีรัตน์

[16] ผาสุก พงษ์ไพจิตร นวลน้อย ตรีรัตน์ และสังศิต พิริยะรังสรรค์.*หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย* กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2543) หน้า 105-147

นักวิจัยได้สะท้อนให้เห็นภาพของเครือข่ายความสัมพันธ์ที่โยงใยในธุรกิจบ่อนการพนันซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากบ่อนการพนันในกรุงเทพมหานคร ไม่ว่าจะเป็นบ่อนเตาปูน บ่อนไพ่ที่เปิดบริเวณชานเมือง และบ่อนจับยี่กี เนื่องด้วยบ่อนการพนันเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ดังนั้นทุกบ่อนจึงต้องอาศัยการสร้างเครือข่ายเพื่อปกป้องคุ้มครองธุรกิจของตนเองด้วยการส่งส่วยให้กับตำรวจในฐานะที่เป็นหน่วยงานในการปราบปราม รวมทั้งเจ้ามือหรือเจ้าของบ่อนจำนวนหนึ่งอาจเป็นผู้ที่มีอยู่ในกองทัพ หรือมีตำแหน่งหน้าที่การงาน มีเกียรติและศักดิ์ศรีสูงในสังคม นักวิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการที่บ่อนการพนันเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมายทำให้เม็ดเงินจำนวนมหาศาลรั่วไหลและทำให้หน่วยงานปราบปรามได้ผลประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจสีเทา ดังนั้นการกำหนดนโยบายสาธารณะต่อบ่อนการพนันในประเทศไทยควรดำเนินการด้วยการจัดการกับปัญหาบ่อนการพนันให้อยู่ในระดับที่สังคมยอมรับได้ ไม่ใช่การเน้นการปราบปรามให้หมดสิ้นไป หากขาดการจัดการและกำกับดูแลอาจส่งผลให้บ่อนการพนันกลายเป็นแหล่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างเพิ่มมากขึ้น พร้อมๆกับการกับมีมาตรการในการควบคุมผลกระทบทางสังคมของบ่อนอย่างรัดกุม

ในส่วนของหวยใต้ดิน ซึ่งเป็นประเภทของธุรกิจการพนันที่ผิดกฎหมาย เป็นการพนันที่ยึดถือผลการออกสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีมูลค่ามหาศาลประมาณการในปี 2539 โดยการเทียบกับการซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาล และสลากบำรุงการกุศลรวมยอดขายมูลค่า 36,480 ล้านบาทต่อปี แต่หวยใต้ดินซึ่งเป็นการพนันผิดกฎหมายกลับมีประมาณการยอดการซื้อขายมากกว่าเกือบ 9 เท่า มูลค่าการซื้อขายหวยใต้ดินที่สูงมาจากการดำเนินธุรกิจในลักษณะเครือข่ายที่ประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างเจ้ามือหวย คนขาย และตนเล่น ที่มีเครือข่ายกว้างขวางโดยเฉพาะคนขาย กับคนเล่น ในส่วนของความสัมพันธ์ของเจ้ามือหวยกับผู้เล่นเป็นไปในลักษณะอุปถัมภ์เพื่อสร้างความนิยมให้กับผู้เล่นไม่ว่าจะเป็นการให้กู้ยืมเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ย การช่วยเหลือครอบครัวเมื่อเกิดปัญหาโดยไม่หวังได้รับเงินคืน เจ้ามือหวยจะแสดงฐานะทางเศรษฐกิจทั้งในแง่วัตถุและอิทธิพลให้ชาวบ้านเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงอิทธิพลผ่านสายสัมพันธ์กับตำรวจทั้งในและนอกพื้นที่ในการช่วยเหลือผู้เล่นเมื่อเกิดปัญหากับตำรวจ ในมิติทางสังคมและการเมืองพบว่าหวยใต้ดินได้กลายเป็นแหล่งเงินแหล่งหนึ่งที่สนับสนุนธุรกิจการเมือง (money politics) ในเขตต่างจังหวัด มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยบางท่านเป็นผู้ที่อาจได้รับการเลือกตั้งโดยการสนับสนุนทางการเงินและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งจากเจ้ามือหวยใต้ดิน เพราะท้ายที่สุดผู้ที่ได้จากการเล่นหวยใต้ดินคือเจ้ามือ หวยใต้ดินกลายเป็นกลไกที่เงินถูกถ่ายเทออกจากกระเป๋าคนเล่นที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนจนสู่กระเป๋าเจ้ามือที่ร่ำรวยและมีอิทธิพล[17]

---

[17] เรื่องเดิม.หน้า 150-179.

บทที่ 2
สถานการณ์การพนันในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ

การพนันสำหรับสังคมไทยนอกจากเป็นเรื่องผิดกฎหมายแล้ว คนเล่นการพนันยังถูกมองเป็นคนไม่ดีด้วย อย่างไรก็ตามในหลายพื้นที่การพนันได้เข้ามามีบทบาทในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ประเพณี และแทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คนตั้งแต่การเกิดไปจนตาย ในบทนี้ผู้ศึกษาวิจัยนำเสนอภาพรวมของสถานการณ์การพนันที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ

ขอบเขตเชิงพื้นที่พื้นที่ที่ทำการศึกษา

จังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดที่อยู่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งทั้ง 2 จังหวัดมีเขตติดต่อกัน รวมทั้งการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตของประชาชนทั้ง 2 จังหวัดก็ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ อาชีพหลักยังคงเป็นอาชีพทางการเกษตรมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพที่อยู่ในภาคการบริการและการเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม

สำหรับพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย คณะวิจัยเลือกพื้นที่อำเภอเมืองอำนาจเจริญ และอำเภอเมืองอุบลราชธานี ในฐานะที่เป็นพื้นที่เขตเมือง รวมทั้งยังเลือกพื้นที่อำเภอโขงเจียม และอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นอำเภอที่มีเขตติดต่อชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ในฐานะพื้นที่ชนบทเพื่อศึกษาสถานการณ์การพนันที่เกิดขึ้นทั้งใน 2 พื้นที่ที่มีความแตกต่างกันในเชิงกายภาพ การประกอบอาชีพ ความแตกต่างของลักษณะผู้คน ลักษณะความแตกต่างทางกายภาพนี้ส่งผลให้รูปแบบการพนันแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ รวมถึงกลุ่มคนที่เข้าไปเล่นการพนันด้วย

ประเภทของการพนันที่พบในเขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ และเขตชนบทในอำเภอโขงเจียม และอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี สามารถจำแนกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ กล่าวคือ ชนิดของการพนัน “ที่ไม่ถูกกฎหมาย” ชนิดของการพนันที่ไม่ถูกกฎหมายแต่ “สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม” ในท้องถิ่น ซึ่งได้รับอนุญาตเป็นครั้งคราวจากเจ้าพนักงานของรัฐ และชนิดของการพนันที่ไม่ถูกกฎหมายซึ่งเกี่ยวข้องกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี

ประเภทของการพนันและกลุ่มผู้เล่น

ในส่วนนี้จะเป็นการให้รายละเอียดของประเภทการพนันและกลุ่มผู้เล่น ที่พบในจังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานีโดยอาศัยข้อมูลจากพื้นที่ที่คณะวิจัยสามารถเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก สามารถแย่งประเภทการพนันได้ดังนี้

การพนัน "ไม่ถูกกฎหมาย"

จริงๆแล้วการพนันแทบทุกชนิดในสังคมไทยเข้าข่ายว่าเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายทั้งสิ้น แต่สำหรับข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล การพนันที่เข้าข่ายผิดกฎหมายแต่ละรูปแบบก็มีลักษณะที่แตกต่างกันไป ซึ่งส่วนของการพนัน "ไม่ถูกกฎหมาย" จะให้รายละเอียดของชนิดการพนันที่พบได้ทั่วไปในพื้นที่การศึกษาอันประกอบด้วย

หวยใต้ดิน เป็นประเภทการพนันที่เล่นได้โดยทั่วไป อาจกล่าวได้ว่ามีการเล่นการพนันชนิดนี้เกือบทุกครัวเรือน ซึ่งสำหรับในพื้นที่การศึกษานอกจากพบว่ามีการเล่นหวยใต้ดินแล้ว ยังมีการเล่นหวยอีกรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่าหวยลาว

สำหรับหวยใต้ดินไทย มีลักษณะการเล่นเหมือนกับจังหวัดอื่นๆ คือ มีเจ้ามือรับแทงหวย ในหนึ่งเดือนมีการเล่นหวยชนิดนี้เพียง 2 ครั้ง คือ ทุกวันที่ 1 และ 16 ของทุกเดือน ซึ่งมีการแบ่งเป็นเลขบนและเลขล่าง ซึ่งเลขบนหมายถึงเลขท้ายของรางวัลที่ 1 ของสลากกินแบ่ง ทั้ง 2 และ 3 ตัว และเลขล่างหมายถึงเลขท้ายที่ออกต่างหากจากเลขสลากกินแบ่ง ซึ่งมีทั้ง 2 และ 3 ตัว เช่นกัน

วงเงินหมุนเวียนในการเล่นหวยใต้ดินประมาณร้อยกว่าล้านบาทต่อเดือน[18] หากคิดเป็นงวด ก็เฉลี่ยประมาณ 3-4 แสนบาทต่องวด (ทั้งตำบลกุดปลาดุก) หากคิดต่อครัวเรือน วงเงินการแทงหวยเฉลี่ยประมาณ 4 – 5 พันบาท แต่บางครัวเรือนอาจเล่นถึงหลักหมื่นบาท ซึ่งสำหรับเขตเมืองอำนาจเจริญมีเจ้ามือเจ้ามือรับหวยรายใหญ่ 4 รายด้วยกัน ซึ่งทั้ง 4 ราย ประกอบธุรกิจอย่างอื่นควบคู่กับการเป็นเจ้ามือหวย เจ้ามือแต่ละเจ้าก็จะมีเครือข่ายในการรับซื้อหวย และมีการสมนาคุณกับลูกข่ายที่นำหวยมาส่งให้ เช่น พาไปเที่ยวต่างประเทศ จัดเลี้ยงโต๊ะจีน ให้ทอง[19] เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีเจ้ามือรายย่อยในระดับหมู่บ้าน

---

[18] สัมภาษณ์ คุณประมวล, วันที่ 19 มีนาคม 2556.

[19] สัมภาษณ์ คุณประมวล, วันที่ 19 มีนาคม 2556.

ประมาณ 3 – 4 เจ้า[20] เจ้ามือรองหรือเจ้ามือรายย่อยจะส่งหวยที่รับแทงมาต่อให้กับเจ้ามือรายใหญ่อีกทอดหนึ่ง โดยอาจจะส่งให้กับเจ้ามือรายใหญ่หลายๆ เจ้า เพราะต้องการกระจายความเสี่ยง และต้องการรักษาเครดิตของตนเอง เพราะถ้าให้เจ้ามือรายใหญ่เจ้าเดียว เมื่อมีคนถูกหวยจำนวนมากหรือได้เงินเป็นจำนวนมาก เจ้ามือรายใหญ่อาจจะให้เงินช้า

ขณะที่พื้นที่ศึกษาวิจัยในอำเภอโขงเจียมพบว่าหวยใต้ดินนับเป็นการพนันเสี่ยงโชคยอดนิยมที่พบได้ในแทบทุกตำบลหมู่บ้าน ทั้งนี้การเล่นหวยหรือซื้อหวยมักเริ่มต้นตั้งแต่ 5 บาท ไปจนถึง 50 บาท หรือมากถึง 200-300 บาทต่องวด สำหรับบางคน แหล่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่ในชุมชนขนาดเล็ก 2 แห่งที่อยู่ตามแนวชายแดนในเขตอำเภอโขงเจียมประมาณให้ฟังคร่าวๆ ว่า น่าจะมีคนเล่นหวยกันมากถึงร้อยละ 30-50 ของประชากรทั้งหมดในชุมชน และมีเงินสะพัดไม่น้อยกว่า 2,000 – 5,000 บาท ต่องวด ขณะที่แหล่งข้อมูลในอำเภอโพธิ์ไทรกล่าวว่า “ง่ายกว่าหากจะนับครอบครัวในชุมชนที่ไม่เล่นหวย” โดยให้เหตุผลว่าเกือบทุกครอบครัวจะมีคนเล่นหวยอย่างน้อย 1 คน โดยที่ส่วนใหญ่มักเล่นกันในวันที่หวยใกล้ออกหรือเช้าของวันที่หวยออก

ในด้านของกลุ่มผู้เล่น พบว่ามีกลุ่มผู้เล่นที่หลากหลายมีทุกเพศทุกวัย อายุตั้งแต่10-70 ปี มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย สำหรับเหตุผลในการเล่นหวย ผู้เล่นหวยมีเหตุผลต่างๆ กันในการเล่น เช่น ต้องการรวย เล่นเพราะความเคยชินหรือเห็นคนอื่นเล่นบ่อยๆ เป็นการเสี่ยงโชค เป็นต้น หรืออาจมองว่าการเล่นหวยกลายเป็นวัฒนธรรมไปแล้ว[21] อาจสรุปได้ว่า การเล่นหวยใต้ดินเป็นการเล่นการพนันที่ง่าย ไม่ซับซ้อน ไม่ต้องลงทุนสูง แต่มีโอกาสได้เงินตอบแทนกลับมาสูง ส่วนใหญ่การจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพ่งเล็งไปที่เจ้ามือหวยมากกว่าผู้เล่นรายย่อย ซึ่งต่างจากการพนันชนิดอื่นๆ ที่ผู้เล่นทุกคนมีโอกาสถูกจับไม่ต่างจากเจ้ามือ

ในส่วน<u>หวยลาว</u> เป็นหวยที่จังหวัดอื่นๆ ที่ไม่ได้มีเขตชายแดนใกล้เคียงกับประเทศสาธารณประชาชนลาวอาจจะไม่คุ้นเคย ที่เรียกว่าหวยลาว เนื่องจากตัวเลขที่นำมาเล่น เป็นการออกเลขจากประเทศลาว มีซื้อ-ขายกันเดือนละ 8-9 งวด ตามตารางการออก “หวยพัดทะนา” ที่ดำเนินการโดยรัฐวิสาหกิจหวยพัฒนา กระทรวงการเงิน (ลัดวิสาหะกิดหวยพัดทะนา กะซวงการเงิน) ประเทศ สปป.ลาว ซึ่งมีกำหนดออกรางวัลทุกวันอังคาร และวันศุกร์ โดยผลการออกรางวัลสามารถฟังได้ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงจากฝั่งประเทศลาวที่รับสัญญาณได้ในพื้นที่ชายแดนในเวลาประมาณ 20.30 น. ของวันดังกล่าว

---

[20] สัมภาษณ์ นายสตพร , 29 มีนาคม 2556.

[21] สัมภาษณ์ คุณประมวล, วันที่ 19 มีนาคม 2556.

การศึกษาชุมชนในเขตอำเภอโพธิ์ไทรแห่งหนึ่ง พบว่า การเล่นหวยลาวเริ่มมีในพื้นที่เมื่อไม่นานนี้ โดย “เจ้ามือน้อย” รายหนึ่งเพิ่งเปิดรับแทงหวยชนิดนี้ในช่วงต้นปี 2556 ที่ผ่านมา และข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเล่นหวยระบุว่าเจ้ามือน้อยรายนี้เปิดรับแทงให้กับ “เจ้ามือใหญ่” หรือเจ้ามือรายใหญ่ที่อยู่ในเมืองอุบลฯ อีกต่อหนึ่ง ทั้งนี้ในปัจจุบันผู้เล่นยังต้องเดินทางไปขอแทงหรือซื้อหวยที่บ้านเจ้ามือรายนี้เอง เนื่องจากไม่มีคนเดินโพย อย่างไรก็ตามในเขตอำเภอเขมราฐและอำเภอนาตาลที่มีพื้นที่ติดต่อกันมีการเล่นหวยชนิดนี้มานานกว่า 2 ปีแล้ว แม้ว่าจะมีหวย 2 ประเภท แต่คนส่วนใหญ่ก็ยังนิยมเล่นหวยไทย เพราะหวยลาวนั้นคนเล่นไม่สามารถเห็นตัวเลขจริงว่าเลขออกอะไร[22] มีเพียงแค่การบอกปากต่อปากว่าเลขที่ออกมานั้นเป็นเลขอะไร ซึ่งอาจจะจริงหรือไม่จริงก็ได้

บ่อนไพ่ ไพ่ก็เป็นการพนันอีกประเภทหนึ่งที่พบได้ทั่วไป การเล่นไพ่เล่นได้หลายรูปแบบและมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น ป๊อกเด้ง ดัมมี่ ไพ่ตอง ฯลฯ การเล่นไพ่พบในทุกระดับและมีเครือข่ายที่แตกต่างกันไป เช่น ในระดับผู้มีฐานะร่ำรวย เป็นนักธุรกิจในเมืองและในท้องถิ่น จะนิยมเล่นไพ่กันเองในหมู่เครือข่ายนักธุรกิจและเศรษฐี จะใช้บ้านของคนในเครือข่ายเป็นสถานที่เล่น ไม่นิยมเล่นในบ่อน และจะเป็นการเล่นที่มีวงเงินค่อนข้างสูง เช่น ตั้งแต่ 10000 – 100000 บาท[23]

ในระดับประชาชนทั่วไป กลุ่มคนที่นิยมเล่นจะเป็นชาวบ้านและคนที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ขายแรงงานซึ่งจะเล่นในยามว่าง หรือ ขณะที่รองาน การเล่นไพ่ยังคงใช้เครือข่ายของ “คนเล่น” ที่ต่างจะคุ้นหน้าคุ้นตาและรู้ว่าเป็นคนที่ชอบเล่นการพนันและนักพนัน สถานที่จะนิยมเล่นกันในท้องนา เถียงนา จะมีวงเงินที่หลากหลายแต่ไม่สูงเท่ากับเครือข่ายนักธุรกิจ เช่น หลักร้อยถึงหลักพัน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ที่หลักร้อย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะไม่ใช่เป็นการพนันที่เป็นที่นิยม และมักจะถูกจับกุมโดยตำรวจบ่อย[24]

นอกจากนี้ ส่วนใหญ่พบว่าผู้หญิงนิยมเล่นไพ่มากกว่าผู้ชาย ส่วนมากผู้ชายจะเล่นไพ่ในงานศพ ยกตัวอย่างเช่น ตำบลกุดปลาดุก อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ มีวงไพ่ที่มีแต่ผู้หญิง และมีการเล่นเป็นประจำ โดยมีเหตุผลในการเล่นเพื่อความสนุกสนาน หรือมีเวลาว่างจากงานประจำมาก[25]

---

[22] สัมภาษณ์ นายสตพร , 29 มีนาคม 2556.

[23] สัมภาษณ์ คุณประมวล, วันที่ 19 มีนาคม 2556.

[24] สัมภาษณ์ นายสตพร , 29 มีนาคม 2556.

[25] สัมภาษณ์ นายสตพร , 29 มีนาคม 2556.

ขณะที่ในส่วนพื้นที่เขตชนบทของจังหวัดอุบลราชธานี **ไพ่** เป็นชนิดการพนันที่พบเห็นได้ทั่วไป เป็นการพนันอีกชนิดหนึ่งที่นิยมเล่นในพื้นที่ชายแดน และมักพบเล่นในงานศพควบคู่ไปกับการเล่นไฮโลด้วย ทั้งนี้การศึกษาพบว่ามีการเล่นไพ่หลายประเภทด้วยกัน เช่น

1) สเตอร์ เป็นการเล่นไพ่ที่มีการได้เสียกันมากที่สุดชนิดหนึ่ง โดยที่ผู้เล่นที่ได้แต้มมากที่สุดจะได้กินเงินจากผู้เล่นคนอื่นๆ ทุกคนรอบวง ส่วนผู้ที่ได้แต้มน้อยที่สุดก็ต้องจ่ายเงินให้ผู้เล่นคนอื่นๆ ทุกคนรอบวงเช่นกัน ขณะที่ผู้เล่นคนอื่นๆ ทุกคนก็จะต้องจ่ายเงินให้ผู้เล่นที่มีแต้มมากกว่า พร้อมกับกินเงินหรือรับเงินจากผู้เล่นที่มีแต้มน้อยกว่าไปเรื่อยๆ (ลักษณะคล้ายเสตอ)

ไพ่สเตอร์ถือว่าทุกคนมีสิทธิ์ได้สิทธิ์เสียเท่ากัน ดังนั้นทุกคนจะลงเงินเท่ากัน ซึ่งภาษาวงไพ่เรียกว่าพื้น หากวางพื้นที่ 20 บาท ก็จะมีการจ่ายกันที่ 20 กรณีที่มีการเด้งก็จะต้องมีการจ่ายเพิ่ม เป็นสองเท่า แต้มมากที่สุดจะได้กินไม่ต้องจ่ายเงินให้คนอื่นๆ

ไพ่สเตอร์เล่นได้ตั้งแต่ 2 คนจนถึง 20 คน และถือเป็นการพนันที่มีการใช้เงินหมุนเวียนในวงมากที่สุด ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าวงเงินการเล่นไพ่สเตอร์ในชุมชนเล็กๆ แต่ละครั้งจะอยู่ที่ประมาณ 5,000-10,000 บาท และเริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้นเนื่องจากมีการได้เสียกันเร็ว

2) ป๊อกเด้ง แต้มสูงสุด คือ 9 เล่น สองใบ เรียกเพิ่มได้อีกหนึ่งใบ หากว่าไพ่ในมือแต้มน้อย การเล่นชนิดนี้จะมีเจ้ามือคือคอยลุ้นจ่ายทั้งวง สีเดียวกันก็จะได้เด้งเช่นเดียวกัน ผู้ลงสามารถลงจำนวนเงินได้ตามต้องการแต่ก็ขึ้นอยู่กับว่า เจ้ามือกำหนดให้มีการวางเดิมพันได้สูงสุดไว้เท่าไหร่

3) ดำมี่ มีผู้เล่น 4 คน วางเงินพื้นตามที่ในวงตกลงกัน การเล่นชนิดนี้ ผู้ชนะจะได้กินทั้งวง มีน๊อก มืด มีอมอีตัว ก็จะต้องจ่ายเพิ่ม

4) ไพ่แคงแต้มน้อยกินแต้มมาก จ่าย ห้าใบ ชนะกินรอบวง

5) แต้มแดง ไพ่ผสมสิบ 7+3 8+2 จ่ายรอบวงให้กับผู้ชนะ

6) ไพ่ตู้ ไพ่สามใบ หงายกินกัน จ่ายเงินให้กับผู้ชนะ นับผู้ที่แต้มมากที่สุด

7) เก้าเก นับแต้ม อาศัยความใจกล้า กินรอบวง

แต่ละรูปแบบก็มีผู้นิยมเล่นที่ต่างเพศและช่วงอายุ กล่าวคือ ดัมมี่และป๊อกเด้ง สัดส่วนผู้เล่นจะเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ส่วนไพ่ผ่องและไพ่จีน ผู้เล่นมักจะเป็นผู้ที่มีอายุ (จากข้อมูลการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ) ผู้ชายจะนิยมเล่นไฮโล มวยตู้ ไก่ชน เป็นต้น[26]

นอกจากนี้ การพูดคุยเชิงสำรวจกับนักข่าวท้องถิ่น พบว่า ไพ่ยังเป็นการพนันที่นิยมเล่นกันในกลุ่มข้าราชการ พนักงานของรัฐที่มีเงินเดือนประจำ เช่น ครู ทหาร ตำรวจ หมอ เป็นต้น สถานที่เล่นจะเป็นบ้านของเครือข่ายและหมุนเวียนกันไป

การพนันที่ไม่ถูกกฎหมายแต่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม

ประเภทของการพนันที่พบจากการเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัยทั้งในเขตเมืองอำนาจเจริญและอุบลราชธานี รวมถึงเขตชนบททั้งในอำเภอโขเจียมและโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี พบประเภทของการพนันที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม ที่มีลักษณะเด่นชัดคือการเล่นไฮโล

ไฮโลเป็นการพนันอีกชนิดหนึ่งที่มีผู้นิยมเล่นเป็นจำนวนมาก ทั้งที่เล่นกันตามบ้านหรือสถานที่ลับตาต่างๆ เช่น ในป่า ก็จะมีการเล่นการพนันชนิดนี้ในประเพณีต่างๆ เช่น งานศพ และงานก่ำ (งานรับขวัญลูก) บ่อนไฮโล จะมีลักษณะเป็นบ่อนวิ่ง คือ บ่อนที่ไม่มีสถานที่เล่นที่แน่นอน จะเปลี่ยนสถานที่เล่นไปเรื่อยๆ เพื่อป้องกันการถูกจับกุม เซียนพนันจะติดต่อกันผ่านทางโทรศัพท์เพื่อแจ้งสถานที่เล่นในแต่ละครั้ง[27] ในระดับหมู่บ้านจะมีเจ้ามือไฮโลเจ้าใหญ่ๆ ประมาณ 3-4 ราย[28]

การเล่นไฮโลมีตัวแสดงหลายตัว คือ เจ้ามือหรือเรียกว่า “แม่”, คนที่มาช่วยเจ้ามือไม่ให้เสียมากเรียกว่า “ทหาร” และสุดท้าย ผู้เล่นเรียกว่า “ลูก” โดย “ทหาร” จะมีหน้าที่ในการส่งข่าวให้กับผู้เล่น ว่าจะมีการเล่นการพนันชนิดนี้ที่ใด และในวงเล่นไฮโล “ทหาร” หรือในบางพื้นที่จะเรียกว่า “ยัก” จะทำหน้าที่ช่วยแทงไฮโลจากฝั่งเจ้ามือ เพื่อไม่ให้เจ้ามือต้องจ่ายมากกรณีที่เจ้ามือเสีย โดยทั่วไปคนที่เป็น “ทหาร” มักจะรู้จัก มีความสนิทและเป็นเครือข่ายของเจ้ามือ การเล่นไฮโลในงานประเพณีไม่ว่าจะเป็นงานศพหรืองานก่ำจะมีวงไฮโลหลายๆ วง โดยจะเป็นเป็นวงที่มีเงินแทงสูงๆ เป็นหลักหมื่นถึงหลักแสนอยู่ 2 – 3 วง นอกนั้นจะเป็นวงที่มีเงินแทงต่ำในหลักพัน การพนันชนิดนี้สัดส่วนการเล่นของผู้หญิงและผู้ชายมีสัดส่วน

---

[26] สัมภาษณ์ นายตำรวจ (ขอสงวนนาม), สถานีตำรวจภูธรวารินชำราบ, วันที่ 18 มีนาคม 2556.

[27] สัมภาษณ์ นายหมาก, 29 มีนาคม 2556.

[28] สัมภาษณ์ นายสตพร , 29 มีนาคม 2556.

ใกล้เคียงกัน โดยผู้เล่นมีอายุประมาณ 30 ปีขึ้นไป ผู้เล่นที่มีอายุ (50 ปีขึ้นไป) มักจะเล่นเป็นอาชีพ บางครั้งสามารถพบเด็กอายุ 7-8 ปี เล่นไฮโล สถานที่พบคือส่วนใหญ่เล่นในงานศพ[29]

นอกจากนี้ไฮโลยังสามารถเล่นได้โดยไม่จำกัดจำนวนคนหรือแม้แต่อายุ ผู้เล่นสามารถเดินมาแทงเพียงครั้งเดียวแล้วจากไป หรือจะอยู่เล่นต่อไปเรื่อยๆ จนกระทั่งหมดเงินหรือวงไฮโลเลิกราก็ได้ การเสี่ยงกับความน่าจะเป็นหรือความเป็นไปได้ของการพนันชนิดนี้มักเรียกลูกค้าหน้าใหม่ๆ ให้ติดหรือหลงลมอยู่เสมอ จึงมีคำกล่าวว่า “ คนหัดเล่นใหม่ แทงยังไง เล่นยังไงก็ถูก ” ทำให้นักพนันหน้าใหม่หลงเข้ามาติดอยู่ในกับดักวังวนของการพนัน และมีผู้เล่นเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ควบคุมตนเองโดยเลือกเล่นได้หรือเสียในวงเงินจำกัด

การสำรวจข้อมูลในระดับพื้นที่พบวงพนันไฮโลใน 2 ลักษณะ หรือ 2 กรณี คือ วงไฮโลในงานศพ กับวงไฮโลประจำ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีเล่นกันเป็นประจำเกือบทุกวัน

1) วงไฮโลในงานศพ เป็นกิจกรรมการพนันที่จัดให้เล่นในงานศพ โดยปกติเมื่อทราบว่ามีคนเสียชีวิตในเขตพื้นที่ (ซึ่งอาจอยู่ในตำบลเดียวกัน ต่างตำบล หรืออาจต่างอำเภอ) เจ้ามือไฮโล หรือ “แม่ไฮโล” ซึ่งส่วนมากคือคนที่เคยเดินสายเล่นไฮโลตามงานศพต่างๆ เป็นประจำอยู่แล้ว จะทำหน้าที่ประสานงานกับเจ้าภาพงานศพเพื่อขออนุญาตตั้งวงไฮโล และหากเจ้าภาพอนุญาตเท่านั้นจึงจะมีการเล่นเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามปัจจุบันในงานศพส่วนมากจะอนุญาตให้มีวงไฮโล เนื่องจากกลุ่มคนเล่นไฮโลเป็นเสมือนกลุ่มเพื่อนที่อยู่ร่วมงานศพกระทั่งดึกดื่นหรือยันสว่าง พร้อมกับสร้างความครึกครื้นไม่ทำให้บรรยากาศของงานศพมีแต่ความเศร้าเหงาเพียงด้านเดียว

โดยทั่วไปในงานศพแต่ละงานพบว่ามีการเล่นไฮโลตั้งแต่ 2-4 วง ขึ้นไป ซึ่งผู้แทงหรือลูกขาจะสามารถเลือกเล่นกับเจ้ามือคนใดก็ได้ ทั้งนี้การสัมภาษณ์เจ้ามือไฮโล หรือ “แม่ไฮโล” เพศชายรายหนึ่งที่เดินสายเล่นไฮโลตามงานศพในเขตอำเภอโพธิ์ไทรและอำเภอนาตาลที่มีให้เล่นเป็นประจำเกือบทุกวัน ทำให้ทราบว่าในแต่ละค่ำคืนวงไฮโลแต่ละวงจะมีคนเล่นยืนพื้นประมาณ 10 คน และบางเวลาอาจมีคนเล่นมากถึง 30 คน มีปริมาณเงินหมุนเวียนหรือมีการได้เสียกันประมาณ 2.5 แสนบาทต่อวง ตลอดงานศพแต่ละงานซึ่งจัดเป็นเวลา 3-5 วัน หรือบางพื้นที่ในเขตอำเภอโขงเจียมอาจล่วงเลยไปถึงการทำบุญภายหลังการเผาศพที่เรียกว่า “วันหงายพาข้าว” รวมแล้วเป็นเวลา 5-7 วันด้วย

---

[29] สัมภาษณ์ นายสตพร , 29 มีนาคม 2556.

การศึกษาข้อมูลจากทั้ง 2 พื้นที่ได้ข้อมูลตรงกันว่า วงไฮโลที่เปิดเล่นในงานศพต่างๆ ได้นั้นจะต้องจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่วงๆ ละ 500 บาทต่อคืนในกรณีอำเภอโขงเจียม หรือคิดในอัตราเหมาจ่ายวงละ 1,500 บาท และ 4,500 บาทต่องาน ในกรณีอำเภอโพธิ์ไทรและนาตาลตามลำดับ ทั้งนี้ผู้ทำหน้าที่จ่ายเงินส่วนนี้ให้กับเจ้าหน้าที่คือเจ้ามือไฮโลที่มักเป็น “คนได้เงิน” มากกว่าเป็น “คนเสียเงิน” นั่นเอง ในขณะเดียวกันเจ้ามือก็อาจร่วมบริจาคเงินที่ได้สมทบเป็นทุนจัดงานศพให้เจ้าภาพด้วย

ไม่มีใครทราบแน่ชัดว่าไฮโลเผยแพร่เข้ามาในพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทรและอำเภอโขงเจียม รวมทั้งเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในงานศพมาตั้งแต่เมื่อใด แต่ข้อมูลที่ได้รับจากชายวัยใกล้เกษียณ ซึ่งปัจจุบันยังคงเดินสายเล่นพนันเป็นประจำตามงานศพต่างๆ ในฐานะ “แม่ไฮโล” คนหนึ่ง ทั้งในเขตอำเภอโพธิ์ไทรและอำเภอนาตาลที่มีเขตติดต่อกัน บอกว่าตนเองเล่นการพนันชนิดนี้มาตั้งแต่อายุประมาณ ๑๕ ปี และยืนยันว่าก่อนหน้าที่ไฮโลจะเข้ามามีบทบาทเสมือน “แนวงัน” หรือการละเล่นประกอบงานศพชนิดหนึ่ง ในอดีตงานศพจะจัดให้มีการละเล่นจำพวกการทายของ เช่น เล่นปรบมือทายเม็ดข้าว ซึ่งจะช่วยดึงดูดให้คนโดยเฉพาะชายหนุ่มหญิงสาวมาร่วมงานและพบปะกันด้วย อย่างไรก็ตามปัจจุบันการละเล่นที่กล่าวข้างต้นหายไปหมดแล้ว และหากเจ้าภาพงานศพใดไม่อนุญาตให้ตั้งวงไฮโลหรือวงพนันไพ่ งานศพนั้นก็จะเงียบเหงามีคนไปร่วมงานน้อยกว่างานมีวงพนันไฮโลมาก

2) วงไฮโลประจำ ถือเป็นวงเล่นที่เปิดเล่นเป็นประจำในชุมชน ซึ่งการศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แม่ไฮโลรายหนึ่ง พบว่า ในเขตอำเภอโขงเจียมวงไฮโลเปิดเล่นอยู่ในบ่อนขนาดใหญ่ถึง 6 แห่ง (ซึ่งเปิดให้เล่นพร้อมๆ กันทั้งไฮโล ไพ่ และไก่ชน) โดย 3 แห่งอยู่ในตัวอำเภอโขงเจียม และอยู่ในพื้นที่ตำบลห้วยยาง ตำบลห้วยไผ่ และหนองแสงใหญ่ พื้นที่ละ 1 แห่ง นอกจากนี้แล้วยังมีวงไฮโลย่อยที่กระจายอยู่ในชุมชนต่างๆ ซึ่งมีมากกว่า 10 แห่ง กล่าวเฉพาะในพื้นที่ตำบลห้วยยาง และตำบลห้วยไผ่ถือเป็นพื้นที่ที่มีการเล่นไฮโลกันเกือบทุกหมู่บ้าน โดยที่ส่วนใหญ่ยอมจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นค่าเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ครั้งละ 500 บาท

ในชุมชนขนาดใหญ่บางแห่งในพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทรมีวงไฮโลเปิดเล่นประจำ กระทั่งเรียกได้ว่าเล่นทุกวันพร้อมๆ กันถึง 2 วง โดยที่วงไฮโลเหล่านี้รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเป็นวงไฮโลที่เปิด “เล่นกลางบ้าน” และประมาณว่ามีเงินหมุนเวียน หรือมีการได้-เสียกันในวงพนันเหล่านี้มากถึงวันละประมาณ 4-5 หมื่นบาท อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงผู้คนในพื้นที่ชายแดนจะเล่นไฮโลกันมากในช่วงเสร็จจากการเก็บเกี่ยว หรือช่วงหน้าแล้งที่ว่างจากการทำการเกษตรนั่นเอง

ขณะเดียวกันไฮโล[30] **ก็เป็นการ**พนันที่ประชาชนนิยมเล่นโดยทั่วไป การเล่นไฮโลในเขตเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีมี 2 รูปแบบ หนึ่ง การเล่นในงานประเพณีศพ ในอดีตในเขตเมืองจะมีการเล่นกันเกือบทุกงานศพ แต่ในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมาการเล่นการพนันไม่เข้มข้นเท่าชนบท เพราะคนในเมืองส่วนใหญ่นำศพไปไว้ที่วัดจึงไม่นิยมเล่นแบบรุนแรงหรือประเจิดประเจ้อเหมือนเช่นในชนบท แต่หากเป็นงานศพที่จัดพิธีศพที่บ้าน จะมีการตั้งวงเล่นไฮโล ในบางงานศพที่เซียนพนันได้พูดคุยกับเจ้าภาพงานเพื่อขอเล่น จะมีการขยายระยะเวลาจัดงานศพออกไป จาก 3 เป็น 7 วัน เป็นต้น เพื่อให้ได้มีการเล่นการพนันเพิ่มมากขึ้น โดยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถจับกุมได้

รูปแบบที่สอง คือการเล่นไฮโลในบ่อนวิ่ง หรือ บ่อนจร แบ่งเป็นสองระดับ บ่อนไฮโลทั่วไปมีมากกว่า 10 แห่งในจังหวัดอุบลราชธานี คนเล่นส่วนใหญ่เป็นนักพนัน หรือเซียนพนัน คนกลุ่มนี้จะประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง ข้าราชการบ้างแต่เป็นส่วนน้อย โดยมีวงเงินเล่นประมาณ 100,000 – 500,000 บาทต่อวัน อีกระดับคือบ่อนไฮโลไฮโซ มีประมาณ 4 บ่อนในจังหวัดอุบลราชธานี ประมาณ 3 บ่อนจะเป็นบ่อนจร และจะมี 1 บ่อนที่จะเปิดเล่นไฮโลวันเสาร์ และเป็นบ่อนมวยตู้ในวันอาทิตย์ บ่อนระดับนี้จะมีวงเงินหมุนเวียนต่อวันประมาณวันละ 1,000,000 บาท ผู้ที่เล่นในบ่อนนี้ประมาณ 10 – 20 คนต่อวัน ลักษณะพิเศษของบ่อนระดับนี้คือ กลุ่มคนที่เข้ามาเล่นจะเป็นกลุ่มนักธุรกิจ เช่น นักธุรกิจเต็นท์รถ รับจำนำรถ และนักธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง โดยที่วงเงินที่ผู้เล่นจะนำติดตัวมาเล่นไม่ต่ำกว่าคนละ 100,000 บาท

อย่างไรก็ตาม การเล่นการพนันในงานประเพณีต่างๆ โดยเฉพาะในงานศพ เจ้าภาพจะมาขอกับตำรวจว่าจะขอให้มีการเล่นการพนันเป็นเพื่อนศพ (แต่จริงๆ แล้วเป็นการเล่นการพนันกันอย่างจริงจัง ซึ่งก็มีเซียนพนันมืออาชีพมาร่วมเล่นด้วย) หากตำรวจเกรงใจเจ้าภาพ ตำรวจก็จะไม่ไปจับกุม ซึ่งเป็นช่องว่างให้เซียนพนันไปเล่น แต่อาจจะมีการจับกุมเกิดขึ้นได้หากเจ้าภาพเห็นว่ามีคนเล่นเยอะเกินไป เจ้าภาพควบคุมสถานการณ์ไม่ได้ เจ้าภาพก็จะขอให้ตำรวจไปจับได้ อย่างไรก็ตาม ตำรวจเคยเข้าจับกุมการเล่นการพนันในงานศพ โดยตรวจสอบจากอำเภอว่ามีการแจ้งตายหรือไม่ แล้วจึงไปตรวจสอบว่ามีการเล่นการพนันในงานศพดังกล่าวหรือไม่ บางครั้งใช้สายสืบตำบล แต่บางครั้งการตรวจสอบไม่ก็ทั่วถึง

การพนันชนไก่ การศึกษาพบว่าการชนไก่ในส่วนของจังหวัดอุบลราชธานี มีบ่อนไก่ที่จดทะเบียนประมาณ 10 แห่ง บ่อนที่มีขนาดใหญ่ของจังหวัดอุบลราชธานีตั้งอยู่บริเวณถนนเลี่ยงเมืองใน 1 บ่อนจะมีสนามตีไก่ประมาณ 3 สนาม โดยสนามวงใหญ่ที่จะจัดไว้สำหรับคู่ไก่ที่มีวงพนันสูง คนที่จะเข้าไปเล่น ดู และเชียร์จะต้องจ่ายค่าเข้าสนามประมาณ 20 – 40 บาทต่อคน จากการสังเกตการณ์ในบ่อนดังกล่าว ซึ่งจะเปิด

---

[30] สัมภาษณ์ นักข่าวท้องถิ่น (ขอสงวนนาม) , จังหวัดอุบลราชธานี, วันที่ 17 พฤษภาคม 2556.

ทุกวันพฤหัสบดี จะมีผู้คนที่เข้าไปเล่นและชมประมาณ 500 – 600 คน ประมาณร้อยละ 95 เป็นผู้ชาย อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 25 – 45 ปี ประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น ค้าขาย รับจ้าง ข้าราชการและนักการเมืองท้องถิ่น แต่สำหรับคนที่เป็นเซียนไก่และทำอาชีพเพาะเลี้ยงไก่ชนขายไปด้วย สำหรับวงเงินพนันในการเล่น ในบ่อนจะมีการประกาศวงเงินพนันขั้นต่ำในแต่ละคู่ไว้ให้นักพนันได้เห็นก่อน โดยมีวงเงินเริ่มต้นที่ 10,000 – 20,000 บาท แต่ถ้าเป็นคู่ที่เด่นๆ จะอยู่ที่ 40,000 – 60,000 บาท

ขณะที่สถานการณ์ชนไก่ในเขตอำเภอโขงเจียมและอำเภอโพธิ์ไทร พบว่ามีการเปิดบ่อนไก่ ส่วนใหญ่จะเปิดไม่เป็นทางการ แต่จะมีการนัดหมายของเจ้าของไก่ที่จะนำไก่มาชนกัน ซึ่งก็มีการต่อรองเหมือนกันกับเล่นมวยตู้ อย่างไรก็ตาม บางแห่งจะวัดเงินต่อเงิน เช่นเล่นกันที่ 3,000 บาท ได้ หรือเสียก็จะอยู่ที่ 3,000 บาท กรณีผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของไก่อาจจะมีการต่อรองเช่นเดียวกันกับมวยตู้ สำหรับวงเงินในการเล่นกีฬาตีไก่ในชุมชนพบว่า มีการเล่น 3,000 –ถึง 5,000 บาท ต่อการตีแต่ละคู่ แต่ละครั้ง ผู้เล่นตีไก่หรือไก่ชนส่วนใหญ่เป็นเพศชายเช่นกัน

การพนันที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีการสื่อสาร

ผลของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้การพนันบางชนิดสามารถแฝงตัวผสมผสานเข้าสู่ความทันสมัยของเทคโนโลยีที่เติบโตอย่างรวดเร็ว สำหรับการพนันที่มาพร้อมๆกับความเจริญทางเทคโนโลยีในพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัยมีรูปแบบหลักๆดังนี้

การพนันฟุตบอล

การพนันฟุตบอลผ่านเว็บไซด์ วิธีการเล่นคือ ผู้เล่นจะเข้าไปสมัครในเว็บไซด์ เพื่อขอรหัสในการเข้าเล่นในเว็บไซด์ พร้อมทั้งหมายเลขบัญชีธนาคารที่จะใช้สำหรับการโอนเงินเข้าหากทีมที่ทายผลชนะและหักจากบัญชีหากแพ้ โดยขั้นต่ำของการแทงอยู่ที่ 50 บาทถึง 50,000 บาท ผู้เล่นการพนันบอลออนไลน์จะเล่นในกลุ่มคนอายุตั้งแต่ 15 – 40 ปี ส่วนใหญ่ผู้เล่นจะเป็นผู้ชาย และจะเป็นที่นิยมในกลุ่มพนักงานที่มีเงินเดือนประจำ[31]

การพนันฟุตบอล ผ่านโต๊ะบอล จากข่าวการจับกุมการพนันฟุตบอลในช่วงปี 2555 ของ ดีเอสไอ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่จัดอยู่ในกลุ่มอันดับสองของประเทศที่มีเครือข่ายในการเล่นการพนันมากที่สุดในประเทศ (อุบลราชธานี ยโสธรและขอนแก่น) ซึ่งมีหน้าเว็บออนไลน์สำหรับการพนัน 7 เว็บไซด์ มี

[31] สัมภาษณ์ นายจ่อย (สงวนนาม), มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, วันที่ 17 พฤษภาคม 2556.

บุคคลในเครือข่ายฝ่ายเจ้ามือ หรือ เจ้ามือผู้จัดให้มีการเล่นจำนวน 14 ราย มีบัญชีฝ่ายเจ้ามือ 25 บัญชี มีเงินหมุนเวียนเฉลี่ยประมาณ 2,257,295 บาทต่อวัน หรือ 67,718,849 บาทต่อเดือน หรือ 812,626,190 บาทต่อปี มีผู้ร่วมเล่นเฉลี่ย 1,027 คนต่อวัน[32] ผู้เล่นส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายและมีอายุระหว่าง 18 – 45 ปี

การพนันออนไลน์ ประกอบด้วยการพนันประเภท ไพ่ บัคคาร่า จะเป็นที่นิยมในหมู่เยาวชนและนักศึกษามหาวิทยาลัย การสัมภาษณ์เบื้องต้นกับพนักงานในบ่อน พบว่า กลุ่มคนที่เข้ามาเล่นอยู่ในระดับอุดมศึกษาอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 20 ปี มีวงเงินการเล่นขั้นต่ำ 200 บาทต่อวันแต่เฉลี่ยวันละ 500 บาทต่อวันต่อคน อัตราการเล่นชนะหรือ “เล่นได้” เฉลี่ย 3 – 4 คนต่ออาทิตย์ ส่วนใหญ่จะเสมอตัวและเสีย สำหรับวงเงินที่กลุ่มคนที่เข้ามาเล่นในบ่อนเฉลี่ยวันละ 2,000 – 10,000 บาทต่อวัน[33]

มวยตู้ การศึกษาพบว่าการเล่นพนันมวยตู้หรือพนันมวยที่มีการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์มีอยู่ทั่วไปตามชุมชนชายแดน ทั้งในเขตพื้นที่อำเภอโขงเจียมและอำเภอโพธิ์ไทร โดยผู้เล่นจะรวมกลุ่มกันเล่นกันในวันเสาร์และอาทิตย์ ณ บ้านของคนที่ชอบดูมวยเป็นประจำคนใดคนหนึ่งในชุมชน ซึ่งปกติมักเป็นบ้านของคนที่ชอบเล่นพนันมวยด้วยกันนั่นเอง

นายตาล อายุ 50 ปี ชาวบ้านตามุย ต.ห้วยไผ่ เล่าว่า การเล่นมวยตู้เป็นการเล่นเพื่อผ่อนคลายเท่านั้นในวันเสาร์-อาทิตย์ ไม่ได้เล่นพนันกันแบบจริงจัง โดยวงเงินเล่นมวยตู้เริ่มต้นที่ 5 บาท ไปจนถึง 100 บาท วงเงินในการพนันมวยตู้ ไม่เกินครั้งละ 1,000 บาท ต่อวัน นายตาลเล่าว่า วงเล่นพนันมวยเป็นสถานที่หนึ่งที่ชาวบ้านได้มีโอกาสพบเจอพูดคุยแลกเปลี่ยนกันเหมือนการนัดหมายที่จะมาเจอกันและร่วมกันเชียร์มวยอาทิตย์ละสองครั้ง

ในหลายชุมชนชาวบ้านจะร่วมกันที่บ้านใครคนหนึ่งเพียง 1 แห่ง เท่านั้น และจะมีผู้เล่นพนันมี 9-10 คน เท่านั้น จากคนที่ร่วมกันชมและเชียร์มวยประมาณ 20-40 คน โดยที่บางแห่งนักพนันจะรวมเงินกันจำนวนหนึ่งให้เจ้าของบ้านเพื่อจ่ายให้ตำรวจเป็นการขออนุญาตปากเปล่าที่จะเป็นหลักประกันระดับหนึ่งว่าจะไม่ถูกจับกุม

นักพนันมวยตู้และคนชอบดูมวยทุกคนจะรู้จักเวลามวย วันเสาร์จะมีมวยทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 11 และมวยทางสถานีโทรทัศน์ลาวอีก 1 รายการ ซึ่งต้องดูผ่านทีวีดาวเทียม ขณะที่วันอาทิตย์มีมวยทางช่อง 7 และช่อง 9 โดยส่านใหญ่มักเป็นผู้ชายนับตั้งแต่วัยกลางคนไปจนเป็นผู้สูงวัยที่มีอายุอยู่ในวัยเกษียณ

---

[32] ที่มา: http://www.thairath.co.th/content/region/299622 , สืบค้นวันที่ 19 พฤษภาคม 2556.

[33] สัมภาษณ์ นางสาวพอ (สงวนนาม) , มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, วันที่ 17 พฤษภาคม 2556.

ภาษามวย “ต่อ” ภาษามักใช้เรียกนักมวยที่ดูแล้วน่าจะเก่งกว่า ผู้เล่นจะตั้งราคาว่าเป็นมวยต่อ “ รอง” มวยรองคือมวยที่ประวัติการชก ฝีมือไม่เก่งมากนัก นักเล่นพนันจะเรียกนักมวย ว่าเป็นมวยรอง นักพนันจะเลือกคู่ ที่จะลงพนัน ตะมีคนเสนอว่า ต่อ เช่นให้มวยฝ่ายน้ำเงินเป็นต่อ และจะลงพนันในราคา 5 ต่อ 3 ผู้เล่นอีกคนก็จะเป็นคนเล่นมวยรอง เมื่อรู้ผลแพ้ชนะ ก็จะจ่ายเงินในราคาที่ตกลงกัน เช่น คนต่อ 5:3 / 5:4 วงเงิน 50 บาทหรือมากกว่านั้น กับ 30 บาทหรือน้อยกว่านี้ผู้เล่นจะตกลงกัน คนที่เล่นมวยต่อ (ดูแล้วจะเป็นฝ่ายชนะ) จะเป็นผู้ตั้งราคาให้ฝ่ายรองเป็นผู้ตาม หากมวยชนะหรือแพ้ก็จะจ่ายเงินตามที่ตกลงกันไว้

สรุป

อาจกล่าวได้ว่าสถานการณ์การพนันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เป็นการพนันที่มีพลวัตและยากต่อการควบคุม การเล่นการพนันทางอินเตอร์เน็ต โดยเฉพาะในช่วง 3 – 4 ปีที่ผ่านมา ซึ่งจับกุมได้ยาก ต้องใช้สายของตำรวจในการสืบและใช้การล่อเพื่อนำจับ หากเจ้าของร้านไม่รู้ตัวก่อนว่าตำรวจจะเข้าจับกุมก็จะสามารถจับกุมได้ง่าย

ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้เล่นการพนันส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคน อายุประมาณ 31-45 ปี นักพนันส่วนใหญ่ที่ถูกจับมีฐานะปานกลาง โดยให้เหตุผลในการเล่นการพนันว่า เล่นเพื่อฝึกสมอง เพื่อฆ่าเวลา หรือต้องการเสี่ยงโชค อาชีพส่วนใหญ่ที่พบเล่นการพนัน คือ อาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป หรือเล่นการพนันเป็นอาชีพที่เรียกว่าเซียนพนัน

ในการจับกุม ตำรวจจะมีสายสืบนอกเครื่องแบบ และมีสายของตำรวจคอยจับตาดูว่ามีการเล่นการพนันที่ใดบ้าง หากสายสืบพบเจอการเล่นการพนันไม่ว่าจะเป็นชนิดใดก็จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าจับกุม เมื่อตำรวจได้รับแจ้ง (ซึ่งอาจจะได้รับแจ้งจากผู้หวังดีที่ไม่ใช่สายของตำรวจ) ก็จะออกไปสืบข่าวและวางแผนการจับกุมต่อไป เงินของกลางที่ได้อยู่ที่ประมาณไม่เกิน 300 บาท

ปัญหาในการจับกุมจะมีขึ้นเมื่อพบเยาวชนเป็นผู้เล่นการพนัน เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการเผยแพร่การจับกุมทางสื่อ กฎหมายเองก็เป็นอุปสรรคในการจับกุมเยาวชน กล่าวคือ เมื่อเยาวชนเล่นการพนัน กฎหมายอนุญาตให้จับกุม แต่กลุ่มสิทธิเยาวชนไม่ต้องการให้จับกุมตามปกติ หากผู้เล่นการพนันถูกจับกุมก็จะถูกตั้งข้อหา “เล่นการพนันเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่น”

ขณะที่การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพนันโดยการสัมภาษณ์คนในเขตอำเภอโขงเจียมและอำเภอโพธิ์ไทร พบว่า คนในพื้นที่ชายแดนไทย-ลาวบริเวณนี้มีการเล่นการพนันหลากหลายชนิด นับตั้งแต่ ไฮโล หวย มวยตู้ ไพ่ ไก่ชน โบก และน้ำเต้าปูปลา ที่ดำรงอยู่ในพื้นที่มาเป็นเวลานาน ไปจนถึงโดมิโนที่เพิ่งพบไม่นานนัก และพนันบอลซึ่งเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการแพร่หลายของเทคโนโลยีจานดาวเทียมเข้ามาในพื้นที่เมื่อไม่กี่ปีมานี้ โดยที่การเล่นพนันต่างๆ เหล่านี้จะมีกลุ่มผู้เล่นที่แตกต่างกันออกไป รวมทั้งมีทั้งที่จัดขึ้นในวาระพิเศษตามงานบุญประเพณีต่างๆ จัดขึ้นเพื่อความสนุกสนานระหว่างเพื่อนบ้าน และจัดในพื้นที่สำหรับนักพนันผู้ต้องการเสี่ยงโชคโดยเฉพาะหรือรู้จักกันในภาษาของทางราชการว่า “บ่อนวิ่ง”

ขณะเดียวกันก็พบว่าเจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการเล่นพนันกลับมีส่วนในการสนับสนับสนุนให้กิจกรรมการพนันดำรงอยู่อย่างเปิดเผย ภายใต้ข้ออ้างที่ว่าการพนันเหล่านี้ (แม้มิใช่ทุกประเภท) เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น และเป็นกิจกรรมสันทนาการคลาดเครียดของผู้คน แต่ก็น่าสนใจว่าในความเป็นจริงแล้วกิจกรรมการพนันต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยส่วนใหญ่ต้องจ่ายค่าอำนวยความสะดวกโดยการเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ให้กับเจ้าหน้าที่อยู่นั่นเอง

จากสถานการณ์การพนันในพื้นที่อำนาจเจริญ และอุบลราชธานีโดยการสำรวจเบื้องต้นโดยผู้ศึกษาวิจัยซึ่งพบว่ามีประเภท/ชนิดของการพนันที่หลากหลาย ดังนั้นในส่วนต่อไปจะเป็นการศึกษาเจาะลึกประเภทของการพนันที่เป็นตัวแทนของความเป็นเมืองและชนบท โดยการแบ่งความเป็นเมืองและความเป็นชนบทที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้อาศัยนิยามตามราชบัณฑิตยสถานที่ได้นิยามความเป็นเมืองและชนบทไว้ดังนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายของ “ชนบท” ไว้กว้าง ๆ ว่าหมายถึงบ้านนอก หรือเขตแดนที่พ้นจากเมืองหลวงออกไป ความหมายของคำว่า “ชนบท” สามารถกำหนดให้ชัดเจนมากขึ้นได้เมื่อนำเอามิติต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่พบในชนบททั่วไป หรือที่เรียกว่า “ความเป็นชนบท” มาอธิบายประกอบ มิติดังกล่าวที่สำคัญมีดังนี้[34]

มิติทางสังคมศาสตร์ ความเป็นชนบทในมิติทางสังคมศาสตร์สามารถกำหนดและอธิบายได้จากหลายปัจจัย ที่สำคัญคือ (1) ลักษณะทางประชากร (มีการกระจายเบาบาง มีการศึกษาต่ำ มีรายได้น้อยและมีปัญหาสุขภาพมาก) (2) สิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน (ไม่มีเครื่องใช้ไฟฟ้า ยังใช้วัสดุอุปกรณ์พื้นบ้านเป็นหลัก) (3) โครงสร้างทางอาชีพ (มีสัดส่วนของประชากรประกอบอาชีพการเกษตรสูง) และ (4) รูปแบบของการเดินทาง (ยังอาศัยการเดินเท้าหรือการใช้ประโยชน์จากสัตว์ต่างเป็นหลัก)

---

[34] มนัส สุวรรณ . “ชนบทกับปัญหาความยากจน : มุมมองเชิงมนุษยนิเวศวิทยา” เข้าถึงได้จาก www.cdd.go.th/cddwarehouse/pdf/p_08.pdf

มิติทางวัฒนธรรม มีวิถีการดำเนินชีวิตหลายลักษณะที่บ่งบอกถึงความเป็นชนบท ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทเป็นไปด้วยความเรียบง่าย ไม่มีพิธีรีตอง มีความเป็นกันเอง ชอบช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากกว่าการแข่งขันกัน น้ำใจมีคุณค่ามากกว่าเงินตรา มีความผูกพันในเครือญาติสูง มีความผูกพันกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมากและการจัดระเบียบทางสังคมยังคงใช้ค่านิยม บรรทัดฐาน และ/หรือจารีตประเพณีได้อย่างดี โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยกฎหมาย

มิติทางภูมิศาสตร์ ลักษณะของความเป็นชนบทในมิติทางภูมิศาสตร์ให้ความสำคัญกับพื้นที่เป็นกรณีพิเศษ กล่าวคือ ความเป็นชนบทตามมิตินี้จะต้องเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ห่างจากความเจริญ (ตัวเมือง) มีการตั้งถิ่นฐานของประชากรเบาบาง สัดส่วนสำคัญของพื้นที่ใช้เพื่อ กิจกรรมการเกษตร และเป็นพื้นที่ที่ยังขาดแคลนสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ทันสมัย

ส่วน “เมือง” พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้คำนิยามของ "เมือง" (town) ว่า พื้นที่ตั้งชุมชนซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าหมู่บ้าน มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลและจัดการ อาจเรียกเมืองต่าง ๆ ตามลักษณะกิจกรรมที่สำคัญในเมืองนั้น ๆ เช่น เมืองการค้า เมืองอุตสาหกรรม หรือตามสถานที่ตั้ง เช่น เมืองชายทะเล หรือเมืองท่าทางทะเล[35]

ในบทที่ 3 จะเป็นการนำการศึกษาบ่อนไพ่ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประเภทการพนันในเขตเมืองอุบลราชธานี ในบทที่ 4 จะนำเสนอการศึกษาพนันฟุตบอลเว็บไซด์ที่เป็นตัวแทนของประเภทการพนันในเขตเมืองอำนาจเจริญ และในบทที่ 5 จะเป็นการนำเสนอการศึกษาไฮโลในฐานะที่เป็นตัวแทนของประเภทการพนันในเขตชนบท (อำเภอโพธิ์ไทรและอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี)

[35] http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=3546

บทที่ 3
บ่อนไพ่ การพนันของชนชั้นกลางในเขตเมืองอุบลราชธานี

การศึกษาการเล่นการพนันชนิด บ่อนไพ่ ในเขตเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีในครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์การพนันประเภทไพ่ ในฐานนะของการเป็น กิจกรรมทางสังคมประเภทการพนันในระดับท้องถิ่น (Local Gambling) ที่เชื่อมโยงกับบริบททางสังคม-เศรษฐกิจ รวมไปถึงรูปแบบวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตเมืองของจังหวัดอุบลราชธานี

พื้นที่ในเขตเมืองของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นศูนย์กลางทางด้านการค้าให้กับจังหวัดนับมาแต่อดีต เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่ใหญ่ มีลักษณะพื้นที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ทีอุดมสมบูรณ์มากที่สุดจังหวัดหนึ่งในอีสาน สำคัญทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจของมณฑลอีสาน และของเขตอีสานใต้ในปัจจุบัน เป็นทั้งศูนย์กลางการปกครองและเศรษฐกิจ ศูนย์กลางทางด้านการคมนาคม รวมถึงศูนย์กลางทางด้านการศึกษา ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และเมื่อต้องเป็นจังหวัดหน้าด้านที่ต้อนรับการเปิดประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ยิ่งทำให้เมืองอุบลราชธานีมีการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การพัฒนาเพื่อให้จังหวัดกลายเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้พื้นที่ในเขตเมือง ใจกลางของจังหวัดกลายเป็นย่านเศรษฐกิจที่สำคัญ จากรายงานสภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดนับแต่ปี 2550 – 2555 ชี้ว่า ธุรกิจการค้า โดยเฉพาะการค้าและการค้าปลีกเป็นแหล่งรายได้หลักของจังหวัด[36] สภาพโดยทั่วไปของเขตเมืองจึงประกอบไปด้วยร้านค้าและตลาด แหล่งป้อนสินค้าให้กับเขตพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัด นอกจากการเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ จังหวัดอุบลราชธานียังเป็นศูนย์กลางทางด้านการปกครอง เป็นศูนย์รวมของหน่วยงานและองค์กรราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านการศาล การปกครอง และการศึกษา

ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเมืองส่วนใหญ่จึงเป็นประชากรที่ประกอบอาชีพสัมพันธ์กับความเติบโตของเมือง กล่าวคือ ประกอบไปด้วยพ่อค้า แม่ค้า แรงงานรับจ้าง พนักงานรัฐวิสาหกิจ เอกชน ฯลฯ ซึ่งคนเหล่านี้ต่างมีวิถีชีวิต กิจกรรมการดำรงชีวิตด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมทางสังคมที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับความเป็นเมืองทั้งสิ้น

---

[36] รายงานสถานทางเศรษฐกิจ (เว็บไซด์ของอาชีวะ)

ดังนั้น การศึกษาการเล่นการพนันไพ่ในเขตเมืองของจังหวัดอุบลราชธานีในครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาการเล่นพนันไพ่ในฐานะกิจกรรมทางสังคมประเภทหนึ่งของคนในเขตเมือง ซึ่งการศึกษานี้ต้องการอธิบายรูปแบบ วิธีการเล่น การเข้าถึงการพนันประเภทไพ่ของคนในเขตเมืองอุบลราชธานี รวมถึงการอธิบายและวิเคราะห์ถึงประเภทและกลุ่มคนที่เล่น คนจัดให้มีการเล่น และการจัดการให้เกิดการเล่น และสุดท้ายคือการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นการพนันประเภทไพ่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่จะอธิบายลักษณะเฉพาะของการพนันในเขตเมือง และการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับนำเสนอถึงข้อเสนอแนะทางนโยบาย ต่อไป

พลวัตของการพนันไพ่ : จากความหลากหลายสู่เสตอและรัมมี่

เมื่อกล่าวถึงพลวัตของการเล่นพนันไพ่ในเขตเมืองของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นเรื่องยากหากจะกำหนดจุดเริ่มต้นที่ชัดเจนว่าประชาชนในเขตเมืองเริ่มต้นเรียนรู้การเล่นพนันไพ่เมื่อไหร่ ทั้งนี้เพราะการพนันไพ่อยู่คู่ประวัติศาสตร์ของมนุษย์มาอย่างเนิ่นนาน การศึกษาเพื่อหาพลวัตของการพนันไพ่ในครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาผ่านประสบการณ์ของนักพนันที่เล่นพนันมาอย่างน้อยมากกว่า 10 ปี เพื่อสะท้อนให้เห็นพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วง แต่ละยุคสมัย ดังนี้

ยุคแรก เป็นยุคการเฟื่องฟูการพนันกับอำนาจนักการเมือง พ.ศ. 2510 – ก่อน 2535 การพูดคุยกับอดีตเซียนพนัน อายุ 70 ปี[37] อดีตผู้คุมบ่อนการพนันเกือบทุกประเภทในเขตอำเภอเมืองของจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ที่ได้รับฉายาว่า “ป๋า” ในวงการ ได้เล่าให้ฟังถึงลักษณะการเล่นการพนันและการพนันไพ่ตั้งแต่ในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2510 การพนันเป็นที่นิยมของประชาชนในเขตเมือง มีการพนันหลายประเภททั้ง ไพ่ ไฮโล มวยตู้ หวย มีบ่อนอยู่มากมายกระจายอยู่ทั่วเมืองอุบลฯ แม้ว่าการพนันทั้งหมดจะเป็นการละเล่นที่ผิดกฎหมาย แต่บ่อนการพนันดังกล่าวสามารถดำรงอยู่ได้เพราะบ่อนเหล่านั้นสัมพันธ์กับอำนาจของนักการเมืองระดับชาติขณะนั้น ซึ่งการเปิดบ่อนเป็นการทำธุรกิจประเภทหนึ่งของนักการเมืองเพื่อสร้างบารมีและฐานทางการเมือง โดยผู้ที่เป็นเจ้าของบ่อนจะเป็นผู้ที่ดูแลการบริหารจัดการ การจัดตั้งการเคลียร์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และการปล่อยเงินกู้ให้กับนักพนัน ซึ่งนอกจากเจ้าของบ่อนเป็นผู้ปล่อย ยังมีเครือข่ายของเจ้าของบ่อนที่เป็นกลุ่มเครือญาติ เครือข่ายทางธุรกิจ และเครือข่ายของข้าราชการตำรวจ เข้ามาร่วมปล่อยเงินกู้ในบ่อน และด้วยยุคการเมืองที่อำนาจการเมืองมีเหนือข้าราชการทำให้การเปิดบ่อนการพนัน แม้จะเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายแต่ก็เป็นที่เปิดเผยทางด้านการรับรู้ ทั้งจากของประชาชนและเจ้าหน้าที่

[37] สัมภาษณ์นายบี (นามสมมุติ) , เจ้าของค่ายมวยและอดีตผู้มีอิทธิพลดูแลบ่อน, วันที่ 3 ธันวาคม 2556.

รัฐ การจัดการกับเจ้าหน้าที่รัฐจึงไม่ใช่เรื่องยากในการที่จะแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในรูปของการจ่ายส่วยให้กับเจ้าหน้าที่

ด้วยประสบการณ์ของการเป็นผู้คุมบ่อนในเขตเมืองและการคลุกคลีกับนักพนัน ป๋าบี (นามสมมติ) ได้กล่าวถึงประเภทของการเล่นไพ่ในช่วง 2510 – 2535 ไว้อย่างน่าสนใจว่า หากพิจารณาประเภทไพ่ในบ่อนเมื่อก่อนมีหลากหลายชนิดที่เล่นในบ่อน ทั้งป๊อกเด้ง เก้าเก รัมมี่ ไพ่ผ่องไทย ไพ่คอยคู่ ไพ่ผสมสิบ ไพ่โปกเกอร์ และไพ่สลาฟ ในหนึ่งบ่อนจะมีการเล่นหลายวง แต่ละวงก็เล่นตามที่ตนชอบ ส่วนคนที่นิยมเข้ามาเล่นก็มีหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้า แม่ค้า รวมถึงพวกข้าราชการที่จะเข้ามาเล่น แต่ก็มีบ่อนบางประเภทที่เล่นเฉพาะชนิด เช่น บ่อนไพ่นกกระจอก บ่อนแบบนี้คนรวยมากๆ และคนจีนรวยจะนิยมเล่นกัน

ยุคที่สอง อย่างไรก็ตาม หลังปี 2535 การหมดอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองระดับชาติ การเข้ามาแทนที่อำนาจทางการเมืองของผู้ใกล้ชิด แม้จะสืบทอดบารมีในธุรกิจการพนัน แต่ส่วนหนึ่งส่งผลต่อปริมาณจำนวนบ่อนที่ลดลง ประกอบกับรัฐบาลหลังรัฐประหาร เริ่มมีความเข้มงวดกับธุรกิจที่ผิดกฎหมาย บ่อนที่แต่เดิมที่หลักแหล่งแน่นอนก็เริ่มที่จะ กลายเป็นบ่อนวิ่ง เปลี่ยนสถานที่ไปเรื่อยๆ และจากหนึ่งบ่อนที่มีการละเล่นที่หลากหลายก็จะกลายเป็นบ่อนการพนันเฉพาะประเภทมากขึ้น เช่น บ่อนไฮโล บ่อนไพ่ บ่อนมวยตู้ แต่ในด้านการจัดการกับเจ้าหน้าที่รัฐก็ยังคงเป็นในรูปแบบเดิมคือการจ่ายส่วยให้กับตำรวจ

ยุคที่สาม คือยุค 2545 – ปัจจุบัน เกิดจุดเปลี่ยนที่สำคัญสำหรับการเปิดบ่อนเพื่อการเล่นการพนันคือในช่วง ปี 2545 หลังจากที่รัฐมีนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การปราบปรามธุรกิจที่ผิดกฎหมายที่เกี่ยวโยงกับยาเสพติด เป็นไปอย่างเข้มข้น เจ้าหน้าที่รัฐใช้มาตรการเชิงปราบปรามในทางตรงกันข้ามเองทำให้เจ้าหน้าที่รัฐและตำรวจเข้มงวดกับการเลือกรับส่วยเพิ่มมากขึ้น ผลกระทบจากนโยบายทำให้บ่อนการพนันจำนวนมากต้องกลายเป็นบ่อนที่ปิดลับมากยิ่งขึ้น ขณะที่การเปิดบ่อนด้วยวิธีการเคลียร์กับตำรวจยิ่งยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น จากการจ่ายแค่ตำรวจในพื้นที่ ต้องเป็นการจ่ายให้กับตำรวจระดับภาค และหน่วยงานรัฐอื่นๆ ที่เข้ามาทำหน้าที่ด้านการปราบปรามยาเสพติด

ผลกระทบของนโยบายของรัฐทำให้การเปิดบ่อนและนักพนันต้องปรับตัวเพิ่มมากขึ้น นักพนันและเจ้าของบ่อนจำนวนหนึ่งลดจำนวนบ่อนลง อีกส่วนหนึ่งหันไปสู่การเล่นในบ่อนคาสิโนของประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น แม้ว่าบ่อนคาสิโนเหล่านี้จะเกิดขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 – 2542 เช่น บ่อนฮอลิเดย์ ปอยเปต ฮอลิเดย์ พาเลส บริเวณชายแดนเขมร – ไทย บริเวณด่านช่องสะงำ แต่ปัจจัยด้านนโยบายฯ ดังกล่าวส่งผลให้นักพนันในช่วงปี 2545 เริ่มเดินทางไปเล่นบ่อนชายแดนมากขึ้น ขณะที่บ่อนภายในเขตจังหวัด โดยเฉพาะ

บ่อนไพ่ จะกลายเป็นบ่อนที่มีวงแคบมากขึ้น กล่าวคือ เป็นบ่อนที่เล่นกันในกลุ่มนักพนันที่เป็นเครือข่ายที่รู้จัก จะไม่เป็นบ่อนที่เปิดกว้าง อย่างน้อยคนที่เข้ามาเล่นในบ่อนต้องมีคนในบ่อนที่รู้จักเป็นอย่างดีพาเข้ามาเล่น และการรู้จักในความหมายของนักพนันนี้หมายถึง การรู้ทุนที่จะนำมาเล่นด้วย นอกจากนี้ความแคบของบ่อนไพ่ยังหมายรวมถึง การลดความหลากหลายของประเภทไพ่ที่เล่นในบ่อนที่ลดลง บ่อนไพ่ที่จัดตั้งขึ้นจะมีการเล่นไม่กี่ชนิด โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือบ่อนไพ่รัมมี่ กับบ่อนไพ่ตระกูลป๊อกเด้ง เช่น เก้าเก ป๊อกเด้ง และเสตอ

สำหรับบ่อนไพ่ในตระกูลป๊อกเด้ง ในปัจจุบันนักพนันลดความนิยมในการเล่นป๊อกเด้งและเก้าเกลง โดยเปลี่ยนความนิยมมาเล่นไพ่เสตอ ซึ่งเป็นการเล่นไพ่ที่ไม่มีเจ้ามือ ใช้เวลาน้อยในแต่ละรอบ เล่นได้ไม่จำกัดจำนวนผู้เล่น และที่สำคัญเป็นการเล่นที่มีการได้เสียเงินพนันแบบรุนแรง

จากการแบ่งช่วงของการเปลี่ยนแปลงของการเล่นการพนันในเขตเมืองจังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 3 ยุคดังกล่าวได้ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงพลวัตและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการเล่นพนันไพ่ ซึ่งเป็นภาพรวมเชิงพัฒนาการของการพนันชนิดนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงจากความหลากหลายสู่บ่อนการพนันไพ่เพียงบ่อนรัมมี่และเสตอ ซึ่งเป็นบ่อนการพนันไพ่ประเภทที่การเล่นไม่มีเจ้ามือ ไม่มีการเปิดเล่นในคาสิโน การเล่นได้เสีย เป็นการกระจายผลได้ – ผลเสียที่เท่าเทียมกันในกลุ่มผู้เล่น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้านหนึ่งได้สะท้อนนัยของแรงจูงใจ ที่สัมพันธ์กับการให้ความหมายของการเล่นการพนัน ซึ่งจะวิเคราะห์ในส่วนต่อไป

บ่อนพนันไพ่ : ชนิดและประเภท

สำหรับชนิดของการพนันไพ่ที่ถูกเปิดเป็นบ่อนไพ่ในเขตเมืองในปัจจุบัน มี 2 ชนิด คือไพ่ดัมมี่ และไพ่เสตอกับไพ่ป๊อกเด้ง ซึ่งในเขตเมืองของจังหวัดอุบลราชธานี มีบ่อนไพ่ที่เป็นที่รู้จักประจำ 5 บ่อน เป็นบ่อนไพ่ดัมมี่ 2 บ่อน และไพ่เสตออยู่ 3 บ่อน โดยบ่อนไพ่ทั้งหมดจะมีการเล่นพนันไพ่ที่หลากหลายชนิด แต่จะมีเพียงชนิดใดชนิดหนึ่งเท่านั้นที่เล่นเป็นหลัก ส่วนการพนันชนิดอื่นจะเล่นไว้เพื่อ “เต้าขา” หรือ เล่นเพื่อรอลูกค้าในบ่อนให้มีปริมาณมากขึ้น [38] รายละเอียดของบ่อนพนันไพ่ ลักษณะการเล่น มีดังนี้

<u>1 บ่อนพนันไพ่สเตอ</u>[39] คือ

---

[38] สัมภาษณ์นายเอ นามสมมุติ, นักพนันและเจ้าของบ่อนการพนัน, วันที่ 10 กันยายน 2556

[39] ประเภทของการพนัน ตามข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วันที่ 10 กันยายน 2556

บ่อนการพนันที่ใช้ไพ่ป๊อก หรือ ไพ่ฝรั่งในการเล่น สเตอเป็นการเล่นไพ่ป๊อกเด้งชนิดหนึ่ง แต่จะมีวิธีการเล่นที่แตกต่างคือ ใช้ไพ่ 54 ใบเล่น ในหนึ่งวงของไพ่เสตอจะมีผู้เล่นประมาณ 10 - 15 คน หรือมากกว่านี้ก็ได้ จะเป็นการเล่นไพ่ที่ไม่มีเจ้ามือ หักล้างได้เสียกันภายในวง ไพ่สเตอเป็นประเภทของการเล่นพนันไพ่ที่มีผู้นิยมอย่างมากในปัจจุบัน เพราะมีการได้เสียและเงินเดิมพันมากที่สุด คือ ได้เงินเร็วและเสียเร็วด้วย ในจังหวัดอุบลราชธานีมีบ่อนประจำที่จะเปิดวงเล่นพนันไพ่ประเภทนี้อยู่ 2 บ่อน (ที่เป็นบ่อนประจำได้เพราะเจ้าหน้าที่รับทราบและเปิดไฟเขียว)

สำหรับวิธีการเล่นพนันไพ่เสตอนั้น จะเป็นการเล่นไพ่โดยใช้ไพ่ 54 ใบ(นำโจ๊กเกอร์มาเล่น) โดยวงหนึ่งจะมีผู้เล่น หรือ “หน้าขา” ประมาณ 10 – 15 คน มี “หน้าเสื่อ[40]” เป็นผู้ทำหน้าที่แจกไพ่ให้กับคนในวง จะมีการเวียนหน้าเสื่อไปจนครบรอบวง โดยเป็นการเล่นที่ไม่มีจะแจกไพ่รอบละ 2 ใบให้กับผู้เล่นจนครบ การนับแต้มจะนับแต้มเหมือนไพ่ป๊อกเด้ง ผู้เล่นแต่ละคนสามารถขอไพ่ใบที่สามได้ การได้เสียของคนเล่นในแต่ละรอบจะให้คนที่มีแต้มน้อยจ่ายให้กับคนที่มีแต้มใหญ่กว่าไปเรื่อยๆ จนครบวง ส่วนผู้เล่นที่มีแต้มเท่ากันจะถือว่าชนกันไม่ต้องจ่าย หลักในการคิดแต้มจะคล้ายกับไพ่ป๊อกเด้ง สำหรับไพ่คู่จะถือว่าผู้เล่นได้ “ตอง” จะได้เงิน 3 เท่า แต่ไพ่ตองจะแพ้ให้กับไพ่ แต้ม 8 และ 9 เนื่องจากเป็นการเล่นพนันไพ่ที่แต่ละรอบใช้เวลาประมาณ 15 นาทีและเป็นการเล่นพนันที่ได้เสียอย่างรวมเร็ว และรุนแรงแม้พื้นต่ำสุด 400 ดังนั้นการพนับไพ่ประเภทนี้จึงไม่ค่อยมีการวางกติกาในการเล่น ผู้เล่นสามารถเข้ามาเล่นหรือลุกออกไปจากวงตอนไหนก็ได้ ในการเล่นแต่ละรอบจะต้องมีการหักค่าต๋ง[41] ให้กับเจ้าของบ่อน บ่อนพนันไพ่เสตอจะเก็บค่าต๋งอยู่ที่ร้อยละ 5 จากผู้ที่เล่นได้สูงสุดในแต่ละรอบ

2 <u>บ่อนไพ่รัมมี่ (Rummy) หรือ ดัมมี่ (Dummy)</u>

รัมมี่ (Rummy) หรือ ดัมมี่ (Dummy) เป็นเกมไพ่จับคู่ ในการอาศัยการอ่านใจและการอ่านไพ่บนมือคู่ต่อสู้ การเล่นดัมมี่จะใช้เวลาเล่นค่อนข้างนาน โดยมีจำนวนผู้เล่น 4 คน โดยแจกไพ่คนละ 7 ใบ โดยไพ่ที่เหลือจากการแจกคือ กองจั่ว ผู้แจกไพ่เปิดไพ่บนสุดและวางไว้ข้างๆ กองจั่ว โดยไพ่ใบนั้นถือเป็นไพ่กองกลางในการทิ้งไพ่

---

[40] หน้าเสื่อ คือ 1. คนที่คอยแจกไพ่และมีหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องของการจ่ายเงินที่ได้เสียภายในวงอีกครั้งหนึ่ง/2. ตำรวจที่รับเคลียร์ เฉพาะสายที่คุมได้โดยจะต้องจ่าย

[41] ต๋ง หมายถึง การชักเอาเงินไว้จากขาไพ่ที่เป็นผู้กินหรือลูกค้าที่แทงถูกในการพนัน บางชนิดเช่นถั่ว โป, เรียกเงินที่ได้โดยวิธีนี้ว่า เงิน**ค่าต๋ง**. (จ. ต๋งจุ้ย). (พจนานุกรมฉบับบัณฑิตราชยสถาน พ.ศ.2542) และข้อมูลจากผู้ถูกสัมภาษณ์ คือจะหักเงินจากผู้เล่นที่ได้ ร้อยละ 5/รอบ เข้ากระเป๋ากลางเพื่อจ่ายให้กับเจ้าของบ่อน เช่น เราเล่นได้เงิน 1,000 บาทก็จะต้องหักไว้ 50 บาท เข้ากระเป๋ากลาง และจะได้รับเงินจำนวน 1,000 - 50 = 950 บาท

ผู้เล่นคนแรกเริ่มโดยการจั่วไพ่หนึ่งใบจากกองจั่ว หรือเก็บไพ่จากกองกลางก็ได้ จากนั้นจึงทิ้งไพ่ลงมาหนึ่งใบ โดยวางเรียงต่อจากไพ่กองกลางสำหรับผู้เล่นคนถัดมาและวนไปจนมีผู้เล่นคนใดคนหนึ่ง "น็อค" หรือจบเกม

โดยเป้าหมายผู้เล่นจะต้องเรียงไพ่เป็นชุดๆ ชุดละอย่างน้อย 3 ใบ หรือเรียงไพ่ในดอกเดียวกัน ในเกมรัมมี่ ลำดับไพ่คือ 2 3 4 5 6 7 8 9 10 J Q K A โดยวงเงินที่ผู้เล่นในวงดัมมี่เล่น ก็แล้วแต่ผู้เล่นในวงจะกำหนดและได้เสียตามการน็อคและการนับคะแนนไพ่

นอกเหนือจากการแบ่งประเภทของบ่อนตามชนิดของพนันไพ่ที่เล่นเป็นหลักแล้ว การสัมภาษณ์นักพนันและเจ้าของบ่อนไพ่ในเขตเมืองจังหวัดอุบลราชธานี ได้กล่าวถึงการแบ่งประเภทของบ่อนไพ่ไว้ 3 ลักษณะ[42] ดังนี้

1. จากประเภทชนิดไพ่ที่เล่นเป็นหลัก ซึ่งจะแบ่งเป็นบ่อนรัมมี่ และบ่อนเสตอ (ป๊อกเด้งเสตอ) ดังกล่าวแล้ว

2. จากพื้นหรือวงเงินขั้นต่ำในการเดิมพัน แบ่งเป็น 2 ขนาดคือ บ่อนพื้นต่ำหรือขนาดเล็ก สำหรับบ่อนรัมมี่บ่อนพื้นต่ำจะมีวงเงินขั้นตำในการเล่น 200 – 1,000 บาท ส่วนพื้นสูงหรือขนาดใหญ่จะมีวงเงินขั้นต่ำในการเล่น 1,000 – 3,000 บาท มีผู้เล่นจำกัด 4 คน

แต่สำหรับบ่อนเสตอ (ป๊อกเด้งเสตอ)นั้น เนื่องจากเป็นการพนันที่เป็นการเล่นที่ได้เสียรุนแรงและรวดเร็วและเป็นที่นิยมพื้นขั้นต่ำของบ่อนขนาดเล็ก จะมีวงเงินขั้นต่ำในการเล่นไม่ต่ำกว่า 400 – 2,000 บาท ขณะที่บ่อนพนันไพ่เสตอขนาดใหญ่จะมีวงเงินเฉลี่ย 2,000 – 5,000 บาท มีผู้เล่นไม่จำกัด

3. จากเจ้าของและผู้ดูแลบ่อนพนันไพ่ หมายถึง การแบ่งประเภทบ่อนตามชื่อเสียงของเจ้าของผู้ดูแลหรือนายทุนเงินกู้ประจำบ่อน โดยเป็นการแบ่งประเภทโดยจัดอันดับความน่าเชื่อถือของเจ้าของบ่อนและนายทุนที่สนับสนุนบ่อนพนันไพ่เสตอเหล่านั้น

ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ลักษณะและประเภทของบ่อนพนันไพ่ เชื่อมโยงกับพลวัตของการพนันไพ่กล่าวได้ว่า ลักษณะบ่อนไพ่ที่ยังคงเปิดให้มีการเล่นอยู่ในปัจจุบัน จะเป็นบ่อนไพ่ที่เล่นจำกัดเฉพาะชนิด และที่น่าสนใจคือบ่อนไพ่ที่เปิดให้เล่นเกือบทั้งหมดเป็นการเล่นพนันไพ่ชนิดที่ไม่จำเป็นต้องมีเจ้ามือ ขณะที่การพนันไพ่ที่เป็นการเล่นแบบมีเจ้ามือ เช่น ป๊อกเด้ง โป๊กเกอร์ กลับเป็นที่นิยมเล่นในคาสิโนและในบ่อนออนไลน์มากกว่า

---

[42] สัมภาษณ์นายบี (นามสมมุติ) , เจ้าของค่ายมวยและอดีตผู้มีอิทธิพลดูแลบ่อน, วันที่ 3 ธันวาคม 2556.

โครงสร้างการจัดการการพนันไพ่

ในการอธิบายโครงสร้างการจัดการให้เกิดมีการเล่นการพนันไพ่ในเขตพื้นที่เมือง ให้ความสำคัญกับการอธิบายประเภทของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการพนันไพ่ ทั้งนักพนัน เจ้าของบ่อน นายทุนปล่อยกู้ ไปจนถึงเด็กบ่อน ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงการวิเคราะห์เข้ากับลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มคนเหล่านั้น นอกจากนี้จะเป็นการอธิบายถึงความเชื่อมโยงของกลุ่มคนเข้ากับรูปแบบและวิธีการจัดการการเล่น รวมไปถึงการจัดการกับหน่วยงานภาครัฐ

1. เครือข่ายการพนัน

1.1. **นักพนัน**

การรวบรวมข้อมูลโครงสร้างสังคมวิทยา และมานุษยวิทยาของนักพนันไพ่ในเขตพื้นที่เมือง พบว่ากลุ่มนักพนันไพ่ประกอบด้วย

กลุ่มแม่ค่า-พ่อค้า ในเขตเทศบาลนครของจังหวัด นักพนันกลุ่มนี้จะแบ่งเป็นสองระดับ **หนึ่ง** แม่ค้า-พ่อค้า ขายส่งสินค้า กลุ่มเหล่านี้จะอยู่ในระดับนายทุนของการค้า เป็นเจ้าของร้าน เจ้าของแผงขายสดรายใหญ่ เส้นทางของการเป็นนักพนันกลุ่มนี้จะเริ่มต้นจากการเป็นคนปล่อยกู้ โดยเริ่มจากการปล่อยเงินกู้ในตลาด บุคคลทั่วไป จากนั้นจะเขยิบสู่การปล่อยเงินกู้ให้กับนักพนันในบ่อน จะปล่อยเงินกู้ในอัตราที่สูงกว่าปล่อยให้กับด้านนอกในบางรายปล่อยกู้โดยเก็บดอกมากถึงร้อยละ 20 จากการปล่อยกู้ และเข้าสัมผัสกับบรรยากาศของการพนัน และเพื่อคาดหวังกำไรเสริมจากการปล่อยกู้ กลุ่มนี้ก็จะเขยิบมาเป็นผู้เล่นและนักพนันไปด้วย ดังนั้นนักพนันกลุ่มแม่ค้า-พ่อค้าระดับนี้จึงนับเป็นนักพนันที่มีทุนของการเล่นค่อนข้างสูง และการเล่นพนันเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพของตน นักพนันกลุ่มนี้จะนิยมเล่นพนันในบ่อนไพ่เสตอ (ป๊อกเด้งเสตอ) มากกว่า เพราะเป็นบ่อนที่มีพื้นเล่นที่สูง การได้เสียมีความเสี่ยงสูง ระดับที่สองคือ กลุ่มแม่ค้า-พ่อค้าขายปลีกในตลาดกลุ่มนี้จะนิยมไปเล่นในบ่อนหลังตลาดวาย ประมาณ 13.00 น. หากเป็นตลาดเช้าและจะเล่นตั้งแต่ตอนเช้า หากเป็นแม่ค้า – พ่อค้าในตลาดตอนเย็น บ่อนไพ่ที่นิยมเล่นในกลุ่มแม่ค้ากลุ่มนี้คือ บ่อนไพ่ดัมมี่ เหตุผลส่วนหนึ่งที่นิยมเล่นไพ่ดัมมี่เพราะกลุ่มนี้ไม่ค่อยกล้าเสี่ยง และทุนสำหรับการเล่นไม่มากเท่ากับกลุ่มแม่ค้า-พ่อค้าระดับแรก

กลุ่มข้าราชการ จากการสัมภาษณ์เจ้าของบ่อนการพนันไพ่ สะท้อนว่ากลุ่มข้าราชการเป็น นักพนันอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งข้าราชการที่เป็นนักพนันมีอยู่จำนวนมากทั้ง ข้าราชการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตำรวจ หมอ ศาล แต่ที่มีจำนวนมากคือข้าราชการครู ซึ่งข้าราชการครูเหล่านี้จะสังกัดโรงเรียนประจำจังหวัด นักพนันในกลุ่มนี้จำนวนหนึ่งคืออดีตข้าราชการครูที่เกษียณ หรือ เกษียณก่อนกำหนด ส่วนอีกกลุ่มคือ

ข้าราชการครูระดับอาจารย์ 3 ขึ้นไป นักพนันในกลุ่มราชการจะแตกต่างจากกลุ่มแรก เนื่องจากจะนิยมเล่นในบ่อนไพ่เสตอมากกว่า รัมมี่ สวัสดิการด้านการกู้เงินของกลุ่มข้าราชการ กลายเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ข้าราชการเข้าสู่การเป็นนักพนันไพ่ได้อย่างง่ายดาย การพูดคุยกับนักพนันข้าราชการครูท่านหนึ่ง เล่าให้ฟังถึงเงินที่นำมาใช้เล่น ส่วนใหญ่กูมาจากกองทุนสวัสดิการของครู เช่น กองทุนข้าราชการบำนาญ กองทุนกู้ซื้อบ้านสำหรับข้าราชการ กองทุนช่วยเหลือเพื่อนครู (ชพค.) เป็นต้น ซึ่งกองทุนเหล่านี้สามารถกู้ได้ในจำนวนที่มาก และสามารถหักจากเงินเดือนจึงทำให้ไม่รู้สึกเดือดร้อนมากเท่าที่ควร[43] นอกจากสวัสดิการด้านเงินกู้ของข้าราชการแล้ว การได้รับเงินสินบนจากการให้บริการประชาชนของกลุ่มข้าราชการระดับสูงบางกลุ่ม ก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้กลุ่มคนข้าราชการเหล่านี้กลายเป็นนักพนันและนิยมเล่นการพนันได้มากขึ้น

กลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจและพนักงานเอกชน ซึ่งข้อมูลจากอดีตเจ้าของบ่อนหลายคนตรงกันว่านักพนันในกลุ่มรัฐวิสาหกิจและเอกชนก็ปรากฏให้เห็นในบ่อนพนันไพ่ โดยเฉพาะพนักงานธนาคาร และกลุ่มนี้ก็จะนิยมเล่นในบ่อนไพ่เสตอ เช่นเดียวกับกลุ่มข้าราชการที่การเข้าถึงสวัสดิการการครองชีพ สิทธิในการกู้ในฐานะของพนักงานกลายเป็นปัจจัยผลักดันที่ทำให้คนกลุ่มนี้เข้าเล่นการพนันไพ่

นอกจากนี้การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าของบ่อนและเจ้าหน้าที่ตำรวจถึงคุณลักษณะของกลุ่มบุคคลที่เป็นนักพนัน พบว่านักพนันในบ่อนเสตอจะเป็นคนอยู่ในช่วงของวัยกลางคน จนถึงวัยเกษียณอายุประมาณ 30 - 45 และระหว่าง 50 – 60 ปี[44] หากวิเคราะห์ร่วมกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มนักพนันเหล่านี้ต่างอยู่ในช่วงวัยของการประกอบอาชีพ การสร้างฐานะและการมีความมั่นคงในชีวิต จากนักพนันทั้ง 3 กลุ่มยิ่งสะท้อนให้เห็นชัดเจนว่า การพนันไพ่ เป็นการพนันของชนชั้นกลางในเมือง เพราะกลุ่มคนเหล่านี้คือ คนที่มีการศึกษา หรือ มีฐานะทางเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับนายทุนน้อยและนายทุนระดับกลาง เป็นกลุ่มคนที่มีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุนทางด้านการเงินได้สะดวก และที่สำคัญส่วนมากเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นที่นับหน้าถือตาในสังคม

1.2. เจ้าของบ่อน

เนื่องจากการพนันไพ่ เป็นการพนันที่ผิดกฎหมาย สามารถถูกจับกุมได้หากพบว่ามีการเล่นไพ่เพื่อเอาพนัน ดังนั้นการจัดสถานที่ให้มีการเล่นการพนันจึงเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายและต้องซ่อนเร้นไปด้วย และ

---

[43] สัมภาษณ์ครูเก๋ นามสมมติ ข้าราชการครู, วันที่ 5 มกราคม 2557

[44] สัมภาษณ์เจ้าพนักงานฝ่ายจับกุม สถานีตำรวจเมืองวาริน ,วันที่ 9 สิงหาคม 2556

จากพัฒนาการการพนันในจังหวัดอุบลราชธานีที่ทำให้นักการเมืองและเครือข่ายการเมืองมิได้ถูกผูกขาดการจัดตั้งบ่อน การจัดตั้งบ่อนจึงเป็นการจัดตั้งโดยนักพนันที่ต้องการสถานที่เล่น

ดังนั้น เจ้าของบ่อนการพนันไพ่ในจังหวัด จึงเป็นคนกลุ่มเดียวกับนักพนัน และอยู่ภายใต้เครือข่ายนักพนันอาชีพ แต่ลักษณะพิเศษของการจัดตั้งบ่อนคือ จะเป็นการจัดตั้งด้วยวิธีการรวมหุ้นหรือร่วมลงทุนกันของนักพนันอาชีพ เปิดเป็นบ่อนชั่วคราวขึ้น หากบ่อนบริการไม่เป็นที่พอใจของนักพนันที่เป็นลูกค้า หรือถูกจับบ่อย นักพนันในเครือข่ายก็จะร่วมมือกันจัดตั้งเป็นบ่อนขึ้นมา หรืออีกกรณี คือ การได้รับการสนับสนุนจากนายทุนเงินกู้บ่อนให้มีการจัดตั้งบ่อนขึ้นมา โดยนายทุนเงินกู้จะมาปล่อยกู้ในบ่อนดังกล่าว

1.3. นายทุนเงินกู้บ่อน

หมายถึง กลุ่มคนที่นำเงินมาปล่อยกู้ให้กับนักพนันในบ่อน โดยอัตราดอกเบี้ยของการปล่อยกู้ในบ่อนจะสูงถึงร้อยละ 20 หรือจะเป็นการตกลงกันระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ โดยเฉลี่ยจะเป็นการจ่ายดอกเบี้ยรายวันคือร้อยละ 2 บาทต่อวัน เรียกว่า ดอกเด้ง - ดอกเด้งทุกวัน ทบดอกทบต้นเป็นรายวัน และอีกแบบคือร้อยละ 10 บาท/22 วัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าของบ่อนและอดีตผู้มีอิทธิผลคุมบ่อน[45] มีนายทุนที่เกี่ยวข้องกับบ่อนพนันไพ่ ดังนี้

- นายทุนคนที่ 1 นายทุนเฒ่าแก่เนี๊ย อายุประมาณ 70 ปี เป็นนายทุนรายใหญ่ที่สุด เป็นผู้สูงอายุอยู่ในกลุ่มคหบดีเก่าแก่ของจังหวัด เป็นนายหน้าค้าที่ดิน โดยพื้นเพเป็นคนที่อยู่ในวงการพนันมา 20 -30 ปี เป็นทั้งนักพนันและคนปล่อยกู้ในบ่อน เป็นนายทุนที่หากใครเปิดบ่อนจะต้องโทรหา เพื่อขอการสนับสนุน

- นายทุนคนที่ 2 อายุกว่า 70 ปี ผันตัวจากผู้เล่นมาเป็นนายทุน ปล่อยกู้อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 20 ไม่มีฉากหน้าฉากหลัง ประกอบอาชีพปล่อยเงินกู้ อยู่ในแวดวงบ่อนมาประมาณ 20 - 30 ปี

- นายทุนคนที่ 3 อายุประมาณ 60 ปี เป็นนายทุนที่ผันตัวมาจากผู้เล่น ประกอบอาชีพเต๊นท์รถมือสอง นิยมการจำนำรถยนต์ เป็นนายทุนที่มีเครือข่ายลูกค้าเยอะที่สุด

- นายทุนคนที่ 4 ประกอบอาชีพขายอาหารทะเลในตลาดใหญ่ในเมือง ภรรยาจะเป็นนายทุนเงินกู้ในตลาดและสามีเป็นนายทุนเงินกู้ในบ่อน เข้ามาเป็นนายทุนในบ่อนได้จากการชักชวนของเพื่อนที่เป็นนักพนันในบ่อนเสตอ

---

[45] สัมภาษณ์นายเอ นามสมมุติ, นักพนันและเจ้าของบ่อนการพนัน, วันที่ 10 กันยายน 2556. สัมภาษณ์นายบี (นามสมมุติ) , เจ้าของค่ายมวยและอดีตผู้มีอิทธิพลดูแลบ่อน, วันที่ 3 ธันวาคม 2556.

- นายทุนคนที่ 5 แขกขายผ้า เดิมมีอยู่ 2 คน ปัจจุบันเหลือปล่อยเงินกู้เพียง 1 คน ส่วนอีกคนเสียเงินไปกับการเล่นพนันกว่า 10 ล้านจึงยุติบทบาท

- นายทุนคนที่ 6 ภรรยาผู้จัดการธนาคารเอกชน จะปล่อยกู้ให้กับบ่อนเสตอ แต่มีลูกค้าไม่มาก

- นายทุนคนที่ 7 นายทุนแม่ลูก ประกอบอาชีพเปิดร้านอาหารและทำธุรกิจที่กรุงเทพฯ

- นายทุนคนที่ 8 นายทุนคุณยาย อายุ 80 ปี ประกอบอาชีพเปิดร้านขายของชำในตลาดในเมือง มีน้องสาวเป็นนายทุนด้วยอีกราย นายทุนคุณยายจะปล่อยกู้ให้กับลูกค้าไม่กี่ราย จะปล่อยเฉพาะลูกค้าที่ไว้ใจ ปัจจุบันเริ่มไม่ปล่อยกู้

- นายทุนคนที่ 9 นายทุนน้องสาวคุณยาย (นายทุนคนที่ 8) เป็นนายทุนที่ได้รับฉายาว่า สปอร์ตที่สุด ทุนส่วนใหญ่ได้มาจากสามีที่เป็นชาวต่างชาติ และเป็นนักพนัน

- นายทุนคนที่ 10 เป็นกลุ่มนายทุนชุดดำ สังกัดนักการเมืองมาจากจังหวัดบุรีรัมย์ จะปล่อยกู้ในจำนวนเงินที่ไม่มาก แต่เป็นนายทุนที่คนในบ่อนกลัวที่สุด เพราะในการกู้จะขอชื่อพ่อแม่ ถ่ายรูปบ้านและมีวิธีในการเก็บเงินที่นักพนันทุกคนเกรงกลัว จากคำบอกเล่าว่าโหดสุดก็มีการตัดมือลูกหนี้ บางรายก็จับตัวลูกเป็นตัวประกันเพื่อเรียกเอาเงินคืน

จากเครือข่ายนายทุนปล่อยกู้ข้างต้น จะเห็นได้ว่านายทุนรายใหญ่ทั้ง 10 ราย ยกเว้นรายที่ 10 จะประกอบอาชีพด้านการค้าขายและการลงทุน ไม่ว่าจะการค้าที่ดิน และการค้าขายสินค้าส่งและปลีก การปล่อยกู้จึงเป็นอาชีพอีกด้านของกลุ่มนายทุนเหล่านี้ นอกจากนี้ยังมีประสบการณ์ของการเป็นนักพนันหลายคนเป็นนักพนันประมาณปี พ.ศ. 2525 ซึ่งเป็นนักพนันตั้งแต่ยุคที่บ่อนการพนันเฟื่องฟู และอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง แล้วจึงผันตัวมาสู่การเป็นนายทุนในบ่อน โดยปกตินายทุนเหล่านี้จะไม่นิยมเปิดบ่อนเอง แต่จะให้การสนับสนุนนักพนันอาชีพหรือเซียนพนันในการเปิดบ่อนพนันไพ่แทน

1.4 ตำรวจและเจ้าหน้าที่รัฐ

ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเครือข่ายการพนันไพ่ จะเข้าเกี่ยวข้องในลักษณะของการให้ความคุ้มครองต่อการเปิดบ่อน แลกกับผลประโยชน์ในรูปแบบของส่วย ลักษณะความคุ้มครองที่ได้รับมี 2 รูปแบบคือ หนึ่ง การอนุญาตให้เปิดบ่อนได้ และ สองการแจ้งเตือนข่าวการจับกุมและปราบปรามจากตำรวจส่วนภูมิภาคหรือจากส่วนกลาง หากเป็นกรณีที่การออกปราบปรามและการจับกุมจำเป็นที่จะต้องได้ผลงาน ก็จะมีการเจรจาระหว่างเจ้าของบ่อนกับตำรวจ เพื่อให้เกิดการยอม

จับ โดยเมื่อถูกจับแล้วตำรวจจะช่วยจ่ายค่าปรับให้กับเจ้าของบ่อน หรือ ให้ความช่วยเหลือเรื่องของนายประกันให้กับนักพนัน

ราคาของส่วยที่จะต้องจ่ายขึ้นอยู่กับประเภทการพนันที่เปิดเป็นบ่อน โดยบ่อนรัมมี่จะเสียส่วยในอัตรา 8000 บาทต่อเดือน ส่วนส่วยสำหรับบ่อนเสตอ จะเสียในอัตราขั้นต่ำ 10000 บาทต่อเดือน และก็จะมีการจ่ายค่าตั๋งให้กับเจ้าพนักงานส่วนกลางที่ขอพิเศษ ที่จะเข้ามาตรวจโดยไม่ได้บอกก่อนล่วงหน้า คือเจ้าพนักงานระดับภาค ตำรวจปราบปราม ตำรวจเฉพาะกิจ ผู้อ้างตัวแทน ICT ที่จะเข้ามาขอพิเศษกับเจ้าของบ่อนและถ้าไม่ให้ก็จะมีการกลั่นแกล้งในหลายๆ รูปแบบ และจำนวนขั้นต่ำในการเล่นก็จะบอกถึงจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นที่จะจ่ายให้กับตำรวจด้วย

ระบบนายประกัน เป็นระบบที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับนักพนันไพ่ได้เป็นอย่างดี เมื่อนักพนันไพ่คือชนชั้นกลางในเมือง มีทั้งข้าราชการ พนักงานเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งด้วยลักษณะการประกอบอาชีพดังกล่าว หากถูกจับกุมด้วยการกระผิดการเล่นการพนัน โดยเฉพาะการพนันไพ่ ซึ่งจัดอยู่ในการพนันประเภท ก โทษคือการไล่ออกจากการเป็นข้าราชการและพนักงาน[46] ดังนั้นเมื่อนักพนันกลุ่มนี้ถูกจับ ไม่ว่าจะยินยอมให้จับหรือไม่ก็ตาม ก็จะมีระบบของการช่วยเหลือในการเตรียมนายประกันให้ โดยนายประกันเหล่านี้จะเตรียมเงินและหลักทรัพย์ประกันตามกฎหมาย แต่นักพนันที่ถูกจับจะต้องซื้อหรือจ่ายให้นายประกันอย่างน้อย 10000 บาทหรือแล้วแต่ตกลง เพื่อให้เกิดการปล่อยตัว[47]

นอกจากนี้ ยังมีการจ้างติดคุก จะเกิดในกรณีที่นักพนันในบ่อนถูกจับกุม หากเป็นการจับกุมที่เกิดจากการเจรจากับตำรวจ เจ้าของบ่อนกับตำรวจจะจ้างเด็กในบ่อนติดคุกแทน โดยตำรวจจะเป็นคนเสียค่าจ้างร่วมกับเจ้าของบ่อน แต่หากเป็นการจับกุมที่ไม่ได้เกิดจากการเจรจากันไว้ก่อนนักพนันก็จะจ่ายค่าจ้างให้กับเด็กในบ่อนสำหรับการติดคุกแทน โดยอัตราเฉลี่ยอยู่ที่ 500 – 1000 บาทต่อวัน

กล่าวได้ว่า การจัดความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับนักพนันข้างต้น เป็นระบบของอำนาจรัฐในการจัดระเบียบการจัดการกิจกรรมการพนันที่ผิดกฎหมาย ความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงเป็นกฎเกณฑ์และกฎระเบียบที่ข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้กิจกรรมการพนันนี้ดำเนินไปได้ในสังคม

1.5 เด็กบ่อน

---

[46] พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ 2551 . ที่มา http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/index.php?option=com_content&view=article&id=433&Itemid=209 เข้าถึงวันที่ 18 มกราคม 2557.

[47] สัมภาษณ์นาง ท นามสมมติ นักพนัน วันที่ 15 มกราคม 2557.

โดยทั่วไป เด็กบ่อน หรือ เด็กในบ่อน เปรียบได้กับเจ้าหน้าที่ของบ่อน เนื่องจากปัจจัยสำคัญของกำไรจากบ่อนคือจำนวนลูกค้า ดังนั้น การให้บริการจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะหากบ่อนไหนให้บริการไม่เป็นที่พึงพอใจแก่ลูกค้า ก็เสี่ยงที่จะถูกปิด ซึ่งเด็กในบ่อนคือ กลุ่มคนที่ทำหน้าที่คอยให้บริการ เช่น การแจ้งข่าวการเปิดบ่อน สถานที่ตั้ง การไปรับ-ส่งลูกค้า การให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่ม เด็กในบ่อนส่วนมาเป็นวัยรุ่นชายที่ทำงานกลางคือ อีกส่วนหนึ่งจะเป็นญาติของนักพนันที่ฝากเข้ามาทำงานในบ่อน ในบางกรณีเด็กบ่อนจะเป็นเลขาให้กับนักพนันหรือเซียนพนันในการที่จะโยกย้ายบ่อน หรือรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งบ่อนไพ่ นอกเหนือจากการบริการ เด็กบ่อน จะต้องทำหน้าที่เป็น ผู้รับจ้างติดคุกแทนนักพนันที่ถูกจับกุม เพื่อเป็นการปกป้องอาชีพและชื่อเสียงของนักพนัน โดยจะมีการจ่ายเป็นค่าจ้าง ดังได้กล่าวมาแล้ว

จากการอธิบายกลุ่มคนที่เป็นเครือข่ายของการพนันข้างต้น กล่าวได้ว่า ในกลุ่มนักพนัน เจ้าของบ่อน นายทุน กลุ่มคนเหล่านี้ต่างเลื่อนไหล และหมุนเวียนสถานะในกิจกรรม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีกิจกรรมการพนันไพ่ เป็นเงื่อนไขให้กลุ่มนักพนันเหล่านี้ได้แสดงและสลับบทบาทการแสดงในพื้นที่ของการพนันไพ่

2. การจัดการให้เกิดการเล่น

ในการจัดการให้เกิดการเล่นการพนัน จะเป็นการอธิบายและวิเคราะห์ถึงการแสดงบทบาทการเป็นผู้จัดการการพนัน (Gambling Entrepreneur) ของกลุ่มเครือข่ายการพนันที่ได้กล่าวไว้แล้ว พร้อมกับการอธิบายวิธีการจัดการให้เกิดการเล่น โดยเป็นการอธิบายที่ปรับแนวคิดของ ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) มาปรับใช้กับการอธิบาย ดังนั้นจึงหมายถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีการจัดโครงสร้าง จัดการโดยเป็นการจัดการที่อยู่บนพื้นฐานความเสี่ยงทั้งทางด้านกฎหมาย ธุรกิจและศีลธรรม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติการการเล่นการพนันไพ่ ผู้ที่จัดให้เกิดการเล่นการพนันไพ่ หรือ ผู้จัดการการพนัน ประกอบไปด้วย 2 กลุ่มคนในโครงข่ายการพนัน คือนักพนันและนายทุนเงินกู้ในบ่อน

การสัมภาษณ์เจ้าของบ่อนไพ่เสตอ เล่าให้ฟังว่า การจัดตั้งบ่อนของเขาเกิดจากการรวมตัวของนักพนัน 5 คน เปิดเป็นบ่อนขึ้นมา และในบ่อนจะมี “ดาวเด่น” จะเป็นเซียนพนันที่ในรอบ 3 เดือนไม่มีประวัติการเล่นเสีย และส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ่อนดัมมี่มาก่อน เซียนเหล่านี้จะถูกเชิญมาเป็นผู้เล่น VIP ประจำบ่อน และจะถูกเชิญให้มาเล่นในตอนบ่อนเปิดเพื่อรอลูกค้า หรือ “เต้าขา” โดยไพ่ที่เริ่มเล่นคือดัมมี่และให้สิทธิในการเล่นที่มีการได้เสียจริง และจะเลิกเล่นเมื่อไหร่ก็ได้ เหตุผลของการมีผู้เล่น VIP หรือ ดาวเด่น

ดังกล่าว เพื่อเป็นการการันตีกับลูกค้าว่าบ่อนนี้เล่นแล้วได้มากกว่าเสีย[48] ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้บ่อนพนันไพ่สามารถเปิดและเป็นที่นิยมในหมู่นักพนันไพ่คือต้องมี ดาวเด่น หรือ ผู้เล่น VIP และต้องมีนายทุนทั้งหนุนหลังในการปล่อยกู้ และออกหน้าในการสนับสนุนให้เกิดการเปิดบ่อนในหมู่นักพนัน

วิธีการจัดการให้เกิดการเล่น มีอยู่ 3 วิธี คือ (1) นักพนันอาชีพจะชวนกันจัดตั้งบ่อนขึ้นใหม่ โดยมีการชักชวนนายทุนเงินกู้ให้มาประจำบ่อน (2) นายทุนเงินกู้สนับสนุนให้นักพนันอาชีพจัดตั้งบ่อน (3) นักพนันขอให้เซียนพนันหรือนักพนันอาชีพจัดตั้งบ่อนขึ้นมา จากนั้น จะมีการจัดหาสถานที่ ที่จะถูกจัดตั้งเป็นบ่อนไพ่ โดยจะต้องเป็นสถานที่ที่มีที่จอดรถ เดินทางได้สะดวก อาจจะเป็นบ้านเช่าหรือบ้านของนักพนันคนใดคนหนึ่ง บ่อนที่จะสามารถเรียกลูกค้านักพนันได้ดี จะต้ององค์ประกอบที่สำคัญคือ การให้บริการ ผู้จัดตั้งบ่อนไม่มีประวัติว่ามีการเล่นโกง เป็นบ่อนที่มีเซียนพนันที่มีชื่อ เป็นดาวเด่นและมีนายทุนที่ปล่อยเงินกู้ในบ่อนโดยเป็นการปล่อยเงินกู้ที่ดอกไม่สูงมาก

หลังจากการจัดตั้งบ่อน การเคลียร์กับตำรวจ เป็นสิ่งที่เจ้าของบ่อนจะต้องดำเนินการก่อนปล่อยให้เกิดการเล่น ซึ่งการเคลียร์กับตำรวจคือการแจ้งเพื่อตกลงที่จะจ่ายส่วย อัตราก็จะแตกต่างกันไปตามชนิดของบ่อนที่เปิด เช่น บ่อนรัมมี่ก็จะเสียในอัตรา 8000 บาทต่อเดือน ส่วนบ่อนเสตอจะเสียในอัตราที่สูงกว่าเนื่องจากเป็นบ่อนที่มีเงินพนันกระจายมากกว่า จะเสียในอัตราไม่ต่ำว่า 10000 บาทต่อเดือน แต่อย่างไรก็ตามอัตราสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อกำหนดของนายตำรวจที่ดูแล นอกจากนี้ยังต้องจ่ายเป็นเงินหรือสิ่งของเพิ่มเติมหากมีเทศกาลสำคัญคือกิจกรรมพิเศษที่ทางตำรวจจัด เช่น การจัดมวย บ่อนเหล่านี้ก็จะต้องซื้อบัตรมวยนั้น ไม่ว่าจะไปหรือไม่ก็ตาม[49] ซึ่งการเคลียร์กับตำรวจเพื่อแลกกับความคุ้มครองในการแจ้งข่าวการจับกุม การช่วยเหลือในเรื่องค่าปรับ เรื่องนายประกันดังได้กล่าวแล้วนั้น

การกระจายข่าวเป็นการจัดการที่สำคัญในการชัดชวนลูกค้าเข้ามาเล่น ส่วนใหญ่ของลูกค้าก็คือนักพนันที่รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ดังนั้น การโทรชวนจึงเป็นวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการเรียกลูกค้าหลังจากนั้นหากการบริการเป็นที่ถูกใจการกล่าวถึงปากต่อปากจะทำให้ลูกค้าเพิ่มมากขึ้น

ในด้านการจัดเตรียมบริการสำหรับลูกค้าในบ่อน “เด็กบ่อน” จะมีบทบาทที่สำคัญที่สุด เพราะจะเป็นทั้งเจ้าหน้าที่ในการประสานงานให้ข้อมูลการเปิดบ่อน คอยให้บริการด้านอาหารเครื่องดื่ม หากบ่อนใดเจ้าของบ่อนมีการแบ่งหน้าที่กันดูแลเรื่องอาหาร เด็กบ่อนก็จะทำหน้าที่เสริฟ แต่บ่อนใดไม่มีการจัดเตรียมเด็กบ่อนก็จะต้องทำหน้าที่ในการจัดหามาให้ลูกค้า เด็กบ่อนต้องทำหน้าที่สำหรับการรับ-ส่งลูกค้า จัดเตรียม

---

[48] สัมภาษณ์นายเอ นามสมมุติ, นักพนันและเจ้าของบ่อนการพนัน, วันที่ 10 กันยายน 2556

[49] สัมภาษณ์นางทอ นามสมมติ เจ้าของบ่อนรัมมี่ ,วันที่ 15 มกราคม 2557

สถานที่จอดรถ รวมไปถึงสถานที่เก็บรถหากมีการ “จำจอด” รถ หรือ การจำนำรถเกิดขึ้น นอกจากนี้เด็กบ่อนยังต้องทำหน้าที่ในการเป็น ผู้รับโทษ แทนกลุ่มนักพนันที่ถูกจับและต้องรักษาสถานะและหน้าตาทางสังคม-อาชีพไว้ ก็จะมีการจ้างเด็กบ่อนให้จำคุกแทน

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลด้านเครือข่ายผู้เล่นและกระบวนการในการจัดการให้เกิดการเล่น สามารถสรุปเพื่อแสดงความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

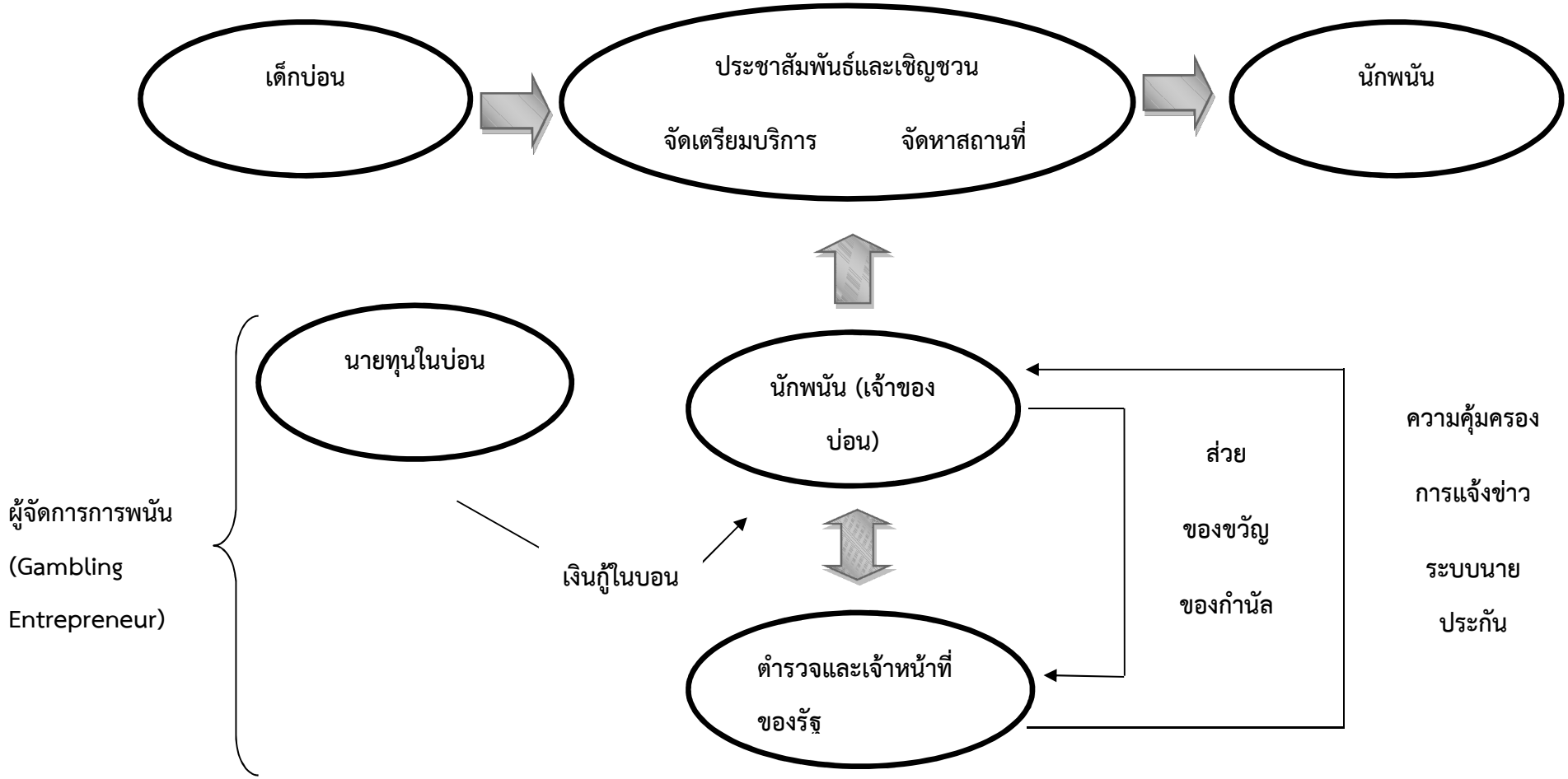

แผนภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายการจัดการให้เกิดการเล่นของบ่อนพนันไพ่ จังหวัดอุบลราชธานี

จากแผนภาพความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายการจัดการให้เกิดการเล่นของบ่อนพนันไพ่ในจังหวัดอุบลราชธานี จะเห็นได้ว่าในการจัดตั้งบ่อนพนันไพ่ เพื่อให้นักพนันได้เข้าไปเล่นนั้นมีตัวกลางหรือ ผู้จัดการการพนัน (Gambling Entrepreneur) ที่จะคอยทำหน้าที่ให้เกิดการรวมตัวอยู่ 3 กลุ่มคือ กลุ่มนักพนันที่ต้องการเปิดบ่อน กลุ่มนายทุนที่ต้องการปล่อยเงินกู้ และกลุ่มตำรวจกลุ่ม ซึ่งทั้งสามกลุ่มจะทำงานอย่างใกล้ชิดเพื่อให้มีการเปิดบ่อน

จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทั้ง 3 เครือข่าย คือ คือ เครือข่ายคนเล่น เครือข่ายนายทุนและเครือข่ายตำรวจ ซึ่งแต่ละเครือข่ายก็มีความลื่นไหลไปมา ผู้เล่นก็สามารถเลื่อนระดับมาเป็นเจ้าของบ่อนได้ ถ้ามีเงินมากพอ นายทุนก็จะเป็นทั้งแหล่งเงินกู้และใน ขณะเดียวกันก็สามารถเป็นคนเล่นด้วย โดยจะมีเครือข่ายตำรวจที่คอยรับเคลียร์ปัญหาจากตำรวจด้วยกันเองและผลที่ตามมาจากการเปิดบ่อนผ่านการเก็บค่าต๋ง ส่วนเจ้าของบ่อนเองถ้าไม่ไหวก็ลงมาเป็นแค่คนเล่นและหาแหล่งทุนเพื่อขึ้นเป็นเจ้าของบ่อนได้ เพราะการเล่นสเตอเกิดการได้เสียกันสูง ได้เงินเร็วและได้เงินค่าต๋งมากจากการหักจากเงินที่ได้ออก ร้อยละ 5 ของแต่ละตา ทำให้ทั้งผู้เล่น นายทุนและตำรวจ ต่างเห็นช่องทางในการหาเงินและการทำธุรกิจ ทำให้ไม่น่าแปลกใจที่ทำไมธุรกิจบ่อนการพนัน ยังคงกระจายอยู่ตามเมืองต่างๆ

ความสัมพันธ์ดังกล่าวก็เป็นไปในรูปแบบของการพึ่งพาอาศัยกัน ในเรื่องของเงินทุนในการเล่น การเป็นเจ้าของบ่อนและความสะดวกในการหลบหลีกเรื่องจากการตรวจและการร้องเรียนในการเปิดบ่อน ปัจจัยร่วมที่เห็นคือความสัมพันธ์ของแต่ละคนที่เกี่ยวข้องกัน เงินและอำนาจ ที่ทำให้ทั้ง 3 กลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ ในแง่ของอำนาจ นายทุนสามารถที่จะเลือกได้ว่าจะให้เงินแก่ใคร หรือไม่ให้ใครก็ได้ ทั้งกับผู้เล่นและเจ้าของบ่อน และผู้เล่นกับเจ้าของบ่อนก็สามารถเลือกได้ว่าจะกู้จากใครก็ได้ เป็นการวัดใจ การสร้างเครดิตของตัวเองและการดูท่าทีของกันและกัน ส่วนตำรวจก็ใช้อำนาจในการเรียกเก็บเงินค่าต๋งจากเจ้าของบ่อน ที่มีการเก็บเป็นอาทิตย์, ทุก 15 วันและทุกเดือนนั้น ก็อ้างว่าจะไม่ให้ใครเข้ามายุ่งกับการดำเนินงานในการเปิดบ่อน

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายใต้โครงข่ายของการจัดให้มีการเล่นการพนัน จะเห็นได้ว่ามันคือการจัดระเบียบความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่การพนันที่ปิดบังซ่อนเร้น (Hidden Gambling) ซึ่งการจัดระเบียบดังกล่าวเป็นการสร้างข้อตกลงให้รัฐและกลไกรัฐเปิดพื้นที่สำหรับการพนันให้นักพนัน

ความหมายของการพนันในชีวิต : แรงจูงใจและพฤติกรรม

เมื่อกล่าวถึง “การพนัน” ความเข้าใจของคนโดยทั่วไปมักจะสร้างนิยามที่ผูกติด และกำกับโดยมาตรฐานทางศีลธรรมของสังคม การพนันจึงกลายเป็นกิจกรรมที่คนในสังคมส่วนใหญ่คิดว่า เป็นเรื่องกิจกรรมที่จะนำไปสู่ผลกระทบ เป็นกิจกรรมที่ผิดต่อระเบียบของสังคม แรงจูงใจของการพนันจึงถูกพิเคราะห์ว่าเป็นด้วยเพราะความต้องการและความอยากในทรัพย์ ด้วยเหตุดังนั้น นักพนันจึงกลายเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกจัดลำดับความสัมพันธ์ที่ต่างระดับกับคนในสังคมอื่น พื้นที่การพนันจึงถูกตีความว่าเป็นพื้นที่ของอบายมุข

อย่างไรก็ตาม ในมุมมองของ “นักพนัน” โดยเฉพาะนักพนันไพ่ การให้ความหมายของ “การพนัน” ได้สะท้อนถึงนัยความหมายของนักพนันที่เชื่อมโยงกับการให้ความหมายของการดำรงชีวิตในภาวะสังคมและเศรษฐกิจของความเป็นเมืองของจังหวัดอุบลราชธานี การสอบถามถึง นิยามความหมาย ของการเล่นพนันไพ่ของนักพนันทั้งระดับเจ้าของบ่อน เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักพนันกลุ่มต่างๆ อาทิ นักพนันที่เป็นข้าราชการ แม่ค้า พบการให้คำจำกัดความที่คล้ายกัน จะพบคำนิยามที่ซ่อนอยู่ในการให้ความหมายที่สำคัญ คือ นักพนันทุกคนเชื่อว่า การเล่นไพ่เป็นกิจกรรมทางสังคมประเภทหนึ่ง ที่เทียบเคียงได้กับกิจกรรมทางสังคมประเภทอื่นๆ ที่บุคคลทั่วไปใช้เป็นกิจกรรมคลายเครียด และกิจกรรมยามว่าง คำตอบที่ได้มักจะสะท้อนด้วยคำพูดที่ว่า “คือการเล่นเพื่อคลายเครียด” หรือ “กิจกรรมยามว่าง” “ กิจกรรมคลาดเครียดยามว่าง”

จากการกำหนดนิยามดังกล่าว หากอธิบายด้วยแนวคิดเรื่อง วาวล์ นิรภัย (Safety Valve)[50] ได้สะท้อนให้เห็นถึงการมองการพนันไพ่ในฐานะของกิจกรรมที่เกิดขึ้นยามว่าง (Leisure time) ที่ปลดปล่อยตัวนักพนันออกจากแรงกดทับและความขับข้องใจจากวิถีชีวิตของสังคมเมือง ดังเช่น แรงจูงใจของนักพนันข้าราชการครูผู้หนึ่งได้กล่าวถึง แรงจูงใจที่ทำให้เข้ามาเล่นการพนันคือ “...อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีอะไรทำแน่นอน มีชั่วโมงสอนที่แน่นอน กิจกรรมซ้ำๆ ทำให้มีเวลาว่าง...”[51] ขณะที่ข้าราชการกลุ่มอื่นๆ ที่เข้ามาเป็นนักพนันก็จะให้คำตอบที่คล้ายคลึงกันและได้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเจในการดำรงชีวิต ด้วยเหตุดังนั้น นักพนันในกลุ่มนี้จึงมีความเชื่อร่วมกันว่า พื้นที่และการเล่นการพนันไพ่กลายเป็นวาวล์ นิรภัย ที่ปลดปล่อยพวกเขาออกจากกิจกรรมและวิถีของอาชีพที่จำเจ ที่ทำให้รู้สึกถึงความเบื่อหน่าย จากการให้นิยามความหมายในแง่นี้ การพนันจึงเป็นกิจกรรมที่ทำหน้าที่ทางบวกของสังคม

---

[50] Per Binde. ***Gambling motivation and involvement: A review of social science research***. Stockholm: Sweden.(2009).pp.12-14.

[51] นางแก้ว นามสมมติ, ข้าราชการครู สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม 2557.

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการพนัน และการเล่นการพนันไพ่จึงกลายเป็นพื้นที่รองรับความรู้สึกเบื่อหน่ายจำเจ ของนักพนัน "พื้นที่บ่อน" ดังกล่าว จึงกลายเป็นพื้นที่ที่ต้องทำหน้าที่ทางสังคม-เศรษฐกิจขึ้นมาเช่นเดียวกับสังคม-เศรษฐกิจที่นักพนันหลีกหนี การได้มีเพื่อน การไปเล่นกับเพื่อน การไปเล่นเพราะเพื่อนชวน รวมถึง การได้พูดคุยสนุกสนานในหมู่เพื่อนนักพนัน[52] การสังเกตบรรยากาศของการเล่นไพ่ของนักพนันที่จะมีพฤติกรรมการพูดท้าทายคู่แข่ง ความภูมิใจในการเป็นผู้ที่มีแต้มเหนือกว่า และ การพูดเสียดสี ประชดประชันต่อผู้แพ้หรือผู้ชนะ ทำให้พื้นที่บ่อน ได้สร้างการอยู่ร่วมกันของนักพนัน ซึ่ง Goffman เรียกว่าเป็น รางวัลทางสังคมของการพนัน (The social rewards of gambling)[53]

นอกจากนี้ ความสนุกที่ได้จาก "การเสี่ยงโชค" ได้สะท้อนถึงนัยของความต้องการเอาชนะโชค ด้วยแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ ที่ประกอบด้วยทักษะการจัดการ ความคิดในการเงินพนัน ความคิดคาดเดาแต้มไพ่ในมือคู่ต่อสู้ ความตื่นเต้น เร้าใจจากการเสี่ยงโชค จากการตัดสินใจใช้เงินในการลงทุน การเลือกวางเงินเดิมพันจึงเป็นการคิดคำนวณบนฐานที่คล้ายคลึงกับการลงทุน หากมองว่านักพนันไพ่คือปัจเจกบุคคลที่ทางเศรษฐกิจที่มีเหตุผลทางเศรษฐกิจ (rational-economic individual) การวางเดิมพันในเกม จึงนับเป็นการตัดสินใจด้านการลงทุนที่นักพนันเองต้องวิเคราะห์ต้นทุนค่าเสียโอกาสและหาวิธีการลดความเสี่ยงต่อการลงทุนด้วยการอาศัยทักษะการต่อสู้ในเกม ดังนั้น ความหมายของการเล่นไพ่ในฐานะของการจัดการกับการเสี่ยงโชค ด้านหนึ่งมันจึงสะท้อนถึง "อำนาจทางเศรษฐกิจ" ที่ Foucault ได้อธิบายว่ามันเป็นการแสดงออกถึงการเป็นผู้ประกอบการของตัวเอง (entrepreneurs of the self) เป็นการตัดสินใจที่นักพนันกระทำการโดยเสรีภาพในการตัดสินใจที่จะใช้และลงทุนด้านทรัพยากร เพื่อแลกกับการผลิตบางอย่างที่สร้างความพึงพอใจให้กับพวกเขา[54] ซึ่งความพึงพอใจของนักพนันไพ่ดังกล่าวนั้นจึงประกอบไปด้วย การสัมผัสถึงอำนาจในพื้นที่ของบ่อนไพ่ซึ่งการสัมผัสถึงอำนาจในลักษณะดังกล่าวนี้เอง จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่สามารถอธิบายได้ถึงสาเหตุที่ทำให้บ่อนการพนันไพ่ในเขตเมืองจังหวัดอุบลราชธานีมีเพียงบ่อนไพ่รัมมี่และบ่อนไพ่เสตอ เพราะการเล่นไพ่ที่ไม่มีเจ้ามือนักพนันเชื่อว่ามันทำให้พวกเขาสามารถที่จะคุมเกม

กล่าวได้ว่า ในการตีความ ความหมายการพนันของนักพนันไพ่ได้สะท้อนถึงนัยความหมายของการพนันที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของความเป็นเมืองในเขตเมืองอุบลราชธานีที่ ที่ระบบงานราชการสร้างวิถีอาชีพที่

---

[52] นางแก้ว นามสมมติ, ข้าราชการครู สัมภาษณ์วันที่ 7 มกราคม 2557.

[53] Ibid.pp.16-18

[54] Michel Foucault. *The birth of biopolitics: lectures at the Collège de France, 1978-79*. Translated by G. Burchell. New York: Palgrave Macmillan.(2008). p.226

จำเจ ขณะที่ความเติบโตด้านการค้าขายสร้างกลุ่มคนที่มีโอกาสในการสะสมทุน สร้างวิถีชีวิตของชนชั้นกลางเมืองที่มีเงินเดือน มีความมั่นคงทางรายได้ มีโอกาสในการเข้าถึงการสะสมทุน ไม่ต้องเผชิญความเสี่ยงจากการลงทุนด้านการเกษตร การเพาะปลูก ทำให้กิจกรรมการเล่นพนันไพ่มีความหมายต่อชีวิตในแง่ของการเป็นกิจกรรมทางสังคมประการหนึ่ง ที่นักพนันใช้หลีกหนีจากชีวิตประจำวันที่ถูกกำกับด้วยโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมที่ซ้ำซากจำเจ เข้าสู่พื้นที่บ่อน พื้นที่การพนันที่สามารถสร้างรางวัลทางสังคม ในรูปแบบของสังคมเพื่อนนักพนันที่อยู่ร่วมกัน และการรู้สึกถึงการแสดงบทบาทของนักพนันที่ได้สัมผัสอำนาจของการควบคุมทรัพยากรในการเล่นเกมไพ่

ผลกระทบของการพนันไพ่

แม้ว่าในการวิเคราะห์ความหมายของการพนันและนัยสำคัญต่อชีวิตของนักพนัน จะสะท้อนถึงการทำหน้าที่ของกิจกรรมการพนันไพ่ในฐานะกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมยามว่างทางบวก แต่ปฏิเสธไม่ได้ที่จะกล่าวว่ากิจกรรมทางบวกนั้นได้ส่งผลกระทบต่อนักพนัน ครอบครัว และสังคม ซึ่งในการกล่าวถึงผลกระทบของการเล่นการพนันไพ่ในเขตเมืองของจังหวัดอุบลราชธานี ขอกล่าวถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับจุลภาค และมุมมองในเชิงสังคมมากกว่าด้านการแพทย์และจิตวิทยา

การสูญเสียทรัพย์สิน และสถานะทางเศรษฐกิจในสังคม เป็นผลกระทบที่มักถูกกล่าวถึงจากนักพนันมากที่สุด เมื่อถูกถามถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ ดังเช่นกรณีของนางทอ นามสมมติ อดีตนายทุนปล่อยเงินกู้ ได้เล่าถึงผลกระทบของการเล่นพนันไพ่ให้ฟังว่า เมื่อ 10 ปีก่อนนางทอเป็นนายทุนปล่อยกู้ที่เป็นที่รู้จักคนหนึ่งของจังหวัด และปล่อยกู้ในบ่อนด้วยต่อมาถูกชักชวนให้เล่นโดยเพื่อนๆ ในบ่อน หลังจากได้เล่นมาเป็น 10 ปี สิ่งที่ได้สูญเสียทรัพย์สินของครอบครัวคือ หอพักในเมือง ร้านขายของชำ และบ้าน จากการลองประมาณการราคาทรัพย์สินที่เสียไปรวมแล้วมีมูลค่าเกือบ 4 ล้าน การสูญเสียทรัพย์สินได้นำมาสู่ผลกระทบด้านอื่นตามมาคือปัญหาการหย่าร้างในครอบครัว โดยที่ลูกทั้งสองไม่สามารถที่จะอยู่กับเธอได้ จำเป็นที่จะต้องให้สามีรับไปดูแล แม้ว่านางทอจะเชื่อว่าปัญหาการสูญเสียสถานะทางเศรษฐกิจ หน้าตาทางสังคม และปัญหาครอบครัว เหล่านี้เกิดจากการเล่นการพนันไพ่ แต่นางทอก็ยังคงที่จะยินดีที่จะเล่นไพ่และเปิดบ่อน เพราะเป็นทั้งแหล่งรายได้และสังคมเพื่อนที่ปรากฏอยู่

สำหรับมุมมองด้านกฎหมาย การรับสินบนและระบบส่วยจากบ่อนพนันไพ่ เป็นผลกระทบทางสังคมอีกประการที่สำคัญ แม้แต่นักพนันที่จะต้องจ่ายส่วย หรือใช้ระบบนายประกันของตำรวจยังมีความคิดเห็นว่าทำให้กฎหมาย ซึ่งเป็นกฎระเบียบของสังคมไม่มีความศักดิ์สิทธิ การจ่ายส่วยของบ่อน การยินยอมให้มีการ

ปล่อยเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่มากกว่ากฎหมายกำหนด กลายเป็น “ธุรกิจสีเทา”[55] ที่ดำเนินการโดยตำรวจ จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการอาศัยช่องว่างทางกฎหมายของกลไกรัฐ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์

ดังนั้น จากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเล่นพนันไพ่ของนักพนันในเมืองจังหวัดอุบลราชธานี จึงสะท้อนให้เห็นปัญหาของการพนันทั้งในกรอบของจริยธรรมปัญหาทางสังคมที่เกิดจากการที่นักพนันปฏิเสธจริยธรรมของสังคม การพนันจึงถูกตีความว่าเป็นพฤติกรรมที่ทำร้ายตน ครอบครัวและสังคม พร้อมกันนี้ก็ได้สะท้อนถึงปัญหาเชิงการปฏิบัติตามกฎหมายของกลไกลของรัฐ ดังเช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ จนทำให้ช่องว่างทางกฎหมายเป็นพื้นที่สำหรับการจัดเล่นกิจกรรมการพนันนี้ขึ้นได้ ส่งผลต่อความศักดิ์สิทธิ์และมาตรฐานทางกฎหมาย

ผลกระทบของการพนันออนไลน์และบ่อนชายแดนต่อบ่อนพนันไพ่ในเขตเมืองจังหวัดอุบลราชธานี

1. **การเข้ามาของพนันออนไลน์และการปรับตัวของบ่อนไพ่**

จากการสัมภาษณ์อดีตเจ้าของบ่อนไพ่เสตอ ถึงผลกระทบของความนิยมการพนันออนไลน์ต่อบ่อนไพ่โดยเฉพาะบ่อนเสตอ ได้ข้อมูลว่า ในส่วนของการได้รับผลกระทบของปริมาณผู้เล่นลดลงไปหรือไม่นั้นไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่จะได้รับผลกระทบในด้านของพฤติกรรมนักพนันที่เล่นไพ่ในบ่อน เมื่อนักพนันเสียเงินเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะกับการเล่นไพ่เสตอ นักพนันจำนวนหนึ่งจะหาทางออกด้วยการหันไปเล่นไพ่ออนไลน์เพื่อให้ตัวเองยังคงได้เล่นไพ่อยู่ แต่เป็นการเล่นที่เสียน้อยกว่า ซึ่งจากประสบการณ์ของอดีตเจ้าของบ่อนเล่าว่าหลังจากเป็นเจ้าของบ่อนและเป็นผู้เล่นไพ่เสตอด้วยนั้น เล่นเสียติดกันและเสียเงินจำนวนหลายแสนบาท จึงต้องหยุดเล่นและระหว่างนั้น ได้หาทางออกโดยหันไปเล่นบัคคาร่าตามการชักชวนของเพื่อนพนันในบ่อนเสตอได้แนะนำให้รู้จักกับลูกชาย เล่นครั้งแรกด้วยเงิน 50000 บาท และก็เพิ่มจำนวนได้เรื่อยๆ มีการหาลูกค้า VIP ที่สามารถจะเติมเงินเท่าไหร่ก็ได้ไม่อั้น และมีการเปิดบัญชีโอนเงินเข้ามาให้ได้ตลอด ภายหลังลูกชายคนดังกล่าวเล่นบัคคาร่าและเสียเงินไปกว่า 10 ล้านบาทจึงยุติการเล่น ส่วนตนได้เงินทุนจากการเล่นบัคคาร่าร่วม 1 ปี ก็กลับมาเล่นไพ่เสตอเหมือนเดิม

นอกจากนี้ นักพนันหลายคนที่ใช้การเล่นการพนันออนไลน์เป็นทางออกจากการเสียเงินในบ่อนไพ่ จะกลับมาเล่นไพ่ในบ่อนเหมือนเดิม ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า

[55] สัมภาษณ์นายเอิน นามสมมติ นักพนัน , วันที่ 5 มกราคม 2557

"...เสียเงินเหมือนกัน ได้เงินเหมือนกัน แต่ไม่ได้จับเงินเล่นจริงๆ ต้องเอา user เล่นแล้วค่อยไปแลกชิปเป็นเงินออกมา รวมไปถึงการไม่ได้ลุ้นไพ่ที่เป็นการจับไพ่จริงๆ อรรถรสในการเล่นมันหายไป..." [56]

ดังนั้น กล่าวได้ว่า การพนันออนไลน์มีผลต่อการเล่นของนักพนันบ่อนไพ่ อยู่บ้างในด้านของการเป็นช่องทางในพักและการหาทุนเพื่อกลับมาเล่นในบ่อนพนันไพ่ใหม่อีกครั้ง

2. **ผลกระทบของบ่อนชายแดนต่อบ่อนพนันไพ่ของจังหวัดอุบลราชธานี**

สำหรับความคิดเห็นต่อบ่อนชายแดนกับพฤติกรรมการเล่นการพนันไพ่และบ่อนไพ่ในจังหวัดอุบลราชธานีนั้น นักพนันและอดีตผู้มีอิทธิพลคุมบ่อนในจังหวัดอุบลราชธานี มีความเห็นที่ตรงกันว่า มีผลกระทบในด้านที่ทำให้นักพนัน จะมีการหายไปจากบ่อนในบางช่วง เช่น หายไปเล่นในบ่อนชายแดน 1 – 2 เดือน จากที่เคยมาเล่นประจำทุกวัน

แต่อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลทั้งสองเชื่อมั่นว่า ระยะทางอาจไม่มีผลต่อการตัดสินใจเล่นการพนันไพ่ว่าจะเล่นที่บ่อนหรือในคาสิโนชายแดน เพราะหากเป็นนักพนันแล้วไม่ว่าอยู่ที่ไหน ใกล้หรือไกลก็จะเล่น แต่เงื่อนไขสำคัญที่ตัดสินใจที่ทำให้คนเล่นคือ ความเชื่อใจของนักพนันที่เล่นด้วยกัน รวมไปจนถึงความเชื่อใจความคุ้นเคยต่อนายทุนที่จะสามารถกู้เงินมาเป็นทุนสำหรับการเล่นได้

[56] สัมภาษณ์นายเอ นามสมมุติ, นักพนันและเจ้าของบ่อนการพนัน, วันที่ 10 กันยายน 2556

บทที่ 4

พนันฟุตบอลเว็บไซด์ (โต๊ะบอลในยุคออนไลน์) กรณีศึกษาเฉพาะเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ

1.บทนำ

หากกล่าวถึงสถานการณ์การพนันในจังหวัดอำนาจเจริญ สถานการณ์และชนิดการเล่นการพนันแทบไม่มีความแตกต่างไปจากจังหวัดอื่นๆในภาคอีสานตอนล่างเท่าใดนัก ทั้งชนิดของการเล่นการพนัน เช่น ล็อตเตอรีหรือหวยรูปแบบต่างๆ อาทิ หวยไทยและหวยลาว หรือการพนันพื้นบ้านชนิดต่างๆ ได้แก่ ไฮโล ชนไก่ มวยตู้ ไพ่ชนิดต่างๆ หรือการพนันทายผลกีฬาต่างๆ โดยผู้เล่นพนันในแต่ละชนิดการพนันก็จะมีความแตกต่างหลากหลายด้วยเช่นกัน กล่าวคือ มีผู้เล่นในช่วงวัยต่างๆ ตั้งแต่วัยเด็ก (ประมาณ 7-8 ปี)[57] จนถึงวัยชรา การเล่นการพนันก็พบได้ในทุกๆ อาชีพอาชีพ และมีวงเงินในการเล่นพนันที่มากน้อยต่างกันไปตามฐานะของผู้เล่นและชนิดของการพนันที่เล่น

บ่อนการพนันในเขตเมืองของจังวัดอำนาจเจริญมักจะเป็นบ่อนที่ทำการเล่นพนันเพียงชนิดเดียว เช่น บ่อนไพ่ บ่อนไฮโล บ่อนชนไก่ การตั้งบ่อนส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นบ่อนวิ่ง ที่จะไม่มีการตั้งบ่อนอยู่ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งอย่างถาวร และขนาดของบ่อนมีขนาดไม่ใหญ่นัก สถานที่ที่ใช้เป็นที่ตั้งของบ่อนจะมีการหมุนเวียนเปลี่ยนสถานที่เล่นพนันโดยตลอด ส่วนใหญ่มักจะตั้งบ่อนวิ่งตามงานพิธีหรืองานประเพณีพื้นบ้านต่างๆ เช่น งานศพ งานโกนผมไฟเด็กทารก[58] เป็นต้น ส่วนสาเหตุที่จังหวัดอำนาจเจริญไม่มีบ่อนถาวรขนาดใหญ่ อาจเป็นเพราะจังหวัดอำนาจเจริญมีขนาดทางเศรษฐกิจไม่ใหญ่โตนักเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดข้างเคียง ซึ่งอาจมีผลต่อจำนวนนักพนันและจำนวนเงินที่ใช้ในการเล่นพนัน โดยจังหวัดอำนาจเจริญมียอดรายได้จากกิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการของจังหวัด (GPP) ในปี พ.ศ.2554 จำนวน 12,099 ล้านบาท ส่วนจังหวัดอุบลราชธานีมียอดรายได้จากกิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการของจังหวัด(GPP)ในปีเดียวกัน จำนวน 84,137 ล้านบาท[59] ประกอบกับจังหวัดอำนาจเจริญมีที่ตั้งอยู่ใกล้กับบ่อนคาสิโนชายแดนในประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้นักพนันมีช่องทางในการเล่นพนันนอกเหนือไปจากเล่นการพนันผ่านบ่อนในจังหวัด

---

[57]สตพร (ขอสงวนนามสกุล). ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ วันที่ 29 มีนาคม 2556.

[58]หมาก (นามสมมติ). ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ วันที่ 19 มีนาคม 2556.

[59]สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=96 เข้าถึงเมื่อ 15 มกราคม 2557.

แม้กระนั้น ในระยะ 5 – 10 ปีที่ผ่านมา กลับพบว่ามีชนิดการพนันชนิดหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมในเขตพื้นที่อำเภอเมืองอำนาจเจริญ และกำลังได้รับความนิยมในหมู่เยาวชน และกลุ่มคนทำงาน โดยอาศัยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสรเทศในปัจจุบันเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการเล่น และการบริการจัดการการพนัน และเป็นชนิดการพนันมีการปรับตัวด้านการจัดการมากที่สุดชนิดหนึ่งในเขตตัวเมืองอำนาจเจริญ การพนันชนิดดังกล่าวคือ การพนันทายผลการแข่งขันฟุตบอล การพนันทายผลฟุตบอลในเขตจังหวัดอำนาจเจริญมีทั้งการพนันทายผลฟุตบอลแบบออนไลน์ที่เป็นการข้ามาของบ่อนคาสิโนจากต่างประเทศ ในส่วนของเจ้ามือพนันท้องถิ่นเองก็ได้มีการปรับตัวโดยอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาในการเล่นพนัน จากบ่อนรับพนันทายผลฟุตบอลหรือ‘โต๊ะบอล’ในพื้นที่ที่เล่นพนันผ่านโพย พัฒนามาเป็นการพนันทายผลการแข่งขันฟุตบอลที่นำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ เช่น ใช้เว็บไซต์ในการประกาศราคาต่อรอง มีการใช้โปรแกรมประมวลผลจำนวนเงินได้/เสียจากการพนัน มีโปรแกรมการจัดการธุรกิจการพนันที่ทำให้เจ้ามือสามารถดูข้อมูลการเล่นพนันจากบ่อนหลายแห่งของตนได้ และยังสามารถบริหารจัดการบ่อนต่างๆในเครือข่ายได้พร้อมๆกัน ด้วยเหตุที่รายงานวิจัยฉบับนี้เน้นการศึกษาการพนันที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ดังนั้นการศึกษาการปรับตัวของบ่อนในท้องถิ่นจึงมีความน่าสนใจยิ่ง ประกอบกับการพนันฟุตบอลออนไลน์ได้มีผู้ศึกษาไว้อย่างหลากหลายแล้ว รายงานวิจัยในส่วนนี้จึงมุ่งให้ความสนใจไปที่การพนันท้องถิ่น ในเขตเมือง ชนิดการพนันที่จะศึกษา คือ การพนันทายผลฟุตบอลที่พัฒนามาจากโต๊ะรับแทงพนันทายผลฟุตบอลในอดีต

2 ประวัติ / พลวัตของการเปลี่ยนแปลงของการพนันฟุตบอลของพื้นที่เมืองอำนาจเจริญ

การพนันฟุตบอลในเขตเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญ

การพนันฟุตบอลเป็นชนิดการพนันที่ค่อนข้างจะสอดคล้องกับความเป็นเมือง เนื่องจากในตัวเมืองมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการพนันชนิดนี้ ไม่ว่าจะเป็นสัญญาณอินเตอร์เน็ตที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการแทง-จ่ายเงินพนัน การอ้างอิงข้อมูลเกี่ยวกับราคาต่อรองในการพนัน รวมถึงการบริหารจัดการบ่อน หรือสัญญาณการถ่ายทอดสดการแข่งขันไม่ว่าจะเป็นสัญญาณดาวเทียม เคเบิลทีวี หรือสัญญาณ 3G ก็มักจะหาได้ง่ายในเขตเมือง ประกอบกับระบบคมนาคม เช่น ถนน ก็มีความสะดวกสบายทำให้ผู้เล่นพนันสามารถเดินทางไปบ่อนที่รับแทงพนัน ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ยิ่งในกรณีของจังหวัดอำนาจเจริญที่เป็นเมืองขนาดเล็กแล้ว การเดินทางไปบ่อนหรือร้านที่รับแทงพนันใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที

ในกรณีของจังหวัดอำนาจเจริญ การพนันฟุตบอลที่เป็นที่นิยมในเขตเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญและสามารถพบได้ทั่วไป ก็คือการพนันทายผลฟุตบอลทั้งในรูปแบบออนไลน์ โต๊ะบอลแบบเดิม และพนันทายผล

ฟุตบอลของบ่อนที่เป็นส่วนผสมระหว่างออนไลน์ และโต๊ะบอลแบบเดิม กล่าวคือได้มีการใช้เว็บไซต์มาใช้ในบางขั้นตอนของการเล่นพนัน แต่ในบางขั้นตอนยังต้องอาศัยการแทงพนันแบบซึ่งหน้าเหมือนกับโต๊ะบอลแบบเดิม รายงานวิจัยฉบับนี้จึงขอนิยามการพนันชนิดนี้ตามจุดเด่นของชนิดการพนันนี้ว่า 'การพนันบอลเว็บไซต์'(รายละเอียดด้านต่างๆของการพนันรูปแบบนี้จะได้กล่าวถึงในส่วนต่อไป) ชนิดการพนันที่กำลังได้รับความนิยมสูงสุดในกลุ่มคนทำงาน และเยาวชนในขณะนี้ คือ การพนันบอลเว็บไซต์ เนื่องจากการเดินทางไปยังร้านรับแทงสะดวก วงเงินขั้นต่ำในการแทงก็ไม่มากนัก การจ่าย/รับเงินเดิมพันมีความถูกต้อง เป็นต้น

ในเขตเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญมีตัวแทนรับแทงพนันฟุตบอล 2 แห่ง ซึ่งเป็นการรับแทงพนันฟุตบอลเว็บไซด์ (ในอดีต มีสถานที่รับแทงพนันทายผลการแข่งขันฟุตบอล 3 แห่ง แต่ได้ปิดตัวลงหนึ่งแห่ง) แห่งที่ 1 เป็นสถานที่รับแทงพนันที่ใหญ่และดำเนินการมายาวนานที่สุด ส่วนสถานที่รับแทงพนันแห่งที่ 2 ก็จะรับแทงพนันเฉพาะการทายผลแข่งขันฟุตบอลเพียงชนิดเดียวเท่านั้น โดยการให้ข้อมูล อัตราต่อรอง และการแทงพนัน จะดำเนินการผ่านเว็บไซต์ www.7531bet.com[60] การดำเนินการรับแทงพนันเพียงชนิดเดียวนั้นสะท้อนให้เห็นว่าในเขตเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญมีผู้นิยมเล่นพนันฟุตบอลเป็นจำนวนมาก จนบ่อนไม่จำเป็นต้องให้บริการการพนันชนิดอื่น บ่อนดังกล่าวก็มีรายได้เพียงพอที่จะดำเนินกิจการต่อไป ส่วนสาเหตุที่ทำเกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นเพราะการแข่งขันฟุตบอลเป็นชนิดกีฬาที่กำลังได้รับความนิยมในสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ผาสุก พงไพจิตร และคณะ "เรื่อง หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า" งานวิจัยของ สังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ เรื่อง "เศรษฐกิจการพนัน: ทางเลือกเชิงนโยบาย" ที่ต่างกล่าวว่าวงเงินหมุนเวียนในธุรกิจการพนันฟุตบอลเพิ่มสูงขึ้นทุกปี[61] ประกอบกับ กีฬาฟุตบอลยังมีการแข่งขันทุกวันวันละหลายสิบคู่ ทั้งฟุตบอลลีกในประเทศ ฟุตบอลรายการทัวร์นาเมนต์ โดยเฉพาะ 5 ลีกชั้นนำในยุโรป (พรีเมียร์ลีก อังกฤษ, บุนเดสลีกา เยอรมัน, ลาลีกาลีก สเปน, กัลโชซีรีอาร์ อิตาลี และลีกเอิง ฝรั่งเศส)[62] จึงเป็นกีฬาที่ทุกคนเข้าถึงได้ง่าย และกลายเป็นกีฬาที่ผู้เล่นพนันชาวไทยนิยมมากที่สุด[63]

---

[60]นาย อ. (ขอสงวนชื่อและนามสกุล), ผู้ดูแลกิจการสถานที่รับแทงพนันบอลเว็บไซต์แห่งหนึ่งในเขตเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ วันที่ 9 ธันวาคม 2556.

[61]ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ สังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ อ้างถึงใน ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. **จุลสารทันเกม.** ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2555), ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เครือข่ายเดือนตุลา, หน้า 17.

[62]รัตพงษ์ สอนสุภาพ. *"การพนันออนไลน์ บททดสอบครั้งใหม่ของสังคมไทย".* **จุลสารทันเกม.** ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2555), ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เครือข่ายเดือนตุลา, หน้า 6.

[63]ไพศาล ลิ้มสถิตย์. อ้างแล้ว, หน้า 14.

3 ประเภท/รายละเอียดของการพนันบอลเว็บไซต์

การพนันบอลเว็บไซต์ เป็นชนิดการพนันที่พัฒนามาจากการบ่อนพนันฟุตบอล หรือ‘โต๊ะบอล’ แบบเดิมที่แทงพนันโดยการใช้โพย และเปิดกิจการเพื่อรองรับการพนันในท้องถิ่นที่โต๊ะบอลแห่งนั้นตั้งอยู่ แต่ในปัจจุบันได้อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ และอินเตอร์เน็ตเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการการเล่นพนันในบางขั้นตอน การพนันบอลเว็บไซต์ มีความแตกต่างจากการพนันฟุตบอลออนไลน์ที่กระบวนการการเล่นพนันและการรับแทงทุกขั้นตอนสามารถดำเนินการผ่านระบบอินเตอร์เน็ต จึงอาจกล่าวได้ว่า การพนันบอลเว็บไซต์เป็นการพนันกึ่งออนไลน์ ลักษณะกึ่งออนไลน์ดังกล่าว รวมถึงพลวัตรและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงจากโต๊ะบอลสู่การพนันบอลเว็บไซต์ จะถูกอธิบายในส่วนต่อไป

การพนันทายผลฟุตบอลในบ่อนหรือโต๊ะรับแทงในยุคแรกมีรูปแบบเกมพนัน 2 ประเภท คือ ประเภทบอลเดี่ยว และประเภทบอลชุด[64]

ประเภทบอลเดี่ยว หมายถึง การเล่นพนันที่ผู้เล่นจะทายผลฟุตบอลเป็นคู่ๆ โดยผลได้-เสียของการพนันจะไม่เกี่ยวข้องกัน ผู้แทงพนันมีสิทธิที่จะเลือกเล่นกี่คู่ก็ได้ เล่นพนันแต่ละคู่ก็จะขึ้นอยู่กับอัตราต่อรองของแต่ละคู่ ส่วนประเภทบอลชุด (บอลสเต็ป, บอลพวง, บอลโยง) หมายถึงการแทงพนันที่ผู้เล่นพนันต้องเล่นพนันแต่ละชุดไม่ต่ำกว่า 3 คู่ โดยผู้เล่นพนันจะได้เงินพนันก็ต่อเมื่อ เล่นพนันถูกทุกคู่ต่อหนึ่งชุด ถ้าผิดคู่ใดคู่หนึ่งถือเสียพนัน

ในระยะแรกของการพนันทายการแข่งขันฟุตบอล ขั้นตอนการแทงจะเริ่มจาก เจ้ามือ หรือเจ้าของธุรกิจการให้บริการพนันทายผลฟุตบอล(หรือโต๊ะบอล)จะออกโพยรายชื่อคู่แข่งขัน ราคาต่อรองของแต่ละคู่ ในกรณีของอำนาจเจริญ การแทงพนันจะใช้ระบบบอลชุด โดยผู้เล่นจะต้องพนันทายผลฟุตบอลอย่างน้อย 3-7 คู่ต่อหนึ่งชุดการแทงพนัน การแทงจะแทงผ่านโพยที่เจ้าของหรือโต๊ะบอลแต่ละแห่งเป็นผู้กำหนด การเล่นพนันไม่ได้อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้[65] กล่าวคือ มีการแทงพนันกับเจ้ามือ หรือ“โต๊ะบอล” เจ้ามือหรือโต๊ะบอลก็จะมีสมุดบัญชี หรือใช้คอมพิวเตอร์ในการกรอกข้อมูลการแทงพนันของนักพนันเท่านั้น ราคาต่อรองก็กำหนดขึ้นเองและใช้เป็นข้อตกลงของทั้ง 2 ฝ่าย ข้อเสียของการเล่นพนันแบบนี้คือ ในมุมของผู้พนัน ราคาต่อรองไม่แน่นอนผันแปรไปตาม ‘โต๊ะบอล’แต่ละแห่ง หลักฐานการแทงไม่แน่นอน หลายครั้งเกิด

---

[64]วิษณุ วงศ์สินศิริกุล. 2554, อ้างแล้ว, หน้า 7 – 8.

[65]น.ส. ป. (ขอสงวนชื่อและนามสกุล), ผู้ดูแลกิจการสถานที่รับแทงพนันบอลเว็บไซต์แห่งหนึ่งในเขตเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ วันที่ 22 ธันวาคม 2556.

การสูญหายหรือโพยแทงพนันไม่ตรงกันระหว่างผู้แทงกับโต๊ะบอล[66] ทางฝ่ายเจ้ามือ หรือเจ้าของโต๊ะบอล ระบบการแทงพนันโดยอาศัยโพย ทำให้เจ้ามือไม่สามารถกำหนดหรือวางแผนเตรียมเงินทุน ปริมาณเงินสำรองที่จะต้องจ่ายหากผู้พนันทายผลการแข่งขันถูกต้อง รวมถึงการดูแลกิจการโต๊ะบอลหลายๆแห่งในหลายพื้นที่พร้อมๆกันได้[67]

เพื่อแก้ปัญหาข้างต้น เจ้ามือหรือโต๊ะพนันทายผลฟุตบอลได้ทำการปรับตัวโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการการพนัน กล่าวคือ เจ้ามือหรือโต๊ะบอลจะซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการจัดการการพนัน โดยการโปรแกรมนั้นจะทำงานผ่านเว็บไซต์ (www.7531bet.com) เว็บไซด์จะทำหน้าที่ในประกาศอัตราต่อรองกลางของฟุตบอลแต่ละคู่ (โปรดดูรูปประกอบ ที่1) เพื่อให้ผู้เล่นพนันทราบอัตราต่อรองล่วงหน้า ส่วนโปรแกรมการจัดการการพนันที่มาคู่กันนั้น จะทำหน้าที่เป็นฐานข้อมูลในการเชื่อมต่อข้อมูลจำนวนเงินพนัน กำไร-รายจ่ายที่เจ้าของโต๊ะบอลจะได้จากโต๊ะแต่ละแห่งของตนในแต่ละวัน โปรแกรมจะคำนวณเงินที่ได้รับและเงินที่ต้องจ่ายให้กับผู้เล่นพนันในวันถัดไป (โปรดดู รูปประกอบที่ 2)

ในส่วนของผู้เล่นพนัน โปรแกรมจะทำหน้าที่คำนวณพนันจะได้รับหากทายผลการแข่งขันถูกต้อง (คำนวณจากเงินแทงพนัน เทียบกับอัตราต่อรอง) วิธีการนี้แก้ปัญหาโพยที่ไม่ตรงกันและทำให้ผู้พนันทราบจำนวนเงินที่แน่นอนว่าหากตนเองแทงถูกจะได้เงินเท่าใด

ในการพนันบอลเว็บไซต์ ถึงแม้จะมีการดำเนินการเล่นพนันผ่านระบบอินเตอร์เน็ต แต่ก็เป็นเพียงขั้นตอนการดูอัตราต่อรอง หรือการประมวลข้อมูลในการเล่นพนันบนโปรแกรมที่ทำงานออนไลน์เท่านั้น ส่วนขั้นตอนอื่นๆของการเล่น ยังคงเป็นการแทงพนันและรับพนันตามปรกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนในการแทงพนัน กล่าวคือ ผู้เล่นพนันยังต้องแทงผ่านโพยและต้องเข้ามาแทงพนันผ่านเจ้าหน้าที่ในร้านที่เป็นตัวแทนรับแทงพนันของทางโต๊ะบอลด้วยตัวเอง(โดยไม่สามารถแทงพนันผ่านเว็บไซต์ได้เองโดยตรง) ขั้นตอนจะเริ่มจากเจ้าหน้าที่ของโต๊ะบอล(เดิมคือเด็กเดินโพย)จะบันทึกการรับแทงพนันลงในระบบอินเตอร์เน็ต เพื่อคิดคำนวณเงินที่ผู้พนันจะได้รับหากทายผลการแข่งขันถูกต้อง หลังจากเงินพนันแล้ว ผู้พนันจะได้รับสลิปที่บอกว่าตนเองเล่นพนันคู่ใดบ้าง หากทายผลถูกจะได้รับเงินเป็นจำนวนเท่าใดจากโต๊ะบอล (โปรดดูรูปประกอบที่ 3) เมื่อทายผลถูกต้องก็จะนำสลิปดังกล่าวมาเป็นหลักฐานในการขึ้นเงินกับโต๊ะด้วยตัวเองในวันถัดไป จึงอาจสรุปได้ว่าการพนันบอลเว็บไซต์ นั้นเป็นการพนันทายผลการแข่งขันฟุตบอล ‘กึ่งออนไลน์’ ด้วยเหตุที่ข้อมูล และการเล่น

---

[66]นาย ม. (ขอสงวนชื่อและนามสกุล), อดีตผู้เล่นการพนันทายผลฟุตบอล, สัมภาษณ์ วันที่ 22 ธันวาคม 2556.

[67]นาย อ. (ขอสงวนชื่อและนามสกุล), ผู้ดูแลกิจการสถานที่รับแทงพนันบอลเว็บไซต์แห่งหนึ่งในเขตเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ วันที่ 22 ธันวาคม 2556.

พนันบางส่วนกระทำการพนันผ่านระบบออนไลน์ แต่อีกส่วนหนึ่งยังคงเป็นการพนันที่ผู้เล่นพนันกับผู้รับแทงยังคงต้องมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง นอกจากนั้น การแทงพนันไม่ได้เป็นการแทงพนันกับบ่อนคาสิโนขนาดใหญ่ในต่างประเทศ การแทงพนันและการได้-เสียเงินพันก็ยังคงจำกัดอยู่ในขอบเขตของรัฐ

กล่าวโดยสรุป คือ การพนันบอลเว็บไซต์เป็นปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของโต๊ะรับแทงพนันทายผลฟุตบอลในท้องถิ่น ที่ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและอำนายความสะดวกให้กับเจ้ามือและผู้เล่นพนันของโต๊ะรับพนันทายผลฟุตบอลแบบเดิม แต่ในกรณีการพนันบอลเว็บไซต์ แม้จะมีการแทงพนันโดยใช้โปรแกรมผ่านเว็บไซต์ แต่ก็เป็นเพียงการนำเทคโนโลยีมาใช้เพียงบางขั้นตอนในการเล่นพนันเท่านั้น ส่วนขั้นตอนที่เหลือ เช่น การแทงพนัน และการรับ/จ่ายเงินพนัน เจ้ามือและผู้เล่นพนันยังคงต้องมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง นอกจากนั้นการแทงพนันไม่มีการแทงพนันข้ามพรมแดนรัฐเหมือนการแทงพนันฟุตบอลออนไลน์ จากลักษณะของการพนันทายผลฟุตบอลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น รายงานวิจัยฉบับนี้จึงได้นิยามชนิดการพนันกึ่งออนไลน์(ใช้เว็บไซต์ในการพนันแต่ไม่สามารถเล่นพนันผ่านระบบออนไลน์ได้ทั้งหมด)กึ่งโต๊ะรับแทงพนันทายผลฟุตบอลนี้ว่า ‘การพนันบอลเว็บไซต์’

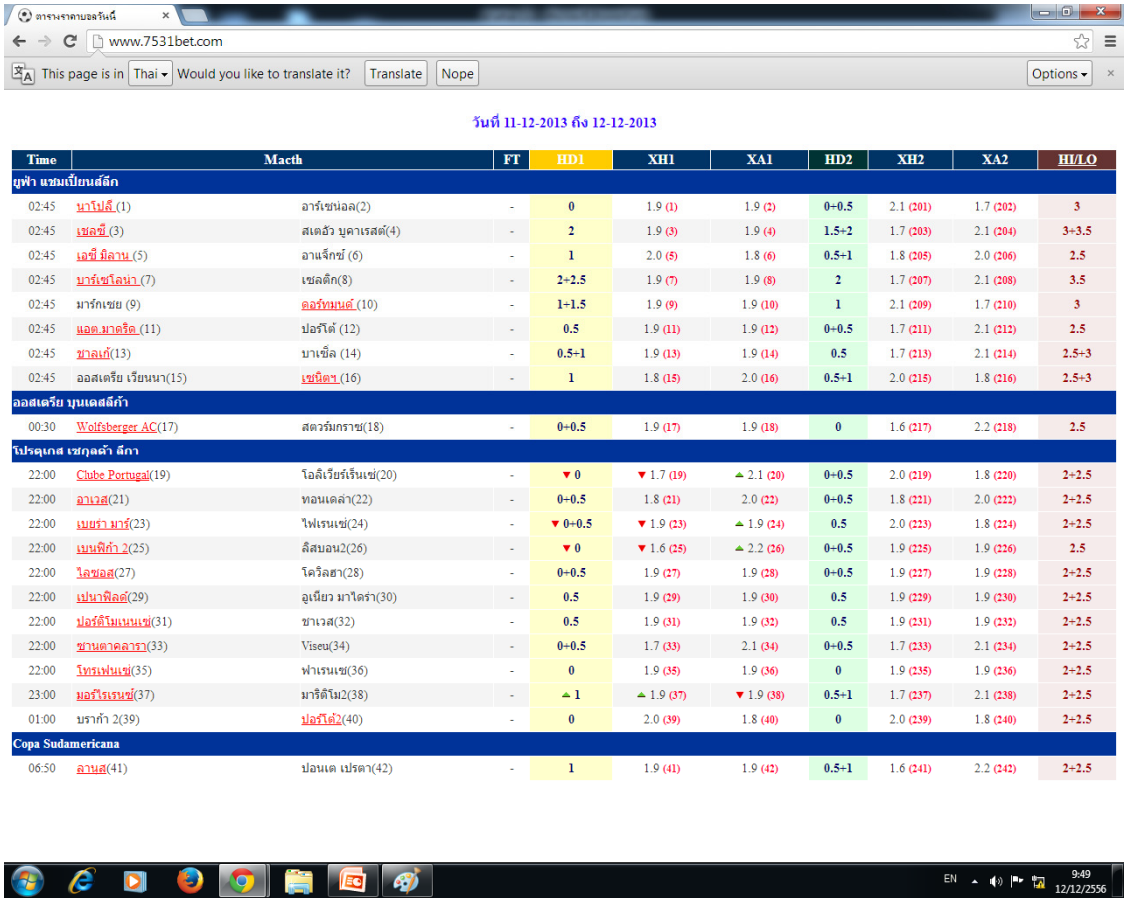

รูปประกอบที่ 1 : เว็บไซต์ที่ใช้ในการเล่นพนันทายผลฟุตบอล และราคาต่อรองที่ประกาศทางเว็บไซต์

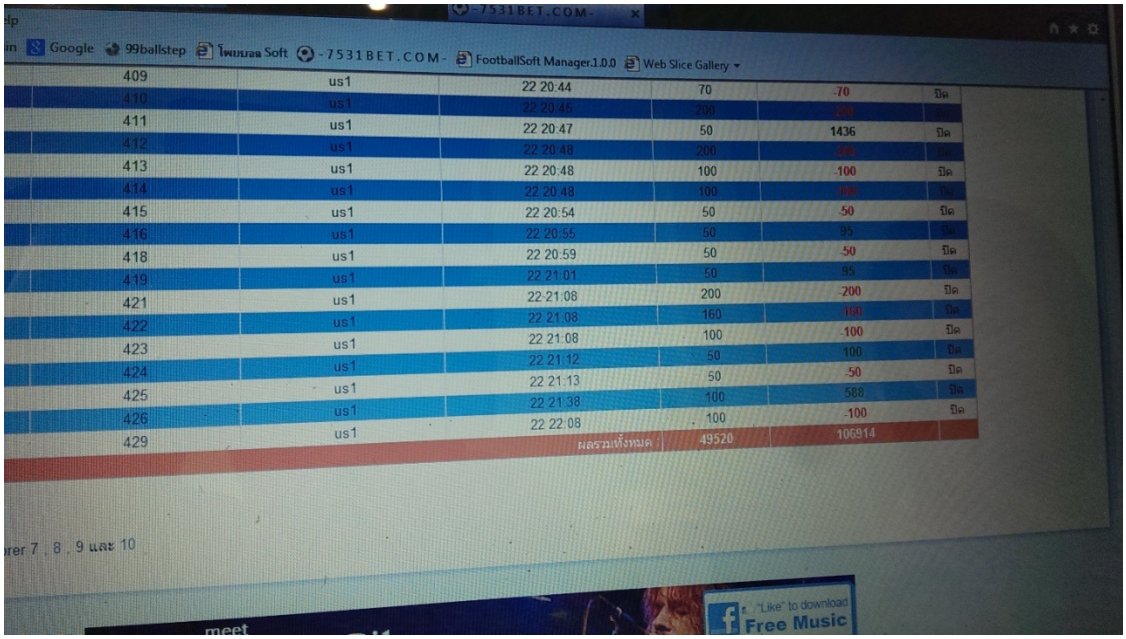

รูปประกอบที่ 2 : การประมวลกำไร/ขาดทุนวันต่อวัน ของเจ้ามือโต๊ะรับพนันทายผลฟุตบอล

รูปประกอบที่ 3: โพยแทงพนันก่อนกรอกเข้าโปรแกรมประมวลผลเงินเดิมพัน

และสลิปหลักฐานในการเล่นพนันบอลเว็บไซต์

ข้อแตกต่างระหว่างการพนันฟุตบอลเว็บไซต์และการพนันฟุตบอลออนไลน์

จากที่ได้กล่าวไปแล้วในเนื้อหาข้างต้นว่าการพนันฟุตบอลเว็บไซต์เป็นการพนันกึ่งออนไลน์ ลักษณะการเล่นจึงมีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างกับการพนันฟุตบอลออนไลน์ เนื้อหาในส่วนนี้จึงมุ่งอธิบายความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันระหว่างการพนันทั้งสองรูปแบบนี้ โดยเริ่มจากการนิยามและลักษณะและองค์ประกอบของการพนันออนไลน์ เพื่อจะได้นำมาเปรียบเทียบและชี้ให้เห็นการเป็นการพนันกึ่งออนไลน์ของการพนันฟุตบอลเว็บไซต์ได้ชัดเจนมากขึ้น

การพนันการพนันออนไลน์ที่มีการใช้คอมพิวเตอร์และระบบอินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางในการพนัน เริ่มมีบทบาทขึ้นเมื่อมีการใช้อินเตอร์เน็ตอย่างแพร่หลาย ในระยะแรก การพนันออนไลน์กระทำการพนันผ่านซอฟแวร์สำหรับการเล่นการพนัน การพนันออนไลน์เริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) เนื่องจากเว็บไซต์การเล่นการพนันในอินเทอร์เน็ตได้ถูกจัดทำขึ้นทั่วโลกประมาณ 50 เว็บไซต์[68] และกลายเป็นการพนันที่ได้รับความนิยมจากผู้เล่นการพนันหรือนักพนันทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วยเช่นกัน

นักวิชาการได้นิยามความหมายหมายของการพนันออนไลน์ ไว้หลากหลาย เช่น วิษณุ วงศ์สินศิริกุล กล่าวถึงการพนันออนไลน์ว่าเป็น “การเล่นการพนัน....ที่เกิดขึ้นได้ในเวลาเดียวกันแต่ต่างสถานที่”[69]Wikipedia, the free encyclopedia ให้ความหมายการพนันออนไลน์ว่าคือ การพนันที่เล่นโดยใช้อินเตอร์เน็ต[70]

องค์ประกอบของการให้บริการการเล่นพนันออนไลน์ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ 1)โดเมนเนม (domain name) และเซิร์ฟเวอร์ (sever) 2) โปรแกรมการเล่นการพนัน (gambling software) 3) การบริการรับจ่ายเงินพนัน (financial transaction)[71]

ประเภทหรือรูปแบบของการพนันออนไลน์

---

[68]ไพศาล ลิ้มสถิตย์. **เปิดปม เป็น อยู่ คือ “พนันออนไลน์” สังคมไทยยุคไร้พรมแดน**. กรุงเทพฯ: บริษัท เอมี่ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด, ไม่ปรากฏปีพิมพ์, หน้า 7-8.

[69]วิษณุ วงศ์สินศิริกุล. **เกมพนันออนไลน์ : หายนะเกมพนันที่ต้องควบคุม.** งานวิจัยสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2554, หน้า 7.

[70] Wikipedia, the free encyclopedia<http://en.wikipedia.org/wiki/Online_gambling>, สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2556.

[71] Wilson อ้างถึงใน วิษณุ วงศ์สินศิริกุล. **เกมพนันออนไลน์ : หายนะเกมพนันที่ต้องควบคุม.** งานวิจัยสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2554, หน้า 7.

การพนันออนไลน์มีรูปแบบการเล่นที่ค่อนข้างหลากหลาย ไพศาล ลิ้มสถิตย์[72] กล่าวถึงรูปแบบเกมพนันออนไลน์ที่พบในปัจจุบันในประเทศต่างๆทั้งที่เป็นการพนันถูกกฎหมายและผิดกฎหมายซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 4 รูปแบบคือ

1) การเล่มเกมพนันแบบคาสิโนเช่นบาคาร่าออนไลน์, รูเล็ตออนไลน์, แบล็กแจ๊ก หรือเกมไพ่ประเภทต่างๆ

2) การทายผลการแข่งขันกีฬา เช่น การแข่งม้า การแข่งสุนัขการแข่งขันฟุตบอล

3) การออกล็อตเตอรี่ ผู้ที่ต้องการซื้อล็อตเตอรี่สามารถสั่งซื้อและเล่นผ่านเว็บไซต์ขององค์กรหรือบริษัทเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐให้ดำเนินการธุรกิจนี้

4) การพนันอื่นๆเช่นการพนันหรือการทายผลที่เป็นการเสี่ยงโชคที่นิยมเล่นในประเทศนั้นๆ

จากความหมายและลักษณะข้างต้นของการพนันบอลออนไลน์ สามารถสรุปได้ว่า การพนันออนไลน์หรือบ่อนการพนันออนไลน์ เป็นการเล่นการพนันผ่านระบบอินเตอร์เน็ตโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลาง ผู้เล่นและผู้ให้บริการรับแทงพนันไม่จำเป็นต้องเล่นการพนันซึ่งหน้ากันหรืออยู่ในสถานที่เดียวกัน

ด้านการบริการรับจ่ายเงินพนัน โดยทั่วไปบริษัทรับแทงพนันออนไลน์จะร้องขอให้ลูกค้าที่ต้องการแทงพนันเปิดบัญชีพนันส่วนตัวกับทางบริษัท โดยการทำธุรกรรมทางการเงินใดๆที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพนันจะถูกกระทำผ่านบัญชีดังกล่าว[73] นอกจากการเปิดบัญชีแล้ว ปัจจุบันมีอีกหนึ่งช่องทางที่กำลังเป็นที่นิยมโดยเฉพาะผู้เล่นพนันรายย่อย คือการซื้อเครดิตในการแทงพนันผ่านบัตรเติมเงินของทางบริษัท[74] ผู้เล่นจึงสามารถซื้อบัตรในราคามากน้อยต่างกันไปตามความต้องการ และเมื่อพิจารณาจากวงเงินขั้นต่ำที่กำหนดในการซื้อบัตรแต่ละครั้ง พบว่าวงเงินในการแทงพนันเป็นวงเงินที่ไม่สูงมากนัก จึงทำให้การพนันออนไลน์ขยายขอบเขตของฐานะของผู้เล่นได้กว้างมากขึ้น ตั้งแต่คนที่มีรายได้ไม่มากไปจนถึงคนที่มีฐานะดี รวมทั้งเด็กและเยาวชน[75] ที่มีรายได้ไม่มากก็สามารถเข้ามาเล่นการพนันในบ่อนออนไลน์ได้ อีกทั้ง ผู้เล่นต้องการเข้ามาเล่นหรือจะเลิกเล่นเมื่อใดก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องรอรอบเวลาหรือรอให้สมาชิกมีจำนวนครบตามเกณฑ์การเล่น กลุ่มผู้เล่นจึงมีความ

---

[72]ไพศาล ลิ้มสถิตย์. อ้างแล้ว, หน้า 11.

[73]เพิ่งอ้าง, หน้า 9.

[74]พงสุข หิรัญพฤกษ์. “พูดคุยเรื่องการพนันออนไลน์กับคุณหนุ่ยแบไต๋”. ใน **จุลสารทันเกม.** ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2555), ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เครือข่ายเดือนตุลา, หน้า 11.

[75]ประมวล (ขอสงวนนามสกุล), ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์วันที่ 19 มีนาคม 2556.

หลากหลาย ทั้งเพศ อายุ และฐานะทางเศรษฐกิจ เพราะสามารถเดิมพันได้ตามวงเงินที่ต้องการ ไม่จำเป็นต้องเสี่ยงต่อการถูกเปิดเผยตัวตน เข้าถึงได้ง่าย นอกจากนี้ บางบริษัทรับแทงพนันออนไลน์ได้จัดชนิดการพนันที่หลากหลายให้นักพนันได้เลือกเล่นตามใจชอบ ซึ่งจะสามารถเปลี่ยนชนิดการเล่นการพนันออนไลน์เมื่อใดก็ได้ แต่ถึงกระนั้นการพนันออนไลน์มีข้อด้อย คือขาดความโปร่งใสในการให้บริการ ขาดความชัดเจนในการจ่ายเงินพนันให้กับลูกค้า[76]

จากการอธิบายลักษณะและประเภทของการพนันออนไลน์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการพนันออนไลน์มีความแตกต่างจากการพนันบอลเว็บไซต์ในประประเด็นสำคัญโดยสรุป ดังนี้

หัวข้อ/ประเด็น	**การพนันบอลออนไลน์**	**การพนันบอลเว็บไซต์**
ลักษณะการเล่นพนัน	เล่นพนันผ่านระบบอินเตอร์เน็ต	เล่นพนันผ่านระบบอินเตอร์เน็ตได้เพียงบางขั้นตอน เช่น การประกาศราคาต่อรอง การจัดการการรับแทง (กึ่งออนไลน์)
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นพนัน กับเจ้ามือ	ไม่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งหน้า	ปฏิสัมพันธ์ซึ่งหน้า/โดยตรง
เจ้ามือ/เจ้าของบ่อน	บ่อนคาสิโนในต่างประเทศ	เจ้ามือพนันในท้องถิ่น
ชนิดการพนัน	หลากหลาย	มีเพียงชนิดเดียว
ขอบเขตของการเล่นพนัน	ข้ามรัฐ	ท้องถิ่น
การรับ/จ่ายเงินพนัน	ผ่านบัญชี/เครดิต	เงินสด โดยผู้เล่นพนันต้องเข้าไปแทงพนันหรือรับเงิน จากร้านตัวแทนด้วยตนเอง

[76]วิษณุ วงศ์สินกุล. “โตไม่หยุด ฉุดไม่อยู่ เกมพนันในโลกออนไลน์”. ใน **จุลสารทันเกม.** ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2555), ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เครือข่ายเดือนตุลา, หน้า 14.

4 โครงสร้างการบริการจัดการ

เนื้อหาที่จะกล่าวถึงในส่วนต่อไป จะกล่าวถึงโครงสร้างการจัดการพนัน กระบวนการรูปแบบและวิธีการเล่น และวงเงินเดิมพัน ผู้เล่น การปรับตัวของสถานที่รับแทงพนันฟุตบอลเว็บไซต์ เฉพาะในเขตอำเภอเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญ

4.1 โครงสร้างเครือข่ายการจัดการการพนันบอลเว็บไซต์

การพนันชนิดต่างๆไม่ว่าจะเป็นการเล่นกันแบบซึ่งหน้าระหว่างผู้พนันด้วยกัน เล่นพนันแบบออนไลน์ หรือในลักษณะอื่นๆ ที่มีการพนันได้เสีย ล้วนแต่เป็นสิ่งผิดกฎหมายทั้งสิ้น บ่อนการพนันฟุตบอลเว็บไซด์ก็เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายเช่นกัน ด้วยขัดกับพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่าบ่อนหรือร้านรับแทงพนันบอลเว็บไซต์กลับยังคงดำเนินการตามปรกติ

จากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลบ่อนการพนันฟุตบอลเว็บไซด์แห่งหนึ่งในประเด็นการหลบเลี่ยงการตรวจจับของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น พบว่า ผู้ดูแลบ่อนการพนันออนไลน์กล่าวว่า *"มั่นใจว่าไม่ถูกจับ เพราะมีการเคลียร์กับตำรวจในพื้นที่"*[77] ผู้ดูแลคนดังกล่าวยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า ในกรณีของร้านพนันบอลเว็บไซต์ของตนเองได้จ่ายส่วยให้กับตำรวจ 2 หน่วย คือ ตำรวจท้องที่ กับตำรวจที่มาจากส่วนกลาง(ขอสงวนชื่อเฉพาะเจาะจงของหน่วยงาน) โดยทางร้านจะจ่ายเงินให้กับตำรวจท้องที่ประมาณเดือนละ 30,000 บาท และตำรวจในส่วนกลางประมาณไม่เกิน 10,000 บาท

ส่วนตัวเจ้าของบ่อนพนันบอลเว็บไซต์นั้น ผู้ดูแลบ่อนให้สัมภาษณ์ว่า

> *"ร้านนี้ มีผู้ดูแลชื่อเฮียบี(ชื่อสมมุติ-คณะผู้วิจัย) เฮียบีทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลกิจการร้านพนันของนายทุนชื่อซีพี(ชื่อสมมุติ-คณะผู้วิจัย) โดยนายทุนซีพีเป็นนายทุนใหญ่แต่เป็นนายทุนท้องถิ่นไม่ได้มีการเชื่อมโยงกับนายทุนระดับชาติหรือหรือกับบ่อนต่างประเทศ นายทุนซีพีเป็นคนศรีสะเกษ และนอกจากจังหวัดอำนาจเจริญแล้ว นายทุนคนนี้ยังมีธุรกิจการพนันอีกหลายกิจการ ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัด จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ*

[77] ผู้ดูแลกิจการบ่อนการพนันบอลเว็บไซต์แห่งหนึ่งในเขตเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ, อ้างแล้ว.

และจังหวัดอำนาจเจริญ ....นายทุนซีพีมีธุรกิจที่เป็น

ทางการคือเต็นท์รถมือสอง"[78]

จากข้อมูลดังกล่าว สามารถสร้างเป็นแผนภาพง่ายๆ ของเครือข่ายของบ่อนพนันบอลเว็บไซต์แห่งนี้และการลบเลี่ยงการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดังนี้

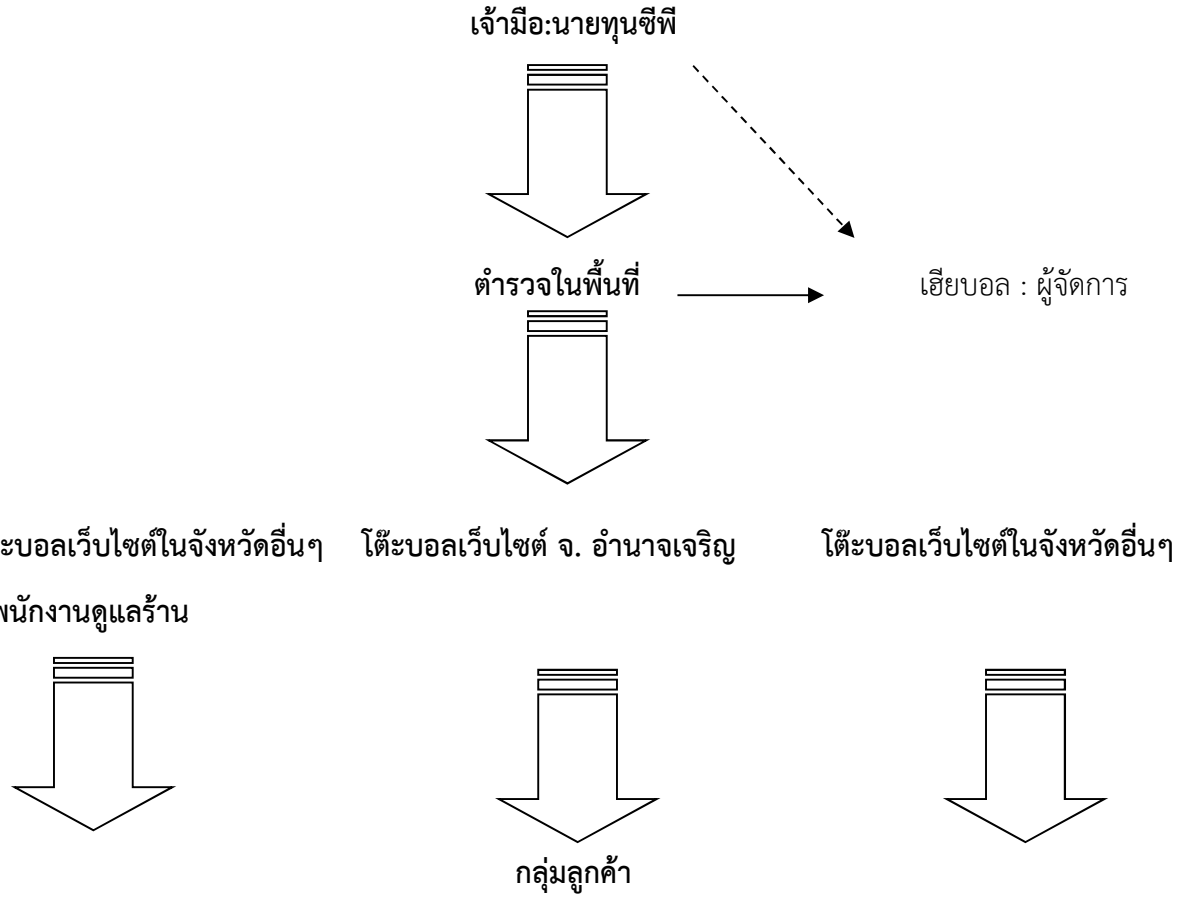

แผนภาพที่ 1 แผนภาพแสดงเครือข่ายของบ่อนการพนันออนไลน์ในเขตเมืองในจังหวัดอำนาจเจริญ

จากแผนภาพข้างต้นจะเห็นได้ว่า เจ้าของบ่อนการพนันแห่งนี้ เป็นเครือข่ายของทุนพนันท้องถิ่นและนายทุนผู้นี้ก็ทำธุรกิจบ่อนการพนันในลักษณะเดียวกันในจังหวัดอื่นด้วย คือ จังหวัดยโสธรและจังหวัดมุกดาหาร ศรีสะเกษและจังหวัดอำนาจเจริญเมื่อนำแผนภาพนี้มาเปรียบเทียบกับแผนผังการพนันฟุตบอล

[78] ผู้ดูแลกิจการบ่อนการพนันบอลเว็บไซต์แห่งหนึ่งในเขตเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ, อ้างแล้ว.

ออนไลน์ ของ วิษณุ วงศ์สินกุล[79] พบข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างการพนันฟุตบอลออนไลน์ กับพนันฟุตบอลเว็บไซต์คือ นายทุน และขอบเขตของการแทงพนัน กล่าวคือนายทุนของการพนันบอลออนไลน์มีความเชื่อมโยงกับนายทุนระดับชาติและกลุ่มทุนการพนันในต่างประเทศ แต่การพนันบอลเว็บไซต์เป็นรูปแบบการปรับตัวของนายทุนการพนันท้องถิ่นที่ทำการปรับตัวให้กิจการการพนันของตนเอง บริหารจัดการง่ายขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าในท้องถิ่นของตนเอง เช่น รับแทงพนันด้วยวงเงินไม่สูง อัตราต่อรอง และการจ่ายเงินเป็นระบบเชื่อถือได้ และโดยเฉพาะในจังหวัดขนาดเล็ก เครือข่ายอินเตอร์เน็ตยังไม่ครอบคลุม การเดินทางการร้านรับพนันยังสะดวกมากกว่าการเล่นพนันบอลออนไลน์ ข้อแตกต่างอีกประการคือ ขอบเขตของการแทงพนันที่การพนันออนไลน์เป็นการแทงพนันข้ามพรมแดนของรัฐ(ไม่ว่าจะเป็นตัวบ่อนที่รับแทงหรือเว็บไซต์ที่ใช้แทงพนันก็จดทะเบียนในต่างประเทศ) แต่การพนันบอลเว็บไซต์เป็นการเล่นพนันในท้องถิ่น ไม่มีการข้ามพรมแดนรัฐ อีกทั้งเว็บไซต์ที่ใช้ก็จดทะเบียนในประทศไทย

4.2 กระบวนการ ขั้นตอนการเล่นพนัน

วิษณุ วงศ์สินศิริกุล[80]ได้จำแนกรูปแบบเกมพนันทายผลฟุตบอลในประเทศไทยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ประเภทบอลเดี่ยว และประเภทบอลชุด จากการสัมภาษณ์พบว่าการแทงพนันฟุตบอลเว็บไซด์ของเขตเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ นิยมแทงพนันในรูปแบบของบอลชุด

ขั้นตอนการเล่นพนันทายผลฟุตบอลออนไลน์ของสถานที่รับแทงพนันฟุตบอลเว็บไซด์มีดังนี้

1. ผู้เล่นได้รับกระดาษ 2 แผ่น

   <u>แผ่นที่</u> 1 เป็นตารางการเตะในวันที่ทำการเล่น

   <u>แผ่นที่</u> 2 เป็นกระดาษโพยที่ระบุคู่ที่แทงและจำนวนเงินที่เล่น

2. เมื่อผู้เล่นตัดสินใจวางเงินเดิมพันหรือพนันฟุตบอลและกรอกรายละเอียดในโพยครบถ้วน ก็จะนำโพยและจำนวนเงินที่ลงเดิมพันมายื่นต่อพนักงานดูแลร้าน

3. พนักงานในร้านก็จะบันทึกข้อมูลการพนันฟุตบอลและวงเงินเดิมพันเข้าระบบอินเทอร์เน็ต www.7531bet.com/userและพิมพ์สลิปการแทลพนันฟุตบอล

---

[79]โปรดดูเพิ่มเติมใน วิษณุ วงศ์สินศิริกุล.2554, **อ้างแล้ว**, หน้า 53.

[80]วิษณุ วงศ์สินศิริกุล, อ้างแล้ว, หน้า 7-8.

ออกมาจากระบบซึ่งสลิปแต่ละใบจะระบุจำนวนเงินที่ลูกค้าจะได้รับไว้อย่างชัดเจน หากลูกค้าทายผลการแข่งขันถูกต้องหมดทุกคู่

4. เมื่อลูกค้าได้รับสลิปแล้ว ก็จะทำการตรวจสอบความถูกต้องว่าการเดิมพันครบถ้วนทุกคู่ใด หรือมีอะไรผิดพลาดหรือไม่ หากผิดพลาดก็จะส่งให้เจ้าหน้าที่แก้ไข แต่ถ้าเดินออกจากบ่อน (ร้าน) หรือผลบอลออกมาแล้วกลับมาทักท้วงถึงข้อผิดพลาด ทางบ่อนจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น

<u>การจ่าย-รับเงิน</u>

เมื่อผู้เล่นพนันทายผลการแข่งขันฟุตบอลถูกต้อง “เถ้าแก่”ผู้เป็นเจ้าของสถานที่รับแทงพนันฟุตบอลเว็บไซด์จะนำเงินสดมาจ่ายให้กับผู้เล่นโดยตรงในวันถัดไป ส่วนที่มาของเงินนั้นส่วนใหญ่เป็นเงินหมุนเวียนของ “เถ้าแก่”เอง แต่หากมีผู้เล่นวางเดิมพันจำนวนมาก เถ้าแก่ก็จะลดความเสี่ยงโดยการนำเงินเดิมพันจำนวนนั้นไปพนันกับโต๊ะบอลอื่น[81] ในหนึ่งสัปดาห์เถ้าแก่จะมีกำไรที่เกิดขึ้นจากการเล่นพนันอย่างน้อยประมาณ 200,000 บาท (ทางร้านจะมีการเคลียร์บัญชีในทุกวันจันทร์)

การเดิมพันจะต้องมีการพิจารณาอัตราต่อรองในส่วนต่างของประตูรวม เช่น เสมอควบครึ่ง ครึ่งลูก นอกจากนั้นยังต้องคำนวณอัตราต่อรองในส่วนของราคาต่อรองและจำนวนเงินได้ และในกรณีของสถานที่รับแทงพนันฟุตบอลเว็บไซด์ที่ให้สัมภาษณ์นอกจากอัตราต่อรองในส่วนต่างของประตูรวม ทางร้านได้เพิ่มทางเลือกในการเล่นพนันให้กับนักพนันอีกหนึ่งทางเลือก คือ การเล่นพนันโดยใช้จำนวนการทำประตูรวมของทั้งสองทีม(แทงสูง-ต่ำ คือ การได้เสียประตูที่เกิดขึ้นในเกมของทั้ง 2 ทีม ถ้าหากทั้งสองทีมมีผลรวมการทำประตูมากกว่า 3 ลูกคือแต้มสูง หากต่ำกว่า 3 ลูกคือแต้มต่ำ) อัตราต่อรองทั้งส่วนต่างประตูและจำนวนเงินจะมีการเปลี่ยนแปลงวันต่อวันผ่าน www.7531bet.com[82]และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าสถานที่รับแทงพนันออนไลน์ จะมีรายละเอียดที่ติดไว้เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้าทราบอย่างชัดเจน แต่จากการสังเกตการณ์ของคณะผู้วิจัยพบว่า ลูกค้าที่มาเล่นพนันฟุตบอลไม่ค่อยมีใครให้ความสนใจกับรายละเอียดที่ทางร้านชี้แจง อาจเป็นเพราะผู้เล่นพนันทราบถึงกติกาและเข้าใจการเล่นเป็นอย่างดีและมีการเตรียมตัวหาข้อมูลเรื่องราคาต่อรองซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่เข้ามาเล่นจะเป็นลูกค้าประจำ หรือเป็นนักพนันที่เล่นการพนันชนิดนี้เป็นประจำอยู่แล้ว

---

[81]นาย อ. (ขอสงวนชื่อและนามสกุล), อ้างแล้ว.

[82]นาย อ.(ขอสงวนชื่อและนามสกุล), อ้างแล้ว.

4.3 วงเงินเดิมพัน

จากการสัมภาษณ์เจ้าของสถานที่รับแทงพนันฟุตบอลเว็บไซด์แห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมืองอำนาจเจริญที่เปิดรับการแทงพนันทายผลฟุตบอลทุกรายการทัวร์นาเมนต์ [83] ทำให้ทราบว่ากลุ่มผู้เล่นพนันฟุตบอลมีอยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวัยทำงาน กลุ่มนักเรียนในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย ส่วนจำนวนผู้เล่นพนันนั้น ประมาณร้อยละ 70เป็นเด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาต้นถึงมัธยมศึกษาปลาย ส่วนที่เหลือของผู้เล่นพนันอีกประมาณร้อยละ 30 จะเป็นบุคคลทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนที่มีเงินเดือนประจำในเขตจังหวัดอำนาจเจริญ โดยวงเงินเดิมพนันมักสัมพันธ์กับประเภทของผู้เล่น ดังนี้

1. จำนวนเงิน 50 - 200 บาท = นักเรียน
2. จำนวนเงิน 100 – 1,000 บาท = ประชาชนทั่วไป, คนวัยทำงาน (พนักงานร้านต่างๆ)
3. จำนวนเงิน 100,000 – 200,000 บาท = นักพนันที่เป็นลูกค้าประจำ เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกเล่นพนันกับบ่อนนี้เป็นประจำเพราะทางบ่อนจ่ายเงินตรงตามกติกาเมื่อตนชนะพนัน

ข้อมูลในส่วนนี้สะท้อนให้เห็นว่า การพนันฟุตบอลเว็บไซด์เข้าถึงประชากรได้ทุกกลุ่มวัยและอาชีพ เนื่องจากการเล่นพนันฟุตบอลเว็บไซด์ ผู้เล่นไม่จำเป็นต้องใช้เวลามากนักในการเข้ามาเล่นพนัน ประกอบกับจำนวนเงินที่ใช้ในการเดิมพันก็มีวงเงินเดิมพันไม่สูง ทำให้เด็กนักเรียนสามารถเล่นได้ อีกทั้งทางสถานที่รับแทงพนันฟุตบอลเว็บไซด์ได้จัดบริการเครื่องดื่ม เช่น กาแฟ ชา น้ำอัดลม และขนมขบเคี้ยวหลายหลายชนิดโดยไม่คิดราคาให้กับผู้ที่เข้ามาเล่นพนันกับทางร้าน การจัดบริการดังกล่าวมีผลต่อกลุ่มผู้เล่นที่เป็นนักเรียนมากกว่ากลุ่มอื่น จากการสัมภาษณ์เจ้าของสถานที่รับแทงพนันฟุตบอลเว็บไซต์พบว่า การให้บริการเครื่องดื่มและขนมขบเคี้ยวฟรีนั้น จูงใจให้กลุ่มนักเรียนเข้ามาในสถานที่รับแทงพนัน แม้ในระยะแรกนักเรียนอาจไม่ได้เล่นการพนัน เพียงแต่มาใช้บริการขนมและเครื่องดื่มฟรีจากทางร้าน ต่อมานักเรียนหลายคนจึงเริ่มเรียนรู้เรื่องการพนันและกลายเป็นผู้เล่นรายใหม่ในที่สุด[84]

5 ผู้เล่นและแรงจูงใจในการเล่น

---

[83] ผู้ดูแลกิจการบ่อนการพนันออนไลน์แห่งหนึ่งในเขตเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ วันที่ 14 กันยายน 2556.

[84] นาย อ. (ขอสงวนชื่อและนามสกุล), อ้างแล้ว.

ผู้เล่น

ในกรณีเขตเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญ ผู้เล่นการพนันทายผลฟุตบอลเว็บไซต์ ส่วนใหญ่เป็นนักพนันเพศชาย(แทบจะไม่มีผู้หญิงเข้ามาเล่นการพนันชนิดนี้) ในทุกๆอาชีพ อาจเป็นเพราะการพนันทายผลฟุตบอลผู้เล่นต้องมีความชอบในกีฬาชนิดนี้และต้องสนใจดูสถิติการแข่งขัน ตัวผู้เล่น ของทุกทีมที่ลงทำการแข่งขันตลอดเวลา เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจของผู้เล่นพนันว่าจะเลือกพนันทีมใด ซึ่งลักษณะของความสนใจและการติดตามกีฬาฟุตบอลในรูปแบบนี้ไม่ค่อยได้รับความนิยมในผู้หญิง

กลุ่มลูกค้าหลักของการพนันชนิดนี้ในจังหวัดอำนาจเจริญ คือเยาวชน (นักเรียนระดับมัธยมต้น และมัธยมปลาย แต่นักเรียนในระดับมัธยมปลายจะมีสัดส่วนการเข้ามาแทงพนันมากกว่านักเรียนระดับมัธยมต้น) และผู้มีรายได้ประจำ เช่นพนักงานบริษัท หรือข้าราชการในจังหวัด จากการสังเกตการณ์ของคณะผู้วิจัยในสถานที่รับแทงพนันฟุตบอลเว็บไซต์ในเขตเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า มีนักเรียนมัธยมเข้ามาเล่นการพนันฟุตบอลเว็บไซต์ถึงร้อยละ 60 ของนักพนันทั้งหมด

แรงจูงใจในเล่นการพนันฟุตบอลเว็บไซด์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า[85] กลุ่มผู้เล่นการพนันที่มาเล่นพนันกับทางร้านมีทั้งกลุ่มที่เป็นนักพนันขาประจำ และผู้เล่นหน้าใหม่ พบว่าผู้เล่นการพนันบอลเว็บไซต์มีมูลเหตุจูงใจ 4 กลุ่มคือ

- หวังผลตอบแทนจากการพนัน อาจจะเป็นเพราะว่าการพนันในรูปแบบนี้ใช้เงินเดิมพันไม่สูง การแทงพนันแบบบอลชุดใช้เงินในการแทงพนันน้อย แต่ผลตอบแทนมาก (ในกรณีที่ชนะพนัน) จึงมีความคุ้มค่าด้านผลตอบแทนมากกว่าประเภทบอลเดี่ยว[86] **จากรูปภาพประกอบที่ 2 พบว่าเงินเดิมพันต่ำสุดนั้นเริ่มต้นที่ 50 - 70 บาท ด้วยเงินจำนวนดังกล่าว** ทำให้นักเรียนในชั้นมัธยมสามารถแบ่งเงินค่าขนมประจำวันมาเล่น และหากทายผลฟุตบอลถูกต้องก็จะได้เงินตอบแทนหลายเท่า เช่น หากแทงพนันฟุตบอล 3 คู่ (ซึ่งเป็นกฎว่านักพนันต้องแทงพนันครั้งละ 3 คู่เป็นอย่างน้อย และต้องทายถูกทั้ง 3 คู่ จึงจะถือว่าชนะพนัน) โดยเลือกทีมที่เป็นต่อชนะทั้งหมด ลงเงินเดิมพัน 100 บาท หากผลที่ทายถูกต้องทั้ง 3 คู่ ผู้เล่นพนันจะได้เงินคืนมาเป็นจำนวนถึงกว่า 700 บาท และหากเดิมพันในทีมที่เป็นรองก็จะได้รับเงินตอบแทนสูงขึ้นไปอีก จะเห็นได้ว่าเงินตอบแทนที่สูงกว่าเงินเดิมพันหลายเท่านี้เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เยาวชนที่ไม่มีรายได้ประจำ หวังมีรายได้เป็นจำนวนมากเพื่อไปใช้จ่ายของอื่นๆ

---

[85] นาย อ.(ขอสงวนชื่อและนามสกุล), อ้างแล้ว.

[86] ผู้ดูแลกิจการบ่อนการพนันบอลเว็บไซต์แห่งหนึ่งในเขตเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ, อ้างแล้ว.

เหตุจูงในในการเล่นพนันของนักพนันอีกกลุ่มหนึ่งกลับมองว่า การพนันเป็นเรื่องของการสันทนาการหรือความสนุก โดยกลุ่มนี้มองว่า ตนเองเป็นผู้สนใจติดตามฟุตและเล่นฟุตบอลอยู่แล้ว จึงเข้าไปเล่นพนันเพื่อความสนุกจะได้ดูฟุตบอลสนุกขึ้น ประกอบกับจำนวนเงินที่แทงก็ไม่มากจึงไม่เดือดร้อน และไม่ได้มองว่าการพนันทายผลฟุตบอลเป็นการพนัน[87]

"....ไม่ได้คิดว่าการมาแทงบอลเป็นการพนัน ไม่ได้หวังรวย แต่เป็นการเพิ่มความสนุกในการดูฟุตบอลเพื่อให้ได้มีเรื่องคุยกับเพื่อน.....เงินที่ใช้ในการแทงก็ไม่มากจึงไม่เดือดร้อน"[88]

ดังนั้นนักพนันในกลุ่มนี้จึงมองว่าการพนันเป็นเหมือนสินค้าอย่างหนึ่งที่ตนเองจ่ายเงินเพื่อความสนุก ผู้เล่นพนันในฐานะเจ้าของทุนที่มีสิทธิในการใช้สอยทุนที่ตนเองมีเพื่อผลิตสร้างความพึงพอใจให้กับตนเอง (productive consumption)[89] ดังนั้นผู้เล่นพนันในกลุ่มนี้จึงไม่มองหรือนิยามตนเองในฐานะผู้ที่ถูกกระทำหรือเป็นผู้ที่ติดการพนัน หรือทัศนะต่อมุมมองของการพนันของผู้เล่นพนันในกลุ่มนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Deverreux[90]ที่กล่าวว่าการพนันสามารถถูกมองในฐานะของกิจกรรมยามว่างที่เป็นแบบแผนการใช้ชีวิตของคนได้ โดยไม่จำเป็นต้องถูกมองในแง่ลบตามมุมของศีลธรรมเสมอไป

เหตุจูงใจอีกประการในการตัดสินใจเล่นพนันคือ การถูกชักชวนจากรุ่นพี่หรือเพื่อนที่เล่นการพนันอยู่แล้ว มุมมองนี้จึงสอดคล้องกับมุมมองของ Goffman[91] ที่กล่าวว่าการที่คนเล่นพนันเป็นเพราะการพนันเป็นหนทางที่จะทำให้อยู่ร่วมกับคนอื่นได้หรือได้รับการยอมรับ ด้วยเหตุที่คนเหล่านั้นมีชุดคุณค่าบางอย่างร่วมกัน

เหตุจูงใจประการสุดท้ายคือ การเข้าไปแทงพนันบอลเว็บไซต์มีความสะดวก ไม่ยุ่งยากไม่ต้องซื้อเครดิต ใช้เงินไม่มาก ใช้เวลาไม่มากแค่ 5 นาทีหลังเลิกเรียนก็เข้ามาแทงพนันได้ และด้วยความที่เป็นจังหวัดเล็กทำให้การเดินทางไปแทงพนันสะดวกสบาย ไม่ต้องกลัวตำรวจจับ เพราะทางบ่อนได้ทำข้อตกลงกับตำรวจไว้แล้ว[92]

---

[87]กลุ่มนักเรียนที่เข้ามาแทงพนันกับสถานพนันบอลเว็บไซต์แห่งหนึ่งในจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์วันที่ 22 ธันวาคม 2556

[88]กลุ่มนักเรียนที่เข้ามาแทงพนันกับสถานพนันบอลเว็บไซต์แห่งหนึ่งในจังหวัดอำนาจเจริญ, เพิ่งอ้าง.

[89] Michel Foucault. *The birth of biopolitics: lecture at the College de France, 1978-1979.* Translated by G.Burchell. Newyork: Palgrave Macmillan.(2008). P.226

[90] Deverreux อ้างถึงใน Per Binde. ***Glambling motivation and involvement: A review of social science research.*** Stockholm: Sweden. (2009).pp.12-14.

[91] Goffman อ้างถึงใน Per Binde. lbid.pp.16-18.

[92]สรุปจากการพูดคุยกับนักพนัน 4-5 คน ในเขตเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ วันที่ 14 กันยายน 2556.

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นาย อ.[93]พบว่า ตั้งแต่เข้ามาเป็นตัวแทนของร้านพนันบอลเว็บไซต์ เป็นระยะเวลาเกือบ 2 ปี มีเพียงไม่กี่วันเท่านั้นที่เจ้าของบ่อนขาดทุน ส่วนใหญ่แล้วบ่อนจะได้กำไรเสมอ เขายังให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า การที่บ่อนจะขาดทุนนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะบ่อนมีมาตรการหลายมาตรการที่จะป้องกันการขาดทุน เริ่มจาก การประกาศอัตราต่อรอง ทางโต๊ะบอลเว็บไซต์ก็จะเลือกอัตราต่อรองที่โต๊ะหรือบ่อนได้ส่วนต่างหรือค่าน้ำสูงสุด นอกจากนั้น ยังมีการห้ามแทงพนันด้วยวงเงินพนันเกิน 500,000 บาท เพื่อป้องกันการจ่ายเงินพนันที่สูงจนเกินไป ส่วนผู้เล่นนั้นมีโอกาสน้อยมากในการชนะพนันเมื่อเทียบกับเจ้าของโต๊ะบอลเว็บไซต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพนันทายผลฟุตบอลที่ โอกาสในการแพ้ชนะมิได้อยู่ที่ 50:50 แต่อยู่ที่อัตราต่อรองและจำนวนลูกที่ยิงประตูต้องเป็นไปตามอัตราการต่อรอง และยิงเป็นการแทงพนันแบบบอลชุดที่ผู้เล่นพนันต้องทายผลการแข่งขันให้ถูกต้องครบทั้งหมด โอกาสในการชนะพนันจึงยิ่งน้อยลงไปอีก และไม่ว่าผู้เล่นพนันจะแทงพนันด้วยสาเหตุใดก็ตาม แต่เมื่อเล่นพนันไประยะหนึ่งแล้วส่วนใหญ่ก็จะติดการพนัน(ต้องเล่นแทงพนันทายผลฟุตบอลอย่างสม่ำเสมอ) จนกลายเป็นผู้เข้ามาแทงพนันกับโต๊ะบอลเว็บไซต์เป็นประจำ[94]

6 ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

ในส่วนของการเล่นหารพนันฟุตบอลเว็บไซด์ หากจะมองในเรื่องของผลกระทบการเศรษฐกิจและสังคมแล้ว การพนันบอลเว็บไซต์ในเขตเมืองอำนาจเจริญมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ แม้การพนันชนิดนี้เป็นที่นิยมของคนที่เล่นการพนันด้วยเงินจำนวนไม่มาก จึงดูคล้ายว่าผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจปรากฏไม่ชัดเจนนัก

อย่างไรก็ตาม จากการเก็บข้อมูล ได้กล่าวถึงไปแล้วว่า กลุ่มคนที่เข้ามาเล่นการพนันประเภทนี้คือกลุ่มวัยรุ่นชายที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังเป็นกลุ่มที่ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง ต้องอาศัยรายได้จากผู้ปกครองเป็นหลัก และแม้ว่าการเล่นการพนันฟุตบอลเว็บไซต์จะะใช้เงินเดิมพันไม่มากและจ่ายพนันเป็นเงินสด หากผู้เล่นไม่มีเงินก็ไม่สามารถเล่นได้ หรือสามารถพนันได้เท่าที่ตนเองมี ไม่เล่นมากกว่านั้น แต่ในความเป็นจริงผู้เล่นพนันมีแนวโน้มที่จะติดการพนันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักพนันกลุ่มนี้คือเยาวชนซึ่งระดับการยับยั้งชั่งใจอาจมีจำกัด หากเยาวชนที่ติดการพนันต้องการเล่นพนันแม้ตนเองจะไม่มีเงินมากพอ ก็

---

[93] ผู้ดูแลกิจการบ่อนการพนันเบอลเว็บไซต์แห่งหนึ่งในเขตเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ วันที่ 22 ธันวาคม 2556.

[94] เพิ่งอ้าง.

จะต้องพยายามหาเงินมาเล่นพนันด้วยวิธีต่างๆ เช่น หนี้นอกระบบ หรืออาจจะนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆได้

ผลกระทบทางสังคมอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นผลกระทบที่ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด คือ การสร้างนิสัยนิยมการเล่นการพนันในตัวเด็กและเยาวชน ซึ่งในอนาคต เด็กกลุ่มนี้อาจจะพัฒนาการเล่นการพนันไปยังการพนันในชนิดอื่นๆ ได้

7 การปรับตัวของบ่อนการพนันในกรณีที่หากมีการเปิดบ่อนคาซิโนในประเทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ในช่วงระยะ 3-4 ปีที่ผ่านมา กระแสการสนับสนุนให้มีการเปิดบ่อนคาซิโนอย่างถูกกฎหมายในประเทศไทย นักวิชาการจำนวนมากได้ทำวิจัยถึงผลดีผลเสียของการเปิดบ่อนคาซิโนดังกล่าว เหตุผลหลักของการเปิดบ่อนคาซิโนที่ถูกกฎหมายเห็นจะเป็นเพราะต้องการให้บ่อนการพนันผิดกฎหมายหรือบ่อนเถื่อนหมดไป นอกจากนี้ อาจจะมองได้ว่าบ่อนคาซิโนอาจจะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับรัฐมากขึ้น เพราะธุรกิจการพนันในรูปแบบต่างๆ มีวงเงินหมุนเวียนจำนวนมหาศาล

อย่างไรก็ตาม หากมองว่าคนนิยมเล่นการพนันเพราะการพนันเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งก็มีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากมีบ่อนการพนันชนิดต่างๆ กระจายอยู่ทั่วไป ทั้งที่เป็นบ่อนชั่วคราว (คือรวมตัวกันเล่นชั่วครั้งชั่วคราว แต่มีการเล่นเป็นประจำสม่ำเสมอ) และบ่อยที่ค่อนข้างถาวร (คือมีการเปิดบ่อนในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งเป็นระยะเวลานานๆ) เป็นผลให้นักพนันสามารถเข้าถึงบ่อนต่างๆ ได้ง่าย ไม่จำเป็นต้องเดินทางไกล ซึ่งหากมีการเปิดบ่อนคาซิโนถูกกฎหมายโดยรัฐบาล ก็คงไม่สามารถเปิดบ่อนคาซิโนให้กระจายตัวอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ได้ ดังนั้น ก็จะมีเพียงนักพนันบางส่วนที่สามารถเข้าถึงบ่อนคาซิโนดังกล่าว แต่นักพนันอื่นๆ ที่เข้าไม่ถึงก็ยังคงเล่นการพนันจากบ่อนผิดกฎหมายแทน ดังนั้น บ่อนการพนันผิดกฎหมายก็จะยังคงไม่หมดไปหากมีบ่อนคาซิโน[95] นอกจากนี้ นายสตพร (ขอสงวนนามสกุล) ยังเห็นว่า หากมีการเปิดบ่อนคาซิโนถูกกฎหมายจะเป็นการทำให้เกิดอาชีพนักพนันเพิ่มมากขึ้น และเป็นการเพิ่มจำนวนนักพนันมากขึ้นด้วย[96]

---

[95]ประมวล (ขอสงวนนามสกุล), อ้างแล้ว.

[96]สตพร (ขอสงวนนามสกุล), อ้างแล้ว.

บทที่ 5

“ไฮโล” : การพนันในวิถีชีวิตคนชนบท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำ “ไฮโล” ว่าหมายถึง “ชื่อการพนันชนิดหนึ่ง เล่นด้วยลูกเต๋า กำหนดแต้ม 3-10 เป็นต่ำ 12-18 เป็นสูง 11 เป็นไฮโล” [97] และต่อมาพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายเฉพาะเจาะจงมากขึ้นว่า ไฮโลเป็นการพนันที่เล่นด้วยการทอดลูกเต๋า 3 ลูก แล้วนับแต้มที่ออกทั้ง 3 ลูกรวมกัน

> *ไฮโล น. ชื่อ การพนันชนิดหนึ่ง เล่นด้วยการทอดลูกเต๋า 3 ลูก แล้วนับแต้มที่ออกทั้ง 3 ลูกรวมกัน โดยกำหนดแต้ม 12-18 เป็นสูง (ไฮ) 3-10 เป็นต่ำ (โล) และ 11 เป็นไฮโล* [98]

ในทางกฎหมาย “ไฮโล” สะกดเป็น “ไฮโลว์” ปรากฏชื่อเป็นชนิดการพนันตามบัญชี ก. (ลำดับที่ 22) แห่งพระราชบัญญัติการพะนัน พุทธศักราช 2473 และต่อมาเมื่อกฎหมายดังกล่าวถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติการพะนัน พุทธศักราช 2478 [99] ที่ใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบัน ไฮโลก็ยังถูกจัดเป็นการพนันในบัญชี ก. (ลำดับที่ 23) ถือเป็นการพนันประเภทที่ห้ามมิให้มีการเล่นหรือไม่อนุญาตให้เล่นอย่างเด็ดขาด เว้นแต่ในสถานที่ที่รัฐบาลเห็นสมควรอนุญาต โดยจะต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกาดังบัญญัติไว้ในมาตรา 4 วรรคหนึ่ง

> *มาตรา 4 ห้ามมิให้อนุญาตจัดให้มี หรือเข้าเล่น หรือเข้าพะนันในการเล่นอันระบุไว้ในบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอันร้ายแรงอื่นใด ซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมห้ามไว้ แต่เมื่อรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ณ สถานที่ใดสมควรจะอนุญาตภายใต้บังคับเงื่อนไขใดๆ ให้มีการเล่นชนิดใดก็อนุญาตได้โดยออกพระราชกฤษฎีกา*

ทั้งนี้ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเงื่อนไขการพะนัน ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการพะนัน พ.ศ. 2478 (ฉบับที่ 2) ซึ่งตราขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2482 [100] บัญญัติให้สามารถจัดให้มีหรือเล่นการพนันบัญชี ก. ได้ในคาสิโนของรัฐบาลซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจัดตั้งขึ้น

---

[97] หน้า 927

[98] http://rirs3.royin.go.th/word44/word-44-a1.asp

[99] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 52 หน้า 1978 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2478

[100] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 56 หน้า 645 วันที่ 10 กรกฎาคม 2482

มาตรา 4 การพะนันอันระบุไว้ในบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติการพะนัน พุทธศักราช 2478 หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกันนั้น จะจัดให้ มี เข้าเล่น หรือเข้าพนันได้ ณ สถานกาซิโนของรัฐบาล ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจัดตั้งขึ้น

การจัดสถานเล่นการพนันหรือ "กาซิโน" ตามบทบัญญัติกฎหมายข้างต้นเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในสมัยรัฐบาลนายพันเอกหลวงพิบูลสงคราม (แปลก ขีตตะสังคะ – จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในเวลาต่อมา) เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ออกกฎกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 25 เมษายน 2482 จัดตั้งสถาน "กาซิโน" ของรัฐบาลขึ้น ณ กิ่งอำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ [101] และ "ไฮโลว์" จัดเป็นหนึ่งในการพนันรวม 5 ชนิดที่ได้รับอนุญาตให้เล่นได้ในสถานคาสิโนถูกกฎหมายแห่งแรกและแห่งเดียวของประเทศไทยดังกล่าว ตามประกาศกระทรวงการคลังกำหนดชนิดการเล่นในสถาน "กาซิโน" ของรัฐบาลลงวันที่เดียวกัน [102] อย่างไรก็ตามสถานที่เล่นการพนันอย่างถูกกฎหมายนี้ก็ถูกยกเลิกกิจการไปเนื่องจากรัฐบาลถูกวิพากษ์วิจารณ์ที่ไม่สามารถห้ามคนทั่วไปเข้าเล่นได้ [103]

แม้จะไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนว่า "ไฮโลว์" หรือ "ไฮโล" นั้น เกิดขึ้นหรือเผยแพร่เข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยใด และเข้ามาในพื้นที่ชายแดนห่างไกลจากอำนาจรัฐส่วนกลางได้อย่างไร แต่ข้อมูลทางกฎหมายของรัฐไทยแสดงให้เห็นว่า "ไฮโลว์" ที่นิยมเขียนเป็น "ไฮโล" นั้นมีอยู่ในสังคมไทยเป็นเวลานานแล้ว กระทั่งสามารถกล่าวได้ว่าน่าจะมีการเล่นกันแพร่หลายระดับหนึ่งก่อนปี 2473 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ "ไฮโลว์" มีชื่อเป็นหนึ่งในการพนันประเภทที่ไม่อนุญาตให้เล่นตามพระราชบัญญัติการพะนัน พุทธศักราช 2473 ขณะที่พระราชบัญญัติอากรการพนัน รัตนโกสินทร์ ศก 111 (พ.ศ. 2435) และพระราชบัญญัติอากรการพนัน รัตนโกสินทร์ ศก 120 (พ.ศ. 2444) รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎเสนาบดีสำหรับอากรการพนันให้ใช้ในมณฑลชั้นใน ร.ศ. 125 (พ.ศ. 2449) ที่บังคับใช้ก่อนหน้าไม่ได้กล่าวถึงการพนันชนิดนี้มาก่อน

ข้อมูลในเวปไซด์เชิญชวนเล่นการพนันออนไลน์แห่งหนึ่ง [104] ระบุว่า ไฮโลเกิดขึ้นจากการคิดค้นของคนงานชาวจีน โดยเริ่มจากการนำดินเผาหรืออิฐซึ่งสลักหมายเลขโยนหรือทอยขึ้นไปในอากาศ แล้วเล่นพนันทายผลลัพธ์ของตัวเลขที่จะออกมาว่าเป็นเลขใด กระทั่งต่อมาจึงได้มีการคิดค้นอุปกรณ์การเล่นไฮโลขึ้น พร้อมทั้งแทนที่ดินเผาหรืออิฐด้วยลูกเต๋าดังที่เห็น และปัจจุบันไฮโลถือเป็นเกมการพนันชนิดหนึ่งที่มีเล่นอยู่ในบ่อนคาสิโนถูกกฎหมายแทบทุกแห่งทั่วโลก รวมถึงในบ่อนคาสิโนออนไลน์ที่จะมีชื่อเรียกว่า "ซิคโป" (Sicbo)

---

[101] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 56 หน้า 507 วันที่ 26 เมษายน 2482

[102] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 26 หน้า 274 วันที่ 26 เมษายน 2482

[103] สังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ (2547, หน้า 87)

[104] http://www.thaicasinoclub.com

ความเป็นมาและพัฒนาการของไฮโลในชนบทชายแดน

แม้ “ไฮโล” ถูกจัดเป็นการพนันในบัญชี ก. ที่กฎหมายไม่อนุญาตให้เล่นดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่ไฮโลเป็นการพนันที่แพร่หลายและได้รับความนิยมเล่นกันอย่างเปิดเผยทั่วไปบริเวณชายแดนไทย-ลาวในพื้นที่ศึกษาวิจัย ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับงานของสังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ (2547 หน้า 88) ที่พบว่า การพนันประเภท ก. กลายเป็นการพนันยอดนิยมของนักพนัน และมีการจับกุมการเล่นพนันมากถึง 250,166 ครั้ง ในปี 2544 หรือเฉลี่ยวันละ 685 ครั้ง (ข้อมูลไม่ได้จำแนกว่าในจำนวนนี้มี “ไฮโล” ที่เป็นการพนันประเภท ก. รวมอยู่ด้วยมากน้อยเท่าใด) ไม่เพียงเท่านั้น “ไฮโล” กำลังมีฐานะเป็นประหนึ่งมหรสพหรือกิจกรรมบันเทิงประกอบพิธีกรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ชายแดนอีกด้วย โดยเฉพาะในงานศพหรือเป็น “งันเฮือนดี”

จากเหตุที่ไฮโลเป็นการพนันผิดกฎหมายแต่กลับถูกนำมาเล่นอย่างเปิดเผยในงานศพกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะในงานศพของชาวชนบทมีส่วนสนับสนุนให้คณะผู้วิจัยเลือกศึกษาการเล่นพนันไฮโลเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษานี้ (แต่นี่ก็ไม่ได้หมายความว่าไฮโลเป็นการพนันเฉพาะสำหรับคนในชนบทที่คนในเมืองจะไม่เล่น) โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์คนเล่นพนันและผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่ง รวมถึงเข้าร่วมสังเกตการเล่นพนันชนิดนี้ในงานศพของชาวชนบทที่จัดขึ้นในเขตอำเภอโพธิ์ไทรและโขงเจียม ซึ่งตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทย-ลาว ห่างออกไปจากเขตเมืองอุบลราชธานีที่ถือเป็นจังหวัดชายแดนของประเทศไทยเป็นระยะทางมากกว่า 120 กิโลเมตร ขณะที่ผู้คนในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ยังคงมีอาชีพทำการเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ การทำนาข้าว ไร่มันสำปะหลัง และมะม่วงหิมพานต์ รวมถึงการทำสวนยางพาราที่ขยายตัวเข้ามาในพื้นที่ตามนโยบายขยายพื้นที่เพาะปลูกยางพาราตั้งแต่ประมาณปี 2543 เป็นต้นมา นอกจากนี้แล้วหลายครอบครัวยังคงดำรงชีวิตและหาเลี้ยงชีพด้วยการทำประมงจากแม่น้ำโขงด้วย อย่างไรก็ตามปฏิเสธไม่ได้ว่ารายได้ส่วนหนึ่งของคนชนบทในปัจจุบันมีที่มาจากหนุ่มสาวที่เดินทางเข้าไปทำงานรับจ้างอยู่ในเมืองใหญ่

การศึกษา พบว่า การเล่นพนันไฮโลมีอยู่ทั่วไปในแทบทุกชุมชนชนบท โดยในยามปกติจะเกิดขึ้นในสถานที่เฉพาะลับสายตาผู้คนทั่วไปและเจ้าหน้าที่บ้านเมือง โดยหลายแห่งยังคงมีลักษณะเป็นบ่อนที่เคลื่อนย้ายสถานที่เล่นหมุนเวียนไปเรื่อยๆ เพื่อป้องกันการตรวจจับของเจ้าหน้าที่จากต่างถิ่น (แม้จะมีการ “เคลียร์” หรือจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่แล้วก็ตาม) อย่างไรก็ตามสามารถกล่าวได้ว่าวงไฮโลในบ่อนต่างๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่จะเปิดเล่นกันเฉพาะในวันที่ไม่มีงานศพอยู่ในชุมชนหรือในพื้นที่ใกล้เคียง กล่าวคือ เมื่อมีงานศพวงไฮโลก็จะย้ายไปเล่นกันอย่างเปิดเผยในงานแทน

ในพื้นที่อำเภอโขงเจียมมีบ่อนการพนันขนาดใหญ่ (ที่เปิดเล่นทั้งไฮโล ไพ่ และชนไก่) กระจายอยู่ถึง 7 แห่ง โดยอยู่ในเขตเมือง 3 แห่ง และพื้นที่ตำบลรอบนอกอีก 4 แห่ง นอกจากนี้แล้วยังมีบ่อนการพนันขนาด

ย่อมๆ กระจายอยู่ตามชุมชนต่างๆ จำนวนมาก กล่าวเฉพาะในเขตตำบลห้วยยางและตำบลห้วยไผ่ก็มีการเล่นพนันกันเกือบทุกหมู่บ้าน ไม่แตกต่างจากพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทรซึ่งก็มีวงไฮโลให้นักพนันเล่นกระจายอยู่ทั่วไปประมาณ 8 – 9 แห่ง และในหมู่บ้านระดับตำบลแห่งหนึ่งเคยมีวงไฮโลที่เปิดเล่นกันเป็นประจำถึง 2 แห่ง

บ่อนเหล่านี้จำนวนหนึ่งเปิดทำการทุกวัน เช่น บ่อนในเขตเมือง และบ่อนในระดับตำบลบางแห่ง ในขณะที่บ่อนหรือวงไฮโลระดับหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเปิดเล่นกันเฉพาะในวันที่ไม่มีงานศพในชุมชนหรือละแวกใกล้เคียง โดยแม่ไฮโลหรือเจ้ามือซึ่งส่วนใหญ่ยอมรับตนเองว่ามีอาชีพหลักเป็นนักพนันไฮโล มักเป็นฝ่ายไปนั่งรอลูกขาในสถานที่ที่ใช้ตั้งวงไฮโลตั้งแต่เช้า หรือนักเล่นคนต่างๆ โทรศัพท์นัดหมายเวลาพบปะและเล่นกันเอง ทั้งนี้เมื่อตั้งวงเล่นได้แล้วก็จะเล่นต่อเนื่องไปกระทั่งเจ้ามือหรือลูกขาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหมดเงินหรือเหนื่อยล้ากันไป และบ่อยครั้งที่วงไฮโลเหล่านี้ใช้เวลาเล่นติดต่อกันนาน 2 – 3 วัน อย่างไรก็ตามการเล่นพนันไฮโลจะมีความถี่มากขึ้นในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว หลังจากขายมันสำปะหลัง ขายมะม่วงหิมพานต์ หรือว่างเว้นจากการกรีดยางในช่วงฤดูแล้งนั่นเอง

ต่อเมื่อมีคนตายและมีการจัดงานตั้งศพสวดพระอภิธรรมขึ้นในเขตพื้นที่ตำบลเดียวกันหรือตำบลใกล้เคียง วงไฮโลที่เคยเปิดเล่นกันอย่างลับๆ ดังกล่าวก็จะย้ายเข้ามาเล่นกันอย่างเปิดเผยอยู่ในงานศพ โดยมีผู้เข้าร่วมวงที่เป็นชาวบ้านทั่วไปเพิ่มจำนวนมากขึ้นด้วย ทั้งนี้การศึกษาพบว่าส่วนใหญ่งานสวดศพที่เรียกว่า “งานเฮือนดี” ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 อำเภอ มักจัดขึ้นที่บ้านของผู้ตายเป็นระยะเวลา 3-5 วัน (แต่หากเจ้าภาพมีฐานะดี หรือผู้ตายเป็นบุคคลที่ได้รับการเคารพนับถือในพื้นที่ก็อาจตั้งศพนานขึ้น) วงไฮโลสำหรับคนในพื้นที่จึงมีฐานะเป็นมหรสพ หรือ “แนวงัน” ของพิธีกรรมงานศพที่เรียกว่า “งันเฮือนดี” อย่างหนึ่งดังที่ได้กล่าวแล้ว ซึ่งเจ้าภาพแต่ละรายอาจยอมให้มี หรือไม่ยอมให้มีการเล่นก็ได้ ในลักษณะเดียวกับมหรสพชนิดอื่น เป็นแต่การตั้งวงไฮโลเกิดขึ้นโดยที่เจ้าภาพไม่จำเป็นต้องร้องขอหรือจัดจ้าง

ทั้งนี้ เจ้ามือที่เล่นไฮโลเป็นกิจวัตรจะเป็นฝ่ายประสานงานขอตั้งวงไฮโลจากเจ้าภาพงานศพ หากเจ้าภาพไม่อนุญาตก็จะไม่ได้เล่น แต่ส่วนใหญ่เจ้าภาพงานศพจะอนุญาตให้เล่น เนื่องจากมองว่ากลุ่มเล่นไฮโลในงานศพแต่ละงาน คือ กลุ่มเพื่อนที่จะอยู่ร่วมงานจนสว่าง สามารถสร้างความครึกครื้นไม่เงียบเหงาให้งานศพไปกระทั่งวันสุดท้าย หรือวันทำบุญตักบาตรภายหลังจากการฌาปนกิจศพ หรือที่เรียกในภาษาถิ่นอีสานว่า “วันหงายพาข้าว”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับไฮโลทั้งเจ้ามือและคนแทง สรุปได้ว่าไฮโลถูกนำมาเล่นในงานคนตายในพื้นที่ชายแดนแถบนี้เป็นเวลานานแล้ว เพียงแต่ในสมัยก่อนๆ ยังมีลักษณะเป็นการลักลอบเล่นและเน้นการเล่นเพื่อความสนุกสนาน รวมทั้งมีความมุ่งหมายที่จะใช้ไฮโลสำหรับการลดบรรยากาศเหงาเศร้าของงานศพ โดยเล่นพนันให้ผู้แพ้กินน้ำแทนจ่ายเงิน หรือเล่นพนันด้วยเงินจำนวนเล็กน้อย ขณะที่ปัจจุบันแม้การ

เล่นไฮโลในงานศพจะยังคงทำบทบาทข้างต้นอยู่ แต่ภายในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาไฮโลในงานศพกำลังกลายเป็นการเล่นพนันที่มีการได้เสียกันในวงเงินจำนวนมาก ไม่แตกต่างจากบ่อนไฮโลที่ลักลอบเปิดให้เล่นนอกพื้นที่งานศพมากนัก

บุญมี แพงเนตร อายุ 80 ปี อดีตผู้ใหญ่บ้านตามุย เล่าว่า “การพนันในงานเฮือนดีมีมานานจนไม่รู้จะว่าตั้งแต่สมัยใด เนื่องจากเวลามีงานจะต้องมีคนมาเฝ้า การมาเฝ้าถ้าเฝ้าเฉยๆ มันก็ไม่สนุก ไม่สามารถอยู่จนสว่างได้ การมีวงพนันก็เหมือนมีคนมานอนเป็นเพื่อนกัน สิ่งที่ใช้ในการงันเฮือนดี มีสองวงหลักๆ คือ กลุ่มที่ชอบดื่มเหล้าและกลุ่มเล่นการพนัน ยิ่งสมัยก่อนไม่มีไฟฟ้า ความมืด ความเงียบทำให้น่ากลัว สิ่งที่จะทำให้ครึกครื้นก็คือการตั้งวงเล่นกัน การตั้งวงเล่นมันเพลินและสนุกทำให้อยู่จนดึกบ้านงานก็ไม่เงียบเหงาเศร้าสร้อย เราไม่อยากให้บรรยากาศงานมันเศร้ามากเกินไป บ่ดี มันต้องมีครึกครื้นบ้างโศกเศร้าจนเกินไปมันก็หดหู่สำหรับญาติผู้ตาย สมัยก่อนในงานศพก็มีการเล่นพนันหลายชนิดทั้งไพ่ โบก โฮโล โดยให้ผู้แพ้กินน้ำ หรือเล่นเอาเงินกันสลึงสองสลึงพอให้สนุกสนาน ต่อมาจึงเพิ่มเป็นเงินบาท และคนเล่นก็เริ่มมีมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้เป็นจริงเป็นจังเหมือนทุกวันนี้ ที่มีเจ้ามือวิ่งหางานศพว่าบ้านไหนมีคนตาย (เพื่อขอเปิดตั้งวงเล่นพนัน – ผู้ศึกษา) โดยเริ่มเปลี่ยนแปลงมาได้สักสิบปีนี่เอง และคนเล่นการพนันกันหนักขึ้น (วงเงินได้เสียมากขึ้น – ผู้ศึกษา) กระทั่งเคยได้ยินข่าวว่ามีนักพนันจ้างเจ้าภาพให้เอาศพไว้หลายวันก็มี”

การศึกษาพบข้อมูลที่น่าสนใจว่าก่อนหน้าที่ไฮโลจะเข้ามาแพร่หลายและได้รับความนิยมเล่นในงานศพนั้น ชุมชนชายแดนที่ใช้เป็นพื้นที่ศึกษาครั้งนี้มีการละเล่นประกอบพิธีกรรมที่มีลักษณะคล้ายการเล่นพนันอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งอาจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยหนุนเสริมที่ทำให้การพนันแบบไฮโลหรืออื่นๆ แพร่หลายเข้ามาหรือถูกนำมาใช้แทนได้ง่ายขึ้น ดังกรณีการเล่น“ตีหมากข้าว” ในงานศพของชาวบ้านบ้านสองคอนและใกล้เคียง (อำเภอโพธิ์ไทร) ที่กำหนดให้ผู้เล่นผลัดกันกำปั้นข้าวเหนียวเล็กๆ ซ่อนไว้ในฝ่ามือด้านใดด้านหนึ่ง และให้อีกฝ่ายทายว่าปั้นข้าวอยู่ในมือใด เมื่อทายผิดก็จะถูกอีกฝ่ายตีมือ กลับกันหากทายถูกก็จะได้ตีมืออีกฝ่าย ซึ่งนอกจากช่วยทำให้บรรยากาศของงานศพไม่โศกเศร้ามากเกินไป พร้อมกับดึงคนในชุมชนให้อยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพงานแล้ว กิจกรรมนี้ยังถือเป็นพื้นที่สำหรับการพบปะกันของชายหนุ่ม-หญิงสาวอีกด้วย

อย่างไรก็ตามไม่อาจปฏิเสธได้ว่าชาวบ้านในพื้นที่ชายแดนสามารถเล่นพนันไฮโลได้อย่างเปิดเผยในงานศพนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายเอื้ออำนวยเปิดโอกาสให้การเล่นพนันต้องห้ามนี้ โดยที่ต้อง “เคลียร์” หรือจ่ายเงินแลกกับการละเว้นการจับกุมหรือบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

การเล่น เงินรางวัล และกลโลง

การเล่นไฮโลเริ่มต้นจาก “แม่/ แม่ไฮโล” หรือเจ้ามือ (ซึ่งมักเป็นผู้จัดหาหรือนำอุปกรณ์การเล่นไฮโลที่ตนเองคุ้นเคยมาใช้) นำลูกเต๋า 3 ลูก มาวางไว้ในจานรอง โดยให้หน้า 4 ตั้งขึ้นและหน้า 1 (หรือเอี่ยว) หันออกจากตัวเองไปทาง “ลูกขา” ครอบด้วยฝาปิดที่ทำด้วยแก้วทึบหรือไม้ไผ่สานคล้ายฝากระติบข้าวของชาวอีสาน จากนั้นจึงเขย่าเบาๆ หรือที่เรียกว่า “ซิก” เพื่อให้ลูกเต๋าพลิก ก่อนที่จะวางอุปกรณ์ข้างต้นลง และช่วงเวลาสั้นๆ เพียง 1-2 นาทีของการเสี่ยงโชคในแต่ละตาที่ค่อนข้างโกลาหลวุ่นวาย (อย่างน้อยก็สำหรับคนที่ไม่คุ้นชินกับการเล่นไฮโลมาก่อน) ก็เริ่มต้นขึ้น กระบวนการอันชวนสับสนนี้นับจากการวางเงินหรือลงเงินแทงของลูกขาตามด้วยการ “ยัก” หรือย้ายเงินไปยังที่ใหม่ รวมถึงการ “กุบ” หรือหยิบเงินขึ้นมารับกินหรือรับจ่ายแทนเจ้ามือ กระทั่งเมื่อทุกอย่างลงตัวเสร็จสิ้นและฝาปิดถูกเปิดออก เผยให้เห็นลูกไฮโลหน้าต่างๆ เสียงฮือฮาของคนในวงก็ดังกลบเสียงอื่น ตามด้วยการ “กิน” และ “จ่าย” สำหรับการได้-เสีย ก่อนที่เสียงต่างๆ จะเงียบลงเพื่อรอฟังเสียง “กริ๊ก” รอบใหม่ของลูกเต๋า

การได้-เสียในการพนันไฮโลมีหลากหลายแบบ แปรผันตามความน่าจะเป็นหรือโอกาสที่ลูกเต๋า 3 ลูกจะพลิกขึ้นในแบบต่างๆ ซึ่งพบว่าแตกต่างกันได้ถึง 216 กรณี อย่างไรก็ตามลูกขาสามารถเลือกเล่น หรือ “แทง” ตามที่ตนเองคาดหมาย ซึ่งจะมีชื่อเรียกเฉพาะ เช่น โต๊ด 3 ตัว (เลือกทายลูกเต๋าทั้ง 3 ลูก) , โต๊ด 2 ตัว (เลือกทายลูกเต๋า 2 ลูก), เต็ง (เลือกทายลูกเต๋าเพียงลูกเดียว), สูง (เลือกทายแต้มรวมของลูกเต๋าว่ามากกว่า 11), ต่ำ (เลือกทายแต้มรวมของลูกเต๋าว่าน้อยกว่า 11), ไฮโล (เลือกทายแต้มรวมของลูกเต๋าว่าเท่ากับ 11 ที่เรียกว่า “ไฮโล” หรือ “11 ไฮโล”) และเต็งแต้มรวม (เลือกทายแต้มรวมของลูกเต๋าทั้ง 3 ลูก) โดยต้องนำเงินวางลงในช่องที่ต้องการและจะได้รับเงินตอบแทนกรณี “แทง” ถูกแตกต่างกันออกไป

การเล่นพนันไฮโลด้วยการเลือกแทงต่ำจะมีโอกาสได้และเสียพอๆ กัน กล่าวคือ โอกาสที่ลูกเต๋าจะออกแต้มรวมน้อยกว่า 11 มีเท่ากับร้อยละ 50 และเนื่องจากมีโอกาสแทงถูกมากที่สุด เจ้ามือจึงกำหนดให้ได้รับเงินตอบแทนหากแทงถูกในอัตรา 1 ต่อ 1 หรือแทง 1 บาท ก็จ่าย 1 บาท แต่หากเลือกแทงสูงหรือไฮโลหรืออื่นๆ จะมีความน่าจะเป็นน้อยกว่า นั่นหมายความว่าโอกาสที่ลูกขาจะสูญเสียเงินมีมากกว่าได้ ซึ่งเจ้ามือก็ล่อใจลูกขาด้วยอัตราผลตอบแทนที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตามความน่าจะเป็นในทางทฤษฎีชี้ว่าโอกาสที่ลูกขาจะเป็นฝ่ายได้มีน้อยกว่า สอดคล้องกับความเป็นจริงในภาพรวมของไฮโล (รวมถึงการพนันชนิดอื่นๆ) ซึ่งเจ้ามือมักเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการเล่นมากกว่าคนอื่นๆ

อย่างไรก็ตามการเล่นไฮโลไม่ได้ขึ้นกับความน่าจะเป็นเพียงอย่างเดียว หากยังต้องอาศัยความชำนาญที่เจ้ามือมักมีมากกว่าคนอื่นๆ รวมถึงการนำเอากลโกงต่างๆ มาใช้เพื่อให้ตนเองได้เปรียบมากที่สุดในสนาม จากสัมภาษณ์ “หมาน” ชายอายุใกล้ 60 ซึ่งเล่นไฮโลเป็นอาชีพหลักควบคู่กับการทำนามาตั้งแต่อายุประมาณ 15

ปี และเพิ่งลดบทบาทการเป็นแม่ไฮโลลงเมื่อไม่นานมานี้ ทำให้ทราบว่าการโกงในวงการไฮโลมีมานานและในพื้นที่ชายแดนก็ใช้กลวิธีโกงหลากหลายรูปแบบ นับตั้งแต่การรวมหัวกันหลอกเอาเงินจากพวกเดียวกัน เช่น เจ้ามือต้มหุ้น หรือการที่เจ้ามือหรือแม่ไฮโลตกลงอย่างลับๆ กับลูกขา โดยแกล้งเขย่าไฮโลให้ลูกขาแทงถูกเพื่อให้ตัวเองเป็นฝ่ายเสีย จากนั้นจะนำเงินที่ได้ซึ่งมาจากการลงหุ้นของฝ่ายเจ้ามือมาแบ่งกัน

นอกจากนี้ยังมีการใช้เทคนิคทำเครื่องหมายติดลูกเต๋า เช่น การใช้สารเคมีติดลงใส่หน้าใดหน้าหนึ่งของลูกเต๋า หรือ “เม็ดไฮโล” ลูกใดลูกหนึ่ง แล้วฟังเสียงการไหลของจากการทดลอง “ริน” ตะแคงจานรองไฮโลซึ่งอนุญาตให้ทำได้ภายหลังจากการเขย่าของเจ้ามือ โดยหากหน้าที่ติดสารเคมีคว่ำลงกับจานจะทำให้ “เม็ดไฮโล” นั้นไหลช้าลง ก็สามารถเลือกแทงด้านตรงข้างของหน้านั้น เช่น หากสามารถติดสารเคมีลงที่หน้า 2 แล้วฟังเสียงได้ว่ามีลูกไฮโลไหลช้ากว่าลูกอื่นก็เลือกแทงเต็ง 5 เป็นต้น

ขณะเดียวกัน “หมาน” ยังระบุว่า ปัจจุบันมีการนำแม่เหล็ก หรือแม้แต่ใช้เครื่องมืออิเลคทรอนิคส์ขนาดจิ๋วติดในอุปกรณ์ไฮโล ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากร้านขายอุปกรณ์การพนันในเมืองอุบล อาทิเช่น “ลูกแม่เหล็ก” (ใช้แม่เหล็กฝังไว้ในลูกเต๋า) “ลูกรีโมท” และ “ลูกสะกิด” ที่ใช้อุปกรณ์อิเลคทรอนิคส์ขนาดเล็กติดในลูกเต๋า เพื่อส่งสัญญาณไปยังเครื่องบังคับ หรือเครื่องรับสัญญาณขนาดเล็ก หรือ “ฝาจอ” ซึ่งใช้กล้องดิจิตอลขนาดเล็กฝังไว้ในฝาครอบไฮโลที่จะส่งสัญญาณไปยังเครื่องรับคล้ายจอโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังมีการนำเอาเครื่องเอ็กซเรย์ที่มีราคานับแสนบาทมาใช้สำหรับการโกงไฮโลด้วย

ดังนั้น การพนันไฮโลในมุมมองที่เป็นเกมส์การพนันที่พบในพื้นที่ศึกษานอกจากจะเป็นการเล่นเสี่ยงกับความน่าจะเป็นของลูกเต๋าที่มีหน้า 6 หน้า จำนวน 3 ลูก ซึ่งโดยปกติมีแนวโน้มที่ผู้เล่นหรือลูกขาจะตกเป็นฝ่ายเสียมากกว่าได้แล้ว ผู้เล่นทั้งสองฝ่ายยังต้องเผชิญกับกลโกง ดังจะเห็นได้จากการที่อุปกรณ์สำหรับการโกงที่สามารถซื้อหาได้อย่างง่ายดายและเปิดเผยนั่นเอง

การบริหารจัดการไฮโลในงานศพ

การเล่นไฮโลในงานศพแต่ละงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับคนหลายกลุ่ม และอาจกล่าวได้ว่ามีกระบวนวิธีตั้งวงที่แลดูไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนัก (อย่างน้อยในมุมมองของผู้ศึกษา) ขณะเดียวกันนักเล่นไฮโลก็มีวิธีการสนองตอบต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในฐานะผู้รักษากฎหมายเพื่อให้ตนเองสามารถเล่นการพนันชนิดนี้ได้อย่างเปิดเผยแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

โครงข่ายของไฮโล

1) นักพนัน

ผู้เล่นไฮโลวงหนึ่งประกอบด้วยเจ้ามือ หรือ “แม่ไฮโล” ฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าอาจเป็นเจ้ามือเพียงคนเดียว แต่ส่วนมากมักมีลักษณะเป็นการร่วมมือกันของนักเล่นไฮโลหลายๆ คน โดยเน้นไปที่การลงทุนร่วมกันเป็นหุ้น (เช่น หุ้นละ 1,000 บาท) และผลัดกันทำหน้าที่เขย่าไฮโล รวมถึงทำหน้าที่เป็น “ทหาร” คอยช่วยเหลือแม่ไฮโลด้วยการคอยเก็บกินเงินเมื่อเป็นฝ่ายได้ จ่ายเงินเมื่อเป็นฝ่ายเสีย และ “ยัก” หรือย้ายเงินที่มีผู้แทงไปไว้ในที่ตนเองคิดว่าจะได้เงินแทน ทั้งนี้คนกลุ่มนี้มักเป็นผู้ที่เล่นไฮโลเป็นประจำ กระทั่งสามารถกล่าวได้ว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอาชีพเล่นไฮโลเป็นหลักนั่นเอง

แม่ไฮโลจะต้องได้รับความไว้เนื้อเชื่อใจระดับหนึ่งว่าจะไม่ใช้วิธีการโกงจึงจะมีลูกขามาเล่นด้วย นอกเหนือจากการมีเงินทุนสำรองไม่น้อยกว่า 20,000 บาท สำหรับการเล่นในงานศพแต่ละครั้ง อีกทั้งจะต้องรู้จักเครือข่ายเจ้ามือ และสามารถเจรจาต่อรองกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่รับ “เคลียร์” ให้สามารถเปิดวงไฮโลได้อีกด้วย

ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเป็น “ลูกขา” ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่ลงเงินแทงหรือทายผลไฮโลในแต่ละรอบ และผู้เล่นที่ไม่ต้องลงเงิน ได้แก่ 1) ผู้ที่คอย “ยัก” หรือย้ายเงินที่มีผู้ลงไว้ไปในที่ที่ตนเองคิดว่าถูกต้อง โดยจะต้องจ่ายเงินให้ผู้ลงเงินแทนแม่ไฮโลในกรณีที่ผู้ลงเงินเดิมทายถูก และจะได้ “กิน” เงินดังกล่าวแทนเจ้ามือหากลูกเต๋าขึ้นในหน้าที่ตนเองย้ายไปไว้ 2) ผู้ที่คอย “กุบ” หรือรับกินหรือจ่ายเงินแทนเจ้ามือ โดยหากผู้ลงเงินทายถูก คน “กุบ” จะต้องจ่ายเงินให้แทนเจ้ามือ แต่หากคนลงเงินทายผิด คน “กุบ” จะได้เงินในตานั้น และ 3) ผู้ที่รับแทงจากลูกขาในกรณีที่เจ้ามือไม่รับ เช่น รับแทงเต็งแต้ม ซึ่งมีอัตราการได้-เสียค่อนข้างสูง และเจ้ามือหลักไม่รับแทง

คนเล่นไฮโลในงานศพอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มนักเล่นพนันที่เล่นไฮโลเป็นประจำ ซึ่งส่วนใหญ่มักเดินทางมาจากต่างพื้นที่ต่างชุมชน หรือหากเป็นคนในชุมชนก็จะเป็นนักเล่นไฮโลที่เดินทางไปในงานศพต่างหมู่บ้านเป็นประจำด้วย นักเล่นกลุ่มนี้มักเดินสายเล่นไฮโลไปทุกที่ที่มีงานศพ ทั้งในเขตอำเภอเดียวกันหรือต่างอำเภอ และสามารถกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มนักเล่นไฮโลหน้าเดิมๆ ที่รู้จักกันอย่างดีในพื้นที่ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งจะเล่นไฮโลเพียงบางโอกาส หรือกล่าวได้ว่าจะเล่นเมื่อมีงานศพในชุมชนของตนเองเท่านั้น

การศึกษาในระดับพื้นที่โดยการสัมภาษณ์คนที่เกี่ยวข้องและสังเกตการณ์เล่นพนันไฮโลในงานศพที่จัดขึ้นในพื้นที่อำเภอโขงเจียมและอำเภอโพธิ์ไทรหลายครั้ง ทำให้ได้ข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มคนที่นิยมเล่นไฮโลเป็นเพียงคนส่วนหนึ่ง และคนที่เล่นไฮโลหรือการพนันเป็นประจำก็เป็นคนกลุ่มเล็กมากๆ เมื่อเทียบกับคนทั้งหมดในชุมชน โดยส่วนใหญ่จะประกอบด้วยวงไฮโลตั้งแต่ 3 วงขึ้นไป โดยมีผู้เล่นจำนวนรวมกันตั้งแต่ 20 คน ไปจนถึงประมาณ 80 คน หรืออาจถึง 100 คน ในบางช่วง ซึ่งก็น้อยกว่าร้อยละ 10 ของประชากรในแต่ละชุมชน

อย่างไรก็ตามเนื่องจากสถานที่จัดงานศพถือเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงได้ตลอดเวลา ทั้งวงไฮโลยังเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมเล่นไฮโลได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านเพศ วัย หรือสถานะทางสังคม ในการลงพื้นที่สังเกตการเล่นไฮโลครั้งหนึ่งเราได้พบกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเริ่มต้นเล่นไฮโลด้วยท่านั่งยองๆ (ที่พร้อมจะลุกจากไปได้ทุกเมื่อ) อยู่พักหนึ่ง ก่อนที่จะตัดสินใจนั่งขัดสมาธิร่วมวงเล่นกับชาวบ้านสามัญอย่างจริงจัง และแทบทุกครั้งเราจะเห็นเด็กระดับประถมวัยเข้าร่วมเล่นไฮโลด้วยความมุ่งมั่นจริงจังอยู่ในวงเดียวกับผู้ใหญ่ และมักพบวงไฮโลเฉพาะของบรรดาเด็กวัยเรียนอยู่ด้วยวงหนึ่งเสมอๆ

ในด้านหนึ่งจึงอาจมองได้ว่าวงไฮโลได้ทำหน้าที่เป็นพื้นที่ของการแสดงออกทางสังคมที่เท่าเทียมกันของคนต่างสถานะ อย่างไรก็ตามสถานการณ์ดังนี้เองช่วยขับเน้นให้วงพนันไฮโลในงานศพถูกมองว่าเป็นแหล่งมั่วสุมฝึกนักพนันรุ่นใหม่ รวมถึงมีส่วนกระตุ้นให้ผู้เล่นจำนวนหนึ่งกลายเป็นผู้เสพติดการพนัน และเป็นช่องทางนำไปสู่อบายมุขอื่นๆ ด้วยในท้ายที่สุด โดยที่ฐานะการเป็นมหรสพ “แนวงัน” ในพิธีกรรมงานศพเป็นเพียงข้อที่ใช้กล่าวอ้างของกลุ่มนักเล่นเท่านั้น (ดูงาน รัตนะ ปัญญาภา, 2553)

2) เจ้าภาพงานศพ

พิธีงานศพของคนในชนบทส่วนใหญ่นิยมจัดขึ้นที่บ้านของผู้ตาย โดยปกติจะใช้เวลาในการตั้งศพสวดพระอภิธรรม (ตามคติทางพุทธศาสนา) เป็นระยะเวลา 3-5 วัน ก่อนที่จะนำไปเผาหรือฌาปนกิจที่วัดหรือป่าช้าของหมู่บ้าน เสร็จแล้วจึงมีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตายที่เรียกว่า “วันหงายพาข้าว”

เจ้าภาพงานศพจึงถือเป็นกลุ่มคนหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการเล่นไฮโลหรือไม่ (รวมถึงการพนันชนิดอื่นด้วย) การศึกษาในระดับพื้นที่พบว่าส่วนใหญ่เจ้าภาพมักอนุญาตให้มีการเล่นพนันได้ เนื่องจากเห็นว่านักพนันจะเป็นกลุ่มคนที่อยู่เป็นเพื่อนร่วมงานและทำให้บรรยากาศของงานศพแลดูไม่โศกเศร้ามากเกินไป ซึ่งนักพนันและผู้ที่เกี่ยวข้องหลายคนให้เหตุผลตรงกัน สอดคล้องกับสิ่งที่อดีตผู้ใหญ่บ้านตามุยได้กล่าวไว้ว่า “...การตั้งวงเล่น (พนัน) มันเพลินและสนุก ทำให้อยู่จนดึก บ้านงานก็ไม่เงียบเหงาเศร้าสร้อย เราไม่อยากให้บรรยากาศงานมันเศร้ามากเกินไป บ่ดี มันต้องมีครึกครื้นบ้าง โศกเศร้าจนเกินไปมันก็หดหู่สำหรับญาติผู้ตาย...” ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

“ริน” เจ้ามือไฮโลให้ข้อมูลว่า กรณีที่เจ้าภาพไม่อนุญาตให้เล่นพนันในงานศพ มักเกิดขึ้นในกรณีที่เจ้าภาพเป็นผู้ที่ไม่ชอบเล่นการพนัน และโดยเฉพาะเมื่อผู้ตายสั่งเสียไว้ห้ามไม่ให้มีการเล่นพนันในงานศพของตัวเอง อย่างไรก็ตามกรณีที่เจ้าภาพไม่อนุญาตให้เล่นจะเกิดขึ้นน้อยมาก

การที่เจ้าภาพงานศพยินยอมหรือกล้าอนุญาตให้มีการเล่นไฮโลซึ่งเป็นกิจกรรมผิดกฎหมายอยู่ในพื้นที่จัดงานศพ ในด้านหนึ่งคงเป็นเนื่องจากที่ผ่านมามีการ “เคลียร์” หรือจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่ กระทั่งทำให้เห็นเสมือนหนึ่งหรือเป็นที่เข้าใจกันว่าไฮโลสามารถเปิดเล่นในงานศพได้นั่นเอง

3) ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างไฮโลกับตำรวจไม่ได้มีเพียงภาพการล้อมวงเล่นพนันไฮโลของตำรวจชุดควบคุมฝูงชนดังที่เป็นข่าวใหญ่ทางสื่อมวลชนเท่านั้น การศึกษาในระดับพื้นที่ พบว่า วงไฮโลที่เปิดเล่นกันในงานศพทุกงานจะต้องจ่ายเงิน หรือที่นักเล่นไฮโลเรียกติดปากว่า “เคลียร์” ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละท้องที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ในบางอำเภอคิดแบบเหมาจ่ายงานละ 1,500 บาท แต่ในอำเภอที่อยู่ติดกันต้องจ่ายสูงถึงงานละ 4,500 บาท ขณะที่บางแห่งกำหนดให้จ่ายวงละ 500 บาท ทั้งนี้เพื่อแลกกับการคุ้มครองด้วยการงดเว้นการจับกุมหรือทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นว่ามีการทำผิดกฎหมาย โดยเจ้ามือจะเป็นผู้รับผิดชอบออกค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ นักเล่นไฮโลคนหนึ่งย้ำให้เห็นชัดเจนว่า การ “เคลียร์” กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทำให้คนเล่นไฮโลสามารถนั่งเล่นได้อย่างสบายใจ แม้เจ้าหน้าที่มาก็ไม่มีใครต้องกังวลอีกต่อไป รวมทั้งคอยแจ้งข่าวการเข้ามาตรวจของตำรวจหน่วยอื่นจากนอกพื้นที่ เช่น จังหวัด หรือภาค

และแม้ว่าผู้ศึกษาจะไม่ได้เห็นกับสายตาตนเองว่ามีการจ่ายเงินจำนวนข้างต้นจริงตรงตามที่ได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์หรือไม่ แต่ภาพรถสายตรวจที่แล่นผ่านหน้าบ้านจัดงานศพที่มีคนจำนวนราว 50-60 คน จับกลุ่มเล่นไฮโลอยู่อย่างเปิดเผย โดยเจ้าหน้าที่ในรถคันดังกล่าวทำเพียงลดกระจกขอให้คนในวงไฮโลเลื่อนรถมอเตอร์ไซด์ที่จอดขวางทางออกไปเท่านั้น ขณะที่ผู้เล่นไฮโลก็ไม่มีใครให้ความสนใจเจ้าหน้าที่ตำรวจมากนัก เว้นแต่มีคนหนึ่งเดินไปเลื่อนรถตามคำขอ ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาอดมีความรู้สึกคล้อยตามเกี่ยวกับการ “เคลียร์” ไปในทิศทางเดียวกันกับข้อมูลที่ได้รับจากคนเล่นพนันไม่ได้

จึงสามารถกล่าวได้ว่าการมีอยู่ของวงไฮโลซึ่งเป็นการพนันที่กฎหมายห้ามไม่ให้เล่นอย่างเด็ดขาดในงานศพ นอกเหนือจากเป็นไปตามข้ออ้างเรื่องการเป็นกิจกรรมบันเทิงคลายความโศกเศร้าของคนในชุมชนชายแดน รวมถึงความอยากได้เงินและต้องการเสี่ยงโชคของคนจำนวนหนึ่งแล้ว กลุ่มคนสำคัญที่มีส่วนในการค้ำจุนให้กิจกรรมนี้ยังสามารถปรากฏตัวอยู่ในพื้นที่ได้อย่างเปิดเผย คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะตำรวจที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายนั่นเอง

4) แม่ค้า

แม่ค้าถือเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเล่นไฮโลในงานศพ โดยสามารถถือเป็นกลุ่มคนที่ได้ประโยชน์ต่อเนื่องจากวงไฮโล ได้แก่ แม่ค้าที่นำสินค้าจำพวกเครื่องดื่มบำรุงกำลัง กาแฟ น้ำอัดลม เหล้า เบียร์ บุหรี่ ลูกอม และขนมขบเคี้ยว มาขายให้กับบรรดาผู้เล่นทั้งที่กำลังสนุกเพลินเพลิน หรือคร่ำเครียด ในแต่ละงานอาจมีแม่ค้านำสินค้าที่กล่าวข้างต้นมาจำหน่ายกันประจำตั้งแต่ 2-4 ราย โดยส่วนใหญ่จะเป็นคนในหมู่บ้าน อย่างไรก็ตามในช่วงหัวค่ำอาจมีแม่ค้าขาจรนำสินค้าชนิดอื่นๆ มาขายด้วย เช่น ปลาหมึกย่าง ไส้กรอกอีสานย่าง เป็นต้น

การศึกษาพบว่าแม่ค้าในวงไฮโลมักเป็นทั้งผู้ร่วมเล่นและร่วมลุ้นกับผู้เล่นไฮโลรายอื่นด้วย แม่ค้ารายหนึ่งบอกกับผู้ศึกษาว่า บ่อยครั้งที่รายได้วันละ 6-7 ร้อยบาทจากการขายเครื่องดื่มของเธอหมดสูญไปกับการแทงไฮโล และบางคนก็เปลี่ยนสถานะจากการเป็นแม่ค้าไปเป็นนักพนันอย่างเต็มตัว ดังกรณี “แต๋ว” อดีตแม่ค้าซึ่งเห็นว่าการเล่นพนันได้เงินง่ายกว่าการขายของ

การเปิดวงไฮโล

การเปิดเล่นไฮโลในงานศพดูเป็นเรื่องที่ไม่สลับซับซ้อนนักเมื่อฟังจากการบอกเล่าของบรรดาเจ้ามือและนักเล่น โดยจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีคนตายและเจ้าภาพนำศพมาตั้งเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งตามปกติจะจัดขึ้นที่บ้านของผู้ตาย บรรดาเจ้ามือไฮโล (ที่มีอยู่ในแทบทุกชุมชน หรือไม่ก็ได้รับแจ้งข่าวจากนักเล่นไฮโล) ก็จะทำหน้าที่เป็นผู้เข้าไปเจรจาประสานงานเพื่อขอตั้งลงไฮโลในงานศพจากเจ้าภาพ เมื่อได้รับอนุญาตวงพนันไฮโลก็จะเริ่มต้นขึ้น และอยู่คู่กับงานศพไปจนกระทั่งวันสุดท้ายของพิธีกรรม

การศึกษาพบรูปแบบการจัดการที่นำไปสู่การเล่นพนันไฮโลอย่างเปิดเผยในงานศพที่สะท้อนถึงบทบาทของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจ) 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีคนกลางทำหน้าที่ประสานงานกับเจ้าภาพเพื่อขอตั้งวงไฮโล รวมทั้งแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้ามือ ตลอดจนนักเล่น (เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าภาพงานศพให้ตั้งวงไฮโลได้) นอกจากนี้ยังจะทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมเงินค่าคุ้มครองส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย และจากการศึกษาพบว่าคนกลางที่เข้ามาทำหน้าที่รับผิดชอบประสานงานและจัดการการเล่นพนันดังกล่าวต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ผ่านการจัดประชุมอย่างไม่เป็นทางการกับบรรดาเจ้ามือไฮโลต่างๆ ดังนั้นคนกลางจึงได้แก่เจ้ามือไฮโลคนใดคนหนึ่งนั่นเอง

และในความเป็นจริงนักเล่น (ลูกขา) หรือเจ้ามือไฮโลอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้รับการประสานงานชักชวนจากคนกลางก็สามารถเข้ามาเล่นในงานศพได้ (เพียงแต่ทราบข่าวว่ามีวงไฮโลงานศพ หรือชักชวนกันมาเล่นเอง) แต่คนเหล่านี้ก็ต้องยอมรับเงื่อนไขเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าตั้งวงให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งจะดำเนินการโดยคนกลางด้วยเช่นกัน

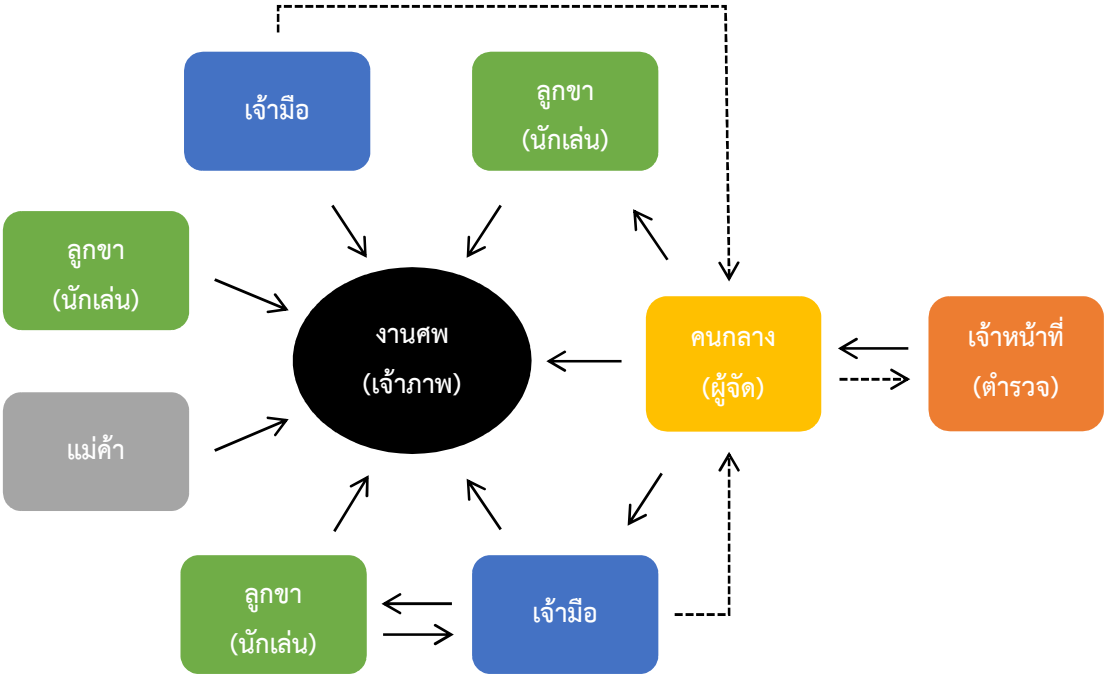

"หมาน" ซึ่งเคยได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการวงพนันในงานศพมาก่อน กล่าวว่า ตนเองในฐานะผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้เข้าไปขออนุญาตเจ้าภาพงานศพเพื่อขอตั้งวงพนัน (ซึ่งไม่ได้มีเพียงไฮโลอย่างเดียว) โดยต้องยืนยันให้เจ้าภาพเชื่อว่าเจ้าหน้าที่จะไม่มาจับกุมเอาผิด และพร้อมที่จะรับผิดชอบหากมีปัญหาเกิดขึ้น (ซึ่งเจ้าภาพส่วนใหญ่ก็ทราบเรื่องนี้ดีอยู่แล้ว เนื่องจากมีการเล่นไฮโลในเกือบทุกงานศพ โดยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่จับกุม) กระทั่งเมื่อได้รับไฟเขียวจากเจ้าภาพก็จะประสานงานไปยังบรรดาเจ้ามือในเครือข่ายของตนให้มาเปิดวง จากนั้นจะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบเพียงว่ากำลังเปิดเล่นพนันอยู่ที่ใด ถึงเมื่อไหร่ และจะเป็นผู้เก็บรวบรวมเงินจากวงพนันต่างๆ ในอัตราวงละ 200 บาท/ คืน โดยส่วนหนึ่งจะแบ่งส่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในอัตราที่ตกลงกัน (งานละ 1,500 บาท) ส่วนที่เหลือก็จะมอบให้เจ้าภาพเพื่อเป็นค่าไฟฟ้าหรืออื่นๆ ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่เจ้าภาพงานศพในพื้นที่จะยอมให้มีการตั้งวงไฮโลในงานได้ แต่ถ้าหากเจ้าภาพไม่อนุญาตก็จะไม่เปิดเล่น

2. การที่เจ้ามือและนักเล่นร่วมกันตั้งวงขึ้นเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าภาพงานศพ โดยที่เจ้ามือจะทำหน้าที่เป็นผู้เข้าไปขออนุญาตจากเจ้าภาพ จากนั้นจึงโทรศัพท์ชักชวนเจ้ามือคนอื่นๆ และนักเล่นบางรายขณะที่นักเล่นอีกจำนวนหนึ่งจะเข้ามาร่วมเล่นด้วยตนเองเมื่อทราบว่ามีการเล่นไฮโลในงานศพ ทั้งนี้จะไม่มีการประสานงานหรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายทราบ อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ (ตำรวจ) จะเป็นฝ่ายเข้ามาขอเก็บเงินค่าคุ้มครองจากการเปิดเล่นพนันจากแต่ละวงด้วยตัวเอง

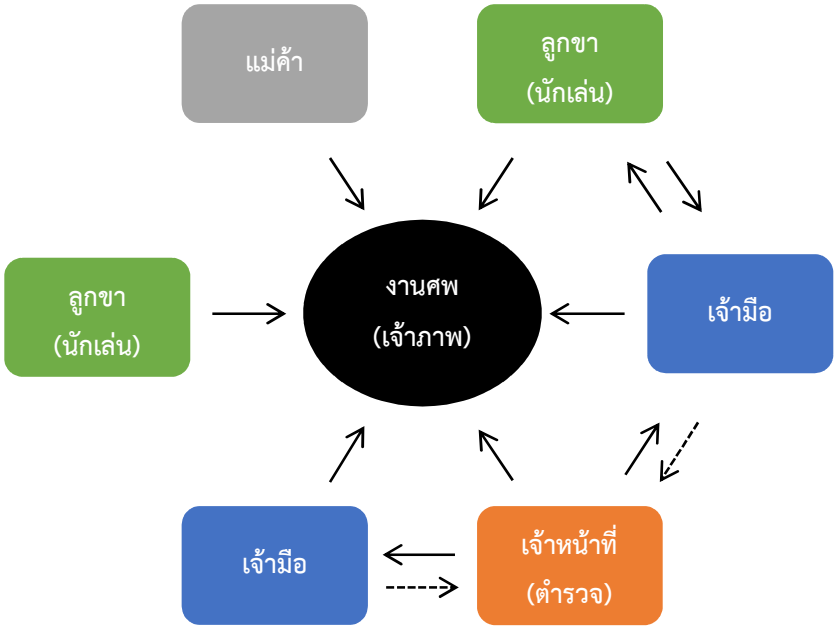

"ริน" เจ้ามือไฮโลที่ตระเวนเล่นไฮโลอยู่ในเขตอำเภอโขงเจียม เล่าว่า เมื่อทราบว่าที่ใดมีงานศพบรรดาเจ้ามือหรือบางครั้งอาจเป็นคนแทงในแต่ละบ้านก็จะชักชวนกันผ่านทางโทรศัพท์ให้ไปเปิดวงเล่นไฮโล และหากเจ้าภาพอนุญาตก็จะเปิดวงพนันกันทันทีโดยไม่ต้องรอการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ก็จะทราบทุกครั้งเช่นกันว่ามีงานศพในพื้นที่ไหน และตำรวจก็จะเข้ามาขอเก็บเงินค่าตั้งวงเล่นพนัน โดยจะเก็บทุกคืนๆ ละ 200-500 บาทต่อวง ขึ้นอยู่กับขนาดจำนวนผู้เล่น หรือวงเงินที่แทงกัน ถ้าวงใหญ่ตำรวจก็จะขอมากและหลายครั้งก็มีมาหลายคนจากหลายส่วนงาน ทั้งตำรวจภูธรในพื้นที่ ตำรวจชายแดน หรือแม้กระทั่งตำรวจจากในเมือง

ประมาณหมุนเวียน และการได้ – เสียในวงไฮโล

การศึกษาเกี่ยวกับความน่าจะเป็นของเกมพนันไฮโลให้ข้อสรุปที่น่าสนใจว่าเจ้ามือเป็นผู้ที่มีโอกาสได้รับประโยชน์หรือได้เงินมากกว่าผู้เล่นคนอื่น โดยมีเพียงการเลือกแทงต่ำกรณีเดียวที่ผู้แทงมีโอกาสรับ

ประโยชน์หรือเป็นผู้ชนะเท่ากับเจ้ามือดังที่ได้กล่าวแล้ว อย่างไรก็ตามเมื่อรวมกับประสบการณ์และความชำนาญในการเล่นที่เจ้ามือส่วนใหญ่มีมากกว่าผู้แทง ทำให้แนวโน้มที่เจ้ามือจะเป็นผู้ได้มากกว่าเสียมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลในระดับพื้นที่ที่ช่วยยืนยันความเป็นไปได้ในทางทฤษฎีและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

ข้อมูลจากการประเมินของเจ้ามือไฮโลต่างพื้นที่กันชื่อ “หมาน” และ “ริน” ให้ข้อสรุปตรงกันว่า หากเป็นการเล่นไฮโลโดยใช้ฝีมือล้วนๆ (หมายถึงไม่ใช้กลโกง) เจ้ามือมีโอกาสเป็นฝ่ายได้ในที่สุดเมื่อเล่นจบสูงถึงร้อยละ 70-80 หรือสามารถกล่าวได้ว่าหากเล่นไฮโลในงานศพ 10 งาน อาจมีเพียง 2 - 3 งานเท่านั้นที่เจ้ามือจะตกเป็นฝ่ายเสีย นั่นหมายความว่าผู้แทงจำนวนหนึ่งก็มีโอกาสได้เงินจากการเล่นไฮโลด้วยเช่นกัน ซึ่งกลายเป็นปัจจัยดึงดูดให้คนจำนวนหนึ่งชอบเล่นไฮโลเนื่องเพราะหวังว่าโชคจะเข้าข้างตนเองบ้าง

“หมาน” ประมาณให้ฟังคร่าวว่าการเล่นไฮโลในงานศพแต่ละงานที่ใช้เวลาประมาณ 3 – 5 วัน น่าจะมีปริมาณเงินหมุนเวียนไม่น้อยกว่า 50,000 บาทต่อวงในแต่ละงาน ซึ่งก็สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการนับแบ่งเงินกันเมื่อเลิกวงไฮโลและการพูดคุยกับเจ้ามือไฮโลอีกคนหนึ่งที่พบว่า ผู้ร่วมหุ้นและตัวเองสูญเสียเงินไปรวมกันประมาณ 12,000 บาท ตลอดงาน ขณะที่กลุ่มเจ้ามืออีกวงหนึ่งก็เสียเงินไปราว 30,000 บาทภายในคืนเดียว นี่ไม่นับรวมเงินที่ลูกขาแต่ละคนได้-เสียกันเองและไม่นับรวมเงินได้-เสียในวงไฮโลอีก 2 วง ซึ่งเปิดเล่นในงานศพเดียวกัน นั่นหมายความว่าภายในพื้นที่อำเภอเล็กๆ ติดขอบแดนเพียงแห่งเดียวอาจมีปริมาณเงินหมุนเวียนสะพัดอยู่กับวงพนันไฮโลในงานศพมากถึงเดือนละ 2 ล้านบาท เมื่อคำนวณจากการมีการศพในพื้นที่ประมาณ 10 งาน และมีวงไฮโลเปิดเล่นงานละ 4 วง

สำหรับวงพนันไฮโลที่เปิดเล่นนอกเหนือจากงานศพนั้น “หมาน” และ “ริน” ระบุตรงกันว่า มีปริมาณเงินหมุนเวียนมากกว่าวงไฮโลในงานศพ เนื่องจากเป็นกรณีที่นักพนันไฮโลตั้งใจนำเงินมาเล่นพนันกันโดยเฉพาะ โดยประมาณว่าวงไฮโลขนาดเล็กระดับชุมชนที่มีผู้เล่น 5-10 คน จะมีวงเงินหมุนเวียนตั้งแต่ 1 หมื่นบาท ไปจนถึง 5-6 หมื่นบาท หรืออาจถึงหลักแสนบาทต่อวันแล้วแต่กรณี ส่วนบ่อนไฮโลขนาดใหญ่ที่มักเปิดเล่นเป็นประจำอยู่แล้วและโดยปกติจะมีผู้เล่นมากกว่า 10 คนขึ้นไป จะมีการเล่นได้เสียกันในระดับ 4-5 หมื่นบาท ไปจนถึงระดับ 3-4 แสนบาทต่อวัน

นอกเหนือจากประโยชน์ส่วนใหญ่จากการเล่นพนันไฮโลซึ่งมักตกอยู่ที่เจ้ามือดังที่กล่าวแล้ว เงินในวงไฮโลจำนวนหนึ่งจะถูกจัดสรรไปเป็นเงินค่าคุ้มครอง หรือในอีกแง่หนึ่งก็คือรายได้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มได้รับประโยชน์จากการพนันนี้โดยไม่ต้องลงทุน เจ้ามือไฮโลรายหนึ่งประมาณให้ฟังว่าหากมีงานศพในบางพื้นที่อำเภอกรณีศึกษาเดือนละ 10 ครั้ง ตำรวจท้องที่ก็จะได้รับเงินค่าคุ้มครองเป็นจำนวน 15,000 บาท นี่ไม่นับรวมเงินในลักษณะเดียวกันจากบ่อนไฮโลที่เปิดเล่นกันเป็นประจำใน

หมู่บ้านต่างๆ อีกรวม 8 – 9 แห่ง ซึ่งคิดในอัตราวันละ 300 บาทต่อแห่ง โดยที่เจ้ามือจะทำหน้าที่ประสานงานทางโทรศัพท์แจ้งให้ตำรวจท้องที่ทราบเมื่อจะเปิดเล่น และเฉพาะในหมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งมีวงไฮโลเปิดเล่นเป็นประจำ 1 วงจะต้องจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่รวมประมาณ 17,000 บาทต่อเดือน ดังนั้นหากนำเงินลักษณะเดียวกันมาคำนวณเป็นรายได้ที่ตำรวจได้รับจากวงไฮโล (ทั้งในและนอกงานศพ) ในพื้นที่อำเภอที่เป็นกรณีศึกษาดังกล่าวก็จะพบว่าสูงถึงเดือนละประมาณ 160,000 บาท ไม่เพียงเท่านั้นวงไฮโลยังต้องจ่ายเงินค่าคุ้มครอง (หรือสร้างรายได้) ให้กับหน่วยตำรวจนอกพื้นที่ที่จะเข้ามาในบางโอกาส (เช่น ตำรวจในเมือง หรือตำรวจระดับภาค) อีกด้วย

ขณะที่แม่ค้าก็ควรถูกนับเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้ประโยชน์ต่อเนื่องจากวงพนันชนิดนี้ ทั้งนี้จากการพูดคุยกับแม่ค้ารายหนึ่ง พบว่า เธอมีกำไรจากการขายของคืนละประมาณ 700 – 1,000 บาท เท่ากับว่าในงานศพแต่ละงานแม่ค้าคนนี้สามารถทำกำไรจากการขายสินค้าที่มักมีราคาแพงกว่าปกติได้เป็นเงินประมาณ 3,500 – 5,000 บาท ซึ่งถือเป็นผลตอบแทนที่น่าสนใจสำหรับการทำธุรกิจในพื้นที่ห่างไกล น่าเสียดายที่กำไรจำนวนนี้กลับเทียบไม่ได้กับจำนวนเงินที่หมุนเวียนล่อใจอยู่ในวงไฮโล ดังนั้นบ่อยครั้งเช่นกันที่กำไรข้างต้นจะหมดหายไปกับการเล่นพนัน และทำให้แม่ค้าบางคนถึงกับเลือกที่จะผันตัวเองมาเป็นนักพนันเต็มตัว ดังกรณี “แต๋ว” ที่จะได้กล่าวถึงต่อไป

แรงจูงใจของการเล่นไฮโล

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการพนันเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ต้องหลีกเว้น เนื่องจากเชื่อว่าเป็นทางแห่งความฉิบหาย เป็นสาเหตุให้ถึงแห่งความเสื่อม พินาศล่มจม และหาความสุขมิได้ จัดเป็น 1 ในอบายมุข 6 ประการ เรียกว่า อบายมุข 6 ประกอบด้วย 1) ติดสุราและของมึนเมา 2) ชอบเที่ยวกลางคืน 3) ชอบเที่ยวดูการเล่น 4) เล่นการพนัน 5) คบคนชั่วเป็นมิตร และ 6) เกียจคร้านการงาน [105]

คติคำสอนของพระพุทธเจ้าที่สืบทอดมากว่า 2,500 ปี ข้างต้น ถือเป็นแนวคิดหลักที่คนทั่วไปในสังคมไทยนำมาใช้ในควบคุมคนในสังคมมิให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน ดังนั้นมุมมองที่มีต่อนักเล่นการพนันจึงมักออกไปในทางที่ไม่ดี สามารถสร้างผลกระทบที่เลวร้าย อย่างไรก็ตามวงไฮโลในงานศพกลับมีให้เห็นทั่วไปและดูเป็นเรื่องที่คนในพื้นที่ชายแดนจำนวนมากยอมรับได้ถึงการมีอยู่ หรืออย่างน้อยก็ไม่แสดงออกในทางที่ต่อต้านให้เห็นนัก นั่นหมายความว่าคนในชุมชนชายแดนไม่ได้มองไฮโลในงานศพในฐานะที่เป็นการพนันที่กำลังสร้างปัญหาให้ชุมชน หากแต่ถือว่าไฮโลเป็นส่วนหนึ่งประกอบหนึ่งของพิธีกรรมคนตายดังที่ได้กล่าวแล้ว

[105] พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม อ้างถึงใน รัตนะ ปัญญาภา (2553 หน้า 122-123)

คนเล่นไฮโลซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของสังคมหรือชุมชน อาจให้ความหมายหรือมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมวงเล่นไฮโลในงานศพแตกต่างกันออกไป โดยเจ้ามือ หรือ “แม่ไฮโล” หรือนักเล่นไฮโลที่มักเป็นผู้ที่เล่นไฮโลเป็นประจำมองว่าไฮโลเป็นแหล่งที่มาของรายได้ ในแง่นี้รายได้สำหรับตนเองและครอบครัวจึงเป็นแรงจูงใจหลักประการหนึ่งของแม่ไฮโล ส่งผลให้คนกลุ่มนี้ต้องการเล่นไฮโลให้มากเท่าที่จะทำได้และจำเป็นต้องฝึกฝนตนเองให้มีความชำนาญในการเล่นไฮโลในระดับสูง โดยการเรียนรู้อุปกรณ์ของตนเองและสามารถเขย่าให้ลูกเต๋าขึ้นหน้าที่ต้องการได้ ทั้งยังต้องรู้จักสังเกตสายตาว่องไวและต้องเรียนรู้กลโกงต่างๆ ซึ่งลูกข้าอาจนำมาใช้

กรณีของ “หมาน” ซึ่งมักเป็นเจ้ามือโดยการรวมหุ้นกับนักเล่นคนอื่นน่าจะช่วยยืนยันการที่ไฮโลมีฐานะเป็นแหล่งรายได้หลักของบางครอบครัวดังที่กล่าวได้ โดยยืนยันว่าตนเองเคยมีรายได้จากการเล่นไฮโลเพียงอย่างเดียวเดือนละไม่น้อยกว่า 10,000 บาท และเงินส่วนนี้ถือเป็นรายได้หลักสำคัญที่นำมาใช้จ่ายภายในครอบครัว อีกทั้งในบางปียังมีเงินเหลือสะสมอีก 7 – 8 หมื่นบาท

เช่นเดียวกับจากกลุ่มนักเล่นพนันที่เล่นไฮโลเป็นประจำ ซึ่งมักเดินสายเล่นไฮโลไปทุกที่ที่มีงานศพ และมองว่าการหาเงินจากการเล่นพนันไฮโลมีความเป็นไปได้ การเล่นพนันสำหรับคนกลุ่มนี้จึงเป็นเสมือนการทำงานอย่างหนึ่งที่มาพร้อมกับความสนุกสนานและการได้ลุ้น เพียงแต่เป็นการทำงานที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินที่ใช้ในการลงทุนสูงมาก

“ฝา” ชาวบ้านบะไหจัดเป็นหนึ่งในนักเล่นไฮโลกลุ่มนี้ โดยได้ยืนยันว่าตนเองเป็นคนที่ชอบการเล่นไฮโลอยู่แล้ว “เวลามีเงินก็อยากจะไปเล่นเพื่อตามทุนที่เคยเสียไป ตอนมีเงินไปเล่นก็คิดแต่ว่ามันจะได้ มันมีความเป็นไปได้สูงมาก ครั้งหนึ่งมีเงินแค่ 1,000 บาท ลองไปนั่งเล่น แล้วได้เงินมาเป็นหมื่น ก็เลยเริ่มติด เริ่มไปเล่นมากขึ้น อีกทั้งก็ไม่ต้องไปทำงานหนัก ถ้าตกเป็นฝ่ายเสียก็หงอยเหมือนกัน แต่คนที่เล่นไฮโลมักคิดว่าจะได้ ไม่มีใครคิดเรื่องเสียเงินหรอก และยังคิดว่าสนุกด้วย ได้ลุ้น ได้เฮตลอด”

“สอน” ชายอายุ 23 ปี เป็นอีกคนหนึ่งที่หารายได้จากการเล่นไฮโล เล่าว่า ตนเองเริ่มเล่นการพนันครั้งแรกเพียงเพราะไปยืนดู และคิดว่ามันเล่นง่ายจึงอยากลองเล่น โดยในครั้งแรกๆ ที่เล่นก็มักจะได้เงิน ทำให้เริ่มติดใจและชอบเล่นการพนันนับแต่นั้นมา และเมื่อเริ่มมีความชำนาญจึงขยับฐานะตัวเองจากลูกขาเป็นเจ้ามือร่วมกับเจ้ามืออื่นๆ รวมทั้งยังหันไปเล่นการพนันชนิดอื่นที่ได้เสียกันง่ายและเร็วขึ้น เช่น ไพ่สะเตอร์ ที่แพร่หลายเข้ามาในพื้นที่อำเภอโขงเจียมไม่นานนัก “เล่นไฮโลมันได้เงินง่ายและสนุก ยิ่งตอนเล่นใหม่ๆ เป็นมือใหม่หัดเล่นเหมือนกับผีจับมือให้แทงถูกอยู่บ่อยๆ ต่อมาเริ่มมีได้และมีเสียก็ยังคิดว่าจะได้ เมื่อเสียก็จะพยายามตามทุนคืนไม่ยอมเลิก วันนี้ไม่ได้ทุนคืน พรุ่งนี้ก็ต้องได้คืน”

ส่วน “แต๋ว” อดีตแม่ค้าขายของชำประจำหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่ผันตัวเองเป็นนักพนัน เล่าว่า ทุกวันวันที่มีการเล่นไพ่ หรือไฮโลจะมีลูกค้ามานำสินค้าจากร้านไปขายให้กับกลุ่มนักพนัน อาทิ น้ำอัดลม นม บุหรี่ กาแฟ

กระป๋อง ขนม โดยสินค้าที่นำไปขายจะถูกเพิ่มราคาขึ้นอีกเท่าตัวจากราคาเดิม ตนเองเห็นช่องทางการค้าขายการได้กำไรจึงคิดนำสินค้าไปขายเอง เมื่อได้เห็นคนอื่นเล่นได้เงินจึงอยากลองเล่นบ้าง โดยได้เงินในครั้งแรกประมาณ 3,000 บาท จากผู้ที่ไม่เคยคิดข้องแวะกับการพนันก็กลายเป็นสมาชิกขาประจำของวงไฮโลและไพ่สะเตอร์ในที่สุด

เช่นเดียวกับนักพนันอีกรายหนึ่งที่ยืนยันว่า ถ้าตัวเองไม่เล่นพนันก็ไม่รู้จะไปหาเงินที่ไหนมาใช้ “หาปลาก็ไม่เก่ง ทำนาทำไร่ก็ทำไม่เป็น ทำอย่างอื่นทำไม่เป็น หรือทำเป็นแต่ก็ได้เงินน้อยไม่ทันใจ ไม่พอใช้ การพนันมันอยู่ในสายเลือดแล้ว...ได้มาสามหมื่นวันนี้วันหน้าเสียสามหมื่นนั้นคืนไปก็มี หากไม่มีเงินก็จะหยิบยืมเพื่อนในกลุ่ม บางทีก็เอาสิ่งของที่มีจำนำไว้เช่นรถจักรยานยนต์ รถยนต์ บางทีช่วงที่ได้เงินก็มีคนเอารถมาจำนำกับเราก็มี สลับกันไป”

ในขณะที่คนเล่นไฮโลอีกกลุ่มหนึ่งมีแรงจูงใจหรือให้ความหมายของการเข้าร่วมเล่นไฮโลแตกต่างออกไป โดยจะเล่นไฮโลเพียงบางโอกาสหรือเล่นเมื่อมีงานศพในชุมชนของตนเองเท่านั้น ข้อมูลที่ได้จาก “ลัย” และ “สน” คนไทยที่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทย ยืนยันตรงกันว่าหากมีวงไฮโลในงานศพจัดขึ้นในชุมชนของตัวเองก็จะต้องเข้าไปร่วมวงอย่างแน่นอน เมื่อคณะผู้ศึกษาถามว่าทำไมไม่เห็นไปเล่นไฮโลในงานศพที่จัดเล่นอยู่ในชุมชนที่อยู่ใกล้กัน เช่นเดียวกับ “ตา” ชาวบ้านตามุยที่เล่าว่า ไม่บ่อยนักที่ตนเองจะได้เข้าไปร่วมเล่นไฮโล โดยบางครั้งก็ขอเงินจากเพื่อนที่เล่นได้แล้วลงเล่นเผื่อได้บ้าง หากไม่ได้ก็แล้วไป มีบ้างเหมือนกันที่นึกสนุกนำเงินของตัวเองไปเล่นด้วยแต่ก็จะไม่เกิน 100 บาท ถ้าได้ก็ดี ถ้าไม่ได้ก็ถือว่าโชคของตัวเองไม่มี

คนกลุ่มหลังนี้จึงต้องการเล่นพนันไฮโลเพียงเพื่อความสนุกสนานสร้างสีสันให้ชีวิต ด้วยการเสี่ยงลงทุนด้วยเงินที่ถูกจำกัดไว้จำนวนน้อย ไฮโลเป็นเสมือนกิจกรรมสังสรรค์ทางสังคม และการเล่นไฮโลถือเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในงานศพที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยนักรูปแบบหนึ่ง ในความหมายของการช่วยสนับสนุนให้งานดังกล่าวมีความครึกครื้น และการอยู่เป็นเพื่อนกับเจ้าภาพงานศพที่สูญเสียบุคคลในครอบครัว โดยเงินหมุนเวียนในวงไฮโลเป็นเพียงปัจจัยหนุนเสริมที่ล่อตาล่อใจให้ตัดสินใจเล่นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รับจากอดีตผู้ใหญ่บ้านตามุยที่ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น

ดังนั้น ไฮโลในงานศพจึงมีฐานะเป็นทั้งบ่อนการพนันผิดกฎหมายที่นักพนันมืออาชีพร่วมกันจัดตั้งขึ้นโดยอาศัยพื้นที่ของพิธีกรรมบำเพ็ญกุศลศพเป็นเสมือนสถานที่ตั้งบ่อนไฮโล ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเล่นไฮโลและใช้ไฮโลเป็นเครื่องมือสำหรับสร้างความสนุกสนานครื้นเครง โดยไม่จำกัดว่าผู้เข้าร่วมวงไฮโลจะมีฐานะยากดีมีจนแตกต่างกัน

ไม้ ม้า และ ไฮโล กับ ผลกระทบทางสังคม

แม้ว่าไฮโลในงานศพจะทำหน้าที่เป็นเสมือนมหรสพที่สร้างความบันเทิงสนุกสนานให้กับคนในพื้นที่ศึกษา แต่ขณะเดียวกันไฮโลก็เป็นการพนันขันต่ออย่างจริงจังของคนกลุ่มหนึ่ง และมีความเชื่อมโยงกับบ่อนการพนันขนาดเล็กใหญ่ที่กระจายอยู่ในพื้นที่ดังที่ได้กล่าวแล้ว

การศึกษาพบว่าการพนันไฮโลมีส่วนทำให้ผู้เล่นบางคนที่ตกเป็นฝ่ายเสียต้องหยิบยืมเงิน ต้องจำนำหรือจำหน่ายทรัพย์สินเพื่อนำมาเล่นพนันต่อตามเอาเงินคืน กระทั่งบางกรณีต้องกลายเป็นผู้สูญเสียทรัพย์สินเหล่านั้นไปอย่างถาวร ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบไปถึงฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว การศึกษาของลูกหลาน หรือไม่ก็เกิดปัญหาหนี้สินพอกพูนที่ยากแก่การแก้ไขมากขึ้นทุกขณะ

กรณีของ “โสดา” พร้อมด้วยภรรยาซึ่งชอบเล่นไฮโลเป็นประจำ (ไม่เฉพาะแต่ในงานศพเท่านั้น) น่าจะเป็นตัวอย่างของการผลกระทบข้างต้นได้เป็นอย่างดี โดยทั้งคู่ซึ่งเป็นคนไร้สัญชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลานานต้องแบ่งขายที่ดินแปลงเล็กๆ ที่ได้รับมรดกจากแม่หลังจากที่เล่นการพนันอย่างหนักหน่วง เพื่อนำเงินมาจ่ายหนี้สินที่เกิดจากการพนันและเล่นพนันต่อไปอีก อย่างไรก็ตามปัจจุบันภรรยาของ “โสดา” บอกกับผู้ศึกษาว่าตนเองสัญญากับแม่ที่เพิ่งเสียชีวิตว่าเลิกเล่นการพนันแล้ว

ไฮโล (รวมถึงการพนันชนิดอื่น) มีส่วนทำให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมและครอบครัวตามมาด้วย เช่น ปัญหาการหย่าร้าง และการมีหลายบ้านมีเมียหลวงเมียน้อย ทั้งนี้จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ตัวอย่างพบว่าในบางชุมชนมีปัญหาเรื่องชู้สาวอันเป็นผลจากการพนันเกิดขึ้นถึง 7 คู่ โดย แม่ไฮโลหญิงชื่อ “ริน” นับตัวเองเป็นหนึ่งในผู้ได้รับผลกระทบต่อเนื่องของการเล่นไฮโลในกรณีนี้ โดยที่สามีนักเล่นไฮโลของเธอมีเมียน้อยจากวงไฮโลเช่นกัน “ริน” วิเคราะห์ให้ผู้ศึกษาฟังว่าน่าจะเป็นเนื่องจากปัจจุบันผู้หญิงหันมาเล่นการพนันมากขึ้น และในบางกรณีเมื่อเล่นเสียหมดตัวแล้วมีผู้ชายยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ โดยให้ผู้หญิงนักเล่นด้วยกันสมยอมพลีกายแลกกับการปลดหนี้หรือให้มีเงินมาเล่นต่อ นอกเหนือจากการใช้วิธีการหยิบยืมที่ถือเป็นเรื่องปกติในวงไฮโล และผลจากการได้เสียสมยอมกันของชาย-หญิงในวงพนันนำไปสู่การติดพันกลายเป็นการมีบ้านเล็กบ้านน้อย กระทั่งนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัวและหย่าร้างในที่สุด อย่างไรก็ตามผลกระทบข้างต้นมักเกิดขึ้นกับนักพนันจำนวนหนึ่งในกลุ่มที่เล่นพนันอย่างจริงจังเท่านั้น แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าปัญหาการหย่าร้างและปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นนั้นสามารถส่งผลกระทบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว

นอกจากนี้ลักษณะที่เปิดกว้างให้ทุกคนสามารถเข้าถึงหรือเล่นการพนันได้โดยไม่จำกัดของวงไฮโลในงานศพยังผลกระทบในทางตรงต่อเด็กและเยาวชนด้วย ในขณะที่พ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่กลับกลายเป็นผู้เปิดโอกาสบุตรหลานของตนเองมาอยู่ร่วมในวงพนันเสียเอง ส่งผลให้เด็กกลุ่มหนึ่งมีแนวโน้มเข้าสู่วงการพนันตั้งแต่อายุน้อยมากขึ้น การศึกษาพบว่าเด็กบางคนเข้าร่วมเล่นพนันในวงไฮโลขณะเพิ่งมีอายุครบเข้าเรียนในชั้น

อนุบาล 1 หรือประมาณ 5 ขวบเท่านั้น และบางคนที่มีอายุอยู่ประมาณชั้น ป. 5 ก็มีพฤติกรรมการเล่นพนันไฮโลไม่แตกต่างจากผู้ใหญ่ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แม้จะไม่มีข้อมูลที่ชี้ชัดได้ว่าในอนาคตเด็กกลุ่มนี้จะยึดเอาการพนันเป็นอาชีพเมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ หรือเล่นพนันจนกระทั่งก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา แต่คงปฏิเสธไม่ได้เช่นกันว่าเด็กๆ ที่ได้รับการฝึกฝนทักษะการพนันตั้งแต่อายุน้อยๆ ดังกล่าวสามารถนับเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสติดการพนัน หรืออย่างน้อยก็ต้องสูญเสียเวลาสำหรับการศึกษาเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ที่เหมาะสมกับวัย

การศึกษายังพบข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของไฮโลกับธุรกิจผิดกฎหมาย คนเล่นไฮโลหลายคนไม่ปฏิเสธว่าจำนวนเงินที่สะพัดอยู่ในวงไฮโลต่างๆ ส่วนหนึ่งมีที่มาจากการค้ายาม้า (ที่เรียกว่ายาบ้าในปัจจุบัน) และการค้าไม้พะยูง ซึ่งล้วนกำลังแพร่ระบาดอยู่ในพื้นที่ชายแดนเขตนี้

“หมาน” เจ้ามือไฮโลที่เริ่มลดบทบาทของตัวเองลง กระซิบบอกให้ผู้ศึกษาทราบว่าชายนักเล่นมือหนักรายหนึ่งที่ลงเงินแทงไฮโลตาละ 500 – 1,000 บาท นับเป็นหนึ่งในผู้ที่เกี่ยวข้องและนำเงินที่ได้จากธุรกิจผิดกฎหมายข้างต้นมาเล่นการไฮโล ในแง่ดังกล่าวนี้วงไฮโลจึงทำหน้าที่เป็นแหล่งฟอกเงินจากธุรกิจค้ายาเสพติดและไม้เถื่อนให้กลายเป็นเงินในวงไฮโลที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนมากกว่า แม้ว่าในความเป็นจริงล้วนเป็นเงินที่ได้มาสิ่งผิดกฎหมายเช่นเดียวกัน พร้อมกันนี้ “หมาน” ยังชี้ว่าวงไฮโลเป็นสถานที่หนึ่งที่เจ้าหน้าที่สามารถใช้เป็นพื้นที่ในการสืบหาข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมายและสิ่งที่เป็นภัยต่อสังคมได้ด้วย ซึ่งก็ล้วนสนับสนุนความเกี่ยวข้องของไฮโลกับกิจกรรมผิดกฎหมายอื่นๆ ดังกล่าวแล้ว

นัยเชิงนโยบายจากวงไฮโล

ไฮโลในงานศพแม้จะมีประโยชน์ในข้อที่เป็นการเป็นเพื่อนเจ้าภาพงานศพ และทำให้บรรยากาศของงานศพไม่ครอบคลุมไปด้วยความเศร้ามากเกินไปตามการกล่าวของบรรดานักพนันทั้งที่เป็นมืออาชีพและมือสมัครเล่นในชุมชนชายแดน แต่การเปิดเล่นอย่างเปิดกว้างและมีแนวโน้มกลายมีลักษณะไม่ต่างจากบ่อนก็สร้างผลกระทบหลายประการดังที่ได้กล่าวแล้ว

และแม้การบังคับใช้กฎหมายการพนันโดยห้ามไม่ให้เล่นไฮโลซึ่งเป็นการพนันตามบัญชี ก. ในงานศพอย่างเคร่งครัดอาจสามารถทำได้ แต่ก็อาจไม่มีผลจริงในทางปฏิบัติเนื่องจากความพิกลพิการของกลไกการบังคับใช้กฎหมาย เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานด้านปกครอง ซึ่งที่ผ่านมามักทำหน้าที่เป็นองค์กรพิทักษ์หรือให้ความคุ้มครองการเล่นไฮโล โดยแลกกับเงินค่าคุ้มครองที่จะได้รับจากวงพนัน

ดังนั้น หากใช้บังคับกฎหมายเคร่งครัดมากขึ้นภายใต้กลไกการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นอยู่จึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจคาดหวังได้ว่าจะประสบผลสำเร็จ ในทางกลับกันแนวทางนี้อาจเป็นช่องทางทำให้มีการเรียกเก็บค่า

คุ้มครองในอัตราที่สูงมากขึ้น หรือไม่ก็จะมีผลเพียงทำให้การพนันชนิดนี้กลับไปเล่นกันอย่างหลบซ่อนๆ (ที่ก็ยังมีอยู่ในปัจจุบัน) กันมากขึ้น โดยที่ในท้ายที่สุดแล้วก็ยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้

นักเล่นไฮโลในพื้นที่ศึกษาวิจัยที่เข้าร่วมการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการส่วนใหญ่ยังคงเห็นว่า การเล่นไฮโลในงานศพมิได้เป็นปัญหาถึงกับขั้นมีความจำเป็นจะต้องยกเลิกหรือห้ามเล่นอย่างเด็ดขาด แต่ก็ยอมรับร่วมกันถึงปัญหาของการมีสภาพสถานที่เล่นการพนันที่ไม่มีมาตรการคัดกรองคนเข้าเล่น และมองเด็กที่ตั้งวงเล่นไฮโลเพื่อความสนุกสนานได้เสียกันเพียงเล็กน้อย รวมถึงเข้าร่วมวงพนันไฮโลผู้ใหญ่ของเด็กวัยเรียนว่าเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมนัก อย่างไรก็ตามคนกลุ่มนี้กลับเพียงแสดงความกังวลว่าเรื่องดังกล่าวอาจส่งผลต่อภาพลักษณ์ของชุมชนมากกว่าเรื่องอื่น

ต่อเมื่อถามถึงแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการหรือจัดระเบียบให้การเล่นไฮโลในงานศพมีความเหมาะสมพอดีได้อย่างไร คำตอบที่ได้จากนักเล่นไฮโลก็ชี้ไปที่การจัดการกันเองของคนที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าภาพงานศพ เจ้ามือไฮโล และผู้ที่ทำหน้าที่จัดการให้มีการเล่นไฮโลในงานศพนั้นๆ รวมถึงบรรดาผู้ร่วมวงไฮโลทั้งหมด โดยจำเป็นต้องร่วมมือกันสร้างมาตรการป้องกันหรือควบคุมไม่ให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในวงพนันไฮโลและวงพนันชนิดอื่นที่มีในงานศพด้วย ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกับการจัดการเพื่อนำไปสู่การยุติหรือห้ามเล่นการพนันในงานศพที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่ต่างๆ ที่ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากการริเริ่มดำเนินการของคนในชุมชนเองภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ชี้ชัดว่าถึงเวลาแล้วที่คนในแต่ละพื้นที่ (ภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) จะต้องคิดค้นร่วมกันหาทางออกต่อการจัดการการพนันที่มีอยู่จริงในพื้นที่ของตนเองมากกว่าการปล่อยปละละเลยให้วงพนันเป็นสิ่งที่ทุกคนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงได้อย่างไร้ข้อจำกัด พร้อมกับกลายเป็นแหล่งหารายได้ที่มิชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐที่ประพฤติมิชอบ รวมทั้งจะต้องใคร่ครวญอย่างจริงจังเกี่ยวกับความจำเป็น (หรือไม่จำเป็น) ในการเปิดพื้นที่เฉพาะสำหรับการเล่นไฮโลให้กับคนกลุ่มเล็กๆ ที่ต้องการเล่นพนัน หรือต้องการใช้การพนันเป็นเครื่องมือในสร้างความสนุกสนานครื้นเครงได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 6
วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

สถานการณ์การพนัน

สถานการณ์การพนันที่พบจาการศึกษาวิจัยนี้ มีความหลากหลายในประเภทของการพนัน แม้ว่าหวยใต้ดินจะเป็นชนิดของการพนันที่ยังเป็นที่นิยมกันมากที่สุด ด้วยเหตุผลของการเข้าถึงได้ง่ายและความสะดวกในการเล่น ซึ่งอาจกล่าวว่าไม่แตกต่างจากงานศึกษาสถานการณ์การพนันโดยพินิจ ลาภธนานันท์และคณะ ที่ทำการสำรวจในเชิงสถิติของประเภทการพนันที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือทั้งสลากกินแบ่งรัฐบาล และหวยใต้ดิน นอกจากหวยใต้ดินแล้ว ในพื้นที่ทั้งอำนาจเจริญและอุบลราชธานี ยังมีการพนันที่มีรูปแบบเดียวกับการเล่นหวยใต้ดินนั้นคือ หวยลาว โดยที่เจ้ามือและผู้เล่นเกือบที่จะเป็นคนกลุ่มเดียวกับหวยใต้ดินไทย อย่างไรก็ตามหวยลาวก็ยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก เนื่องจากความไม่แน่นอนของตัวเลขที่ออกเพราะต้องรับข้อมูลจากการการออกหวยจากทางฝั่งลาวเป็นหลัก

ข้อมูลสถานการณ์ของทั้งอำนาจเจริญและอุบลราชธานี พบว่าการพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของความเป็นเมืองและความเป็นชนบท เป็นประเด็นที่ควรได้รับการตระหนักถึง กล่าวคือในส่วนของเขตเมืองทั้งอำนาจเจริญและอุบลราชธานี ด้วยวิถีชีวิตของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไป การแพร่กระจายของเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ที่รุกล้ำเข้ามาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การพนันมีพลวัตในตัวเองที่ปรับเปลี่ยนไปตามความทันสมัยที่เกิดขึ้น สามารถพบเห็นผู้คนเข้าไปในบ่อนการพนันออนไลน์ทั้งเยาวชน ประชาชนทั่วไป คนทำงานในอาชีพที่แตกต่างกันก็สามารถเข้าสู่การพนันออนไลน์ได้ ขณะเดียวกันการเติบโตของบ่อนที่สัมพันธ์กับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีกลับไม่มีกลไกในการกำกับและควบคุมที่เหมาะสม เพราะยังไม่มีการควบคุมในเรื่องนี้ผ่านทั้งกฎหมายหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน กลายเป็นสุญญากาศที่ทำให้การพนันที่อิงแอบหรืออาศัยเทคโนโลยีสามารถขยายตัวและเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว

ในอีกด้านของสังคมที่เป็นเขตชนบท ข้อมูลภาคสนามจากพื้นที่ชายแดนอุบลราชธานี แสดงให้เห็นว่าการเล่นไฮโล กำลังกลายเป็นการพนันที่ไม่ใช่เกิดขึ้นเพียงแต่ในงานศพเท่านั้น สามารถพบการเล่นไฮโลที่แพร่กระจายในฐานะที่เป็นกิจวัตรที่ผู้คนในชุมชนเข้าร่วมได้ทุกวัน อย่างไรก็ตามไฮโลงานศพกลับเป็นกิจกรรมที่มีการเล่นอย่างโจ่งแจ้งในงานศพ มีการจัดการที่เป็นระบบในการดำเนินการเล่นในแต่ละงาน ทั้งการส่งส่วยการประสานกับเจ้าภาพ และการชักชวนผู้คนในชุมชนเข้าร่วมในกิจกรรม สิ่งที่เป็นข้อกังวลใจที่เกิดจากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในบ่อนไฮโลในงานศพคือ การที่บ่อนเหล่านี้กำลังกลายเป็นแหล่งสร้างนักพนันวัยเด็ก ที่

ติดตามพ่อแม่มาเล่นไฮโลในงานศพ ซึ่งนับว่าเป็นประเด็นของผลกระทบที่ชัดเจนจากบ่อนไฮโลในงานศพ ที่ทำให้เด็กอาจเห็นว่าการพนันไม่ใช่ปัญหา และก้าวสู่การเป็นนักพนันด้วยวัยที่ยังเยาว์ ซึ่งสถานการณ์การก้าวสู่การเป็นนักพนันในวัยเยาว์ก็สอดรับกับงานสำรวจของพินิจ ลาภธนานันท์และคณะ (2554:หน้า 23) ที่พบว่าผู้ที่เริ่มเล่นการพนันในวัยเด็กและเยาวชนเริ่มเล่นการพนันตั้งแต่ ไพ่ พนันฟุตบอล ไฮโล และอื่นๆ

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เล่นในพื้นที่อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ

ด้วยข้อจำกัดของการศึกษาที่กล่าวข้างต้น ส่งผลให้การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เล่นการพนันประเภทต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี-อำนาจเจริญยังเป็นเพียงข้อมูลที่เกิดขึ้นจากแหล่งข้อมูลที่ให้ความไว้วางใจนักวิจัยในการให้ข้อมูล ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมลักษณะของสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เล่นในพื้นที่ศึกษาทั้งหมด ดังนั้นหากมีความต้องการได้สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เล่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรที่จะดำเนินการสำรวจเชิงปริมาณอย่างรอบด้านในอนาคต อย่างไรก็ตามสามารถจำแนกสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เล่นได้ดังนี้

ประเภทการพนัน	กลุ่มผู้เล่น	อายุ	เพศ	ประมาณวงเงินหมุนเวียน
ชนิดที่ไม่ถูกกฎหมาย				
1.หวยใต้ดิน/หวยลาว	ทุกกลุ่มอาชีพ	10-70 ปี	ทุกเพศ	2,000-5,000/ครัวเรือน
2.บ่อนไพ่ (ไพ่สเตอ)	มีการศึกษา มีอาชีพมั่นคง ได้แก่ (1) กลุ่มพ่อค้า-แม่ค้า (2) กลุ่มข้าราชการ (3) กลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจและพนันงานธนาคาร	30-45	ทุกเพศ	บ่อนเล็ก วงเงินขั้นต่ำในการเล่น 400-2,000 บาท บ่อนใหญ่ 2,000-5,000 บาท
ชนิดที่ไม่ถูกกฎหมายแต่สอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรม				
1.ไฮโลงานศพ	ชาวบ้านที่มาร่วมงานศพ	5-70	ทุกเพศ	ไม่น้อยกว่า 50,000 บาท/วง/งานศพ

ประเภทการพนัน	กลุ่มผู้เล่น	อายุ	เพศ	ประมาณวงเงินหมุนเวียน
2.ชนไก่	ค้าขาย รับจ้าง ข้าราชการ	25-45	ผู้ชายส่วนใหญ่	วงเงินทั่วไป 10,000-20,000 บาท วงเงินคู่เด่น 40,000-60,000 บาท
ชนิดที่ไม่ถูกกฎหมายที่เกิดจากเทคโนโลยี				
1.การพนันฟุตบอล	พนักงานที่มีเงินเดือนประจำ นักเรียน	15-45	ผู้ชายส่วนใหญ่	50-200,000 บาท
2.การพนันออนไลน์	เยาวชนและนักศึกษา	20 ปีขึ้นไป		
3.มวยตู้	ชาวบ้านทั่วไป	30-70 ปี	ผู้ชาย	1,000 บาท/วัน

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเล่นการพนัน

สำหรับงานวิจัยนี้ ให้ความสำคัญกับการฉายภาพเพื่ออธิบายว่าทำไมบางคนจึงยังเล่นการพนัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอธิบายปัจจัยในเชิงสังคม วัฒนธรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลที่ส่งผลให้เขาตัดสินใจที่จะมีพฤติกรรมการพนัน ซึ่งข้อค้นพบจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้คนเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเล่นการพนันในกรณีศึกษาบ่อนไพ่ พนันฟุตบอลเว็บไซด์ และไฮโล พบว่าความน่าสนใจดังนี้

ในส่วนของการพนันบอลเว็บไซด์ เขตเมืองอำนาจเจริญ พิจารณาจากกลุ่มผู้เล่นพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนในระดับนักเรียนมัธยมปลาย โดยแรงจูงใจสำคัญของผู้เล่นกลุ่มนี้คือเหตุผลในเชิงสังคม (social reason) การที่กลุ่มเพื่อนเข้าไปยังร้านที่รับแทงพนันบอลเว็บไซด์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เยาวชนกลุ่มนี้เข้าไปแทงบอลเว็บไซด์ รวมทั้งทัศนคติของเยาวชนที่มีความสนใจในกีฬาฟุตบอลที่เห็นว่า “....ไม่ได้คิดว่าการมาแทงบอลเป็นการพนัน ไม่ได้หวังรวย แต่เป็นการเพิ่มความสนุกในการดูฟุตบอล เพื่อให้มีเรื่องคุยกับเพื่อน...เงินที่ใช้แทงก็ไม่มากจึงไม่เดือดร้อน” กล่าวได้ว่าพฤติกรรมการพนันของผู้เล่นกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลจากการที่เพื่อนๆ ของตนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนันชนิดนี้ และมองว่าการแทงพนันฟุตบอลเว็บไซด์เป็นเรื่องปกติธรรมดาของผู้ที่สนใจในกีฬาฟุตบอลเป็นบริบทของกลุ่มทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดังกล่าว

สำหรับการพนันไฮโลในงานศพ ในเขตชนบทของอุบลราชธานี มีการปรับเปลี่ยนความเชื่อจากการมองว่าเป็นกิจกรรมที่อยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพและทำให้บรรยากาศไม่เศร้าหมอง การปรากฏตัวของไฮโลงานศพในระยะ 10 ที่ผ่านมาเป็นการผสมผสานระหว่างความเชื่อกับความเปลี่ยนแปลงวงไฮโลที่มุ่งการได้เสียเข้ามามีส่วนสำคัญจากการที่มีมืออาชีพที่เข้ามาจัดการการพนันอย่างเข้มข้น การปรับเปลี่ยนที่แทรกเข้ามาในชุดคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมทำให้การให้ความหมายของไฮโลเป็นส่วนของงานศพค่อยๆปรับเปลี่ยน อันเป็นเป็นปัจจัยหนึ่งของพฤติกรรมการเล่นไฮโลในงานศพ ที่แรงจูงใจหลักของผู้เล่นคือเรื่องของเงินรางวัล

ในส่วนของบ่อนไพ่ในเขตเมืองอุบลราชธานีนั้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการเล่นไพ่ สะท้อนให้เห็นในการให้ความหมายต่อการพนันของนักพนันกลุ่มต่างๆ อาทิ นักพนันที่เป็นข้าราชการ แม่ค้า พบการให้คำจำกัดความที่คล้ายกัน กล่าวคือนักพนันเชื่อว่า การเล่นไพ่เป็นกิจกรรมทางสังคมประเภทหนึ่ง ที่เทียบเคียงได้กับกิจกรรมทางสังคมประเภทอื่นๆ ที่บุคคลทั่วไปใช้เป็นกิจกรรมคลายเครียด และกิจกรรมยามว่าง คำตอบที่ได้มักจะสะท้อนด้วยคำพูดที่ว่า “คือการเล่นเพื่อคลายเครียด” หรือ “กิจกรรมยามว่าง” “กิจกรรมคลาดเครียดยามว่าง” ดังนั้นช่องว่างของเวลาที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันจึงถูกเติมเต็มด้วยการเล่นไพ่

จะเห็นได้ว่าผู้ที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ หากพิจารณาจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจหลักๆ เสนอให้เห็นว่าการพนันเป็นกิจกรรมที่สร้างความพึงพอใจและความเพลิดเพลิน แม้ว่าผู้เล่นการพนันบางคนจะมีความกังวลใจอย่างมีนัยสำคัญถึงความทุกข์ที่เกิดจากปัญหาการพนัน แต่นักพนันจำนวนจำนวนหนึ่งต้องการชนะเพื่อเงินรางวัล รวมถึงการที่พวกเขาคิดหรือฝันเกี่ยวกับการชนะเพราะการพนันเป็นเรื่องสนุกสนานและให้ความรื่นเริงแก่พวกเขา นอกจากนั้นยังมีมุมมองต่อการพนันว่าเป็นงานอดิเรกหรือเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ เพราะการพนันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างสังคมของครอบครัวและเพื่อน เป็นเรื่องของความตื่นเต้นเร้าใจหรือเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้เล่นรู้สึกผ่อนคลาย เหล่านี้คือทัศนะเชิงบวกเกี่ยวกับสถานะของการพนันที่กลายเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้คนจำนวนมากยังคงเล่นการพนันแม้ว่าพวกเขาจะตระหนักถึงสิ่งที่มีทีท่าว่าจะสูญเสียก็ตาม

ข้อค้นพบเชิงทฤษฎี

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลของคณะนักวิจัย พบว่าประเภทของการพนันในพื้นที่การศึกษาเป็นไปในลักษณะของ local gambling แม้ว่าการพนันเหล่านี้จะเป็นการพนันที่ “ไม่ถูกกฎหมาย” แทบทั้งสิ้น แต่กล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบของการพนันที่มีความหมายเฉพาะต่อกลุ่มคนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นพนันแต่ละ

ชนิด ซึ่งความหมายของของกลุ่มคนแต่กลุ่มที่เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับการพนันก็มีลักษณะแตกต่างกันไปตามวิถีชีวิตที่พวกเขาดำรงอยู่ในแต่ละวัน

การพนันในบ่อนไพ่สเตอร์ กลุ่มคนที่เข้าไปสัมพันธ์กับกิจกรรมในบ่อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งบ่อนในเมืองเป็นกลุ่มคนที่จัดว่าเป็น “คนชั้นกลาง” ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ นักธุรกิจ พ่อค้าแม่ค้าในเมือง ล้วนเป็นกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับดี ด้วยวิถีชีวิตที่รัดตัวทั้งจากการงานในหน้าที่ประจำ และการค้าขาย บ่อนไพ่จึงเป็นการพนันที่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตที่เร่งรัด เพราะมีการได้เสียอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งการที่บ่อนไพ่แต่ละแห่งตั้งในสถานที่ที่เป็นที่รู้กันของนักพนัน เป็นสถานที่ที่รับตาคน ซึ่งบรรดาชนชั้นกลางที่เป็นกลุ่มนักเล่นการพนันหลักจึงรู้สึกสบายใจที่จะเล่นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสังคมวิทยาการพนัน “ที่ว่าด้วยความคับข้องใจและการต้องการหลีกหนีทางสังคม” เพราะในชีวิตประจำวันการมีภาระงานประจำ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย การพนันจึงเป็นกิจกรรมที่อาจช่วยให้พวกเขาผ่อนคลายและลืมความจำเจในชีวิตประจำวัน

สำหรับการพนันฟุตบอล ซึ่งกลุ่มคนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพนันฟุตบอลส่วนมากจะเป็นนักเรียน นักศึกษา และเยาวชน ซึ่งการพนันฟุตบอลที่พบในพื้นที่อำเภอเมืองอำนาจเจริญ เป็นรูปแบบการพนันที่ปรับตัวจากการรับแทงโต๊ะบอล มาเป็นการพนันฟุตบอลผ่านเว็บไซด์ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มผู้เล่นที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินการเล่นผ่านเทคโนโลยี ลักษณะของกลุ่มผู้เล่นที่ต้องการความรวดเร็วในการเล่นการพนัน ประกอบกับวิถีชีวิตที่ว่างจากการเรียนก็นำเวลาว่างเหล่านั้นมาใช้ในการแทงพนันฟุตบอล รวมทั้งการพนันฟุตบอลยังเป็นการแสดงออกซึ่งคุณลักษณะที่ทำให้กลุ่มผู้เล่นที่เป็นเยาวชน สามารถที่ที่จับกลุ่มพูดคุยแสดงออกซึ่งทักษะความชำนาญกับเพื่อนโดยไม่ตกจากกระแสด้วย

ในส่วนของพนันไฮโลงานศพ มีลักษณะของการพนันที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตแบบชนบท แม้ว่าจะมีกลุ่มผู้เล่นที่มุ่งเน้นการได้เงินจากการเล่น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้เล่นจากต่างถิ่นที่สัญจรไปตามงานศพที่มีการตั้งวงไฮโลขึ้น แต่สำหรับคนในชุมชน วงไฮโลยังทำหน้าที่ในฐานะพื้นที่ของการรวมกลุ่มของผู้คน ที่ยอมอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และกลโกงอยู่ในการเล่นแต่ละครั้ง ที่สอดคล้องกับแนวคิดว่าด้วยรางวัลทางสังคม ที่สนามของวงไฮโลเป็นที่ซึ่งแสดงออกถึงความเป็นตัวตน การยอมรับในการกล้าได้กล้าเสีย รวมทั้งยังเป็นสนามของการสมาคมของผู้คนในชุมชนในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆในชุมชน ที่ชุดคุณค่าบางอย่างที่มีร่วมกันถูกสร้างขึ้นและได้รับการยอม

ข้อค้นพบในเชิงทฤษฎีที่มีร่วมกันจากกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี พบว่ากลุ่มผู้เล่นการพนันในแต่ละประเภทต่างเป็น “ผู้ประกอบการของตนเอง” (entrepreneurs of the self) ภายใต้ความต้องการที่จะลงทุนใน

กิจกรรมบางประเภทในสังคมที่ต้องการได้ผลตอบแทนบางอย่างกลับมา ซึ่งมิได้จำกัดอยู่เพียงแค่ตัวเงินรางวัลแต่เพียงอย่างเดียว กลุ่มผู้เล่นการพนันจึงกลายเป็นผู้ประกอบการที่ลงทุนอย่างมีเหตุผล ที่รับรู้ถึงผลตอบแทนความเสี่ยงที่เกิดขึ้น รวมทั้งรู้ว่าจะจัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้นในหนทางไหนบ้าง

อาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมการพนันในสังคมเป็นรูปแบบหนึ่งของความเสี่ยง ที่ตัวผู้เข้าไปเกี่ยวข้องทั้งนักพนัน และหน่วยงานรัฐ ต่างพยายามที่จะลดหรือจัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้น ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่แพร่กระจายไปทั่วสังคมไทย การลงทุนในความเสี่ยงต่างๆ ซึ่งรวมถึงการกิจกรรมการพนัน จึงเป็นปฏิบัติการทางอำนาจรูปแบบหนึ่งที่ปัจเจกบุคคลสามารถที่จะ “หลีก” ออกจากความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐภายใต้ชุดการจัดการความเสี่ยงด้วยตนเอง รวมทั้งปรากฏการณ์ในกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี อาจเป็นตัวอย่างหนึ่งของการชี้ชวนให้เห็นมิติของอำนาจที่มีลักษณะหลากหลาย เนื่องจากเวลาที่กล่าวถึงอำนาจมักอยู่ภายในรูปแบบของกฎหมาย หรือกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย การใช้อำนาจในรูปแบบนี้คือการบัญญัติกฎหมายที่กำหนดว่าสิ่งใดทำได้สิ่งใดทำไม่ได้ ภายใต้กิจกรรมการพนัน (ไพ่ พนันฟุตบอลเว็บไซด์ และไฮโล) ที่กล่าวถึงในงานวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ผู้เล่นเผชิญหน้ากับระบบกฎหมาย ซึ่งทำให้เห็นถึงการใช้อำนาจในบริบทที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือการที่อำนาจในรูปแบบกฎหมายถูกท้าทายด้วยการกระทำอันละเมิดต่อกฎหมายโดยตั้งใจอันนำไปสู่การกำหนดขอบเขตของความสัมพันธ์ทางอำนาจในรูปแบบต่างๆ ที่เจ้ามือ ผู้เล่น และเครือข่ายในกิจกรรมการพนัน สามารถปฏิบัติการต่อรองทางอำนาจกฎหมายผ่านกลไกของรัฐทั้ง ตำรวจ หน่วยงานกำกับดูแล เช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ หากกล่าวตามทัศนะ Foucauldian อำนาจเป็นเหมือนเหรียญสองหน้าคือมีทั้งด้านที่กดบังคับกับด้านที่ผลิตสร้าง สำหรับกิจกรรมการพนันจากงานนี้แสดงให้เห็นว่าอำนาจที่มาในรูปของการกดบังคับ (กฎหมาย) แม้ว่าจะสามารถป้องกันพฤติกรรมบางอย่างได้ แต่ขณะเดียวกันอำนาจในส่วนของปัจเจกบุคคลเองก็สามารถผลิตสร้าง (productive power) ให้เกิดพฤติกรรมพิเศษเฉพาะขึ้นได้ กล่าวคืออำนาจในส่วนที่ผลิตสร้างนี้ได้ผลิต “ความสุข” ให้กับปัจเจกบุคคล ซึ่งกลายเป็นแรงจูงใจและทำเกิดการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพนันประเภทต่างๆ

ข้อค้นพบจากงานวิจัย

1. ในส่วนของการพนันไม่ว่าจะเป็นกรณีบ่อนไพ่ พนันฟุตบอลเว็บไซด์ หรือการเล่นไฮโลที่เป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยนี้ พบว่ามีเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจ ที่มีส่วนในการ “เอื้อ” ให้การพนันทั้ง 3 กรณีศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัว การจ่ายเงินเพื่อเคลียร์ทางในการเล่นเป็นส่วนที่พบจากการสัมภาษณ์ การจ่ายส่วยให้กับตำรวจเพื่อแลกกับความตุ้มครองในการแจ้งข่าวจับกุม การช่วยเหลือในเรื่อง

ค่าปรับ และการประกันตัว รวมทั้งการสังเกตการณ์วงเล่นไฮโลในงานศพ ที่แม้มีตำรวจมาตรวจตราความเรียบร้อยแต่ก็ไม่มีการ “จับกุม” หรือดำเนินคดีใดๆ ในวงไฮโลที่มีการเล่นอย่างคึกคัก ขณะที่บ่อนออนไลน์ในเขตเมืองอำนาจเจริญ ซึ่งมีที่ตั้งใกล้สถานที่ตำรวจ ประกอบกับการมีนักพนันที่เข้าๆออกๆ บ่อนดังกล่าวตลอดเวลา จึงไม่น่าที่จะลอดสายตาจากตำรวจได้ แต่บ่อนดังกล่าวก็สามารถดำเนินการมาได้อย่างต่อเนื่อง

2. ขอบเขตของการพนันที่ขยายตัวขึ้น จากการศึกษาพบว่าการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นของการพนันทั้งในส่วนของบ่อนพนันฟุตบอลเว็บไซด์ บ่อนไพ่ และไฮโล มีสาเหตุที่แตกต่างกันกล่าวคือในกรณีไฮโล พบว่าขอบเขตของการพนันทั้งในเชิงวงเงิน จำนวนผู้คนที่เข้าร่วมเล่นไฮโลเพิ่มขึ้นจากการที่มีนักพนันต่างถิ่นเข้ามาเล่น เพราะลงเงินในวงพนันที่สูงและต้องการผลตอบแทนที่สูงกลับมาด้วยเช่นกันซึ่งเป็นแรงดึงดูดให้นักพนันที่เป็นชาวบ้านเข้าร่วมเล่นมากขึ้นเพราะหวังจะได้เงินมากขึ้น ขณะที่บ่อนพนันฟุตบอลเว็บไซด์ ขอบเขตของการพนัน ผู้เล่น วงเงิน ขยายตัวไปตามการแข่งขันฟุตบอลที่มีทุกวัน มีทุกลีก และมีทั้งการแข่งขันภายในและภายนอกประเทศ ในส่วนของบ่อนไพ่ พบว่าระบบการจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีนายทุนปล่อยกู้สนับสนุนให้กิจการของบ่อนขยายตัวได้ ได้รับความเชื่อถือจากผู้เล่นในแง่ของการจ่ายรางวัลที่ได้เสียจากการเล่นไพ่ รวมทั้งเป็นแหล่งต่อยอดการเล่นให้กับนักพนันในบ่อนเมื่ออยู่ในสถานะที่หมดเงินที่จะเล่นต่อได้

3. บ่อนไพ่ในเขตเมืองอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ผู้เล่นจะเป็นชนชั้นกลางที่มีฐานะหรือเป็นข้าราชการ การเล่นไพ่เป็นที่นิยมเพราะเป็นการเล่นที่ใช้เวลาไม่มาก รู้ผลว่าได้เสียอย่างไร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของความเป็นคนเมืองอย่างหนึ่งด้วย

4. การพนันฟุตบอลผ่านเว็บไซด์ กลุ่มผู้เล่นจะเป็นกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา เป็นหลัก ซึ่งกลุ่มคนเล่นนี้เป็นกลุ่มที่มีเวลาว่างจากการเรียนในระหว่างวัน และใช้ช่วงเวลานั้นเดินเข้าสู่โต๊ะที่รับแทงด้วยความรวดเร็ว และการรู้ผลแพ้ชนะในการแข่งขันฟุตบอลในลีกต่างประเทศ เป็นเรื่องที่รู้ผลได้จากสื่อต่างๆ การได้เสียจากการแทงจึงรู้ผลอย่างชัดเจนและยากที่จะถูกโกงจากเจ้าของโต๊ะ

5. การเปิดบ่อนพนันในประเทศเพื่อนบ้าน แม้ว่าจะส่งผลกระทบต่อจำนวนนักพนันโดยเฉพาะนักพนันในเขตเมืองที่ลดลงบ้าง แต่ท้ายที่สุดแล้วเมื่อเล่นบ่อนในประเทศเพื่อนบ้านสักระยะหนึ่ง นักพนันที่เป็นขาประจำก็จะกลับมาเล่นในบ่อนไพ่ หรือบ่อนออนไลน์เช่นเดิม จึงอาจกล่าวได้ว่าการมีบ่อนในประเทศเพื่อนบ้านไม่ส่งผลมากนักต่อนักพนันในเขตเมือง

6. ในประเด็นเรื่องการทำให้บ่อนการพนันเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย พบว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นว่าการเปิดเสรีการพนันอาจจะเป็นส่วนที่กระตุ้นให้เกิดอาชีพของนักพนันมากขึ้น รวมทั้งอาจเป็นส่วนที่เพิ่มจำนวนนักพนันให้มีมากขึ้นด้วย เพราะในปัจจุบันแม้ว่าการเล่นการพนันทั้งบ่อนไพ่ บ่อนฟุตบอลเว็บไซด์

และบ่อนไฮโลจะปรากฏให้เห็น แต่ก็ยังเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างลับตาผู้คน เพราะผู้เล่นยังเกรงกลัวที่จะถูกจับกุมดำเนินคดีอยู่ แม้ว่าจะรู้ว่ามีการ “ประสาน” กับหน่วยปราบปรามก็ตาม ทำให้เป็นส่วนที่สกัดกั้นหรือยับยั้งไม่ให้คนออกมาเล่นได้ในระดับหนึ่ง

ข้อสังเกต

จากการศึกษาพบว่าการจัดการกับประเด็นเรื่องการพนันในสังคมไทย คงเป็นเรื่องยากที่จะกำจัดการพนันให้ปลดจากสังคมไทย สำหรับกรณีศึกษาเจาะลึกการพนันทั้ง 3 ชนิด ซึ่งถือว่าเป็นการพนันในระดับท้องถิ่น/ภายในประเทศ (local gambling) ซึ่งมุมมองของรัฐหากเทียบกับการพนันในระดับข้ามชาติ เช่น บ่อนคาสิโนในประเทศเพื่อนบ้าน คงเป็นเรื่องที่ถูกให้ความสำคัญน้อยกว่า บรรดาการพนันในระดับท้องถิ่น/ภายในประเทศอาจต้องพิจารณาการกำกับดูแลที่มาจากท้องถิ่นต่างๆเป็นสำคัญ คณะวิจัยจึงมีข้อสังเกตเบื้องต้นดังนี้

1. ในส่วนของไฮโลที่พบในเขตชนบทและการพนันออนไลน์ในเขตเมืองของพื้นที่ศึกษา ควรที่จะมีกลไกในการกำกับดูแลกลุ่มเด็กและเยาวชนไม่ให้มีส่วนร่วมในการเล่นพนัน

2. ควรส่งเสริมกระบวนการการจัดการพนัน จากล่างขึ้นบน (bottom-up) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นเจ้าของประเด็นการพนัน กล่าวอย่างเจาะลงคือการเล่นไฮโลในงานศพ ซึ่งชุมชนเห็นว่าไม่มีปัญหา แต่สิ่งที่กังวลคือเด็กและเยาวชน ดังนั้นการกำกับดูแลอาจเริ่มที่ชุมชนเป็นหลัก

3. ในส่วนการพนันฟุตบอลเว็บไซด์ เพิ่มเครือข่ายในการเฝ้าระวังที่อาจทำให้พนันฟุตบอลเว็บไซด์ขยายตัวสู่บ่อนออนไลน์ และการเฝ้าระวังเว็บไซด์ที่ใช้ในการพนัน โดยเพิ่มช่องทางในการแจ้งเบาะแสให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นกระทรวง ICT

4. การสร้างความรับผิดชอบทางสังคม (social responsibilty) จากภาคธุรกิจสื่อ ในเรื่องการงดรับการโฆษณาจากบรรดา website ที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์

5. เนื่องจากการศึกษาพบว่า หลายคนที่เกี่ยวข้องกับการพนันละเลยหรือเห็นว่าการพนันไม่มีปัญหา ซึ่งในแง่ของนโยบายควรที่จะรณรงค์ให้เห็นถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการพนันที่นอกเหนือไปจากประเด็นศีลธรรม

6. ประเด็นการพนันเป็นเรื่องที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายเจ้ามือ ผู้เล่น หน่วยงานของรัฐ ชุมชน ครอบครัว ดังนั้นการอาศัยกลไกกฎหมายหรือตำรวจในการกำกับดูแลจึงเป็นเรื่องไม่เพียงพอ เพราะ

ขาดซึ่งข้อตกลงร่วมกันในข้อเท็จจริง และความเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหาการพนัน ส่งผลให้สังคมและภาคส่วนต่างๆ ขาดซึ่งเป้าหมายร่วมกันในการหาแนวทางแก้ไขปัญหา การจัดการปัญหาการพนันที่เหมาะสมจึงควรเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจร่วมกันในข้อเท็จจริงของการพนันในประเภทต่างๆ อย่างรอบด้าน เพื่อกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมและแสวงหาวิธีในการแก้ไขปัญหาการพนันที่จะเกิดขึ้นในสังคมไทย

บรรณานุกรม

ฐาจุฑา สมประสงค์ (2542). *มูลเหตุจูงใจและพฤติกรรมในการเล่นการพนัน : ศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอปากคาด จังหวัดหนองคาย.* สารนิพนธ์ คณะสังคมสงเคราะห์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วุฒิชัย พรรณะ (2550). *การศึกษาพฤติกรรมการเล่นการพนันและรูปแบบการแก้ไขและห้องกัน การเล่นการพนันในเรือนจำ จังหวัดมหาสารคาม.* บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ศุภชัย วิจิตรเจริญ (2541). *พฤติกรรมการเล่นพนันม้าแข่งในสนามม้าจังหวัดมหาสารคาม*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สตพร (ขอสงวนนามสกุล). ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ วันที่ 29 มีนาคม 2556

สุรชัย จันทร์จรัส และ ศรัญญา รักสงฆ์ (2545). *พฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น.* ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ. (2554). *การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรม และผลกระทบการพนันในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://rirs3.royin.go.th/word44/word-44-a1.asp วันที่เข้าถึงข้อมูล 18 พฤศจิกายน 2556.

สังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ (2547). *เศรษฐกิจการพนัน.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยอ่าน.

รัตนะ ปัญญาภา (2553). “บ่อนพนันงานศพ : วัฒนธรรมอบายมุขกับวิถีชุมชนาธิปไตย,” *วัฒนศิลปะสาร.* ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2553). หน้า 122-123).

ผาสุก พงษ์ไพจิตร นวลน้อย ตรีรัตน์ และสังศิต พิริยะรังสรรค์ (2543). *หวย ซ่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ณัฐยา อัศวพงษ์อนันต์ (2548). *บ่อนเบี้ยในสังคมไทย พ.ศ.2367-2460: กรณีศึกษาเชิงวัฒนธรรม*, วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

หมาก (นามสมมติ). ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ วันที่ 19 มีนาคม 2556

ฮันส์ ฌอร์ฌส์ เดอคร็อป (คนอื่นๆ) (ประสานงาน).(2545). *สรรนิพนธ์มนุษยศึกษาและสังคมศาสตร์ในประเทศฝรั่งเศสศตวรรษที่ 20.* เชียงใหม่ : Chiang Mai University.

Binde ,Per. *Gambling motivation and involvement: A review of social science research*. (Stockholm: Sweden. 2009).

Burchell ,Graham, Goedon Colin and Miller , Peter (eds.) *The Foucault Effect: studies in governmental rationality*, (Chicago : University of Chicago Press.1991).

Dreyfus, Hubert L. and Paul Rabinow (1983). *Michel Foucault ; beyond structuralism and hermeneutics*.(Chicago: University of Chicago. 1983)

Steinmuller ,Hans. "The moving boundaries of social heat: gambling in rural China*", Journal of the Royal Anthropological Institute*, Vol.17 (2011).

Mcmillen ,Jan (ed.). *Gambling Culture :Studies in history and interpretation*.(London: Routledge.1996).

Grant,Jon E., and Potenza, Marc N..(eds.). *Pathological gambling : a clinical guide to treatment*.(USA: American Psychiatric Publishing.2004).

Cosgrave ,James F.(ed.). *The sociology of risk and gambling reader*. (New York: Routledge.2006.)

Michel Foucault. *The birth of biopolitics: lectures at the Collège de France, 1978-79*.

Translated by G. Burchell.(New York: Palgrave Macmillan.2008).